

917

Messias

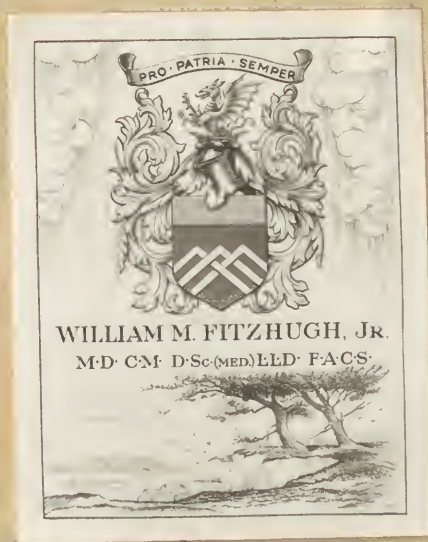
1532

* 4, A-M in eight
4th ed.

Messias de la lance v2 p 466-468

Marques de la Torrecilla. Indices no 475

43 woodcuts of bits and 3 of horses

NATIONAL LIBRARY OF MEDICINE

Bethesda, Maryland

HIPPIATRIA SIVE MARESCALIA

LAVRENTII RVSII AD NICOLAVM

sancti Hadriani diaconum Cardinalem, in qua præ-
ter variorum morborum plurima, ac saluberrima

remedia, plures quàm in priore editio-
ne cōmodissimę FRENORVM

formæ excusæ sunt, vt nullum

tam nouo oris vitio laborantem Equum inuenias,

cui non hinc occur-

rere facillime

possis.

ISP.

Lutetiæ apud Christianum Wechelum,
sub scuto Basiliensi. An. M. D. XXXII.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI ET DO-
mino suo D. NICOLAO, Dei gratia sancti Hadriani diacono Car-
dinali, Laurentius Rufius, Marefcallus de Vrbe, familiarium vestro-
rum minimus, recōmendationis instantiam & perpetuum
famulatum.

Inter cætera animalia quæ ad dignitatis humanæ solatiū ille fabri-
cator excelsus, opifex omnium, procurauit, Equos cuiusdam singula-
ris decoris, nobilitatis, & formæ dote præcipua venustauit, vt per eo-
rum generosum obsequiū humanis vsibus oportunū, & sublimium
personarum splendidius magnitudo claresceret & inferioris status hominibus
eorum oportunitas non deesset. Per hos enim effertur altius gloria principum,
regum corda grandescunt, struuntur acies, hostilia cōsternuntur. Hos siquidem
velut humanæ præcipua adiumenta naturæ, generali vocabulo iumenta nun-
cupauit antiquitas, vt ex eorum nomine, Equorum nobilitas & necessaria
utilitas noscerentur. Nam sine adiumento istorum, peregrinæ adiri prouinciæ,
fluminis impetus superari, defectarum personarum deferri lassâ corpora non
valerent, nec aliàs generosa discretio inter nobiles & ignobiles sic congruam
differentiam edere potuisset. Huius igitur nobilis animalis naturam à pueritia
mea totis studiis percunctatus cum diuersis marefcallis, qui quasi ex vniuersis
mundi partibus ad Urbem variis temporibus concurrerunt pro Equorum ge-
nitura salubriter procuranda, nutritura bene gerenda, valetudine perferuanda,
curandisq; languoribus, qui vel ex humore peccante, vel exterius diuersis ex ac-
cidentibus sæpe fortuitu producuntur, diuersas & singulares curas didici, & ab
eis non tam didici, quàm rerum experientia magistra palpauit, ex eo quòd in tali-
bus non auctoris doctrina, sed experientia facit artem. Nec his contentus fui,
sed varia personarum sublimium opera, quæ huius artis secreta consueuerunt
diligentius perscrutari, diligentissimè exquisiui, semper in qualibet cura scripta
experientiam adhibens, per quam summè veritas indicatur. Quorum omnium
doctrinam & experta studia in vnum fasciculum colligens in hoc præ-
sens opusculum ad laudes præcipuas vestri nominis vtiliter dirigere
procuravi. Quæso igitur, vt hoc præsens opusculū vestro no-
mini dedicatum, dignemini à deuoto vestro suscipere,
non attribuentes temeritati, si enucleatas & utilissi-
mas curas ad vtilitatē cōmunē omniū cōpi-
lari, sed in hoc laborem vestri deuotissi-
mi seruitoris potius commēdan-
tes: & si patienter feratis, se-
curè assero q̄ non mea sed vestra
est gloria hu-
ius libri.

Anxios nos sane habuit aliquādiu, amice lector, hic noster Laurentius quid de eo edendo nobis statuumdum esset, q̄ morborū, ac herbarū quarūdam uocabula in eo inueniremus quæ neq; nobis nec item alijs plerisq; non indoctis neq; rei medicæ Mulomedicinæq; rudibus admodum essent nota, eaq; non simplici uno aliquo nomine expressa per uniuersum opus, sed eādē nonnunquā pagina permutatis aliquot literis, modis duobus ac tribus aliquando enunciata: uerū cum celebres medicinæ professores qui hac in re nobis in cōsilio fuerunt ea nos esse uoluntate audirent ut si quando illiusmodi uox aliqua incideret, mutaturi essemus in eam quæ familiaris magis esset nostris hominibus ac eandē uideretur affectionem indicare, diuersam omninō nobis ineundam rationem cōsuerunt: nempe ipsas lectori bona fide exhibendas illorum nominum singulas & syllabas & literas cum sua quantacūq; esset uarietate, cōtenuisq; permittendum illorū iudicium, præsertim cum nō unius alicuius generis uiderentur ppria, sed alia apud alias ut quisq; inuentor exiit alicuius remedij huic aut illi morbo accōmodi nata, id q̄ ex authoris quoq; ipsius epistola non obscure uideretur posse colligi: temerarium enim fore de exotica dictione ac non admodum compertæ significationis uelle iudicium facere, reliquiasq; illas quibus tanquā quibusdam uestigijs ad rem ipsam facilius perueniretur, studiosis admere. His igitur autoribus primo quoq; tempore editionem maturauimus, præter pseudographias magno numero summotas quas series orationis & sensus quoque communis euincebat, ut erat qui Rusiū descripsit literarū latinarum penitus ignarus, nihil nobis permittentes: sed optima re uera fide quequid in huiusmodi ab exemplari nobis exhibitum est, id omne tanq̄ per manus uobis tradentes, cuius rei si quis testem requirat, dabimus locupletissimum, exemplar ipsum, quod in eum usum domi seruamus. Gallicus autem Laurentius quem propediem proferemus & in quo uerteudo conferendōq; cum Mulomedicis totus et asiduus est homo quādam eruditus, omnia certa ac desinita habebit, rectē ne an secus reddita, uestrum erit iudicium. Duo præterea sunt de quibus mihi admonendus uideris, alterū ut in cōpositionū ponderibus per priorem numerum qui ternarij imaginem præfert, unciā intelligas: alterum ut in ductibus illis literarum qui in nu nu &c. exprimunt, à nobis nihil uerearis dissentire sicubi uidebimur tibi à recto aberrasse, scis enim ita esse typos chalcographicos, ut tam multi huiusmodi ductus coniungi non possint, quin certum aliquid explicetur: quo factum est, ut hic cum exemplari nostro paria facere non potuerimus, quod in ijs nihil non habet dubium, ac ambiguum. Illud quoq; non prætereundū, ut si gratiam ullam à te de hoc libro inisse cominget, bonam illius parti literato uiro & literatorū omnīū amantissimo Ioanni à Lugduno Priori apud Bōndiacenses deberi intelligas, qui è bibliotheca sua copiosissima nobis hoc opus suppetit. Vale optime lector, et Robertum Valturium Vegetumq; de re militari, Optica Alberti dureri, eiusdemq; de humani equinūq; corporis symmetria, admiratione dignum opus, necnon rationē conficiendorum tormentorū bellicorū ac aliorum omnium ad rem bellicam pertinentium, omnia picturis elegantissimis ob oculos posita, à nobis expectato.

INDEX MORBORVM, MEDICAMINVM, AC
aliorum quorundam quæ his Laurentij de Medicina Equorum
Commentarijs continentur.

A	Capite.	Pagina
 Duer sus fricationem oculi	LX	66
Aetas Equarum apta ad generandum	IX	4
Aetas & tempus quo domari debent Pulli	XXI	8
Aetas qua Equi apti sunt ad generandum	VIII	4
Agenda circa ipsos quum sunt admittendi ad generandum	X	Eadem
Attinctus siue Attinctio in Equo	CX	97
B		
Barbula seu Carbunculi in Equo	LXXXV	82
Barbula sub lingua	LXIX	70
Bene comedentis Equi qui tamen non impinguetur remedia	CLVI	130
Bone indolis indicia in pullis	XXXVIII	59
C		
Caligo oculorum	LIII	64
Canceri cause & remedia	CLXXI	137
Capitis frigiditas in Equo & eius cura	LXX	70
Castratio Equorum quomodo faciendā	XCVIII	87
Cibi quibus uiendum iuueni Equo & quibus seni	XXIII	9
Colli & caudæ scabies & pruritus	LXXII	73
Colores equorum	V	2
Consideranda in parentibus	III	1

* *

I N D E X

	Capite	Pagina
Contra oculum percussum quid agendum	LIX	66
Contra ruborem & dolorem oculorum	LXI	Eadem
Cornu & cura sua	LXXX	80
Crepatia ex transverso	CXIII	102
Crepatia in crurium iuncturis	CXII	100
Crurium obliquitatis quæ causæ & eorum cura	C	88
Curba Equi quibus occasionibus fiat	CV	92
Curtæ, inflationes ex vitiosi sanguinis abundantia	LXXXI	81
Custodia Equorum post domationem	XXIII	9
Custodia Equi post laborem	XXXI	13
Cutellatus (aliàs cudellatus aut tudellatus) Equus, sive habens multum frigus in pedibus	CXXII	107
Cymorra sive capitis morbus	LXXI	72
D		
De extrahendis Equo dentibus qui dicuntur scalliones	XL	59
Dissoluturæ unguularum Equorum	CXXX	110
Dolor ex nimia comestione	CL	127
Dolor ex superfluo sanguine	CXLVIII	126
Dolor ex uentositate	CXLIX	127
Dolor propter indebitam retentionem urinæ	CLI	128
Doloris Equi propter laborem in pede remedium	CXXXV	116
Dorsi læsiones multæ uarijs ex causis	LXXV	76
Dorsi plaga profunda super spatulas	LXXVIII	78
Dorsum Equi læsum à sella & cura eius	LXXVI	Eadem
Ducendus Equus per loca ubi sint strepitus & sonitus	XXXVI	59
E		
Educatio adultorum	XIX	7
Emissario quot Equæ sint supponendæ	XI	5
Equitans frequenter ascendat & descendat de Equo	XXXVII	59
Equus apertus antè et eius cura	XCI	84
Equus quando debet equitari quomodo parandus	XXIX	12
F		
Falcis Equi læsio diuersis occasionibus	CII	89
Febris Equorum quomodo curetur	CLXVI	135
Ficus qui nascitur in solea pedum	CXXVII	109
Ficus qui nascitur alibi q̄ in solea pedum	CXL	119
Fistula ex antiquo uulnere orta aut cancro	CLXXII	139
Floncellæ in inferiori parte oris Equi	LXVII	69
Fluxus pilorum caudæ remedia	CLXI	132
Fluxus sanguinis de plaga animalis, aut in qua sequitur hæmorrhœia	XLIII	62
Fornæ frenorum uilium tam pullis, quàm Equis scallionatis & non scallionatis	XXXV	14
Furiæ seu mania Equorum remedia	CLVIII	131
Furina Equo unde contingat	CVI	93
Furiosi Equi & leprosi remedia	CLIII	130
G		
Gallæ & earum remedium	CIX	96
Garresæ sive Guidareschi læsio	LXXXVI	82
Generationem requirere parentes idoneos	II	1
Glandulæ, testudines & scorfula (aliàs scrofula)	CXXXIX	119
Grappæ in iuncturis crurium	CXI	99
Grauedo pectoris Equi	XCI	84
Gravis Equus & morbidus quomodo curandus	CLIII	130
Grizaria in coronis Equorum	CXIII	102
Gutta renalis seu morsura renum	LXXXIX	83

I N D E X

H	Capite.	Pagina.
Hanche malum siue Equus scalmatus, aliàs scalinatus	XCIII	83
Hyeme uel æstate quomodo custodiat & cooperiatur	XXXII	13
I		
Ierda inflatio & eius remedium	CIII	90
Impetigo, morphea, & serpigo quomodo curanda	CLXXX	141
Incapistratura Equi & eius curatio	CXVII	105
Inclauaturarum species quot	CXXIII	107
Inclauatura quæ rumpitur in corona pedis	CXXVI	109
Inclauaturæ species secunda	CXXVIII	108
Inclauaturæ species tertia	CXXV	ibidem
Infirmities oculorum in genere	LII	64
Inflatio colli Equorum	LXXIII	76
Inflationis crurium quæ causæ	XCIX	88
Inflatio dorsi ratione sellæ	LXXVII	78
Infusio Equi unde oriatur, & eius curatio	CXXXVII	117
Infusio Equi quibus causis fiat	CXLIII	122
Interferitura aliter dicta intertrigo	CXIX	106
Intestina emissæ extra anum & eorum cura	XCVI	85
L		
Lachrymæ oculorum & earum cura	LIII	64
Lætio linguæ ex uarijs causis	LXVII	69
Lampascus ex sanguinis abundantia	LXVI	69
Langium infirmitas in cauda Equi	CLXII	132
Laqueatio seu serratio uenarum	XLV	63
Luceræ seu scima	LXXIII	76
Luna si super Equum splenduit quomodo succurrendum	LXXXIII	82
M		
Maledictum in Equi pede & eius curatio	CXXXIII	116
Male ferutus (aliàs maleferratus) Equus quis	LXXIX	79
Malum oris Equi siue glandulæ	LXIII	68
Malum pedis elancinans in corona	CXXXIII	116
Meritum & bonitas Equorum	VI	2
Modus & tempus quo laqueari debent Equi qui adducuntur de armento	XX	8
Modus disciplinandi Equum	XXXIII	13
Modus ferrandi Equum	XXVIII	12
Modus præbendandi Equum	XXVI	11
Morbi ex augmento	XLVII	63
Morbi ex diminutione	XLVIII	eadem
Morbi ex errore naturæ	XLIX	ibidem
Morbi qui contingant ex uitio parentum	L	64
Morbi qui dicantur naturales	XLVI	63
Morsfunditus Equus, & eius cura	XCIII	85
Morus (motus aliàs) siue selsus & cura eius	CXXXVIII	118
Mule siue seraciæ (aliàs secariæ)	CXV	103
Mutationes unguarum quibus ex causis	CXXXI	111
N		
Natura Equi	I	1
Neruo conuulso quid adhibendum	CLXXIII	140
Neruus incisus cum suo remedio	CLXXIII	ibidem
Neruus interinonatus (aliàs interdonatus)	CLXXV	eadem
Nigri pili quomodo in albos mutantur	CLXIII	133
Nimium pinguis Equus ut macrescat	CLVII	131
Notabilia quedam siue memorabilia	CLXXXI	141
Nutritio paruorum pullorum	XVIII	7

* * *

I N D E X

	Capite	Pagina
O		
Operatio Chirurgiæ in Equo furioso quomodo fiat per marescallos peritos	CLIX	131
Omnia Equorum vulnere quomodo curanda	CLXIX	136
Omnis doloris, tumoris, & inflationis equinorum nervorum remedia	CLXXVI	140
Ossa fracta & eorum cura	CLXXVIII	136
P		
Paenna, Clauardus siue Aquarola (aliàs siquarola)	LXVIII	105
Palatina quæ in palato Equi oritur	LXV	68
Pannus & caligo oculorum	LV	65
Pennam si Equus comederit	CLV	130
Pili ut renascantur post carnis consolidationem	CLXIII	132
Pinzanese (aliàs Proinzanese)	CXX	106
Potus Equi	XXVII	11
Pulchritudo Equorum	III	1
Pulmo uel Pulmoncellus, dorfi lesio	LXXXII	81
Pulsuus Equus quis maximè fiat	CXLII	121
Pulueres quidam ad sanandum dorsum uel Garesum Equi	LXXXVIII	83
Punctura calcarium in spatula uel alibi	CI	89
Ruziola nata in dorso Equi	LXXXVII	83
Q		
Quanto tẽpore Equus duret in bonitate sua si bene custodiatur	XXXIII	13
Quanto tempore ferant Equæ partum	XIII	5
Quid sit agendum si Equa patitur Equum super se & non uult coitum	XIII	6
Quis locus bonus ut in eo nascantur	XVII	6
Quomodo cognoscatur ætas Equi ex dentibus	XXXIX	59
Quomodo & qua cautela Equi domentur	XXII	8
Quomodo, quando, & quot modis purgetur Equus	XXV	10
Quoties in anno Equus phlebotomandus	XLII	61
R		
Ragiatus Equus, siue dysenteriam patiens	CXXXVI	116
Remedium contra maculam oculorum	LVIII	66
Restiui Equi remedia	CLX	131
Restrिंगencia fluxum sanguinis	XLIII	eadem
S		
Sanguinis superabundantis signa & remedia	XLI	61
Sanguis apparens in oculis Equorum	LVII	66
Scalmatus Equus & eius curatio	CXLI	120
Scorciatura seu Scoriliatura siue excoriatura	XCIV	85
Serpentis morsibus quomodo medendum	CLXXIX	141
Setula seu Seta Equi (Secula)	CXXXII	112
Signa ad cognoscendum uirtutes uel defectus Equorum	VII	2
Spallatiæ, lesio in summitate Spallarum	LXXXIII	82
Spallatus Equus & eius cura	XC	84
Spauanus, morbus Equi circa Garesum	CIII	90
Spinulæ siue spinellæ & earum cura	CVII	93
Spumatura unguularum & earum cura	CXXIX	110
Stranguillio & eius cura	LXIII	67
Subiactura in solea pedis (aliàs subacutum)	CXXVIII	110
Superossa in Equi cruribus	CVIII	93
Superpositura & eius remedium	CXVI	104
T		
Tempus aptum conceptioni & natiuitati pullorum	XVI	6
Tempus quo debeat equitari & laborare & quo non	XXX	12
Tempus quo Equi admittendi sunt ad generandum	XII	5

I N D E X

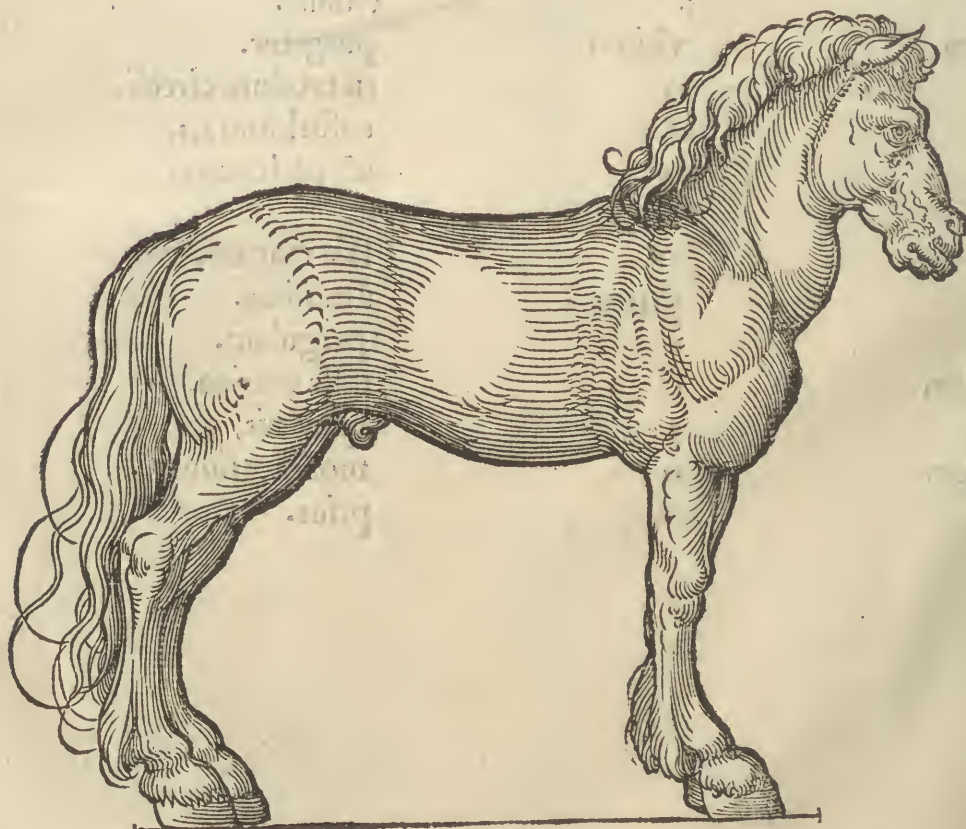
	Capite	Pagina
<i>Testiculorum inflatio uarijs de causis.</i>	XCVII	86
<i>Timidum Equum & pigrum quomodo cures.</i>	CLII	129
<i>Tractatio Equarum post conceptionem.</i>	XV	6
<i>Trūco seu spina inerante aliquā partiē corporis, quibus utendū</i>	CLXX	137
<i>Tussi sicca quomodo occurrendum.</i>	CLXV	134
V		
<i>Varietas oculorum & pilorum.</i>	LI	64
<i>Vermes abundantes in intestinis Equorum.</i>	CLXXVII	136
<i>Vermis dictus farsinus.</i>	CXLVI	125
<i>Vermis qui dicitur Anticor.</i>	CXLVII	ibidem
<i>Vermis, sic appellata Equi infirmitas.</i>	CXLVIII	123
<i>Vermis uolatilis & eius remedium.</i>	CXLV	124
<i>Viuula Equorum (aliās Vuula)</i>	LXII	67
<i>Vnguentum ad reparandam carnem.</i>	CLXXXVII	140
<i>Vngula oculorum seu cartilago.</i>	LVI	66
<i>Vngularum obliquarum ac pedum remedium.</i>	CXXI	107
<i>Vulnus ex sagitta toxicata.</i>	CLXXXVIII	141

* FINIS. *

Pagina	Versu	
1	17	Legendum fortè
3	36	musculorum.
9	33	viuulas.
13	39	ad cibū extendente, vel ad collū.
63	29	vel arrecta.
66	35	testudines
67	8	sinopidis 3. ii.
eadem	ultimo	viuulæ.
69	23	purgetar.
73	14	in modum circuli.
75	20	euforbium 3. 3.
77	8	añ. 3. 3. libras 3.
83	30	fimi arietini.
84	primo	fale marino.
89	9	à natibus.
ibidem	14	spargulam.
94	3	falsa marina.
ibidem	21	spauanis,
123	6	mollificatiuum.
		prius.

ISP

ISP

LAVRENTII RVSII DE MARESCALIA SIVE DE arte veterinaria liber vnus.

De natura Equi.

Cap. I.

Quus calidæ naturæ iudicatur, & temperatæ. Calor ostenditur per leuitatem, velocitatem, audaciam, & vitæ longitudo: quia plus aliis animalibus viuit. Temperamentum inuenitur in eo, quia docilis, & mansuetus est erga dominum vel nutritorem suum.

Quòd ad generationem Equorum sint eligendi parentes idonei,

Cap. II.

Voniam omne animal consuevit simile generare, tam moribus, quàm corpore, ideo vt recipiamus bonos filios, necesse est vt eligamus bonos parentes: quia ex bono & pulchro patre, bonus, & pulcher cõsuevit filius generari, & ecõtrario. Similiter de matre. Et si accidat quãdoque contrarium, quòd dissimiletur filius parentibus, hoc accidit ex aliqua occasione: frequentius tamen assimilatur aut moribus, aut corpore.

Quæ consideranda sint in parentibus,

Cap. III.

Vatuor in parentibus spectanda sunt, scilicet forma, pulchritudo, color, & meritum. In forma autem quæruntur corpus vastum, & solidum, corpori conueniens altitudo, latus longissimum, maximi & rotundi clunes, pectus latum, patens, & omne corpus mustellorum depressitate nodosum, pes siccus, & solidus, cum cauo cornu, altius calciatus.

De pulchritudine Equorum,

Cap. IIII.

Pulchritudinis partes hæ sunt. Habeat Equus caput exiguum, & siccum, cuius pellis bene inhæreat ossibus capitis: Aures breues & acutas quasi aspideas, oculos magnos, non concauos: nares patulas, quasi inflatas: maxillas graciles, & siccas: os magnum, et laceratum: collum longum, & gracile iuxta caput: Gargese verò acutum, sed quasi tẽsum & rectum: dorsum curtum, & quasi planum: lumbos rotundos & quasi grossos: Costas & ilia, vt bouina: Hancas lōgas, & tensas: Comas & caudã cū paucis & lōgis crinibus: Cossas latas et carnosas tam interius, quàm exterius: Garetta ampla, & sicca & tensa: falces curuas & amplas, quas Equus teneat vt ceruinæ: Crura & ampla, & pilosa, & sicca, iuncturas crurium grossas, & nō carnosas, propinquas vngulis, ad similitudinem bouum. Vngulas rotūdas, solidas, & fixas: & vniuersaliter habeat membra proportionata corpori tam in longitudine, quàm in amplitudine, et collum deferat eleuatum, vt det grossitudinẽ iuxta pectus. Sit verò Equus altior à parte posteriori, quàm anteriori, velut ceruus.

De colori

HIPPIATRIA

2

De coloribus Equorum,

Cap. V.

Olores Equi sunt hi, RADIUS, Aureus, Ablineus, Roseus, Murreus, Cerinus, Gilbus, Scutulatus, Albus, Gutatiuus, Candidissimus, Niger, Pressus. Sequentis meriti varius cum pulchritudine, mixto in eo nigro, vel albo, vel assido, vel bladio, mixto cum cano, vel cum quouis colore, Spumeus, Maculatus, Murrinus obscurior. Secundum verò D. Iordanum, Color baydus, & semialbus obscurus, super omnes est laudandus. In emissariis autem præcipuè clari, & vnus coloris eligendus est Equus. Cæteri despiciendi sunt, nisi magnitudo, vel membrorum aptitudo, culpam colorum excuset.

De merito, seu bonitate Equorum,

Cap. VI.

Eritum dicitur bonitas Equi. Pluries accidit quòd Equus est turpis, male formatus, & mali coloris, est tamen valde bonus: propter cuius bonitatem, & meritum, Equus dicitur haberi carus: quia potius homo capit bonitatem quàm pulchritudinem. Nam si res habetur propter vtilitatē, vtilior est bonitas quàm pulchritudo: ergo affectare debes plus bonitatem, quàm pulchritudinem: & ideo bonitas Equi excusat eum à turpitudine: sed si pulchritudinem cum bonitate haberet simul iunctam melior esset. Et est sciendum quòd pulchritudo Equi factorum, melius discernitur, & monstratur in macro, quàm in pingui, nam propter pinguedinem aliqua facta eius occuluntur. Sciendum quòd in Equabus consideranda sunt quæ iam dicta sunt de Equo: vnum tamen in ipsis præcipue debes attendere, videlicet quòd Equæ habeant magnum corpus, & ventrem longum.

De signis ad cognoscendum uirtutes,

Cap. VII.

Ora primo quòd pulchritudo, & defectus Equorum, & membrorum melius discernuntur, Equo existente macilento quàm pingui. Equus habens maxillas grossas, & collum curtum, non leuiter affrenari potest decenter. Equus habens frigiditatem capitis, & caput inflatum, oculos tumidos, deferens caput in ingressu grauiter versus pedes deorsum, extremitates auricularum pendentes & frigidas, vix vnquam poterit curari. Equus habens auriculas pendentes, & magnas, & oculos concauos, lentus, remissus, & mollis existit. Equus habens Garetta ampla, & extensa, & falsas curuas, ita q. Garetta respiciant interius in gressu, de more celer & agilis esse debet. Equus habens Garetta curua; & falsas extensas, & hancas curuas, debet naturaliter ambulare. Si Equus per caudam trahatur, quanto magis firmus fiat & caudam fortius ad se trahit & ossi adhæret, tanto melior, & ad præliandum, si attrahit, tanto iuuantior est. Item quanto corium vbi crinis deficit inter aures fortius ossi adhæret, tanto melior est ad præliandum. Equus habens iuncturas crurium iuxta pedes naturaliter grossas, & pastoralia curta velut bouina; dicitur naturaliter esse fortis. Equus habens costas grossas velut bouinas, & ventrem amplum, & deorsum pendentem, laboriosus & suffereus iudicatur. Equus habens vniuersas ungulas albas, vix aut nunquam duras aut fortes habebit. Equus si super omnes pedes suos in principio, præcipuè super

super anteriores diu & æqualiter stet iunctos, ita vt vnum pedem ante alterum non extendat, aut sursum teneat, aut vnum pedem super terram leuius & debilius teneat altero, membra inferiora se habere sana & firma demonstrat. Equus habens nares magnas, & inflatas, & oculos grossos, non concauos, audax naturaliter esse debet. Equus habens os magnum, scissum, siue laceratum, maxillas graciles, & macras, & collum longum, & gracile versus caput, satis ad affrenandum existit habilis. Equus tenens ad se truncum caudæ strictum, & fortiter iuxta collas strictum, vt in pluribus, fortis, & sufferens esse debet, sed non celer. Equus habens crura, & iuncturas crurium satis pilosas, & pilos longos, in eis laboriosus existit, sed non de facili agilis reperitur. Equus habens culmē longum, & amplum, & hancas longas & extensas, & qui sit posterius altior quàm anterior, vt in pluribus, velox in cursu reperitur. Equus claudicans à parte anteriori de pede & non premens versus terram in gressu nisi extremitatem vel tantummodo punctum pedis seu vngulæ, scias quòd vngula patitur. Equus claudicans anterior, si vniuersaliter premit in terra soleam pedis, alibi quàm in vngula patitur. Equus claudicans in oppressione pedis versus terram, non curuans nec plicans pastoralia vel iuncturas, circa iuncturas laxo esse censetur. Equus claudicans anterior, & in sua reuolutione, siue à dextris, siue à sinistris magis claudicat, præsumitur dolor esse in spatulis. Equus claudicans posterior, in sua reuolutione simpliciter magis claudicans, apparet quòd in hancā patitur. Equus patiens in loca inferiora deorsum & faciens in gressu passus anteriores minutos & crebros, à grauedine pectoris affligi videtur. Equus anterior claudicans, & qui cum quiescit aliquantulum pedem claudicantem ante alium tendit, nihil incumbens se pedi claudicanti, in crure vel in spatulis patitur. Equus si posterior claudicans, non incumbens se in gressu, nisi in puncto pedis posterioris solummodo, nec aliquid cutuans iuncturas, eleuat, & dirigit pedem claudicantem sine implicatione aliqua in gressibus, in iunctura est passio. Equus habens dolores intra corpus continuè, habens vniuersaliter auriculas frigidās & nares similiter frigidās, & oculos concanos, semiuiuus esse censetur. Equus habens anthracem, si flatus narium emittat frigidos, & oculi lachrymentur assidue, quasi mortuus iudicatur. Equus habens enorram vel vermem volatiuū in capite, & continuè per nares humores proiiciens, velut aquam pinguem & frigidam, vix euadet. Equus habens infirmitatem arragiati, emittens tantum per anum stercora liquida continuè, ita vt nihil stercoris in ventre remaneat patientis quod emittat, in infusionem cadet infirmitas, & vt in pluribus, non euadet, imò citò morietur. Equus habens viuulas si subito vniuersaliter redigitur in sudorem, & membra ipsius singula contremiscunt, ipso continuè scorditiones patiente, non videtur posse euadere. Si nares Equi aliquantulum teneantur, & modicum herbæ vel straminis infra nares ponatur, si anhelitum fortiter à se proiciat, à stranguria, & enorra liberum habet caput. Equus patiens infirmitatem stranguillionis, si cum difficultate ac sonitu narium in gutturis medio spirat & respirat, necnon totum guttur habet inflatum vel grossum, vix euadet. Equus habens pares balsas natura, & non impares, vt de pluribus non facile erit grossus.

Qua ætate sint Equi apti ad generandum.

Cap. VIII.

Via pater robustus & fortis membris, & virtutibus, robustiores generat natos, ideo ea ætate debet Equus eligi ad generandum quando membra completa, & virtutes perfectæ in eo reperiuntur. Nam fœtus ex iuenculo Equo natus, quia nec membra bene completa, nec solidata, nec virtutes perfectæ sunt in ipso, erit naturaliter debilis: & si antè admittitur, quàm sit naturaliter perfectus ad generandum, filius imperfectus, & debilior ex eo nascetur: Quia ex minus perfecto, minus perfectum procedit: & ex magis perfecto, magis perfectum.

Qua ætate sint aptæ Equæ ad generandum,

Cap. IX.

Ropterea quòd fœmininus sexus in omni animali frigidior est masculino, citius peruenit ad ætatis suæ perfectionem. Vnde post bieniū Equa rectè Equo subiici potest: Et post decimū annū ad conceptionis officium, inutilis iudicatur. Et si ex ea soboles oritur, iners, & tarda nascetur. Quia sicut citius masculo ætatem fœmina perficit, sic & citius in ea decrescit. Vnde cum causa, & virtus in ea post decimum annum velut iam sene deficient, inutilis reputatur ad partum.

Qualiter circa ipsos agendum sit, cum sunt admittendi ad generandum,

Cap. X.

Vm Equi ad generandum sunt admittendi, debent bene & copiose pasci & nutriri, & sine labore & aliqua inquietatione esse debent. Nam nimius labor desiccet humiditatem, vacuat spiritus, & debilitat virtutes: quæ tria sunt necessaria ad generationem. Quies verò multiplicat humiditatem, & copiosum nutrimentum multiplicat spiritus, & virtutes, & ex quiete est nutrimentum roboratiuum, vnde cœundi desiderium augmentatur. Non tamen intelligendum est, quòd Equus stet penitus sine labore: sed taliter equitetur Equus, q̄ potius sibi delectationem inferat quàm fatigationem. Quia labor siue exercitium temperatū, calorem naturalem excitat, superfluitates consumit, spiritus & virtutes corroborat, quum virtutem digestiuam dirigat, & adiuuet: vnde conceptio fiet melior ex puriori semine, quàm ex minus puro. Quum itaque temperata femina magis conueniant ad generationem, quàm intemperata, bonum est vt Equus valde leuiter exercitetur. Nimia enim quies generat multas superfluitates, vnde calor naturalis, & spiritus debilitantur, exinde corpus & humores in frigidantur, & postmodum semen. Ex semine autem frigido, & multum humido, vix fiet conceptio: & si fiat, generatur ex eo fœmineus sexus. Nam ex frigido & humido semine procreantur fœminæ: ex temperato, masculi. Ex nimis frigido & humido, nūquàm fiet conceptio, quia calor agens suffocatur. Ex nimis sicco similiter: quia materia non extenditur. Similiter ex nimis calido, si sit cum siccitate, aduritur: si cum nimia frigiditate, informatur. Ex temperato igitur semine cœceptio formatur. Relinquitur igitur vt nec multum pingues Equi, nec item humidī aut sicci, sed ad medium tendentes, sint apti ad generandum: tendant tamen magis ad humiditatem quàm ad siccitatem. Quia ex copiosa materia grande corpus generatur. Ex modica verò materia, corpus modicum generatur.

Vnde

Vnde vt supra dictum est, ita tractandi sunt Equi qui admittendi sunt ad generandum, vt pingues existentes ad medium tendant: quia sicut modica materia non est sufficiens, ita superflua non est apta: Quia calor agens in re multa, non potest eam depurare & informare, sed debilitatur in actione sua: In re modica non habens idoneum subiectum, similiter debilitatur & euanescit: in re verò temperata, æqualitate agens, vndique in ea liberè agit & informat, cum idoneum subiectum & materiam aptam, quam totam depurare et regere potest, inueniat. Quod dictum est supra de exercitio faciendo in Equis qui admittendi sunt ad generationem, intelligendum est de his qui sunt in stabulis, quos exercitare, & quiescere facit homo pro velle. Nam armentarii non possunt esse laboris expertes, cum huc & illuc pascendo vagentur, & libertas animum pro velle disponat. Eadem in Equabus consideranda sunt.

Quot Equæ emissario sint supponendæ.

Cap. XI.

Qui sicut sunt dispartes corporibus, sic & uiribus. Ideo considerandum est vniuscuiusque viribus æstimatis, pauca vel numerosa coniugia submitti. Quæ res faciet eos ætate non parua durare: quia nimius coitus omne animal citò facit senescere, ac deficere, quum substantiam cõsumat & humiditatē, & virtutes debilitet, calorem naturalem extinguat, spiritus faciat exhalare: quare mors sequitur omnino. Inueni tamen q̄ Equo viribus formæque constanti duodecim vel quindecim ad plus possunt submitti Equæ. Cæteris pro qualitate suarum submitte sunt virium.

Quo tempore sint admittendi Equi ad generationem,

Cap. XII.

Quarum natura cum sit duodecim mensibus partus absolueret, prouidendum est vt tempus conceptionis conueniat tempori natiuitatis. Ergo cū necesse sit pullos tēperato & herbofo tēpore nasci, vt nō ledantur corpora frigore, nec estu languescant ætatis, & copiam habeant lactis, videtur q̄ locis calidis in Aprili, vel frigidioribus in Maio admittendi sunt Equi ad generandum, quū hæc tempera conueniant natiuitati Equi: nam his temporibus nati pulli & aërem temperatum, & copiosum inueniunt nutrimentum.

Quanto tempore ferant Equæ partum,

Cap. XIII.

Deo q̄ agens in re multa tardius eam disponere & informare potest, q̄ agens in modica, cum materia cõceptionis Equarū propter maioritatem sui corporis maior sit quàm aliorum animalū, & magis humida quàm aliorum, necesse est habeat longius tempus calor ad informandum. Vnde vnus anni spacium natura præbet Equæ ad absoluendum partum, & in tanto tempore sol complet zodiacum. In boue minus tempus requiritur, quia materia retinet informationem, & citius induatur quàm humida. In Asinis licet sit materia minor, est tamen minus frigida, vnde tardius calor eum potest disponere ad informandum. In aliis animalibus pro vt materia cuiuslibet apta est ad informandum, tēpus breuius aut lōgius natura exhibuit ad absoluendum partum.

Quid sit agendum, si Equa patitur Equum,

Cap. XIII.

Accidit compluries q̄ Equa Equum patitur super se, nec tamen vult coitum, quod ex defectu caloris ipsius circa naturalia cōtingit, et licet ipsam natura stimulet, frigiditas tamē illorum membrorum coitum recusat, & ideo vrtica vel squilla circa naturalia ipsius membri inficiantur & excitabitur in eo libido. Est præterea notandum q̄ emissarii armentorum aliquibus mediis spaciis separari debent propter noxā furoris alterius: quia tempore coitus cum animalia sint furiosa si se attingerent inuicem læderent.

Quomodo Equæ sint tractande post conceptionem.

Cap. XV.

Bi conceperint Equæ separentur à maribus, nec famem frigusq̄ tolerent nec laborem, nec inter se locis comprimantur angustiis, quoniam abortiendi materiam forsitan pareret: nec nimis macræ aut nimis pingues existant, sed medium teneant vtriusq̄. Nam si nimis, macræ essent, aut abortirent propter nutrimenti penuriam, aut fœtus modicus et debilis nasceretur. Si nimis pingues essent p̄pter loca repleta nō posset cōceptionis materia, p̄ vt expedit, dilatari, & sic minor corpore similiter oriretur. Et nota q̄ generosas Equas alternis annis submittere debemus, scilicet quæ masculos nutriūt, vt pullo puri & copiosi lactis robur infūdatur. Et semper armētis pinguia pascua prouideri oportet. Et in hyeme in locis calidis morentur, vt in nemoribus, vbi à frigore & vento non tantū læduntur. Cauendum tamen est pro posse, ne iumenta morentur in locis vbi sit magna copia cerrorum: nam comestio glandium cerri facit abortiri iumenta. In æstate verò in locis frigidis & aquosis, vt in pratis & locis vbi herbarum copia sit.

Quod tempus sit aptum conceptioni, & generationi pullorum Equorum.

Cap. XVI.

Quarum natura quoniam ea existit fœtum anno vno vt portet, vt prædictum est: ideo tempus conceptioni, & natiuitati congruum eligendum est. Vnde tempus Veris cum sit temperatum pascuisq̄ copiosum, vtriusq̄ maxime conuenit: quia cum temperatum sit, & humores omnes in animalibus sint tali tempore temperatiores, & sanguis & corpus tunc ipsis dominetur, nullum tempus sit aptum conceptioni videtur, cum humorum temperantia sit necessaria conceptioni. Similiter autumnus est natiuitati aptus, quia cum nouiter geniti pulli sint teneri, & cito frigore vel æstu lædantur propter autumnum temperantiam, tali tempore nati pulli nec fatigantur æstu nec algore torpescunt. Similiter quum pulli teneri copia lactis indigeant, nec famis neq̄ potus inopiam tolerantes, teneraq̄ ipsorum natura expostulet nutrimenta, & crescentes magis ac magis nutrimenta duriora exposcant, hoc tempore copiam herbarum tenerarum inueniunt, & sicut ipsa sic & herbæ ad duriciem tendunt.

Quis locus bonus sit ut in eo nascantur,

Cap. XVII.

Q̄circo q̄ consuetudo est, q̄ secundum naturam & secundum consuetudinem quam ab origine ducit animal gubernatur, & viuit in eo quod magis vniuscuiusq̄ animalis officio congruit, ab origine quilibet debet in eo studiose nutrire, vt leuius tolerent quod postmodum

dum pati necessarium est: vnde illud Hippocratis, Ex multo tēpore cōsueta, etiam si fuerint deteriora insuetis, minus molestare consueuerunt: propterea cum sit necessarius ad laborem, labori q̄ suo congruant vngulæ duriores & fortes: loca verò mollia reddant vngulas molles & teneras, vtile videtur quòd pulli petrosi & montuosis locis nascantur, ne natis Equis in mollibus locis vngularū teneritas de asperitate nihil sentiat: sed natis Equis duris locis frigida origine locorum asperitate durecant. Montuosa loca vidētur vtilia duplici causa mōstrante, Cum montium iter sæpe sursum & deorsum eundo, sit difficilius itinere plano, redditur etiam ex vsu fortior ad laborem: & quia descendere difficilius est quàm per planum incedere, descendendi aut ascendēdi exercitiū ad laborem aptior informatur. Tum etiam & pedes fortiores & aptiores, grossiores & duriores redduntur: nā ex labore fit maior nutrimenti accumulatio ad membra laborantia, & natura semper intēdit ad membrorum defensionem quibus est magis necessaria: vnde cum crura & pedes magis aliis mēbris laborent, natura mittit illuc nutrimentum, ad corroborandum & augmentandum ea, vt magis tolerātia sint laboris: Et ideo crura grossa in ossibus, & pedes in vngulis efficiuntur duriores. Bonum est ergo vt pulli exercitio vtantur assiduo dum in armento consistunt: tamen tali vt iis videbitur expedire, vt non vltra velle vel posse fatigentur, sed leuiter ambulando.

De nutritione paruorum pullorum.

Cap. XVIII.

DE nutritione paruorum pullorum Equorum quādo suprā diximus, nunc de ipsorum educatione ac doctrinatione dicendum. Cum ergo pulli nati fuerint manu tangēdi non sunt: quia eos laedit tactus assiduus, & à frigore quantum ratio patitur defendantur, vt non frigoris algore torpescant. Similiter à nimio calore aut ingenti æstu non æstuent, Vnde congrua loca vtriq̄ tēpori eligenda sunt, videlicet tempore frigido, stabulis calidis: tempore calido frigidis & vmbrosis locis locandi sunt. Nunquā à matre separentur, aut famem vel sitim patiantur. Matres verò bonis pascuis, & herbis sufficientibus nutriantur, vt copiosi lactis robur pullis infundant, & pulli pro velle sugendi lac habeant facultatem.

De educatione adultorum.

Cap. XIX.

Vbi autem magis adulti pulli fuerint leuiter manu tangantur, vt eo tempore quo domari debuerint, ex tactus assuetione mitiores in domando inueniantur. Similiter & in ferrando ducantur post matres frequenter per montuosa & petrosa loca propter causam superius dictam, nec separentur à matribus donec compleant duos annos, sed eas continuè sequantur per bona pascua & cōgrua loca. Post bienniū debent à matre separari, quia in tali ætate incipiunt iam naturaliter ad coitum stimulari: Vnde si matres postea sequerentur, & ob delectationem coitus cum matribus vel aliis coirent, deteriorarentur: etiam in aliqua parte corporis possunt faciliter lædi. Si tamem Equus vsque ad ætatem trium annorum libertatem haberet per bona & sufficientia pascua sine societate iumentorum, melius & salubrius foret sibi, quia per campos discurrendo propter aërem & libertatem animi quam habet

habet Equus, efficeretur in corpore, & membris sanior: specialiter autem crura ab omni macula munda, & per omnia meliora habebit.

Quomodo, & quo tempore illaqueari debeant Equi qui ducuntur de armento.

Cap. XX.

Postquam ad ætatem peruenerint Equi qua domari debent, & à matribus separari, illi qui ex armento educuntur, debent leuiter & suauius laqueari laqueo grosso & forti decenter de lana composito: quia lana propter sui mollicitiẽ habilior est, quàm linũ vel canabis: melius tamen & securius est, quod talis funis factus sit de crinibus iumentorũ. Laqueetur Equus recenti, vel frigido tempore, vt mense octobris vel circa, eo quod tempore frigido possunt paruuli securius fatigari & domari quàm calido: et post dominationem ipsorũ in hyeme factam de mense martii vel circa, debent eis dari ferragines continentur, herbe de cætero quamdiu possint virides reperiri. Nam pulli propter dominationẽ macrescunt & desiccantur interius: idcirco dare ipsas ferragines necessarium est omnino. Dantur etiam quædam ferragines pullis de mense nouembris, & antè: quæ quidem ferragines quàmuis non multum impinguent, ipsos tamen purgant, & ipsorum corpora mirabiliter ampliant; habeatur tamen magna custodia, quod sit in stabulo calido, & caueatur à frigore, & vëto: & quàmuis breuda vel remulum competat pullis, eò quod ipsorum intestina dilatant, tamen nullo modo simul cum herba detur eis: nam remulum cum herba datũ generat vermes in corpore Equi. Credo tamen vtilius & melius esse, quod laqueetur in primo Maii, quia tunc temporis consueuerunt esse pinguiorẽs pulli propter herbas, quas comederunt in vere, & sunt impinguati, & mundi ab omni corruptione & calefactione, quam haberent in corpore. Præterea inueniuntur tunc temporis herbe recentes, quæ competunt valde pullis. Non laqueetur pullus tempore nimis calido, quia ex insueta captione nimis æstuando laboraret, vnde posset leuiter membrorum, & corporis incurere læsionẽ. Eo autem capto quod dictum est, impositoque sibi capistro de canabe cum capitiolo de corio, ducatur frequẽter ad aquam & per terram ad societatem alicuius Equi domiti, donec assuescat bene ire sine societate: postmodum ducatur per terram & ad aquam cum freno in ore, deinde cum sella.

Quando, & quo tempore edomari debeant pulli,

Cap. XXI.

Vlli domari possunt postquam ad ætatẽ duorum annorum peruenerint: Sed longè melius & vtilius est, quod dometur postquam ætatẽ trium annorum exegerint, quia in tali ætate perfectè, membris & corpore domari possunt. Sunt etiam robusti & membris valentes sustinere labores: vltra verò hanc ætatem licet difficile sit domare, tamen fertur quod Fredericus imperator nũquã Equos pro sua persona faciebat domari nisi esset quatuor annorum, & dicebat quod ex hoc Equi erant saniores & fortiores, & ex hoc Equi habebant tibias & iuncturas magis mũdas & siccas, nec poterant ex tũc habere gallas.

Quomodo, & qua cautela Equi domentur,

Cap. XXII.

Vando verò debet domari pullus, diligens debet adhiberi cautela, scilicet quod Equus ad præsepe binis capistris alligetur, & hoc taliter fiat, quod propter suam indomitatem à dictis capistris in cruribus ali-

quate

quatenus non ledatur: & donec in sua fœrocitate permãserit, suo simili domito societur, quia tutius, & securius poterit ad eum accessus haberi. Et item sapius leuiter, & suauiter manu pedes, & tibiã, & alia membra tangãtur. Nec debet in principio circa eũ homo acriter indignari, ne fortè propter hoc aliquẽ virum indecenter assumat, sed cum magna perseuerantia lenitatis, & mansuetudinis tangatur, donec mansuetus, & bene domitus, per assiduũ, & crebrum tactum manuum, in omnibus efficiatur vt decet, & dictum est: ita vt plenè, & secure sua membra circumcirca tangantur, et specialiter pedes sæpius eleuando, & admodum firmiter pedes percutiendo, nec ante biennium ratione aliqua laqueetur: quia propter iuuentutẽ ex labore insueto domationis, aliquas læsiones in cruribus facile incurrere possit.

De custodia Equorum post domationem,

Cap. XXIII.

Domatione facta, taliter custodiatur Equus, Imponatur ei capitulum factum de corio forti, & humido, siue leni, & binis capistris decenter præsepio alligetur, vt dictum est supra: pedes verò anteriores pedica seu pastoris de lana compositis vinculetur, nec non vni pedi posteriorum funis laneus (qui vulgo tegmellus dicitur) alligetur, vt ita nullatenus ire possit, & hoc sit ad sanitatem crurium conseruandam. Præterea locus vbi moratur, sit à fimo bene mundus in die, noctu verò fiat stratũ siue lecteria de paleis vsq; ad genua pro quiete, quæ summo mane tollatur. Equus verò summo diluculo tãgatur per totũ corpus, et crura decẽti terforio, siue sereligia benè tergantur, pro vt melius videbitur expedire: deinde ducatur ad aquã, paruo tamẽ passu, et teneatur in aqua tam manè quàm serò vsque ad genua, vel paulo superius, ita tamen q; aqua non tangat testiculos cũ bibit, & sic teneatur Equus in aqua dulci vel marina circa spacium trium horarum, quia frigiditas aquæ dulcis, vel siccitas aquæ marinæ, naturaliter Equi crura desiccant, coërcendo humores descendentes ad crura, ex quibus consueuerũt in eis ægritudines generari. Post reditum autem nullo modo Equus ponatur in stabulo, nisi prius eius crura fuerint bene munda, & desiccata ab aqua: quoniam fumositas stabuli solet inducere gallas: & malos humores, propter suam caliditatẽ, solet generare cruribus madefactis. Vnum verò semper memoriæ teneatur, vt Equus assiduè comedat in loco infimo quasi iuxta pedes, ita q; cũ quadã difficultate fœnũ vel annonam capiat: quoniam ipso intetẽ caput ad collum extẽdente pro comestione sumenda, propter nimium flectendi vsũ, cooperante natura, collum & caput gracilius ei efficitur, & ad affrenandũ redditur habilior, & pulchrior ad videndum. Ob hoc etiam crura ipsius quotidie ingrossantur, quia maius recipiunt incrementum, cum assiduam faciat super anterioribus cruribus impressionem, ex qua ibi fit maior contractio nutrimenti.

Quibus cibus utatur Equus iuuenis, & quibus senex,

Cap. XXIII.

Comedat autem Equus fœnum, paleas, herbas, ordeum, auenam, quæ sunt naturales, & proprii semper Equorum cibi. Si tamen Equus sit iuuenis, herbis, & fœno cum ordeo, vel alio simili, aut sine ordeo pascatur sufficienter, quoniam herbæ & fœnum ventrem dilatant

&

& corpus, & propter suam humiditatem in suo augmento membra naturaliter augent. Et quia omne animal naturaliter humidum est, siue Equus iuuenis fuerit, siue senex, refici debet humidioribus herbis, vt in ipso naturalis complexio referuetur. Postq̄ autem Equus iuuetutem perfectè exegerit, vt ad laborem sustinendum sit fortior, siccioribus cibis vtatur, scilicet, paleis, & ordeo, & his similibus moderatè. Nam propter paleæ siccitatem Equus non ita de facili impinguatur, sed in competenti habitudine retinetur, & viribus fortior permanebit: & quia cibus durus difficile dissoluitur, ideo ad laborem aptior reperitur. Sed cibus tener faciliter dissoluitur, vnde Equus nutritus cibus teneris, & leuibus, debiliior viribus reputatur, & reperitur. Est autem in Equis melior habitudo mediocris, vt non nimis pinguis, nec nimis macilentus existat, sed medium teneat vtriusq̄: quia dum nimis pinguis existit, multæ in eo superfluitatès, & mali humores excrescūt, ex quibus cōsueuerunt in cruribus, et aliis mēbris, plures, & diuersæ ægriitudines euenire, maximè, si exponatur laboribus: quia propter supfluos labores, humores dissoluētur, & fluent per corpus, ex quo posset Equus de facili effici morbosus: vel etiam propter oppilationē venarū, & arteriarum, posset subitò mori. Si verò nimis macilentus existit Equus, nimis debilis erit ad sustinendos labores, mēbra etiā habebit inermia, et erit horribilis ad vidēdum.

Quomodo, & quando, & quibus modis, purgetur Equus,

Cap. XXXV.

Via inter omnia quæ retinent Equū in bona dispositione, & in bona habitudine corporis, est hoc potissimum, q̄ saltē in anno Equus semel purgetur, propterea enim maiori tempore cōmodius viuit, & quasi reiuuenescit, idcirco hic aliquos modos inseram quibus Equus potest purgari. Est autem vnus modus purgandi Equum cum ferragine, sicut in Vrbe, & vicinis partibus vt plurimū fieri consueuit. Comedūt enim Equi herbas prædictas diebus quindecim, infra quos purgantur plenissimè: ex tunc autem non ad purgandū, sed ad impinguandum dantur Equis ferragines supra dictæ: est & alius modus huic similis. Sunt enim in Apulia quædam herbe, quæ trifolium appellantur, quæ ex quo seminantur non oportet vsq̄ ad triennium vterius seminare. Quolibet autem anno emittent herbas virides, & teneras, & durabunt in sua bonitate per rotam æstatem: dictas autem herbas comedendo impinguabitur Equus per eundem modum per quem purgatur, & impinguatur per herbas quæ ferragines nuncupantur. In locis verò magis frigidis, sicut est in Francia, Alemania, Anglia, & his similibus, quia herbæ, & pascua sunt magis subtilia, & magis viridia, & magis tenera cōsueuerūt purgari Equi cum herbis de pratis, & dictæ herbe locis prædictis purgāt mirabiliter, & impinguāt. Est alius modus purgationis Equorum, qui in locis vbi est magna copia pomorum infra scriptorum, fieri consueuit. Nam vbi est magna copia melonum seu peponum, consueuerunt dari Equis ad comedendum pepones, & per frustra minuta incidi: habent enim mirabiliter purgare, maximè per vrinam, & postmodum impinguare. Est & alius modus similis præcedenti, et melior: Annona per dies quindecim datur eisdem, ex hoc enim purgantur mirabiliter & etiam impinguantur: & quod melius est, si Equus de vuis prædictis seu racemis

mis comederit habūdanter, si senserit infirmitatē, quæ dicitur pulsiuus, liberabitur, nec ægritudini dictę remediū aliquod huic simile poterit reperiri. Est & alius modus huic similis, quātū ad purgationē Equorū, Vbi est abūdātia ficuū, datur Equis similiter in habundātia ad comedēdū. Sunt & alii modi, qui & si sint vtilēs ad purgandū, nō tamen impinguāt, nec sunt ita securi sicut præcedentes: sunt enim quasi medicinales, de quibus modis inter cætera propono duos solūmodo, reliquos relinquam industriæ peritorum in arte. Recipias igitur omnia interiora piscis Tençæ, vel piscis barbi, & si non sufficiant interiora vnus piscis, ponas ibi interiora plurium pisciū, de genere supradictō: quæ minutè incisa misce cum optimo vino albo, & immisce cum cornu in gulā Equi, purgabit enim Equum mirabiliter & medicinaliter potio supradicta. Alius modus est, & medicinalis, quod recipiatur de filigine, & diu bulliatur in aqua fluuiali: vel melius, bulliat modica bullitione, ita quod non crepet: nam Equus non ita bene comederet: deinde exiccetur, & detur Equo ad comedendum loco annonæ: ex hoc enim Equus purgabitur mirabiliter, & si quos vermes in intestinis haberit, emittet necessario: & hic modus est satis vtilis, & bonus, dummodo Equi velint de filigine prædicta recipere. Probauit tamen quod stāt Equi aliqui aliquibus diebus antequam velint comedere de filigine prædicta: & nota quod quādo purgatur Equus cum herbis, vt supradictum est, debet teneri Equus sub tecto, & debet etiam cooperiri aliqua coopertura de lana: quoniam herbæ cōsueuerunt propter nimiam humiditatem, & naturalem frigiditatem infrigidare, ex quo posset Equus facile infrigidari, & morbos incurrere satis graues.

De præbendendo Equo.

Cap. XXVI.

Vando verò Equus debuerit præbendari, attamentur, siue purgentur prius bene auenæ siue præbenda, ita quod puluis, & alię immundiciæ non sint ibi, & postea detur sibi: quia puluis ordeï, siue annonę alterius, ex facili tussim cōsuevit inducere, & corpus, & interiora desiccare, quę infirmitas quasi incurabilis est.

De potu Equi.

Cap. XXVII.

Qua verò pro potu Equi mollis esse debet, & aliquantulum falsa, & turbida, suauiter currens, vel quasi nihil, quia huiusmodi aquæ propter suam grossitiem, siue grossam substantiam nutritiores existunt, & Equi magis ex eis reficiuntur: Sed aquæ currentes, & frigidæ quāto frigidiores, & velociores existunt, tanto minus Equos reficiunt, & alunt. Non tamen extra rationem videtur, si temporibus nimis calidis, dulcibus aquis Equus vtatur, vt calorem infrigidando, & siccitatem reprimat humectando. Est etiam in his & aliis consuetudo in qua nutritus est, non modicum attendenda: & si ad inconsuetū aliquid deducendus est, paulatim non subito debet deduci, quia natura non sustinet subitas mutationes. Et quia Equus nisi bibat ad plenum, commodè carnes assumere non potest, abluatur os eius interius & fricetur cum sale madefacto in vino, quoniam ob hoc, Equus libetè aquam sumit, & libentius comedit.

De

De ferrando Equo,

Cap. XXVIII.

Errari debet Equus ferris congruis, ad modum vngulæ rotundis: extremitas circuitus ferri sit stricta, & leuis: quia quanto leuiores fuerint, tanto facilius & agilius eleuat pedes suos: & quãto Equi vngula circuitu ferri vtitur strictiori tanto maior, & fortior efficitur, pro vt decet. Et nota quòd quanto Equus ferratur iunior, tanto ipsius vngulæ molliores, & debiliores existunt. Item nota quòd vsus eundi sine ferris à iuuentute, nutrit vngulas Equi naturaliter duriores, & magnas.

De parando Equo quando debet equitari,

Cap. XXIX

Bi oportuerit Equum equitari, seu laborare, primo videndum est vt sit bene paratus, tam in pedibus, vt sit congruè ferratus, vt dictum est supra, quàm in dorso, vt non possit sibi aliquam oppressionem facere, per quã lædi possit dorsum eius, sella, vel panellus, vel aliud simile, habendo in se aliquã duritiem patentem oculis, vel occultam. Et stringatur cingulis idoneis, ita vt sella non sit mobilis supra dorsum eius huc & illuc: nam sellæ motus, faciunt compressionem & lædunt dorsum. Et non stringatur supernè, quia possit inducere tumorem circa ventrem & latera, & etiam in interioribus dolorem, constringendo ventositatem: quæ non habens exitum, vel locorum amplitudinem in qua manere possit, potest inducere mala in eo. Similiter sella nimis stricta, propter nimiam compressionem possit lædere dorsum eius. Tempore nimis calido non imponatur ei sella grauis nec panellus, quæ Equum possunt nimis lædere & calefacere: quia redderetur Equus exinde nimium tædiosus ex humorum dissolutione, & garesæ ipsius solent facile calefieri & lædi, ex quo mala superueniunt accidentia morborum. Interdum etiam fit Equus exinde vitiosus, vnde leuis sella ei imponenda est: & leue etiam sit quod sit sub sella, sicut fieri commode potest.

Quo tempore debeat Equus equitari & laborare & quo non,

Cap. XXX.

Ciendum autè quòd tẽpore nimis calido, scilicet à medietate Iulii vsq; ad finè Augusti, equitari Equus tædiosè nõ debet, quia tã propter nimium calorem, quàm propter immoderatã equitationẽ potest intrinsecus leuiter desiccari & scalmari: vnde tali tempore debet potius frigidis locis & humidis custodiri, herbis & aliis rebus recentibus vtẽdo, q̃ aliquatenus fatigari. Similiter in tẽpore nimis frigido, scilicet in Decembri, vel in Ianuario, Equus nimis fatigari non debet: quoniã Equus supcalefactus ex labore vel sudatus, potest leuiter infrigidari. Similiter nimia equitatio serotina lædit Equũ, quia propter laborem magnum, tantus sudor Equæ superuenire potest, vel solet, quòd vix potest ob superuenientem noctem desudare sicut decet, atque more solito præbendari: ac etiam propter aërem nocturnum superuenientem qui diurno frigidior est, possit Equus calefactus infrigidari. Matutina igitur equitatio multimodè comẽdatur: quia nimii caloris incõmodo non blasphematur.

Quomo

Quomodo custodiatur Equus post laborem,

Cap. XXXI.

Auendum est autem, quòd Equus postquam laborauerit, & fuerit su datus, vel superfluè calefactus, non detur sibi cibus vel potus, nisi prius coopertus aliquo panno, paulisper ambulando ductus fuerit, & sudor & calor ab eo recesserit: quia propter laborem calor naturalis ad exteriora dispergitur, & interius modicus, & debilis reperitur. Vnde cibus tunc assumptus, posset de facili oppilationem interius facere, & ab accidentali calore corrumpi, quum interius valde debilis existit.

Quomodo in æstate uel hyeme custodiatur & cooperiatur,

Cap. XXXII.

Emper autem in æstate sit Equus coopertus coopertura linea, ne lædatur à muscis, vel aliis consimilibus: In hyeme verò gerat cooperturam laneam, propter frigus: & sic quolibet tempore custodia sibi congrua conferatur in omnibus.

Quanto tempore Equus duret in bonitate sua, si bene custodiatur,

Cap. XXXIII.

Ciendum est autem, quòd Equus bene, & diligenter custoditus, & moderatè equitatus, prout expedit, vt non sit nimio vel superfluo labore affectus, vt in pluribus, viginti annorum spacio in sua virtute, ac bonitate valide perseverat.

De disciplinando Equo,

Cap. XXXIII.

E doctrina Equi, taliter subnectendum. Requiritur igitur in principio frenum debile, ac tam lene, quàm inueniri poterit: & quum Equo debeat imponi primitus, morsum freni inungatur cū aliquantulo mellis, vel alterius dulcis liquoris: quia Equus gustatus dulcedine, melius tolerabit. Sit autem frenum, vt dictum est in primordiis, debile: quia quanto minus malū ori inferat in principio, tanto leuius, & acceptabilius postmodum sustinebit. Postquam frenum sine difficultate susceperit, ad manum ducatur hinc & illinc manè, & serò, donec ductorem optime sequatur: deinde sine strepitu, & tumultu, & sine sella, & sine calcaribus suauiter equitetur, & ducatur paulisper paruo passu, à dextris, & à sinistris voluendo sæpius, cum quadam virga ipsum percutiendo decenter: & si expedierit, ductor aliquis incedat pedes, & hoc fiat à summo mane vsque à tertia, per loca plana, & non petrosa, donec equitans eum quòcunque placet, sine ductore, ac societate conducat. Cumq; per mensem vel plus, vel minus, pro vt expedierit, fuerit taliter equitatus, ex tunc sella sine strepitu, & sine tumultu imponatur ei, & tunc cum sella vltius equitetur vsq; dum tempus appropinquauerit hyemale. Quum verò equitator Equum suauiter ascenderit, non moueat eum, donec pannos sibi aptet, vt decet: quoniam Equus exinde quietum vsu sibi assumet, ad commodum equitantis. Post hæc autem, adueniente tempore frigido, faciat ipsum equitator per campos seu magistas, vel arecta moderatè exactare, vt dictum est prius, summo mane, ipsum magis & frequentius à dextris, quàm à sinistris reuoluendo, & leua dicti freni sint aliquantulum magis curta quàm altera: quia Equus naturaliter citius reuertitur ad sinistram, quàm ad dextram: & si frenum fortius expedire videbitur, immutetur vt cōgruerit, & pro velle facilius teneatur: debet autè vt dictum

B est

est Equus tractari per magistas & arrecta magis quàm plana loca : quia propter valliculos & mōticulos qui sunt ibi ppter sulcos, assuescit Equus & instruitur quotidie pedes & crura decentius erigere, & gressus suos tutius, & salubrius agitare : nam in gressu suo minus præcipitatur, seu cespitat, & sic nec equitatem, nec seipsum offendit. Assueto iam Equo bene habiliter tractare per conueniens temporis spacium, à dextris, vt dictum est, & à sinistris similiter, per prælibata loca summo diluculo paulatim in principio, in minori, & breuiori saltu quo poterit galopetur, ne tædeat Equum forsitan galopare, ipsumq; idem pigeat iterare, quod esset error maximus equitantis. Nam de leui in posterum ob hoc retrogradus fieri posset. Vnum tamen vtile videtur, quòd equitans in trotando, vel galopando, aut eum ad cursum mouendo, in tantum trahat freni habenas manibus circa dorsum inferius versus garse, quòd Equus curuando, vel plicando collum, caput iuxta pectus inclinet. Hoc autem in principio paulatim fiat, sicut videbitur expedire, omnèq; studium, & cautela ibi adhibeatur : hoc enim vtile satis Equo, & salubre fore cognoscitur, & salubrius equitanti. Etenim quum caput Equus inclinatum defert, satis propinquum pectori, & collum decenter curuatum, trotando, vel galopando, clarius, & apertius respicit gressus suos : & melius à dextris voluitur, vel sinistris, faciliusque ad libitum retinetur. Propterea hoc multum est in omnibus commendandum, imò præ omnibus quæ in Equo sunt quærenda.

De formis frenorum utilibus tam pullis quàm Equis scallionatis & non scallionatis Cap. XXXV.

Voniam quæ continentur in proximo capitulo, pro magna parte frenis subiacere noscuntur, expedit vt maneries, siue formæ frenorū vtilium exprimantur. Ommissis igitur frenorum formis inutilibus, & horribilibus, quæ propter suam asperitatem os Equi offendunt, aliquas formas frenorum vtilis, & necessarias, & Equis delectabiles assumemus. Frenorum enim aliquæ formæ sunt vtilis pullis & Equis non scallionatis, aliæ sunt vtilis scallionatis. Resecatis autem inutilibus, vtilis, & necessarias solum ponemus. Est igitur pro pullis vtilis quædam forma freni, quæ dicitur ad duos camillos, quæ forma leuior est, & descambilior pullis existit. Est & alia forma apta tam pullis quàm Equis non scallionatis, quæ dicitur ad martellum : habet enim à parte inferiori vnam barram cum camillo : à parte verò superiori habet vnam barram solidam, & in medio habet vnum martellum, qui protenditur versus camillum, non tamen coniungitur cum eodem. Est & alia forma freni vtilis, & apta tam pullis quàm Equis non scallionatis : & pro Equis in scallionatis, est aptissima quæ potest haberi, quam formam aliqui dicunt morsum Parisiense. Habet autem dicta forma à parte inferiori vnam barram cum camillo : ex parte autem superiori, habet vnam barram solidam cum camo, seu carado, & aliqui dicto camo appendunt cathenulas. Est & alia forma freni quæ vulgariè ad medium morsum vocatur, nomen assumens ex eo, qd ex transuerso habet solummodo vnam barram, & aliam habet bipertitam, & ista forma est vtilis solum Equo scallionato. Est autem alia freni forma vtilis Equo scallionato, additur enim proximæ formæ, quæ dicitur ad mediū morfi, vnus camus : cui ca-
mo si

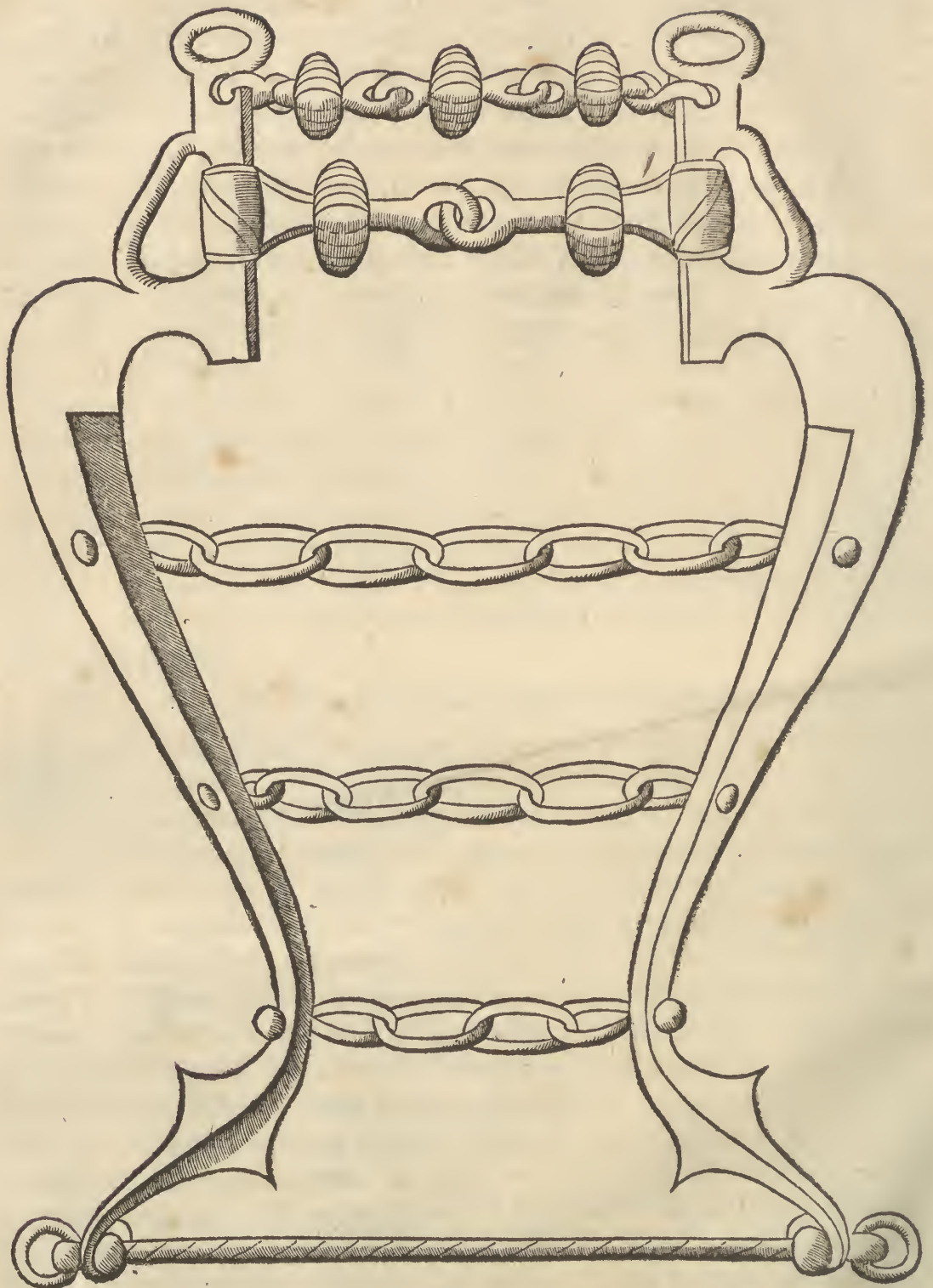
mo, si volunt, possunt addere cathenulas : sed hoc necessarium non existit . Est autem attendendum, quòd breuitas siue magnitudo circuli, & ferræ etiam debita reflexio cum longitudine, vel breuitate conuenienti, in affrenando Equû non modicum operatur, & ideo similiter in hoc est diligentia adhibenda . Intueri igitur os, & considerari debet mollities, & durities oris Equi, & frenum quod magis aptum ei fuerit imponatur eidem : & ad hoc vt frenorum formæ quæ descriptæ sunt possint euidentius apparere, ipsas depinximus . Ipsæ enim solum sunt vtilis, & necessariæ, & omnibus aliis habiliores, & etiam meliores, nec ora Equorum offendunt: et esset difficile Equum aliquem inueniri, qui cum ipsorum aliquo non bene affrenaretur, si quis iuxta distantiam congruam, & ori Equi expedientem sciat collocare barras siue canellos.

B ii

Plures sunt huiusmodi frenorum formæ, quæ in
 hoc libro sunt descriptæ, & in præfatione præ-
 notata sunt.

Et hæc sunt hæc frenorum formæ, quæ in
 hoc libro sunt descriptæ, & in præfatione præ-
 notata sunt.

Pour vng grand cheual qui a la bouche peu fendue,
 & qui soit fort en bouche.

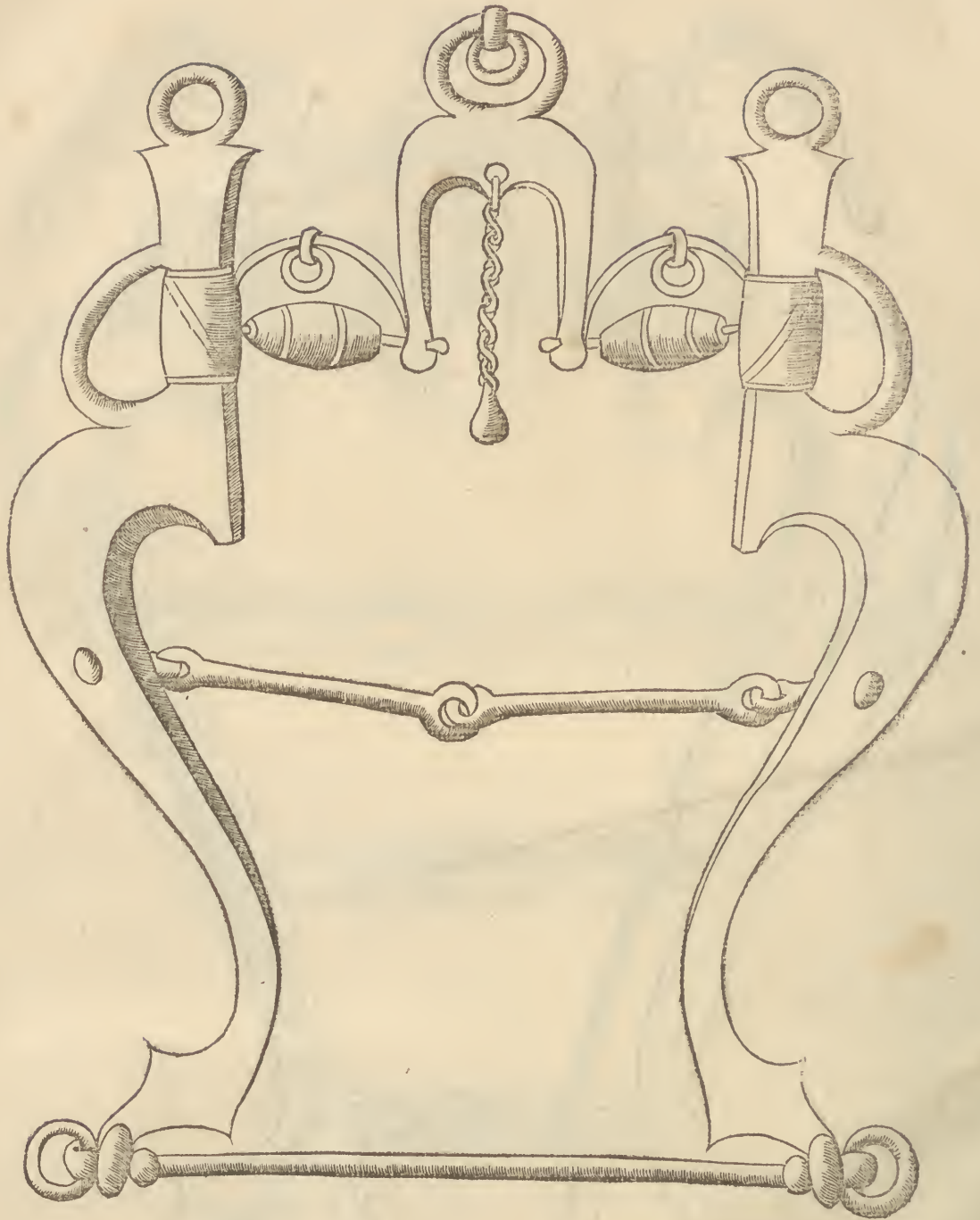
*Pro Equis maximis, qui habent buccam parum fissam,
 & qui sunt oris duri.*

Pour vng grand cheual qui est fort en bouche,
et qui bese la teste.

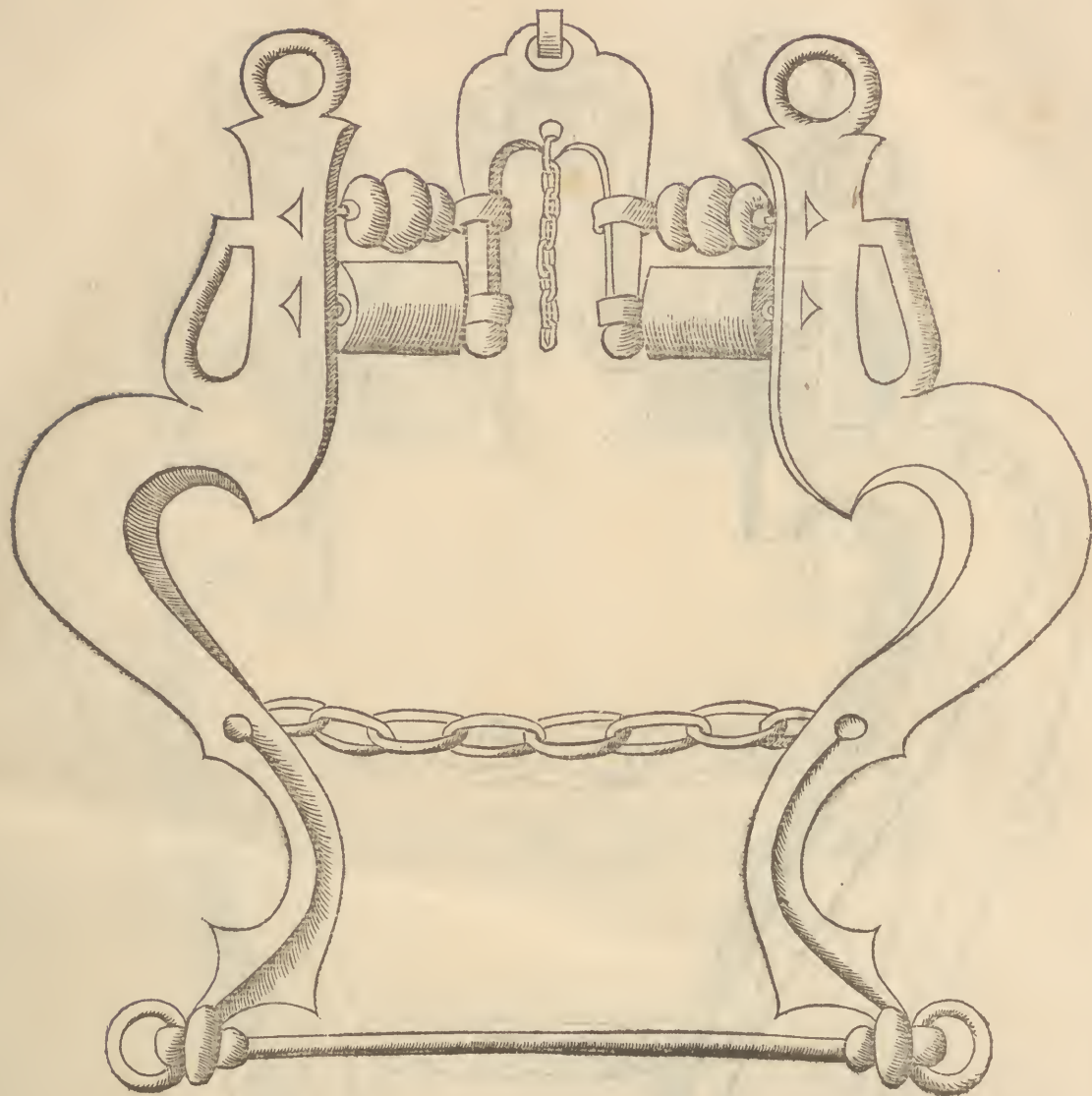
Pro Equis maximis qui sunt oris duri, & qui nimis submitunt caput.

B iii

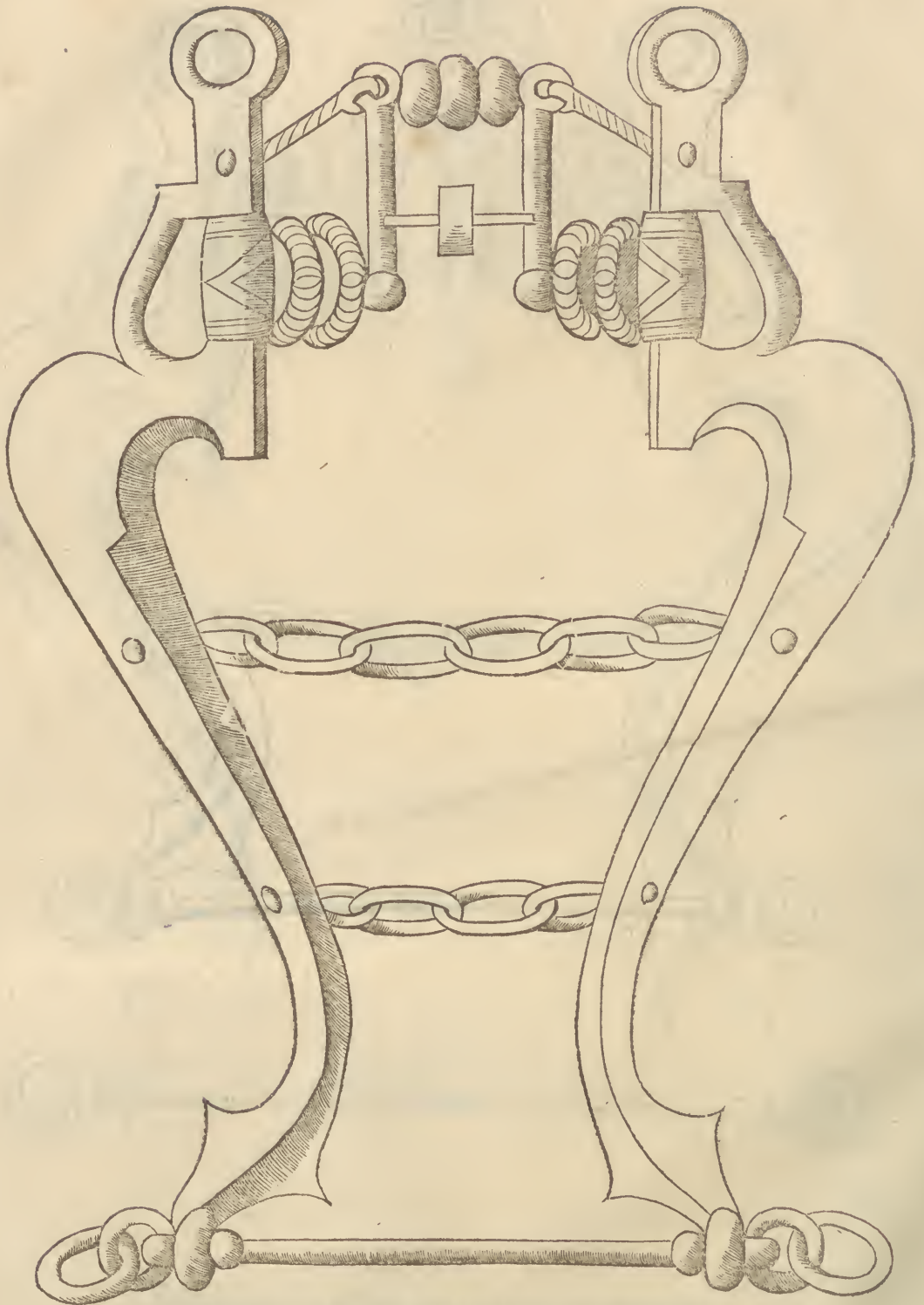
Pour vng cheual qui ne prent point de plaisir.

Pro Equo cui nihil est uoluptatis, neque freno quocunq; fit hilarior.

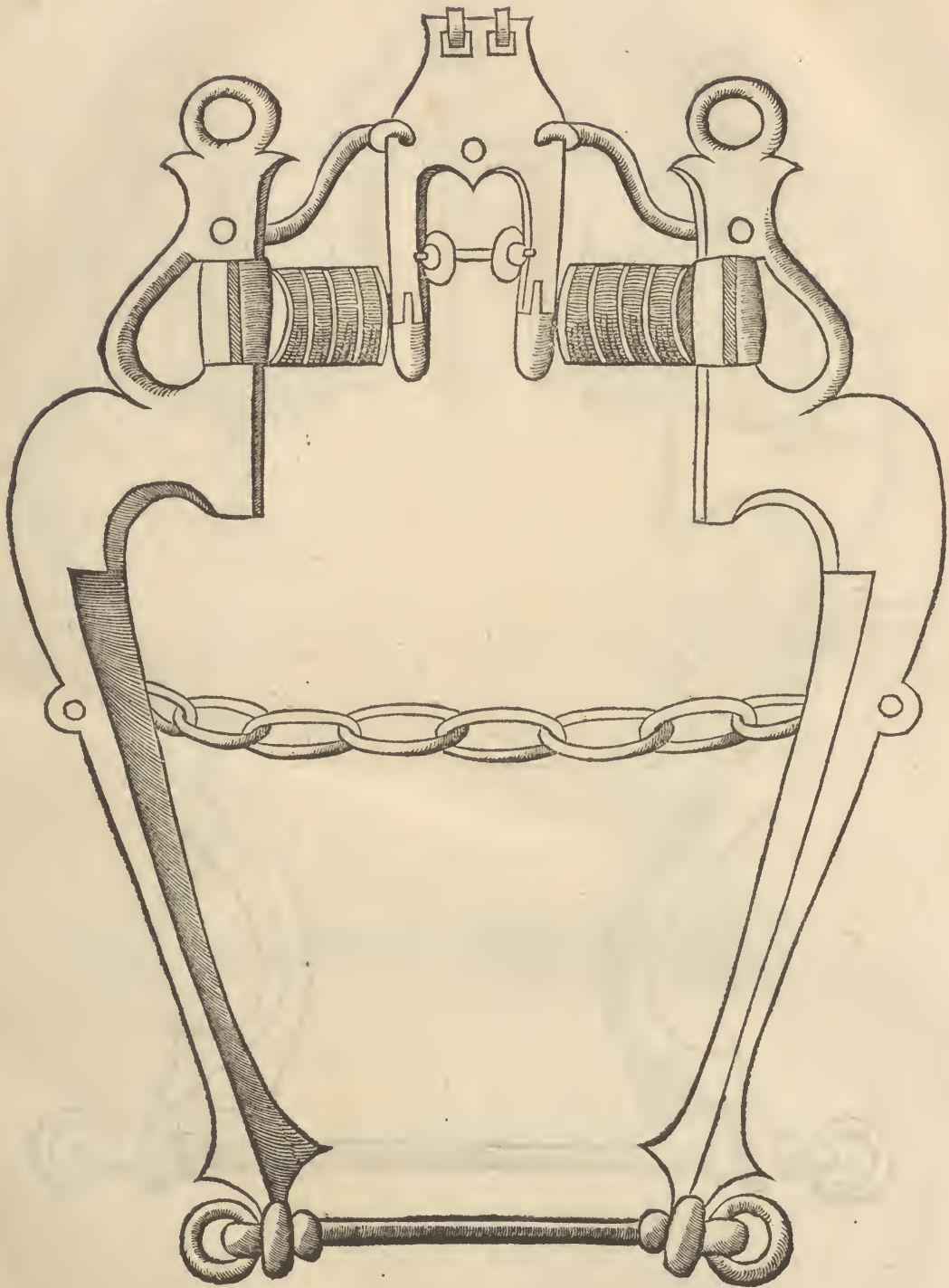
Pour vng cheual qui a les gendiues tendres,
& pour le faire beffer la teste.

*Pro Equo cui gingivae sunt tenerae, & ut demittat caput,
quod alioqui ferret sublime.*

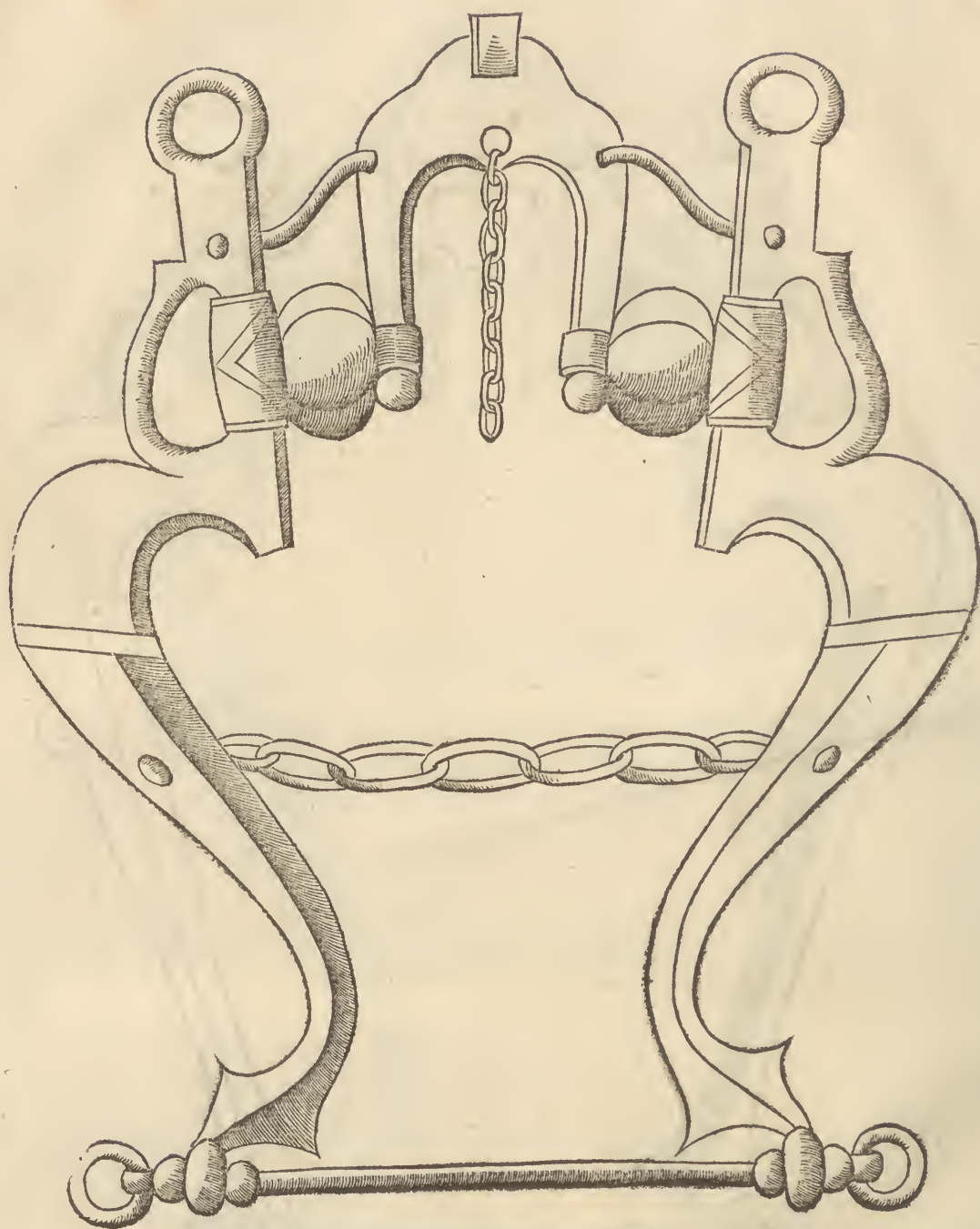
Pour vng cheual qui becquette, & pour
le faire iouer de la langue.

Pro Equo ut ludat lingua, & frenum sibi placeat, qui alioqui retroactus caput subito attollit.

Pour vng cheual qui a les gingsues tendres, pour
luy faire haulser la teste.

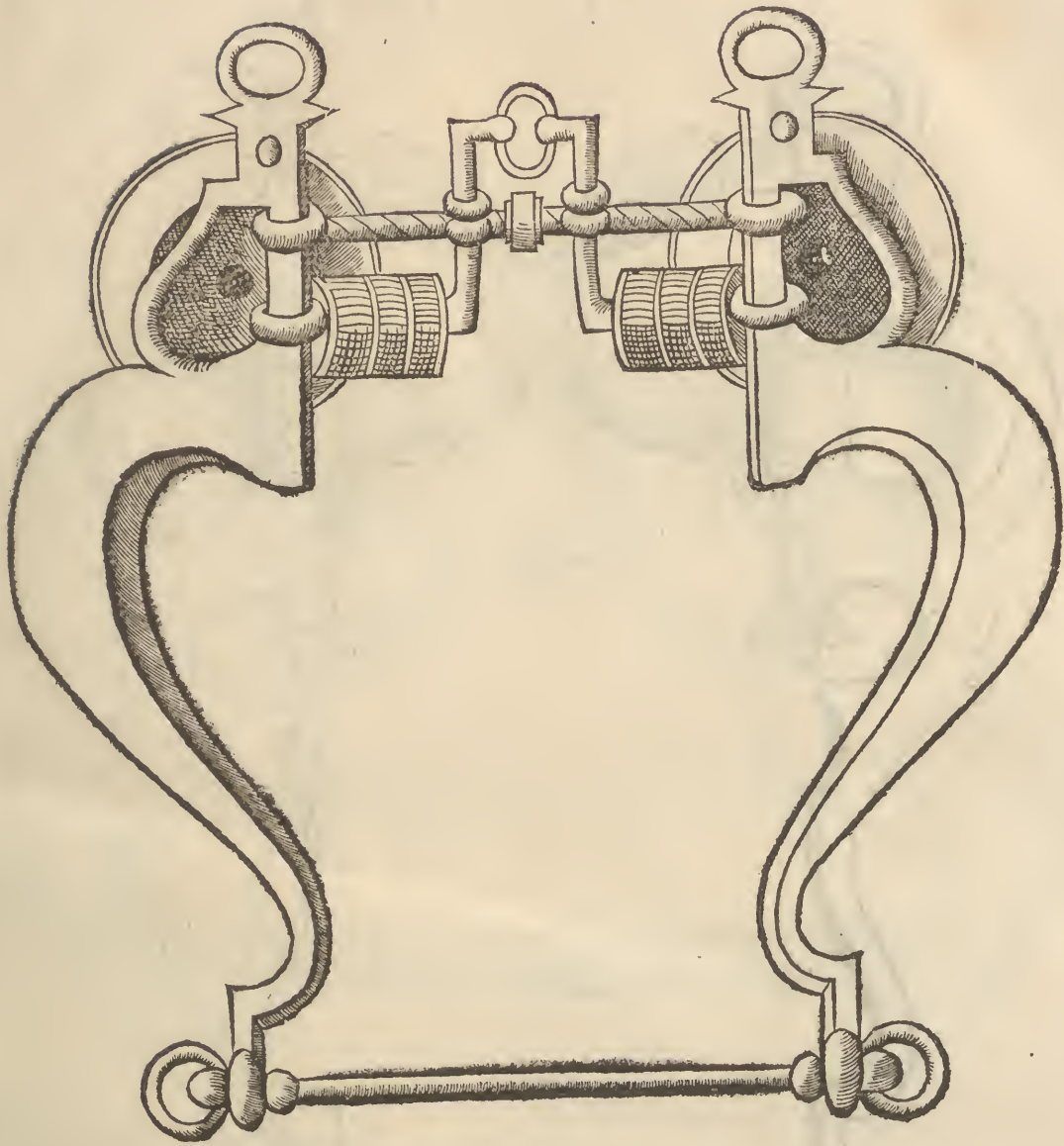
*Pro Equo cui sunt gingiuae tenerae, et ut in sublime efferat caput,
quod alioquin nimis submitteret.*

Pour defarmer vng cheual, & pour le beffer.

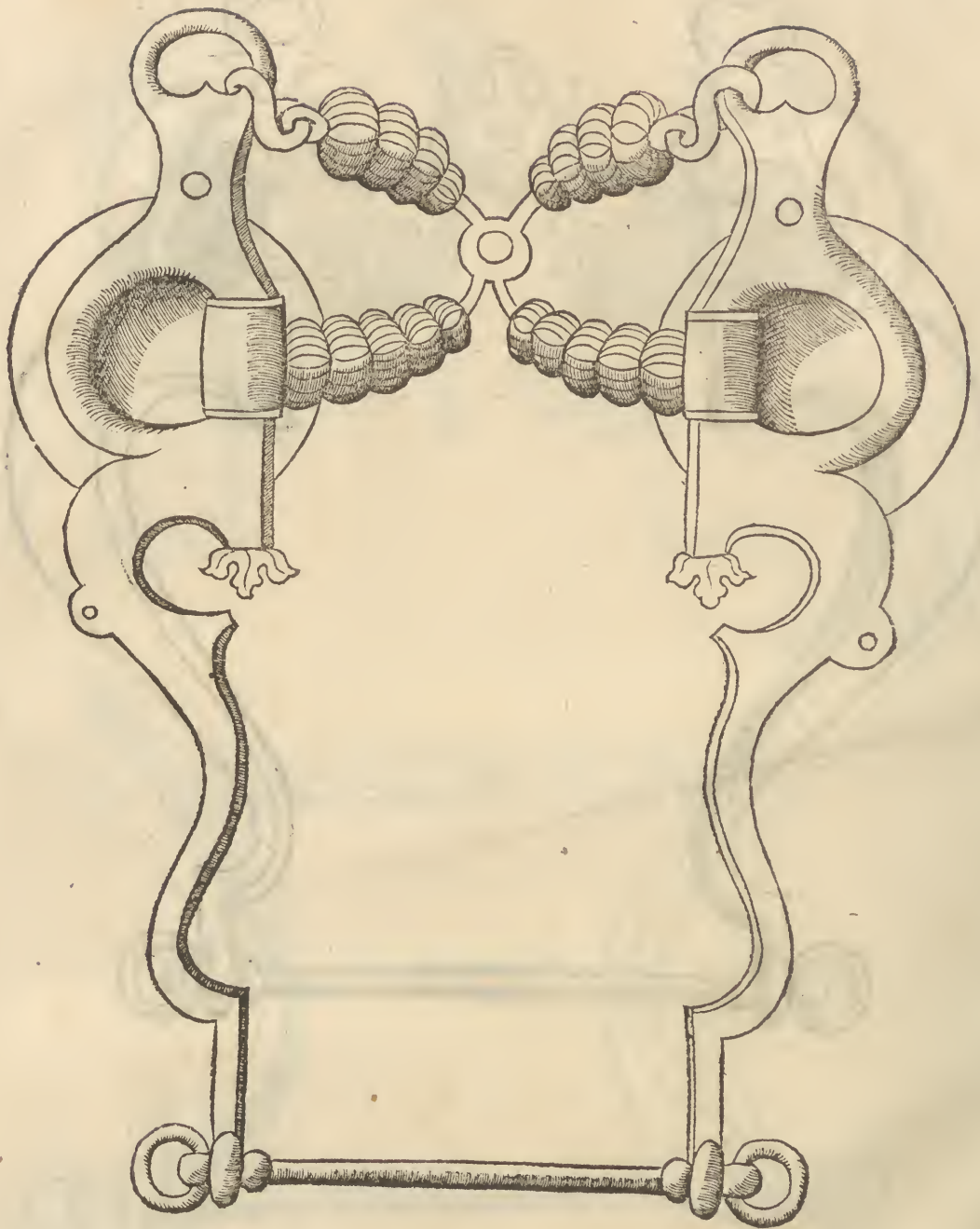
Pro Equo qui sibimet corrodit mandibulas, ne id faciat, & ut demittat caput.

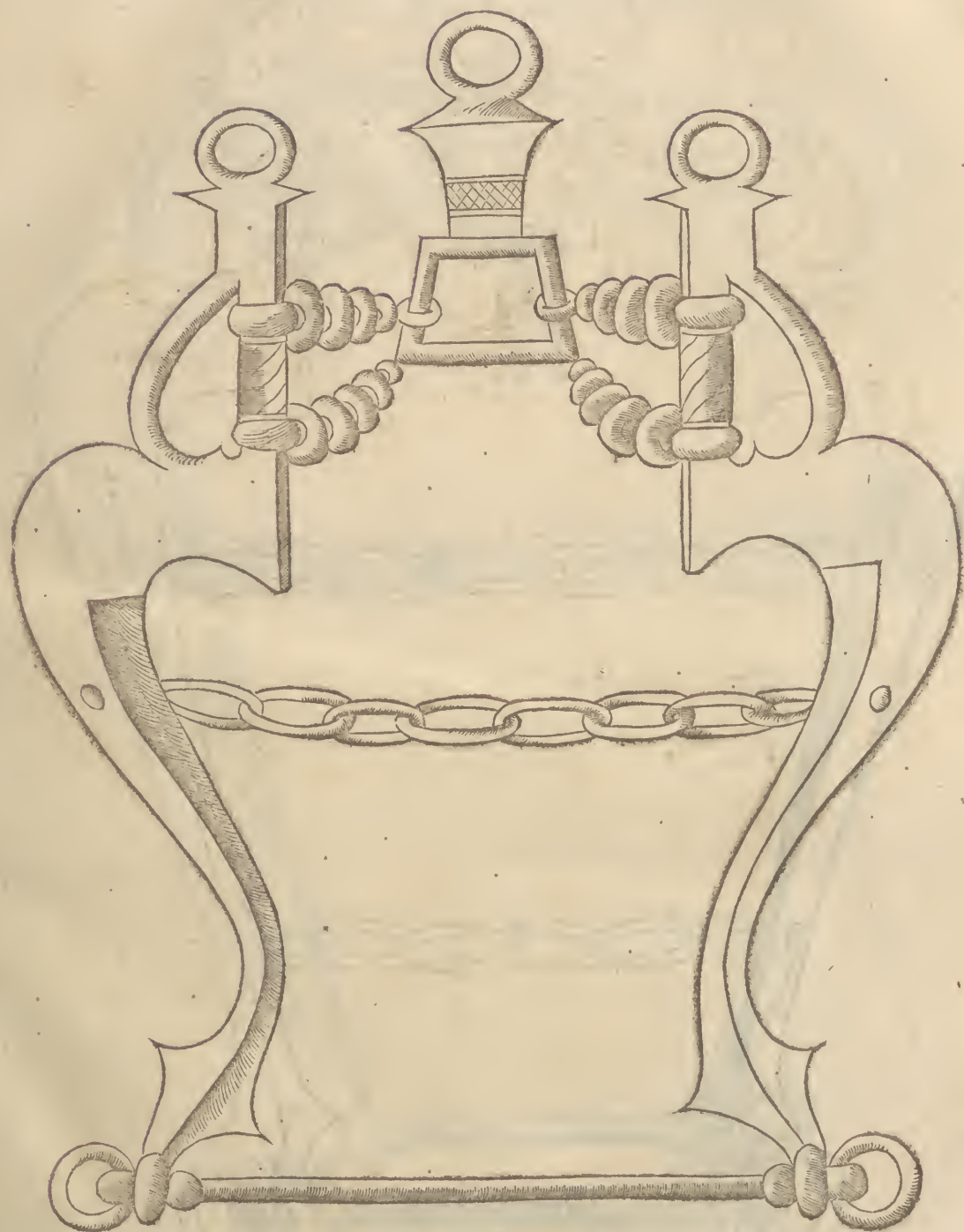
Pour le faire iouer de la langue.

Vt Equus ludat lingua.

' Pour vng courtault qui est fort en bouche.

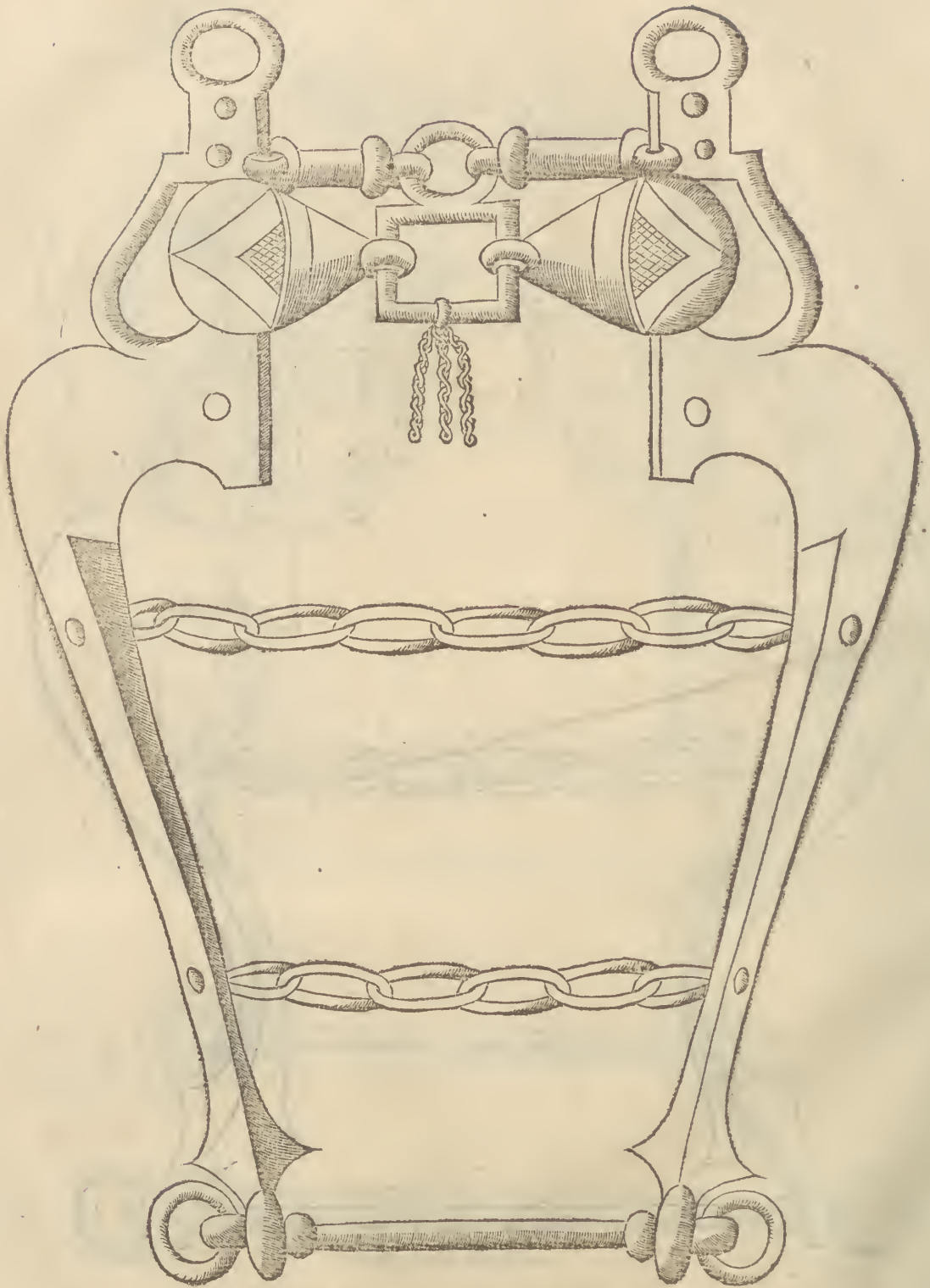
Pro Equo qui est oris duri.

Pour abesser vng cheual.

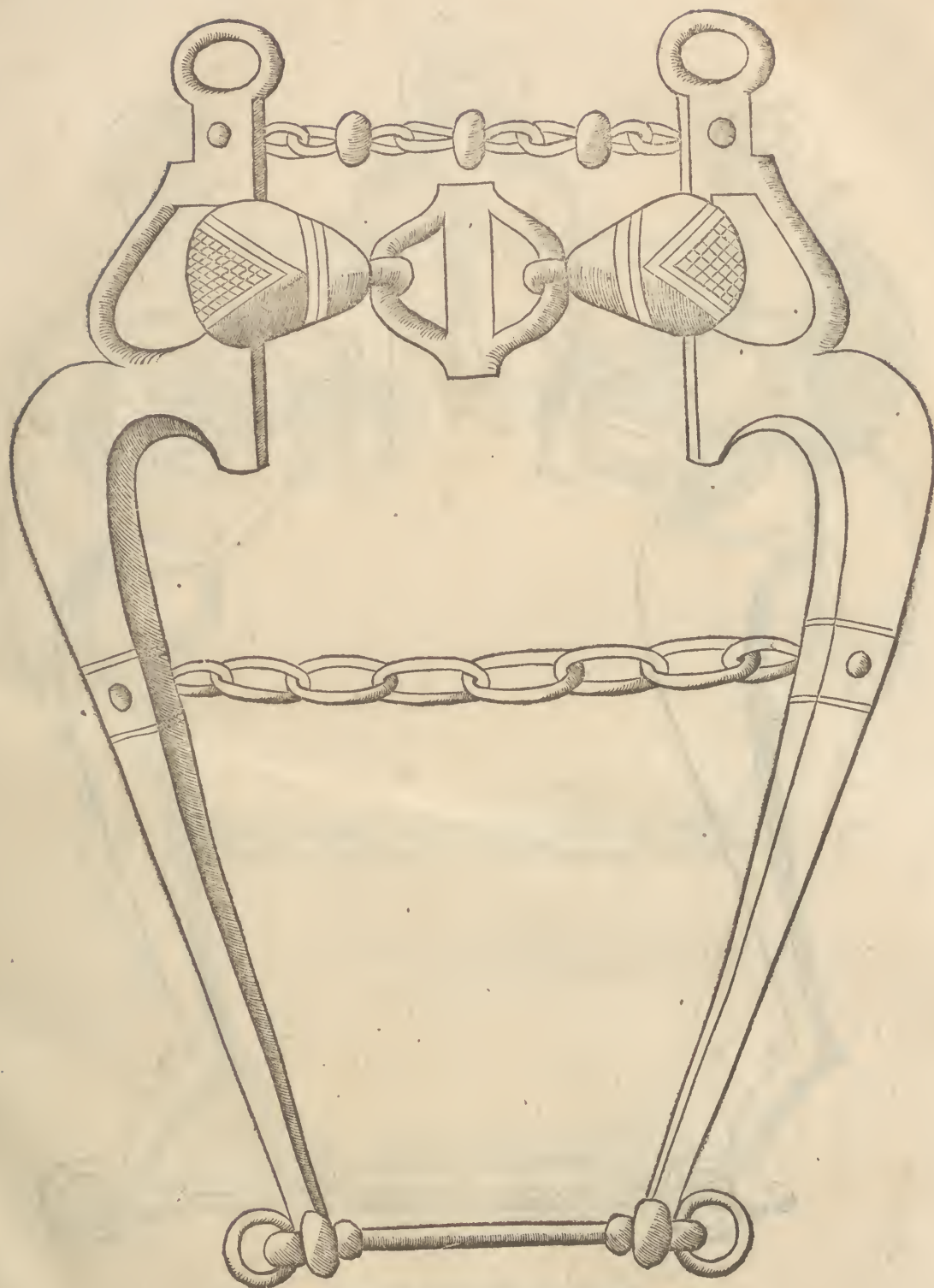
Pro Equo ut inclinet caput.

C

Pour vng Poulain.

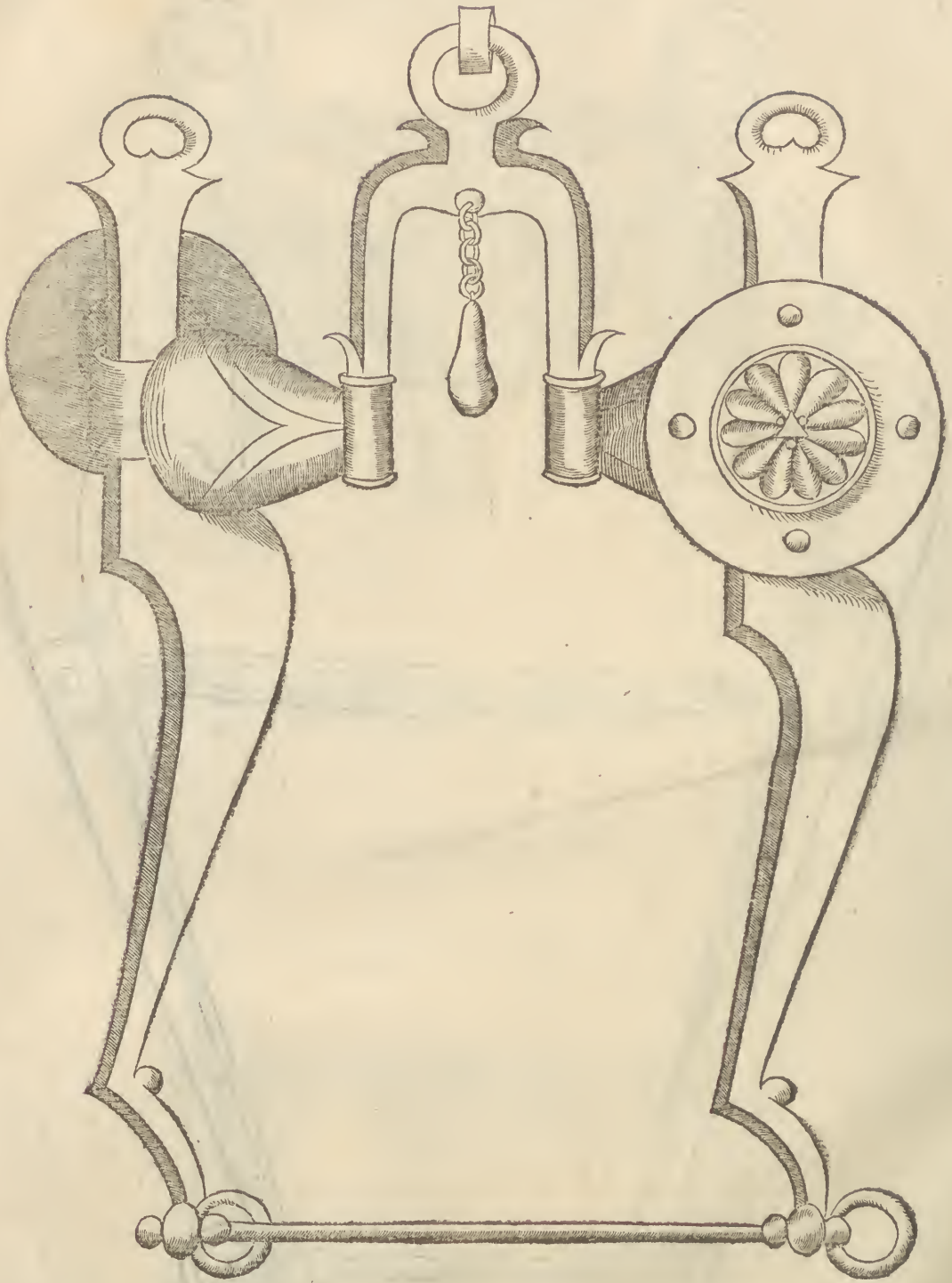
Pro Pullo Equino.

Pour vng poulain pour haulser.

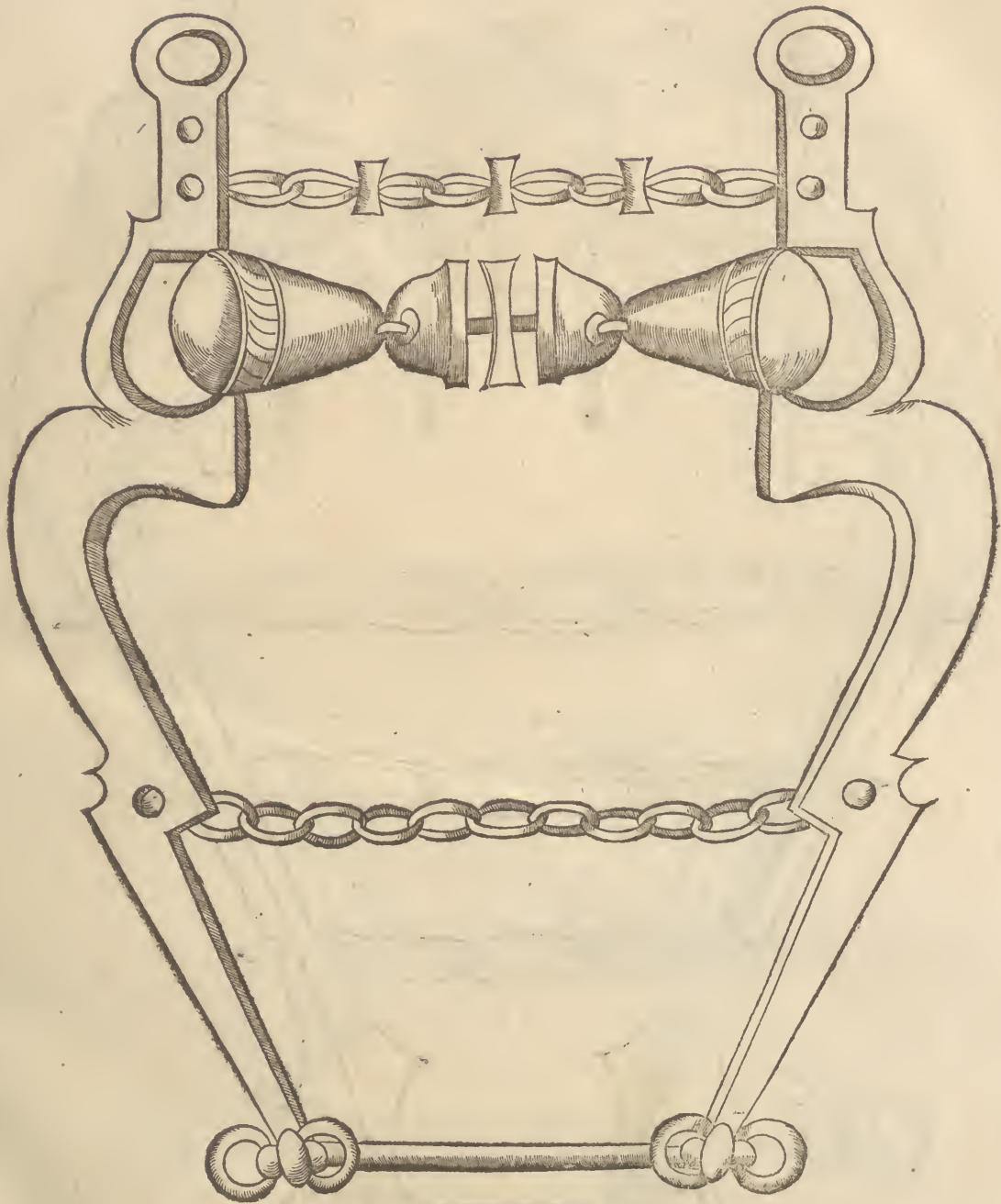
Ad erigendum pullum Equinum.

C ii

Pour vng courtault, pour desarmer.

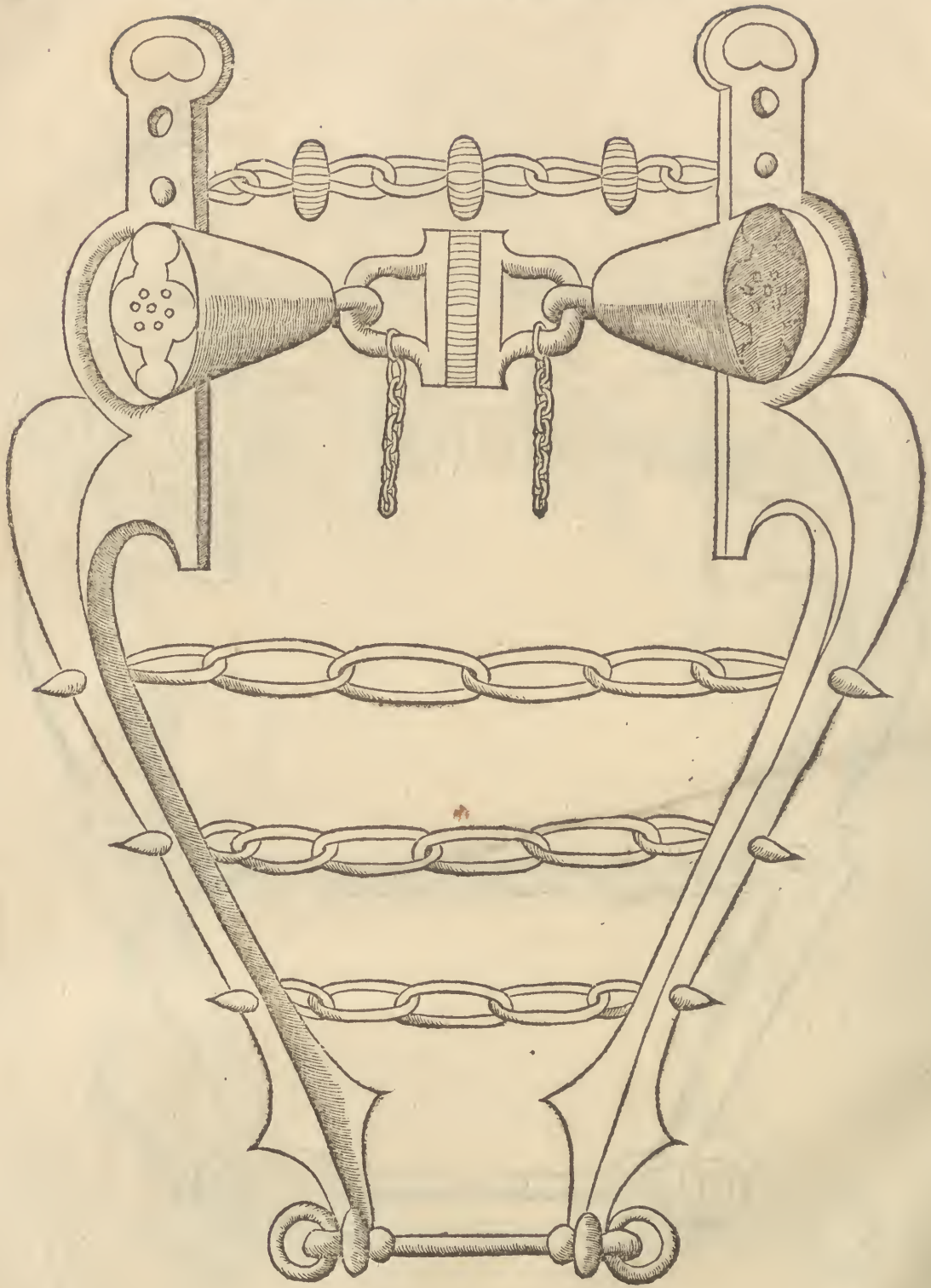
Pro Equo qui sibi met cerrodit mandibulas, ne id faciat.

Pour vng courtault qui ha bonne bouche.

Pro Equa oris boni, & qui facile freno paret.

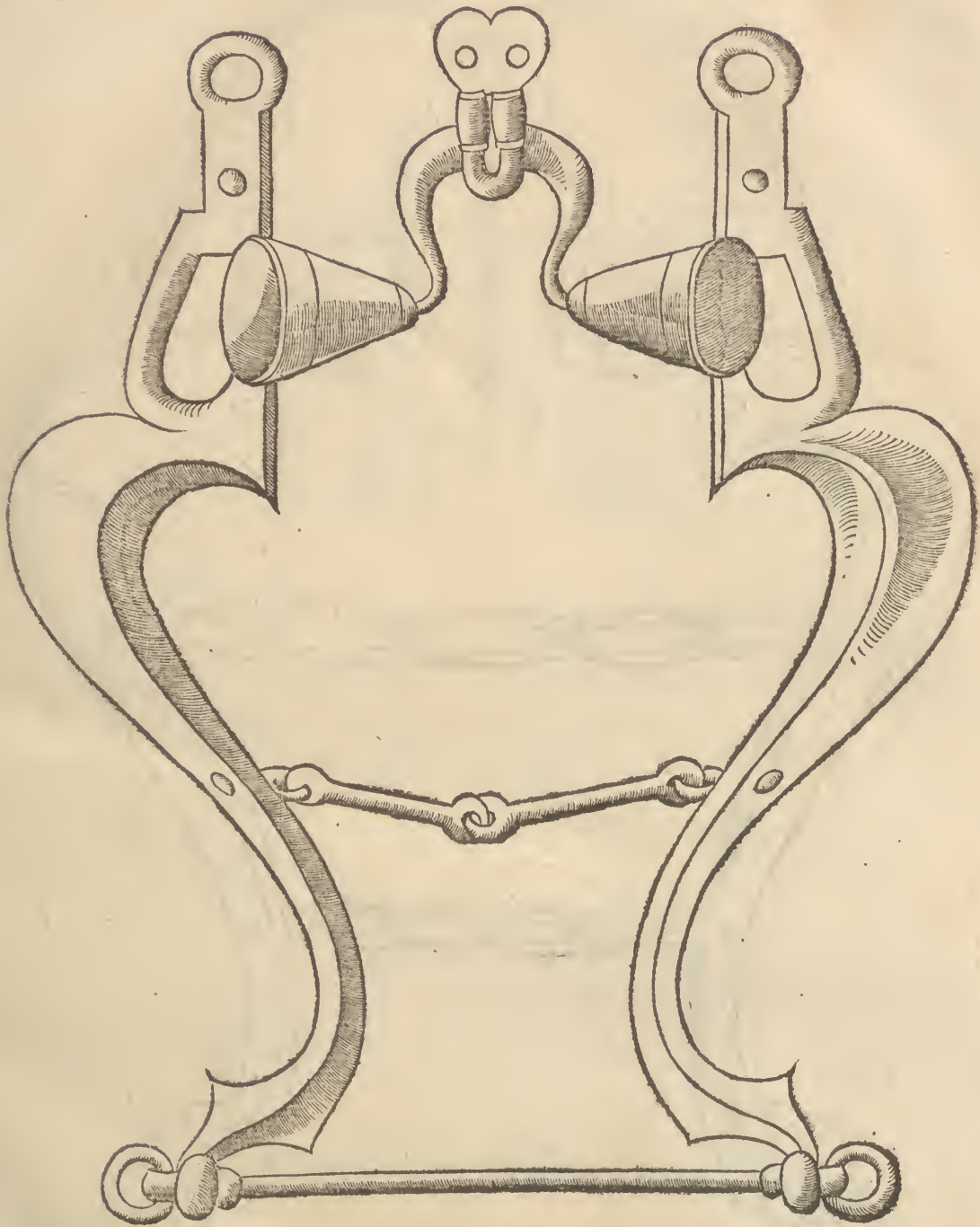
C ùi

Pour haulser la teste a vng poulain.

Pro pullo Equino ut caput erigat.

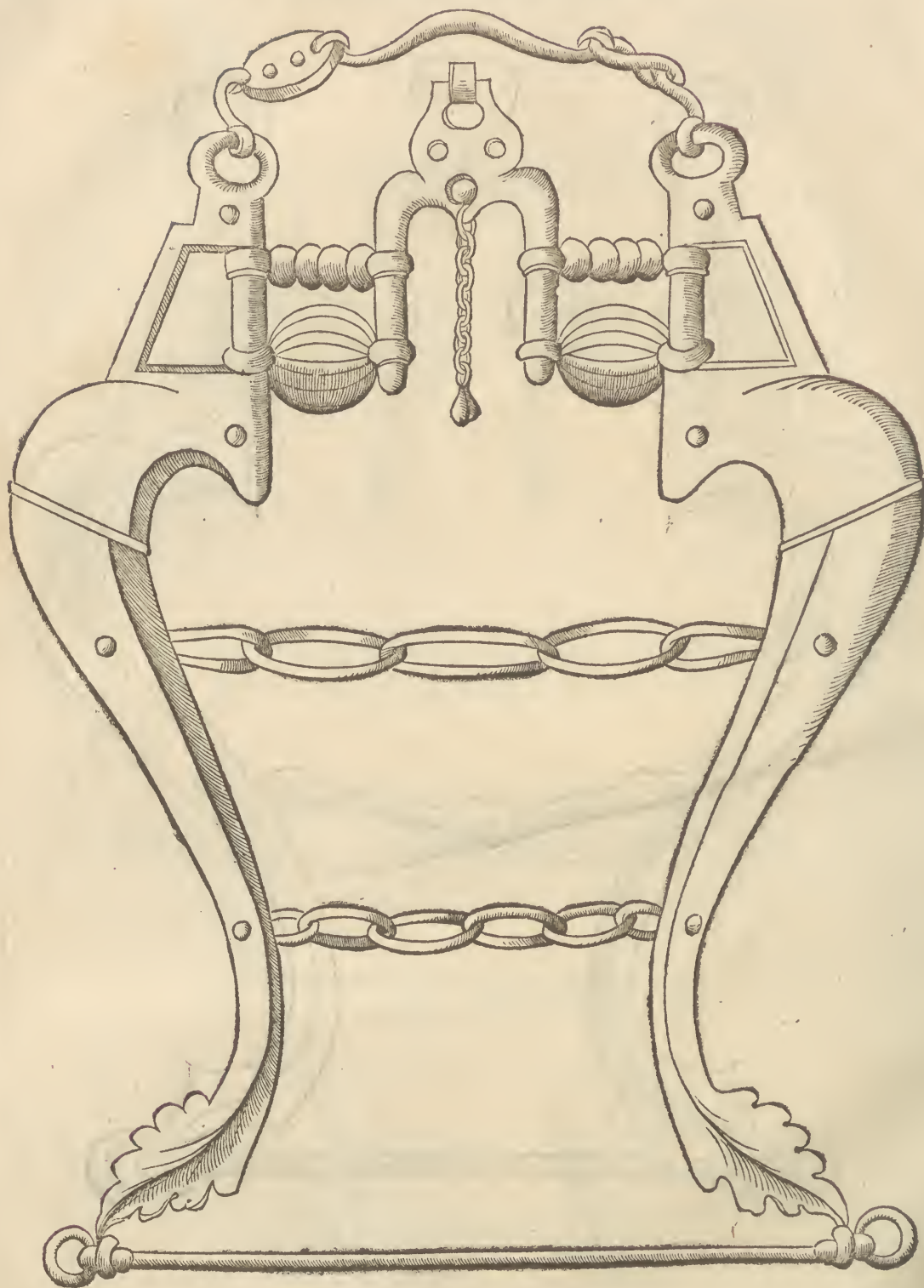

Pour vng grand cheual,
Pour prendre grand plaisir.

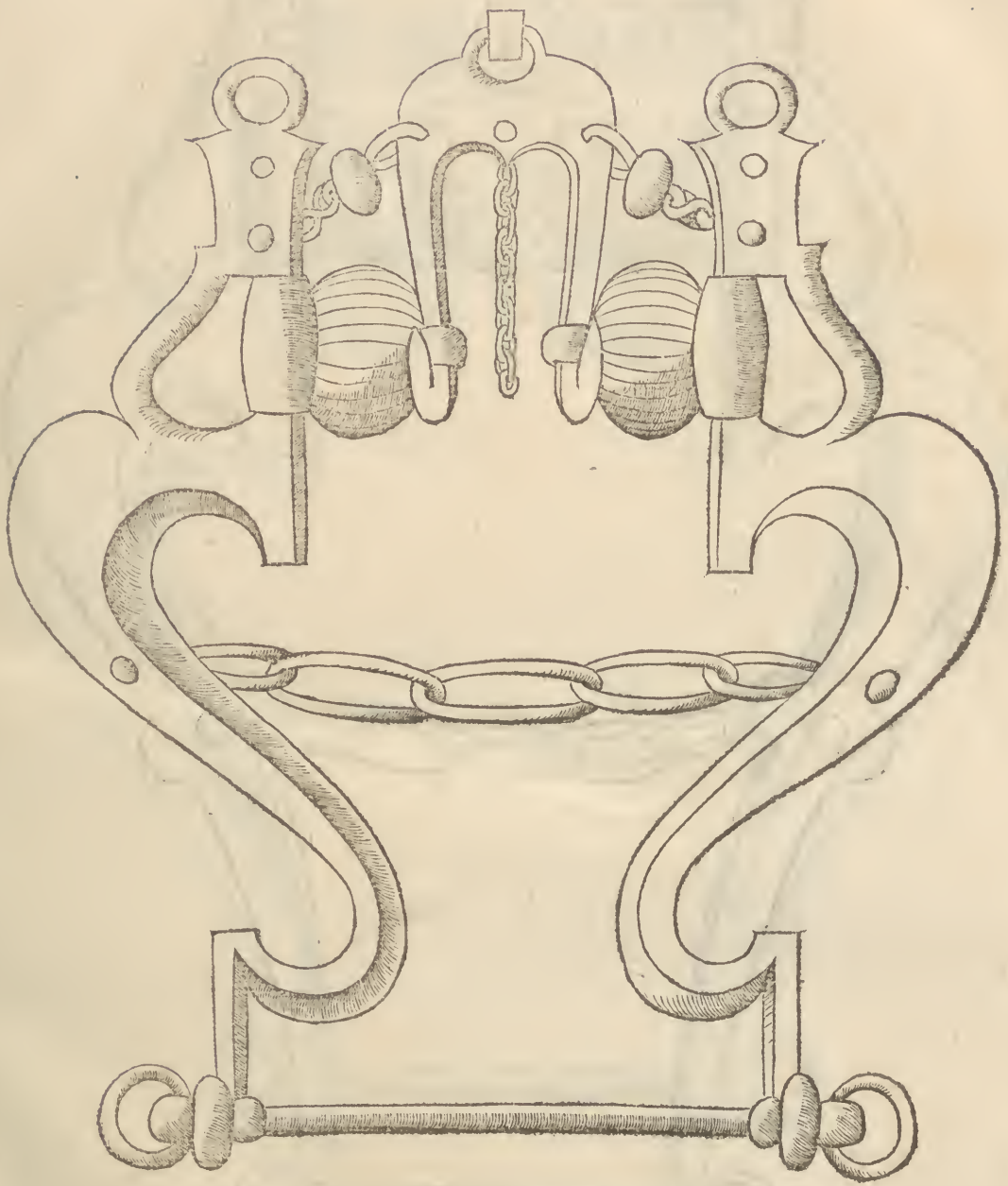
Pro magno Equo ut ualde oblectetur mandens frenum.

HIPPIATRIA

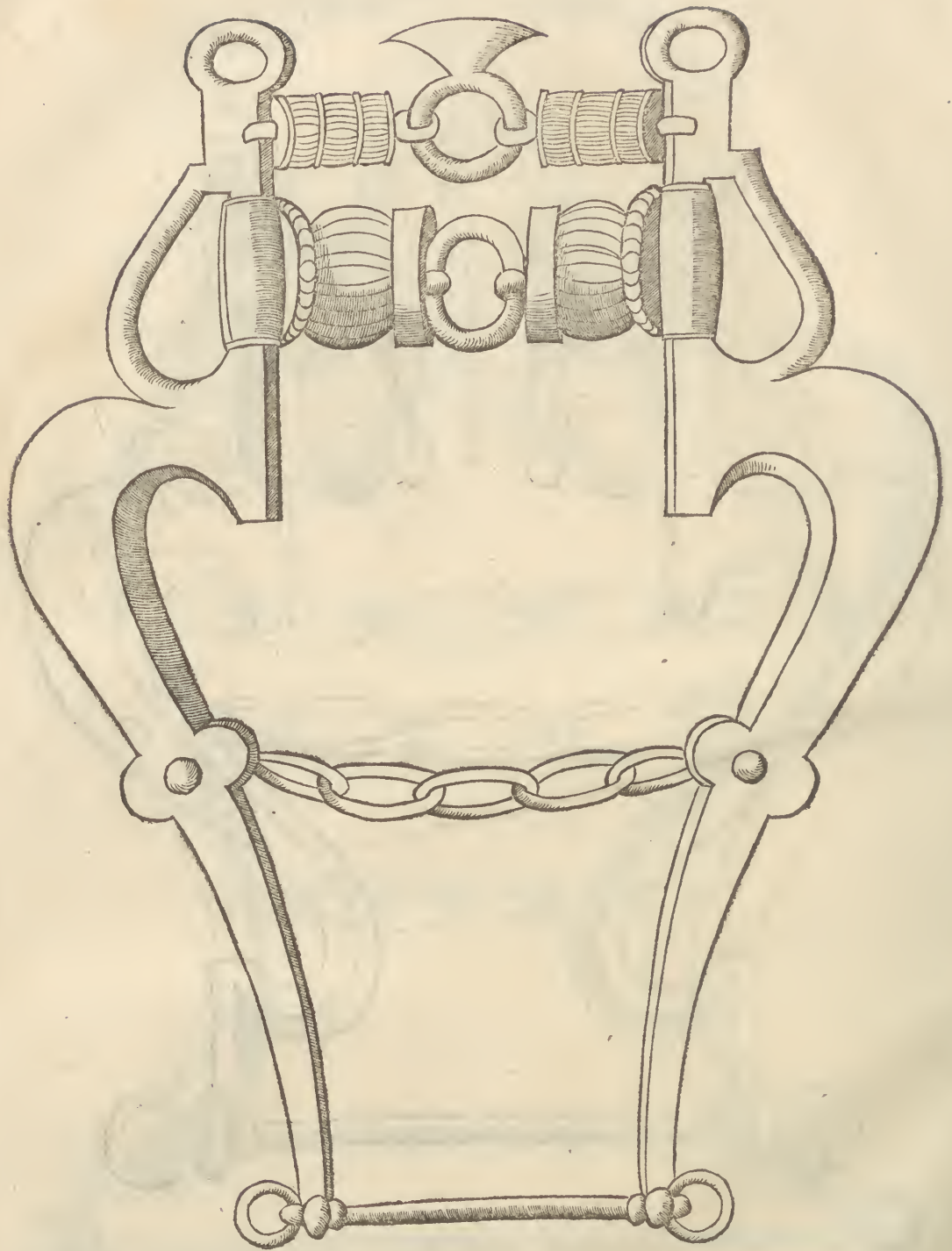
Pour abesser.

Ad demittendum caput.

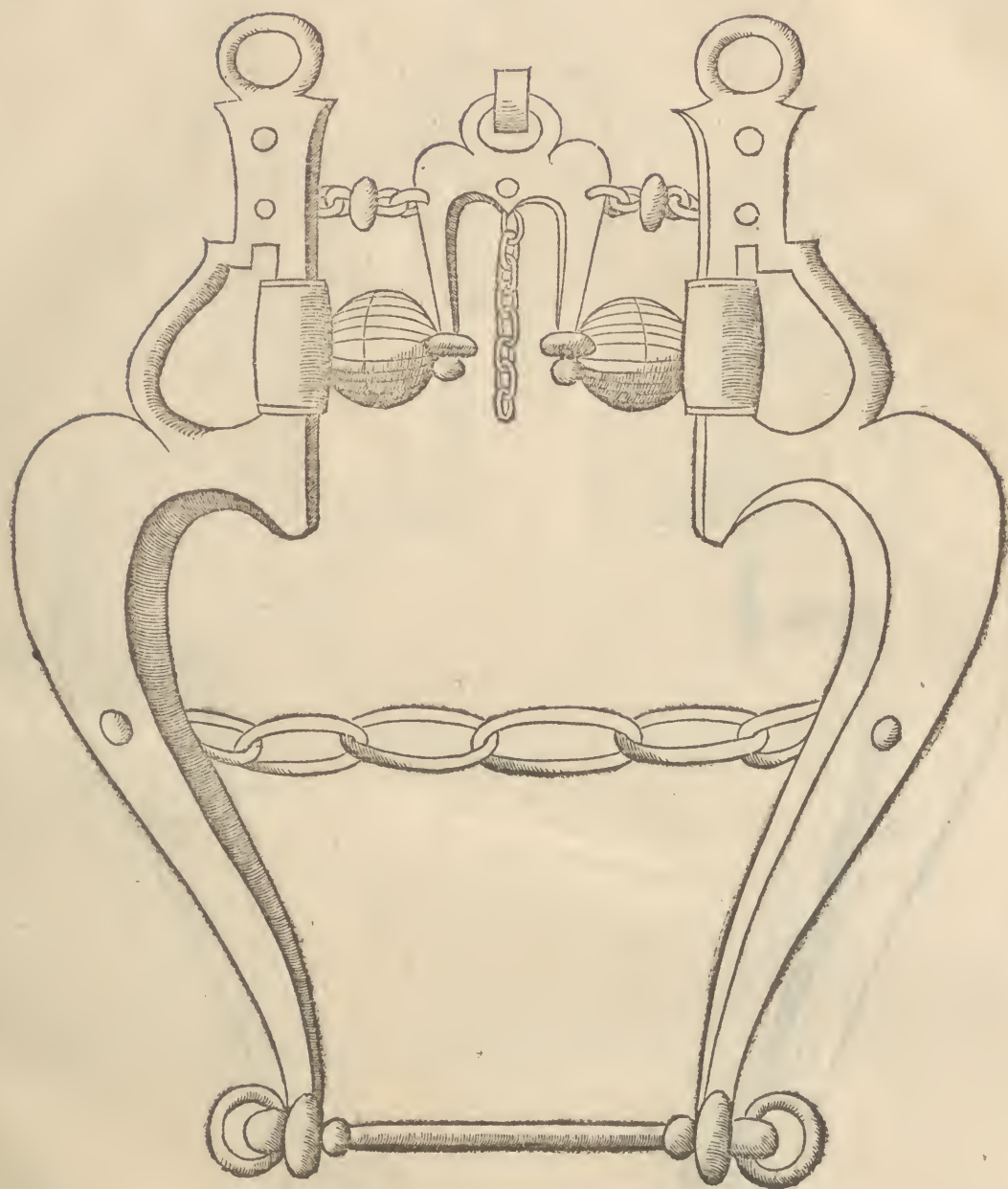
Pour vng rouffin qui se renuerse.

Pro Equo qui se in pedes erigit in altum.

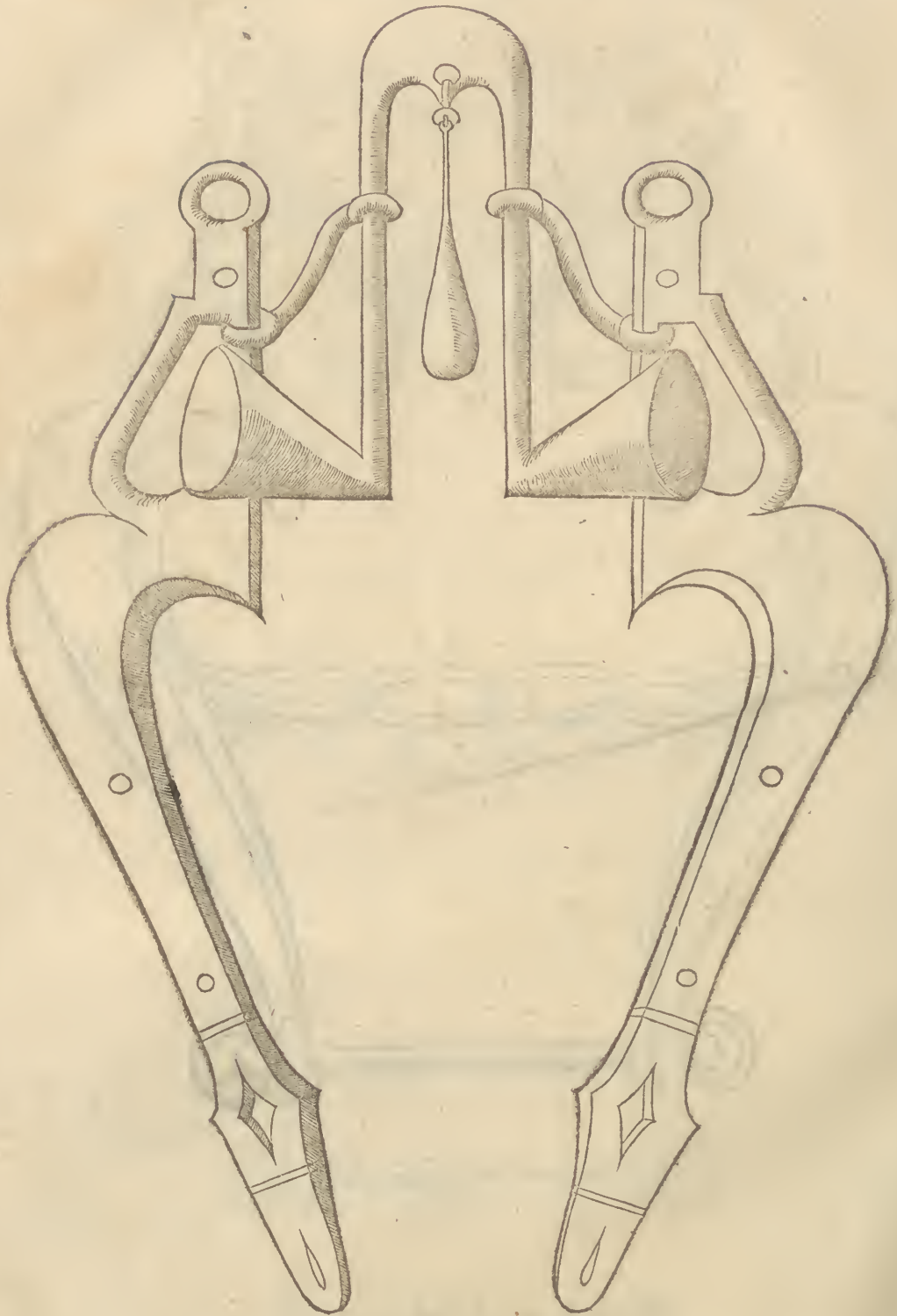
Pour vng double courtault qui
ha mauuaise bouche.

Pro Equo oris duri.

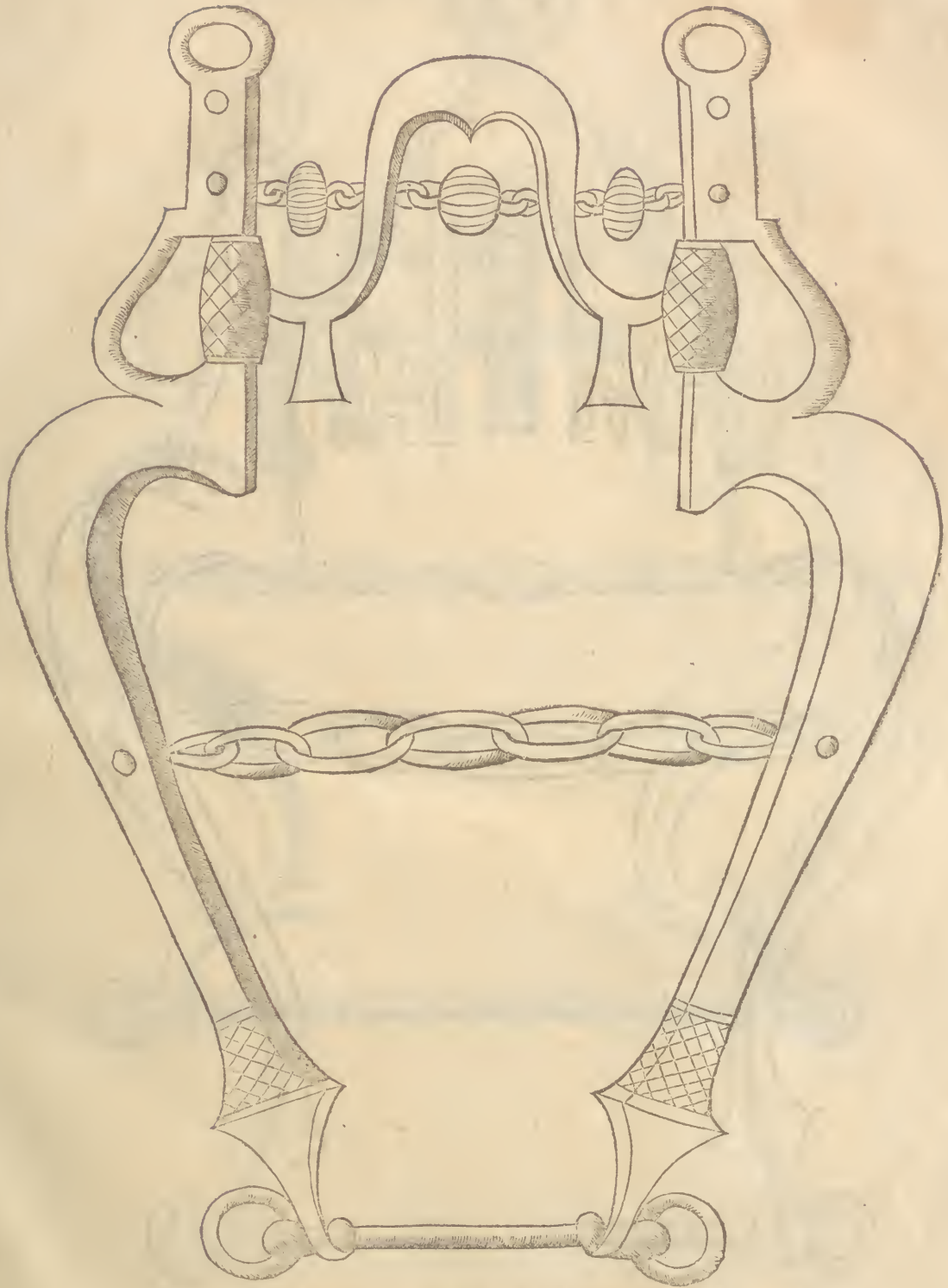
[Pour vng double courtault qui ha mauuaise bouche.]

Pro Equo oris duri.

Pour vng rouffin qui ha la bouche dung dy able.

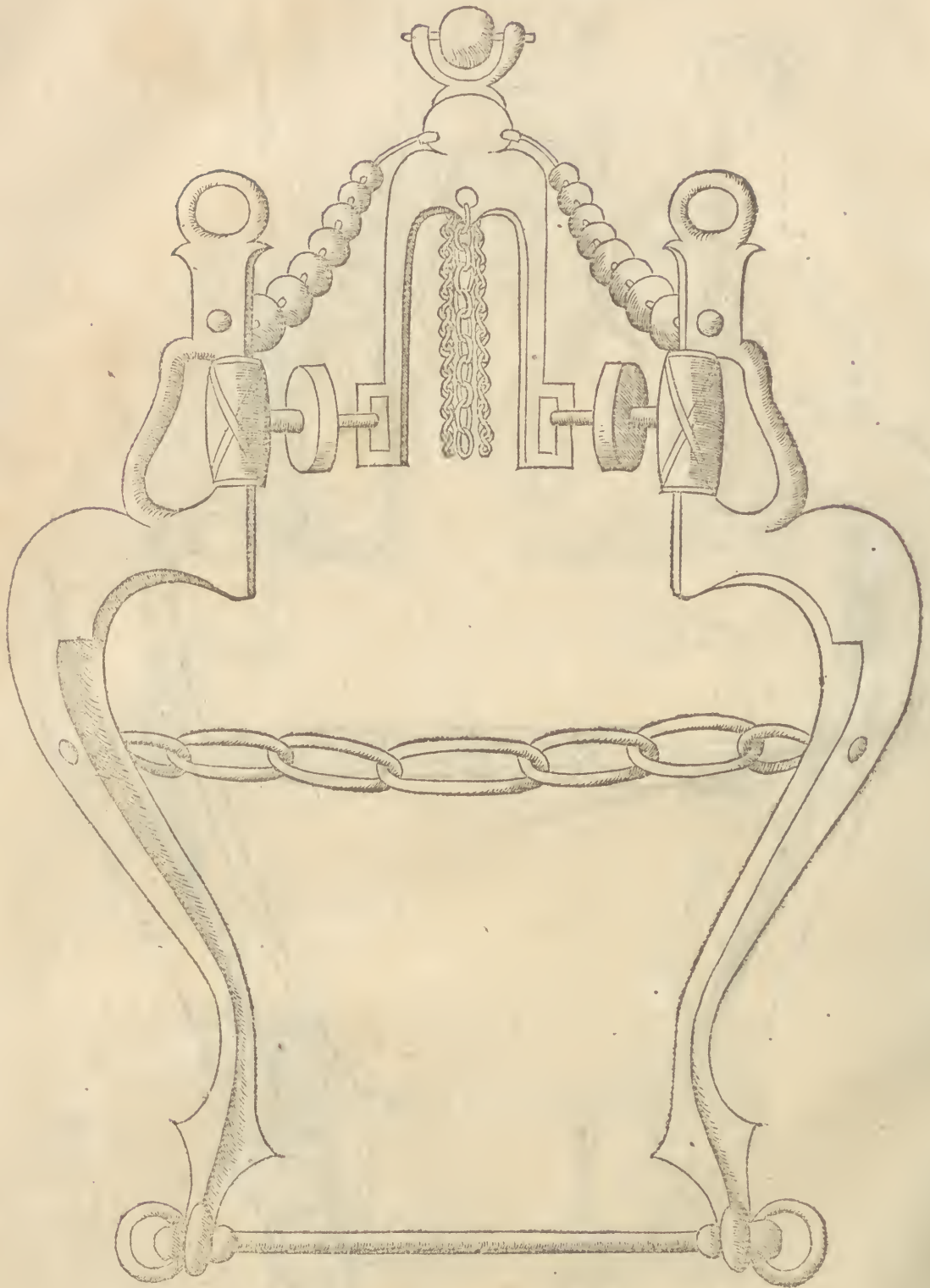
Pro Equo qui est cris nimium duri.

Pour vng cheual qui est trop fort en bouche.

Pro Equo oris nimium duri.

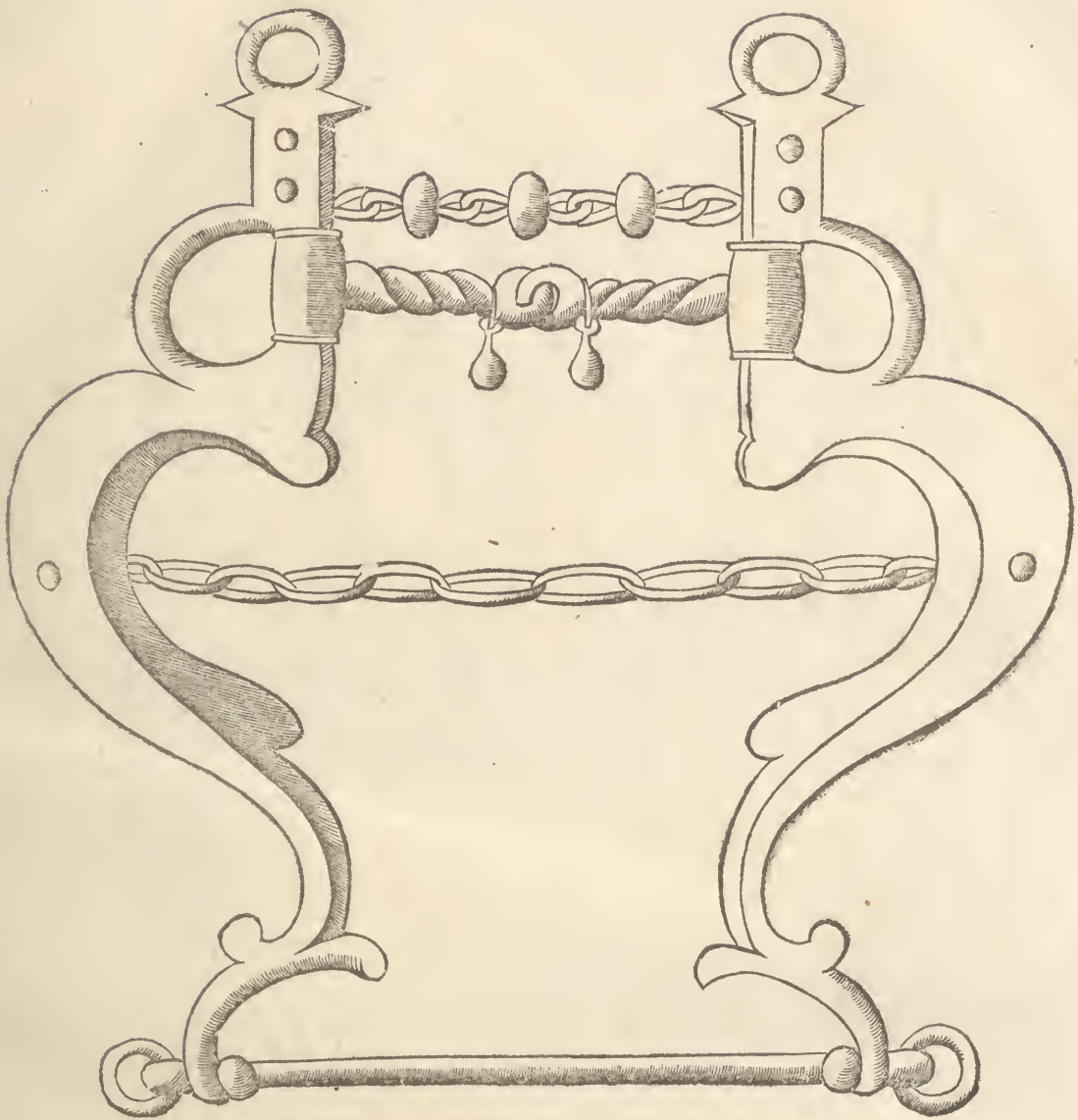
D

Pour donner grand plaisir a tous cheuaults de
Flandres qui hont forte bouche.

*Pro Equis Flandriae qui sunt oris duri, ut ualde oblectentur
mandentes frenis.*

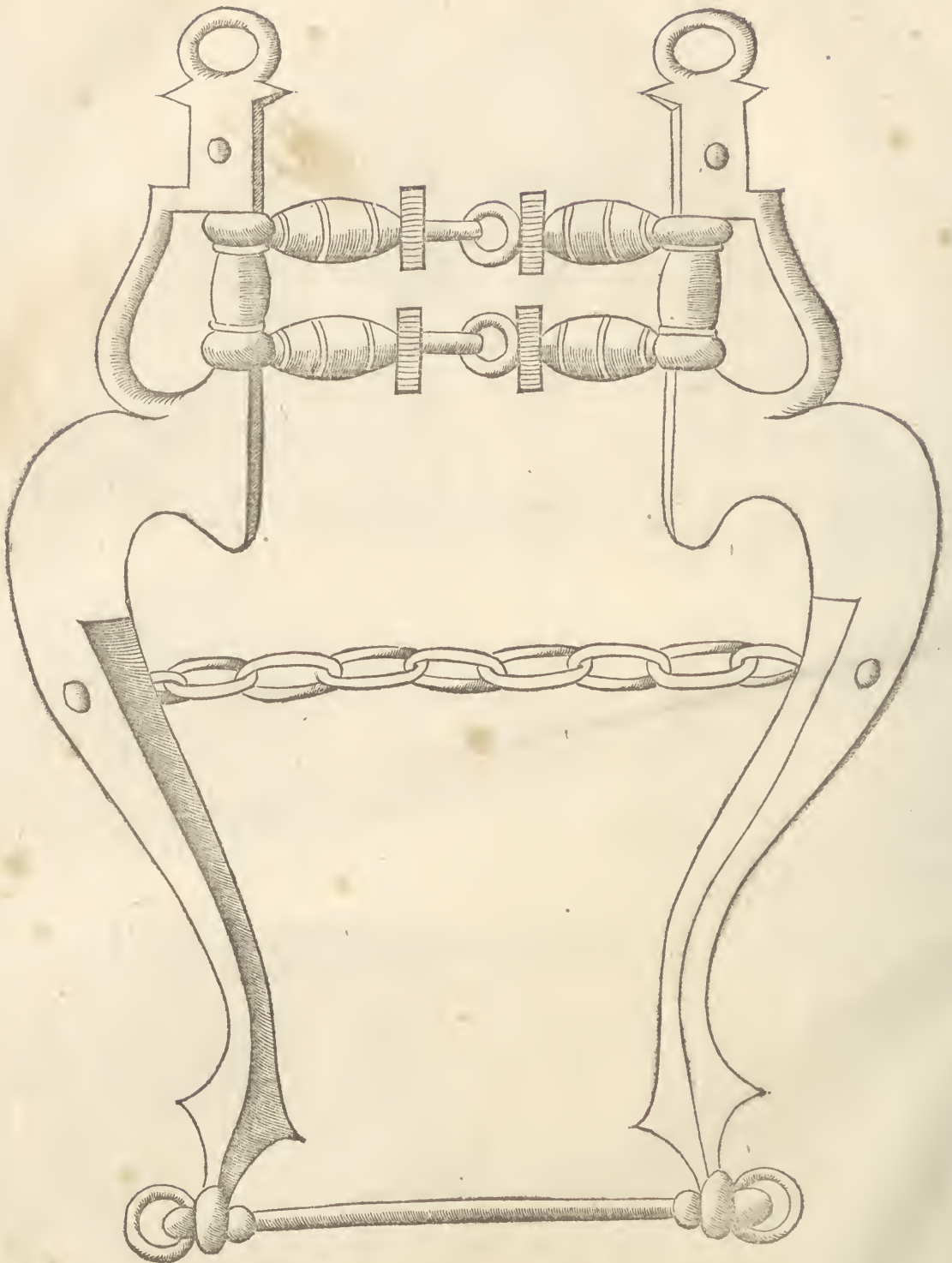

Pour vne mauuaisé bonche qui ne
veult point de fer.

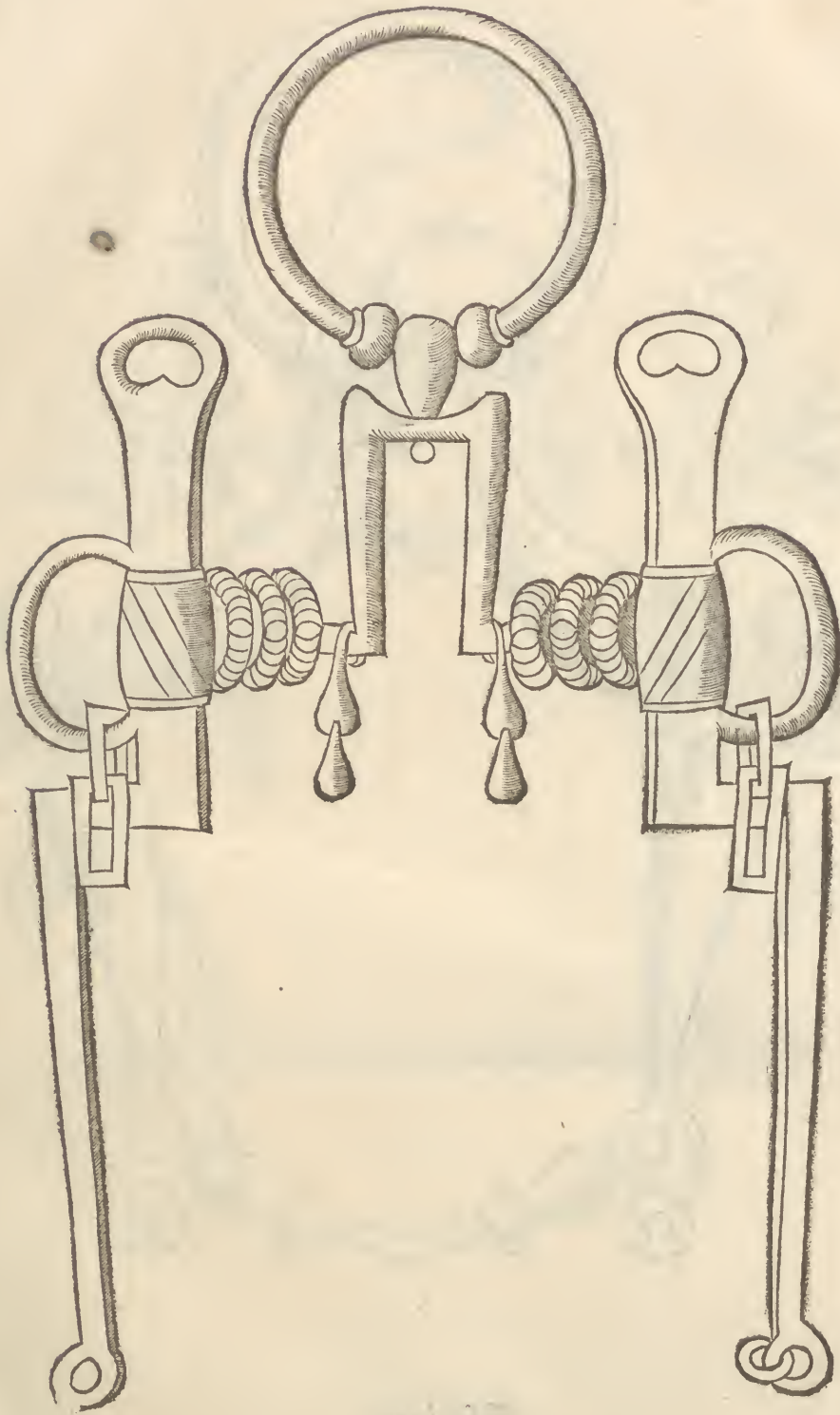
*Pro oris duri Equo qui non incedit
suauiter.*

D ii

Pour vng cheval qui ioue
des mandibules.

Pro Equo qui ludit mandibulis.

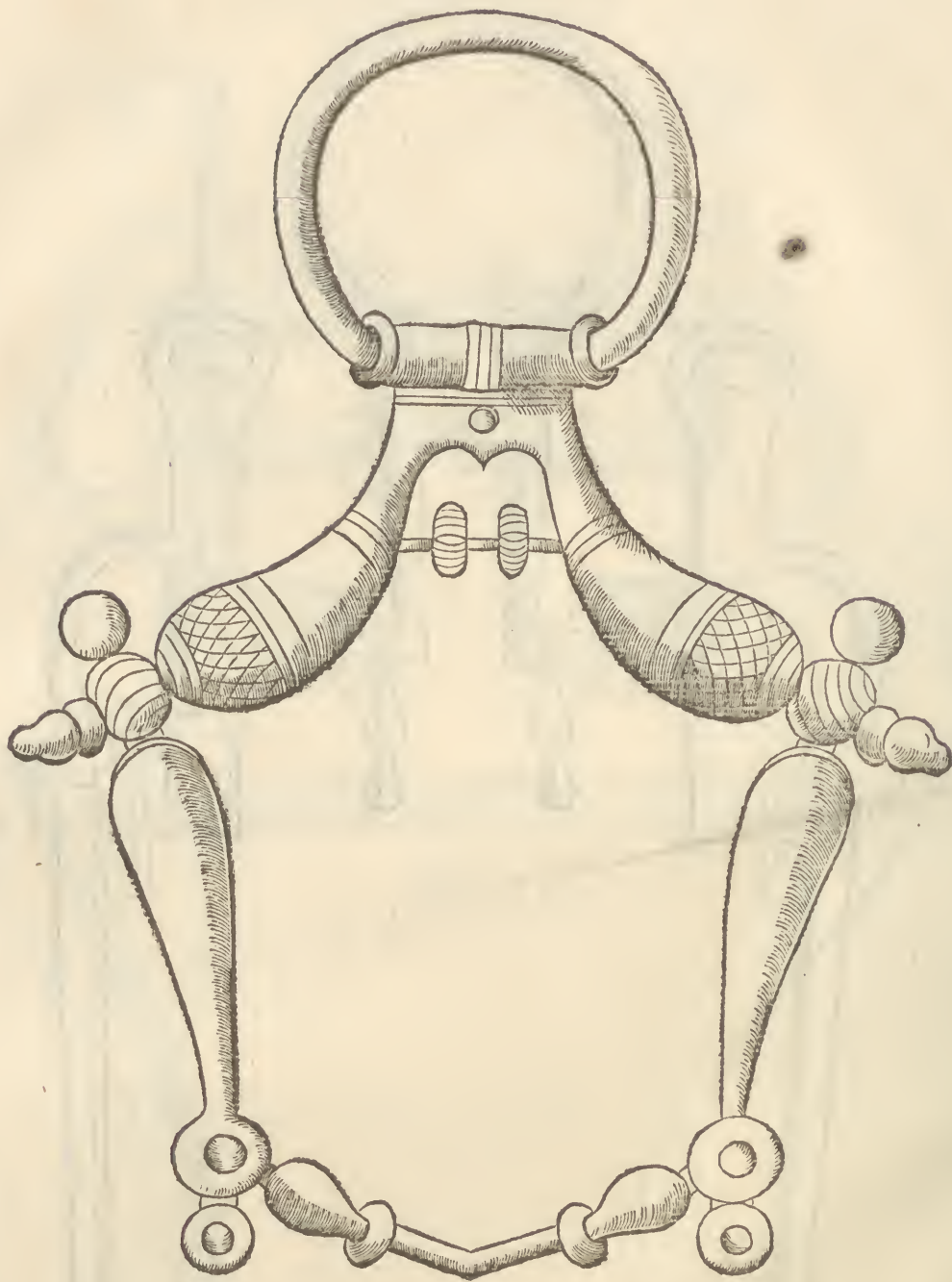

Pour vng turc.

Pro Equis turcis.

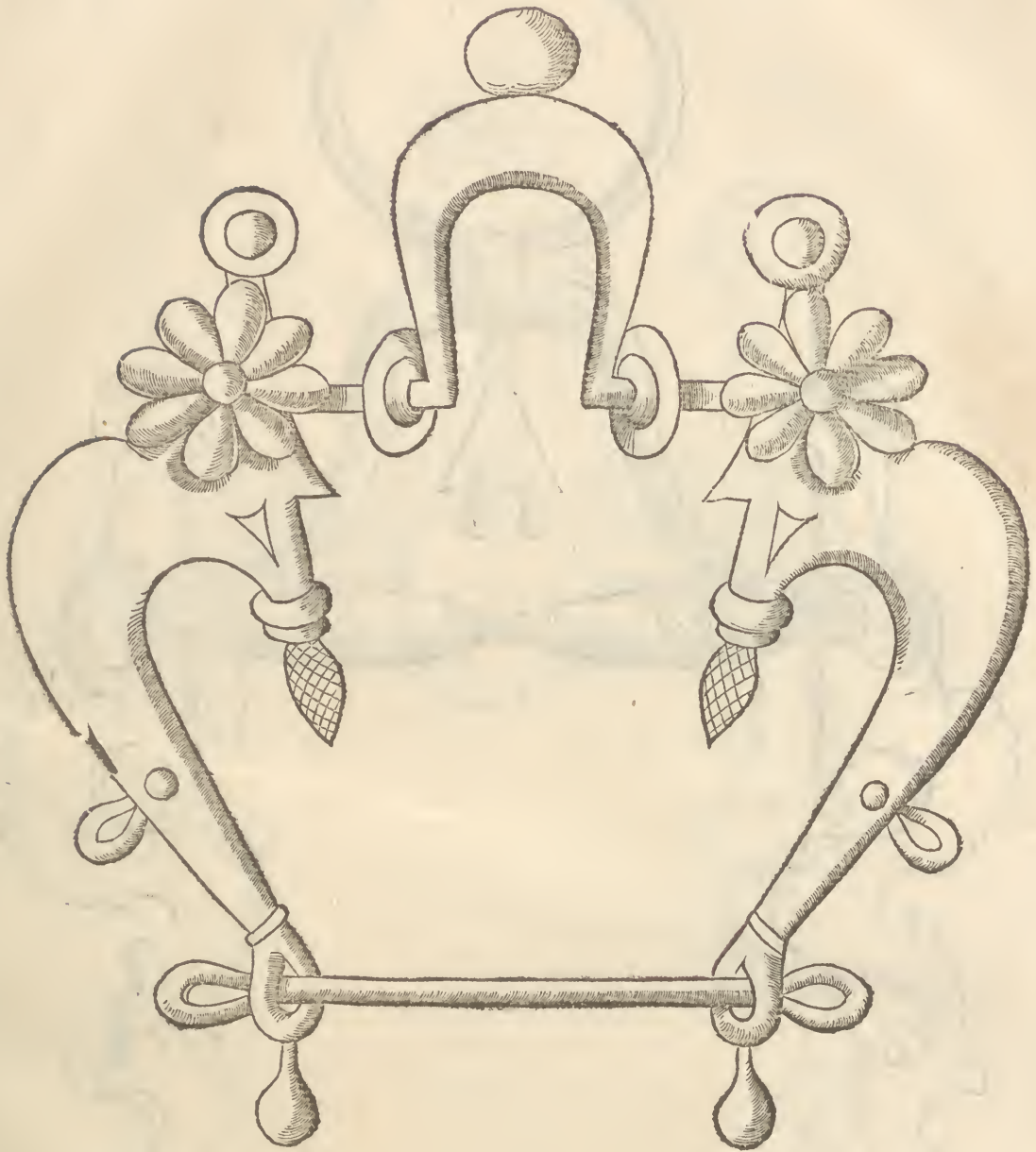
D iii

HIPPIATRIA

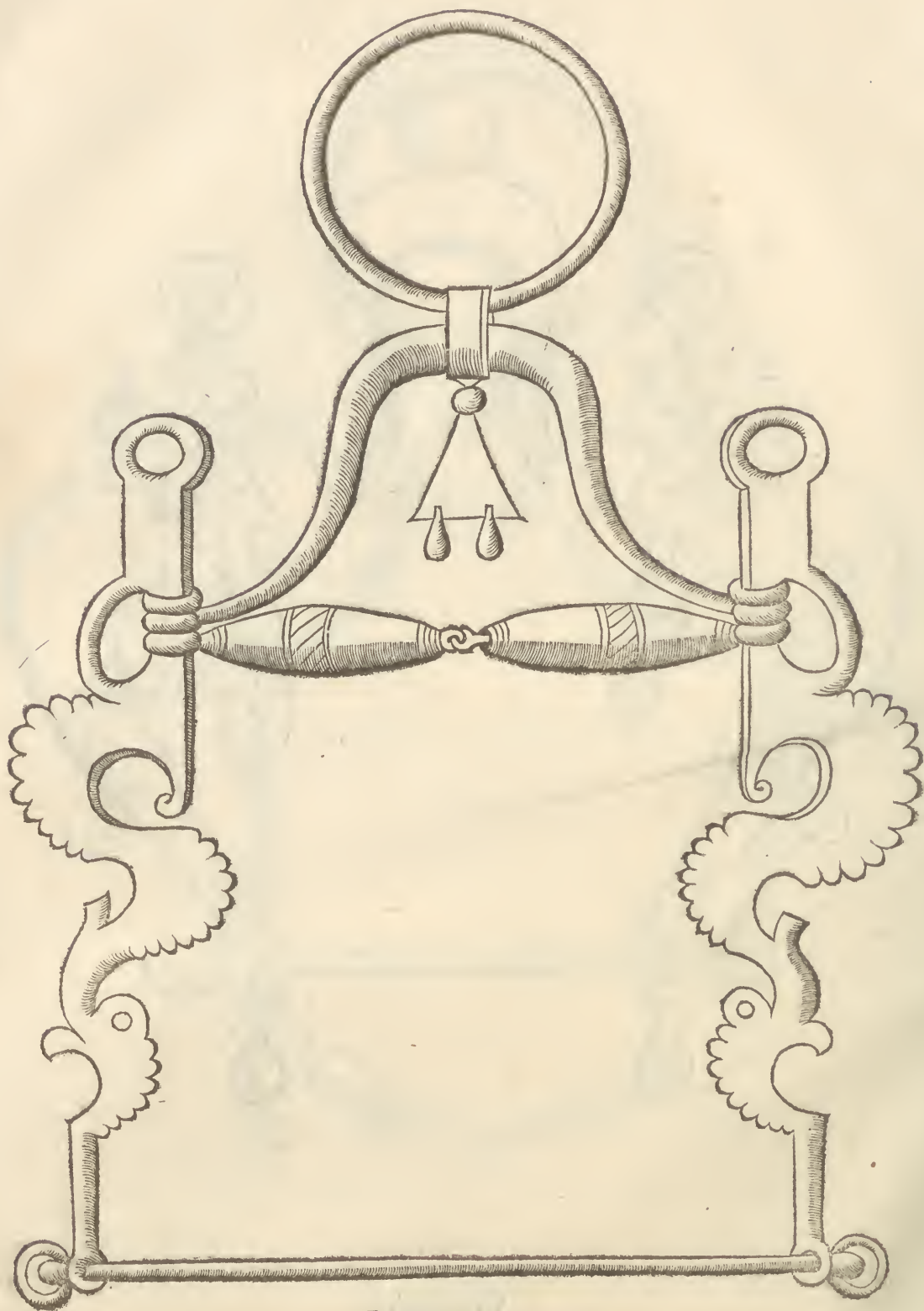
Espaigne.

Pro Genetis Hispanicis.

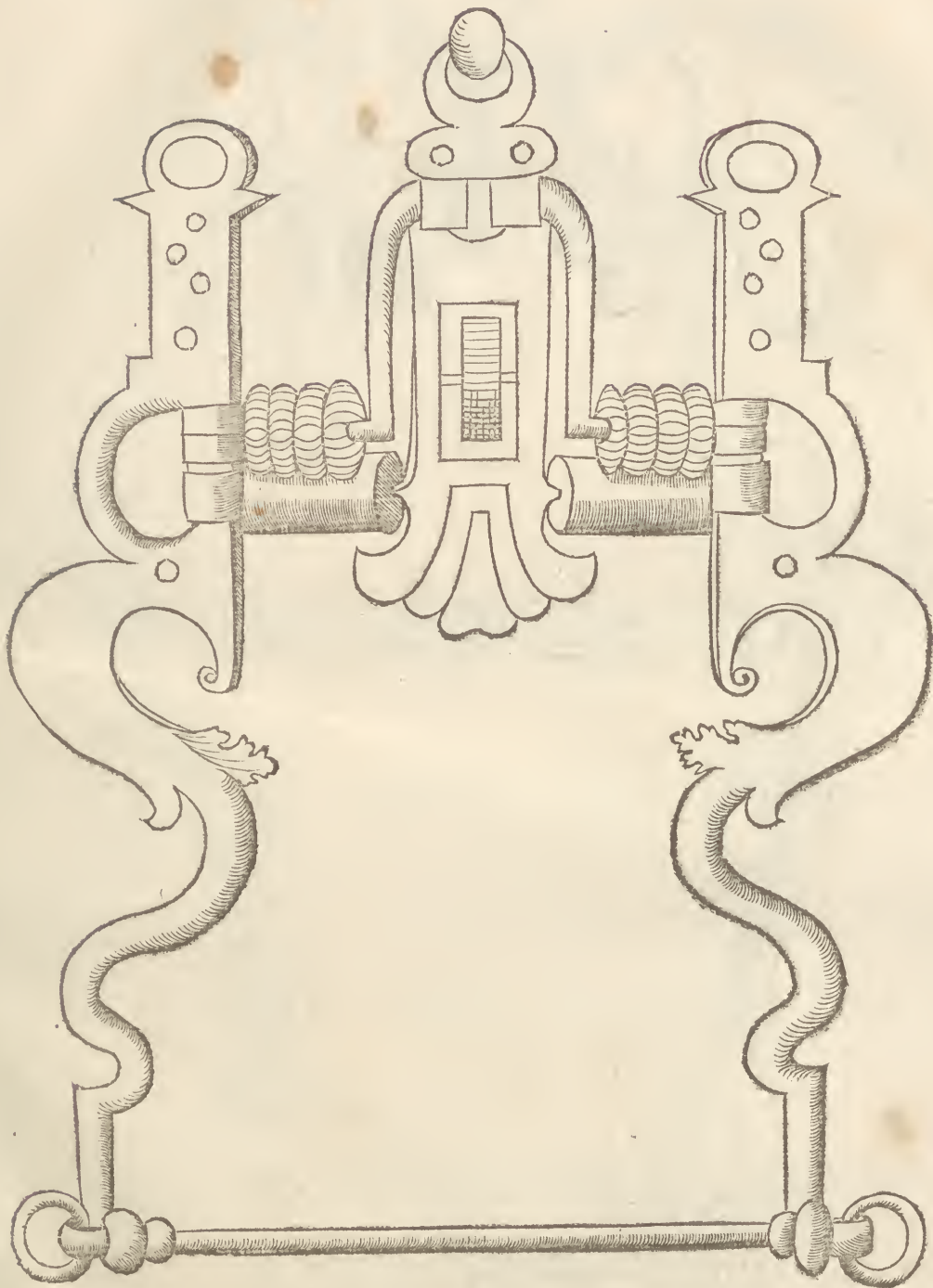
Courtault.

Pro Equo medie stature.

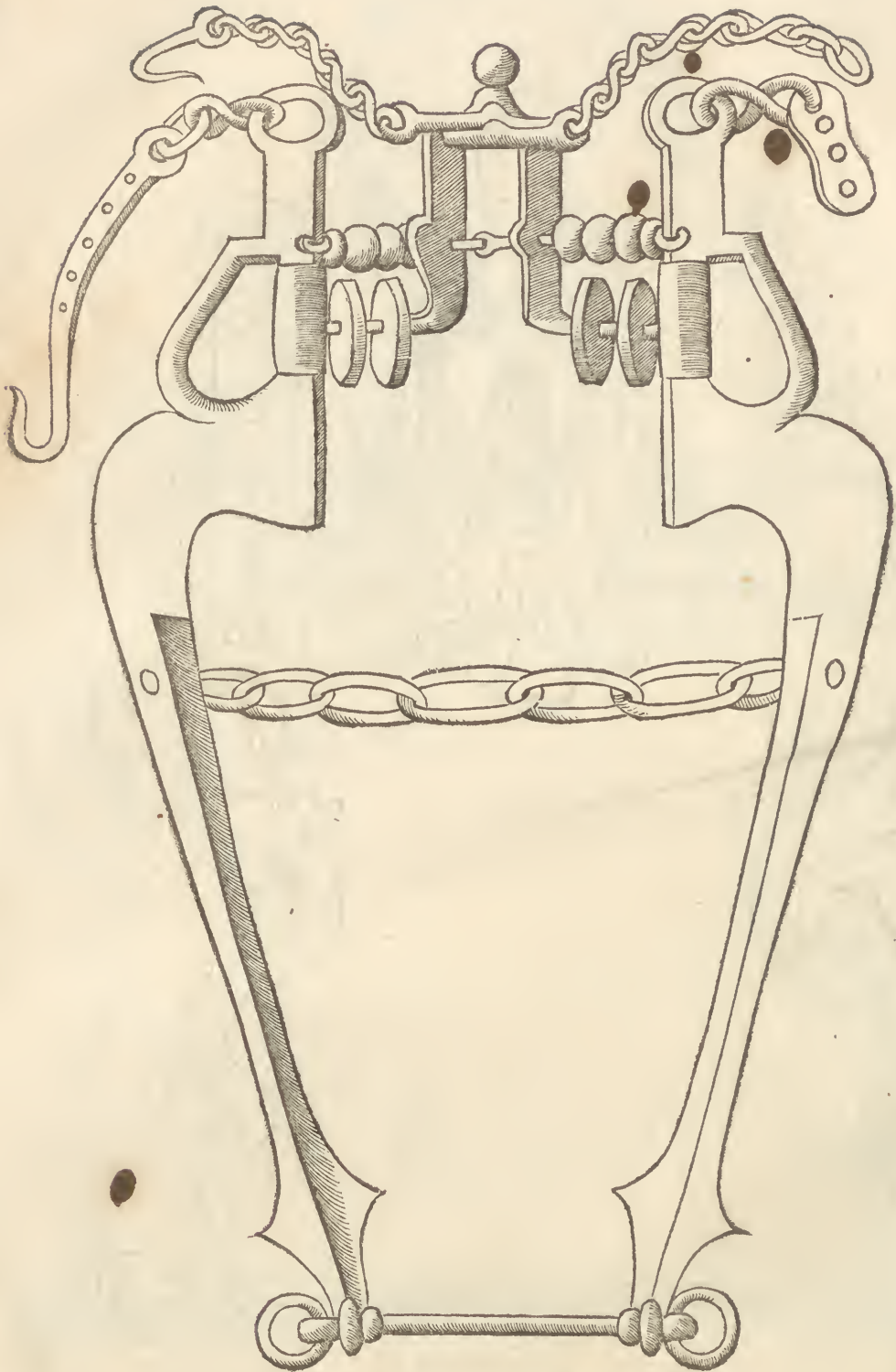
Pour vng turc.

Pro Equo turco.

Pour vng cheual qui tire
la langue dehors.

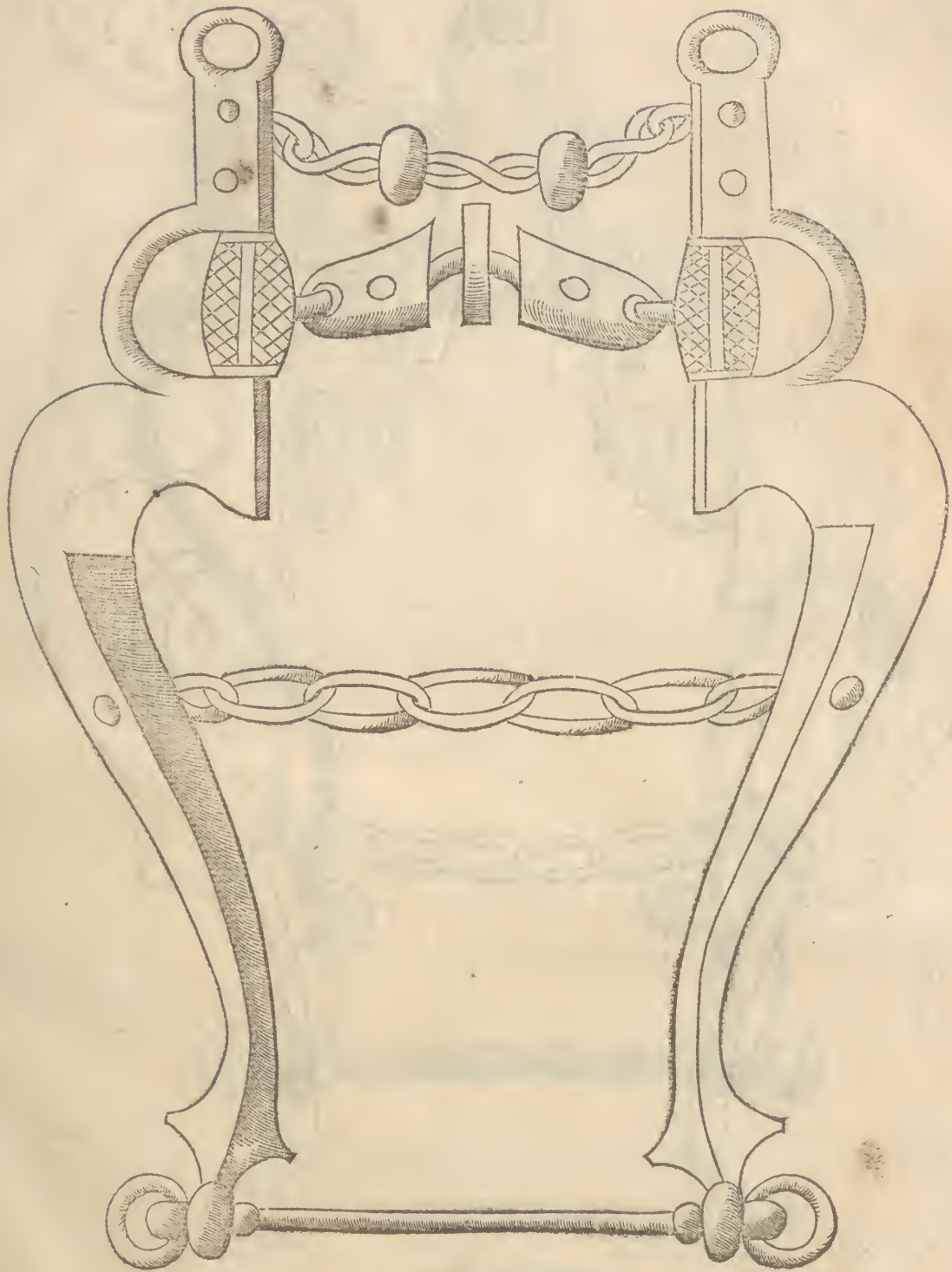
Pro Equo qui exerit linguam.

Pour vne lument

Pro Equ.

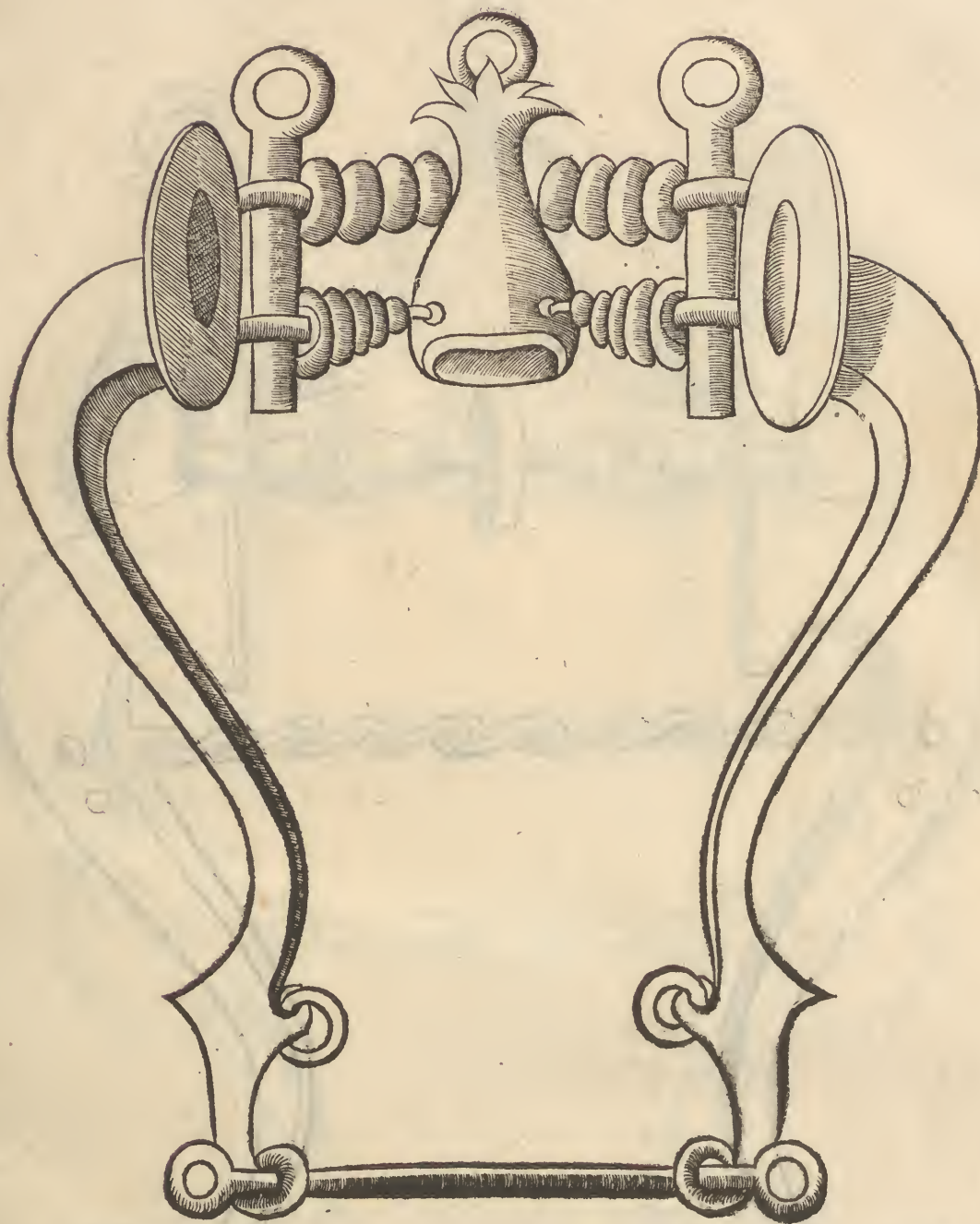
Pour plaisir.

Pro voluptate.

Pour tous les dyables.

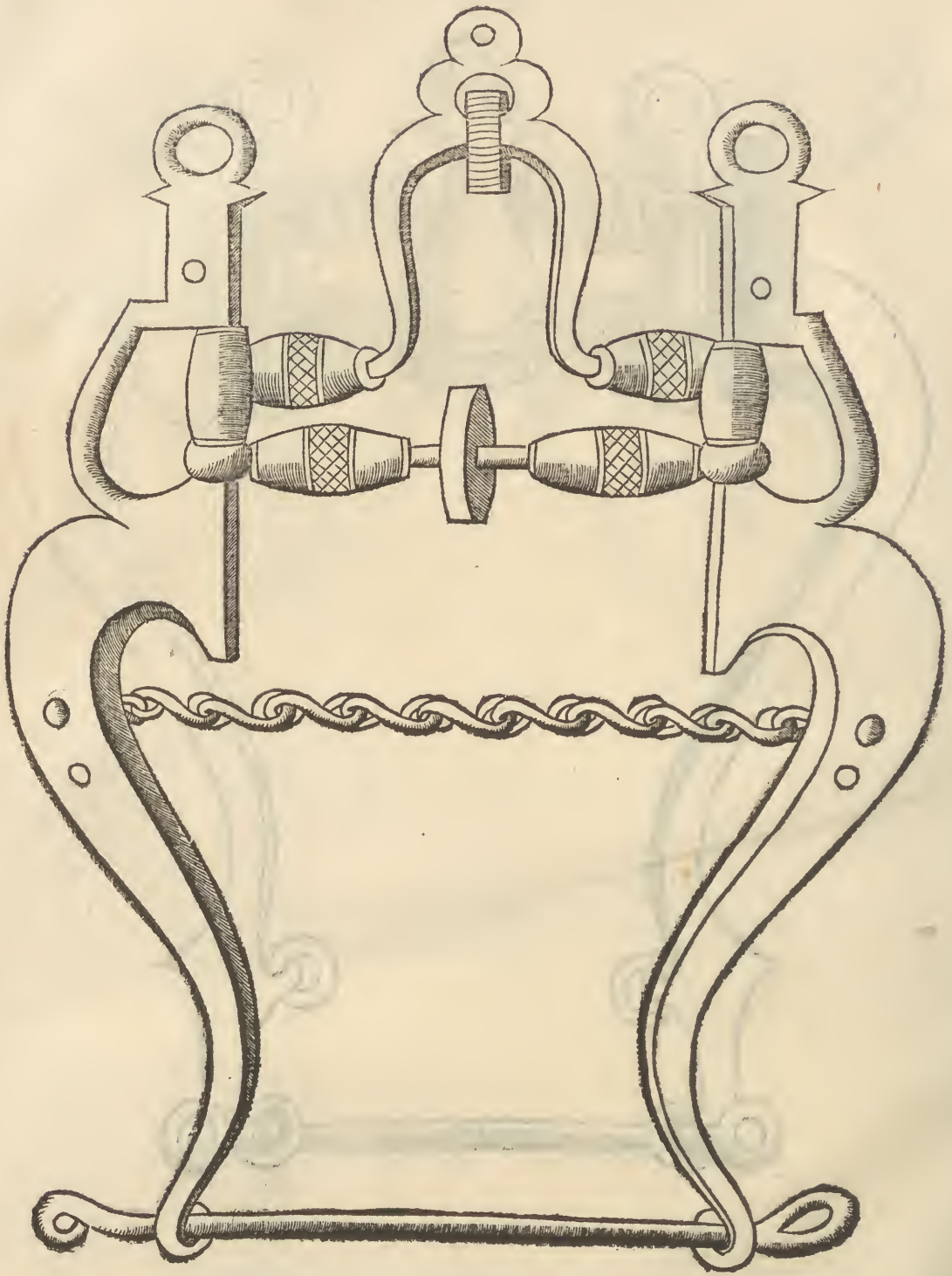
*Pro quibusvis Equis durissimis, quos Galli
diabolos uocant.*

Pour defarmer.

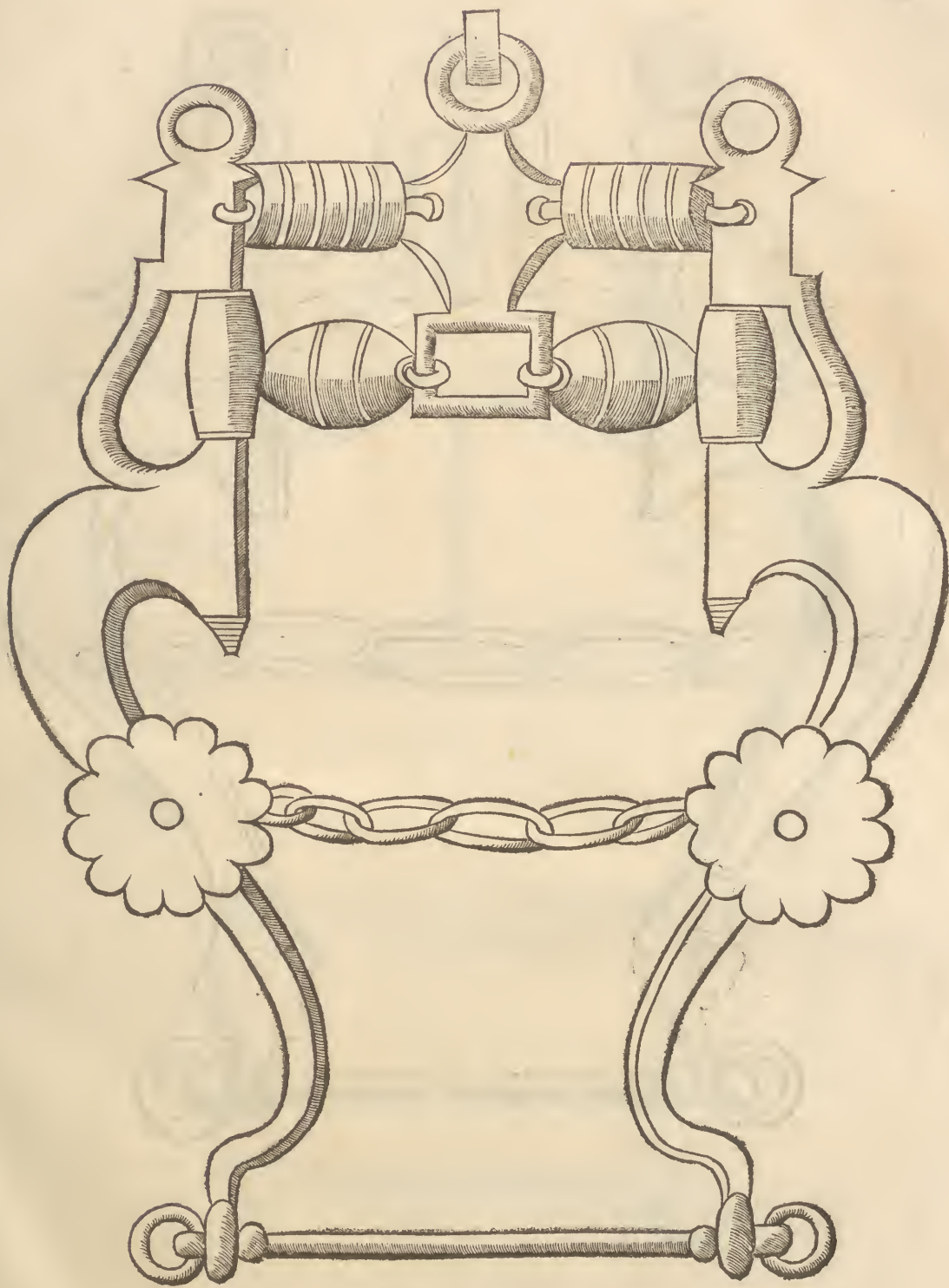
Ne Equi sibi met rodant uel ledant mandibulas, praesertim cum sine stricti oris.

E

Pour Plaisir.

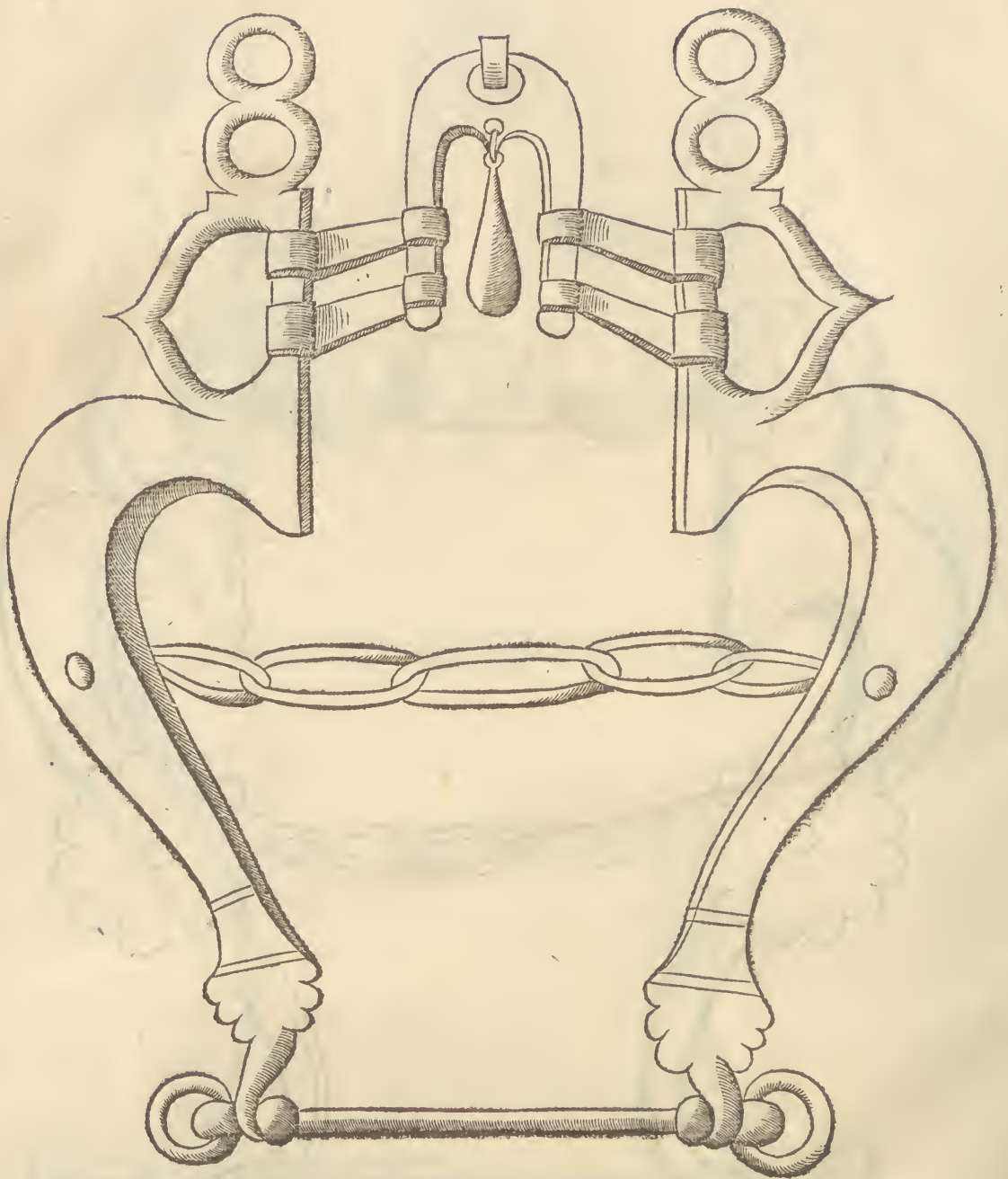
Pro' voluptate.

Pour plaisir.

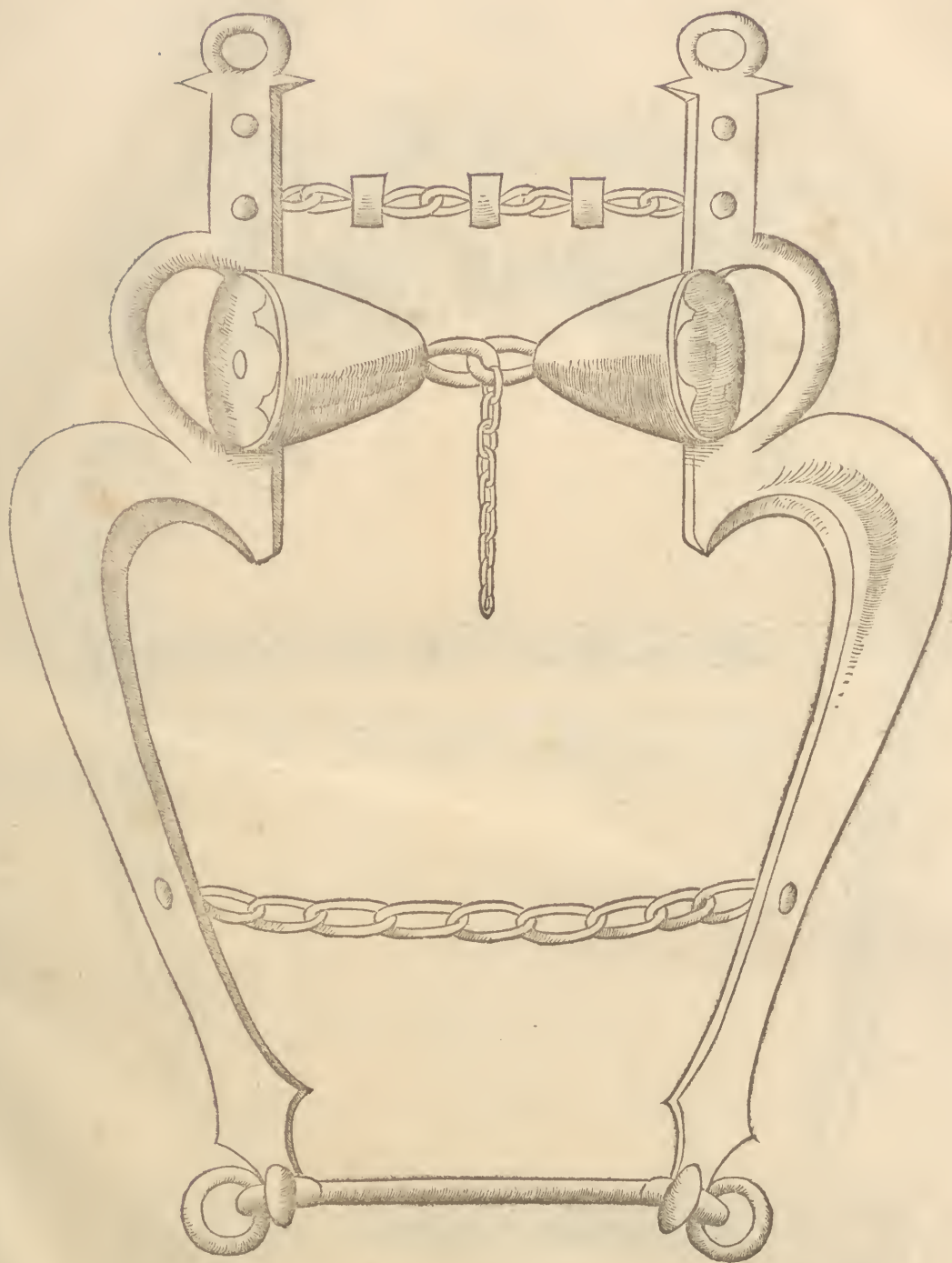
Animi causa.

E ii

Pour plaisir.

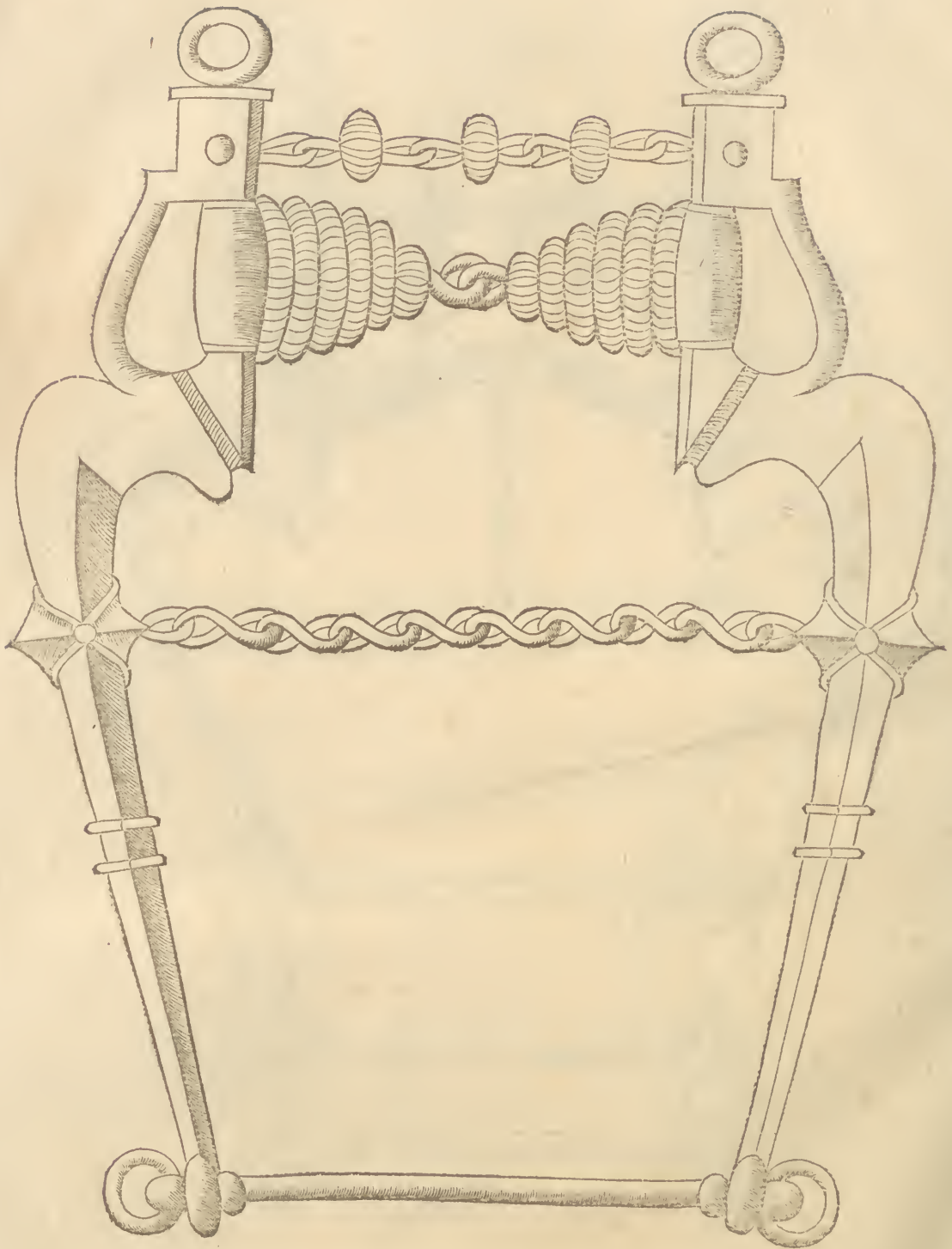
Ad voluptatem.

Pour haulser.

Ad elevandum.

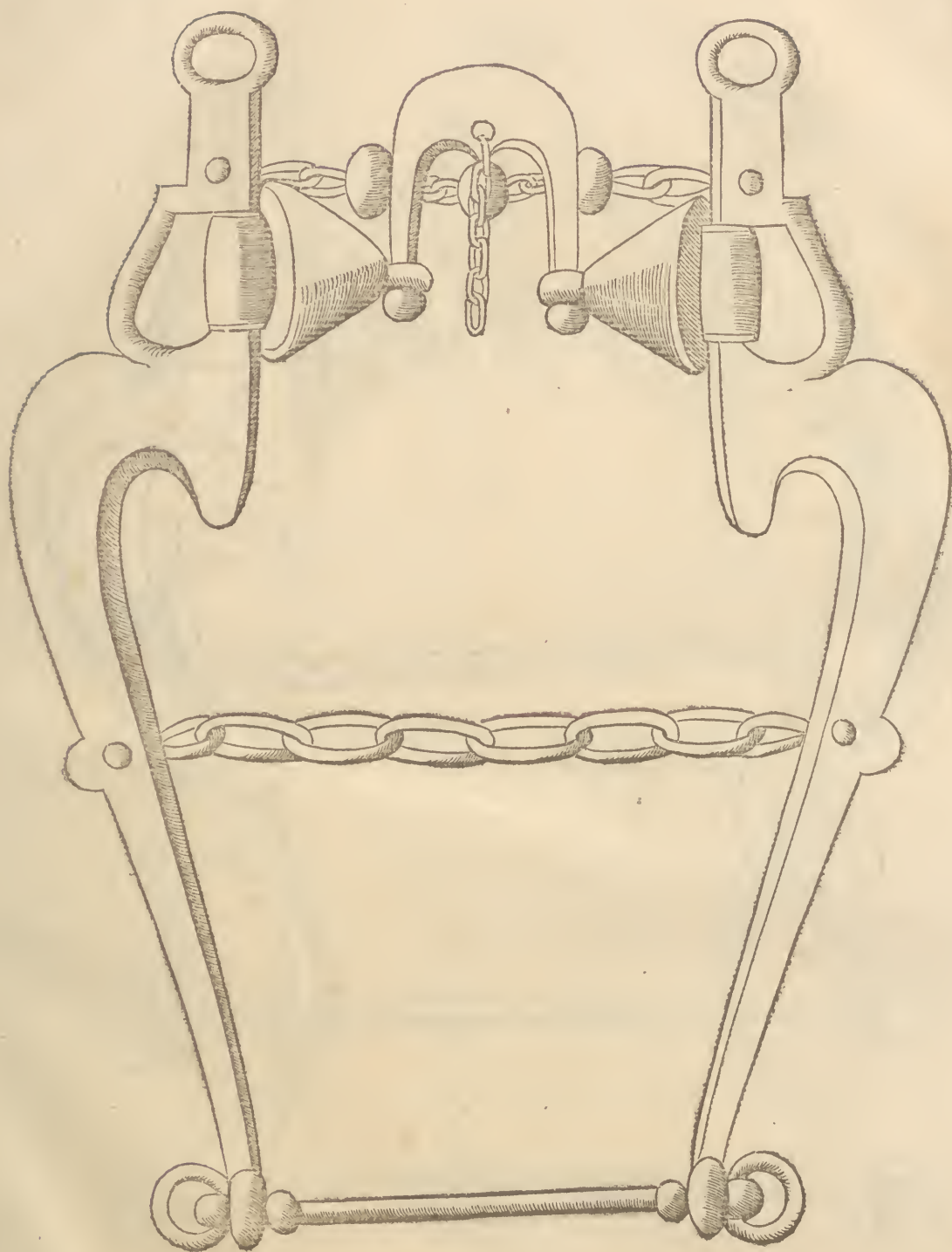
E iii

Pour vne bouche peu fandue.]

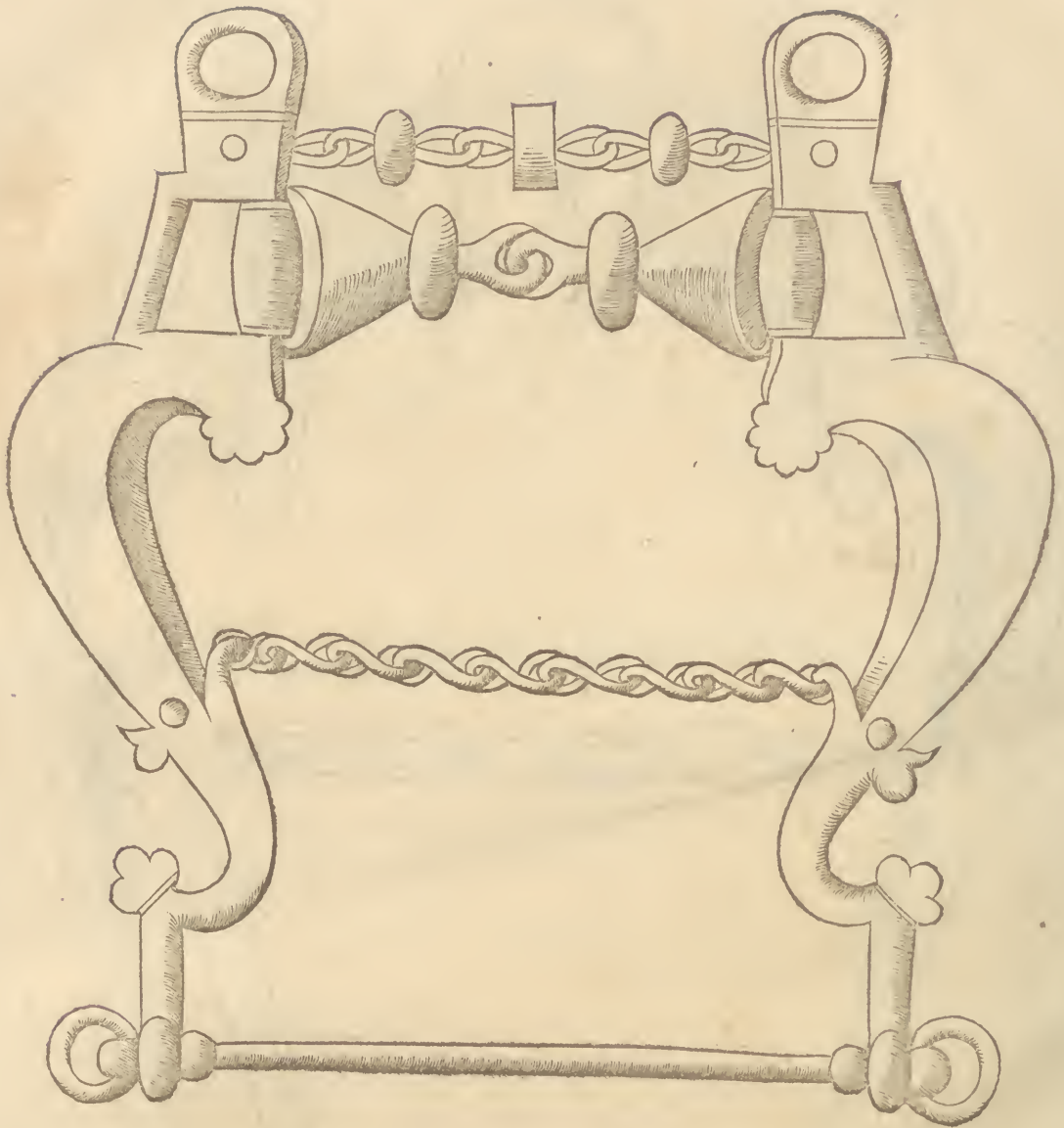
Pro Equo habente os parum fissum.

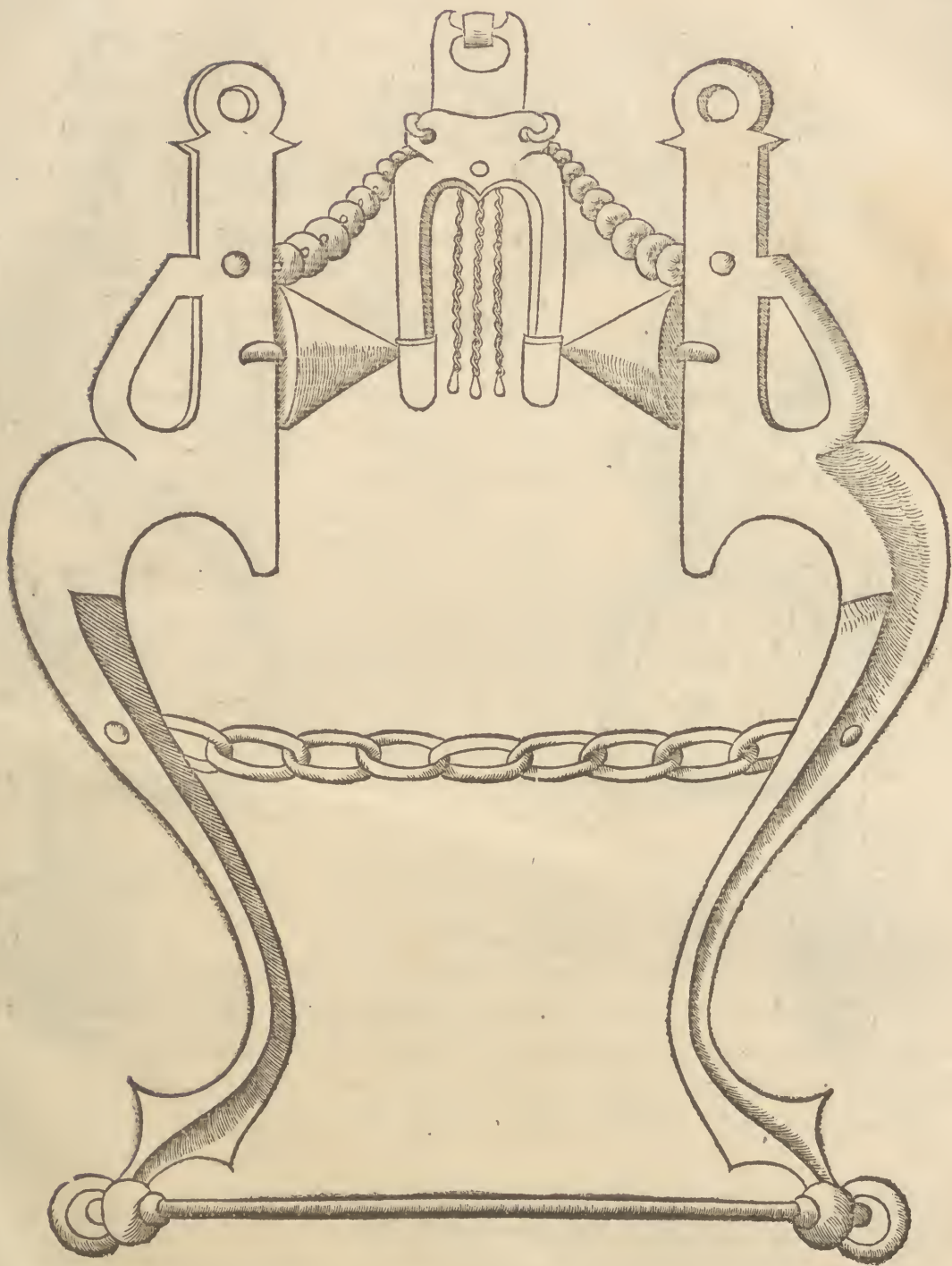
Pour vug Roussin.

Pro Equo qui gallicè dicitur Roussin.

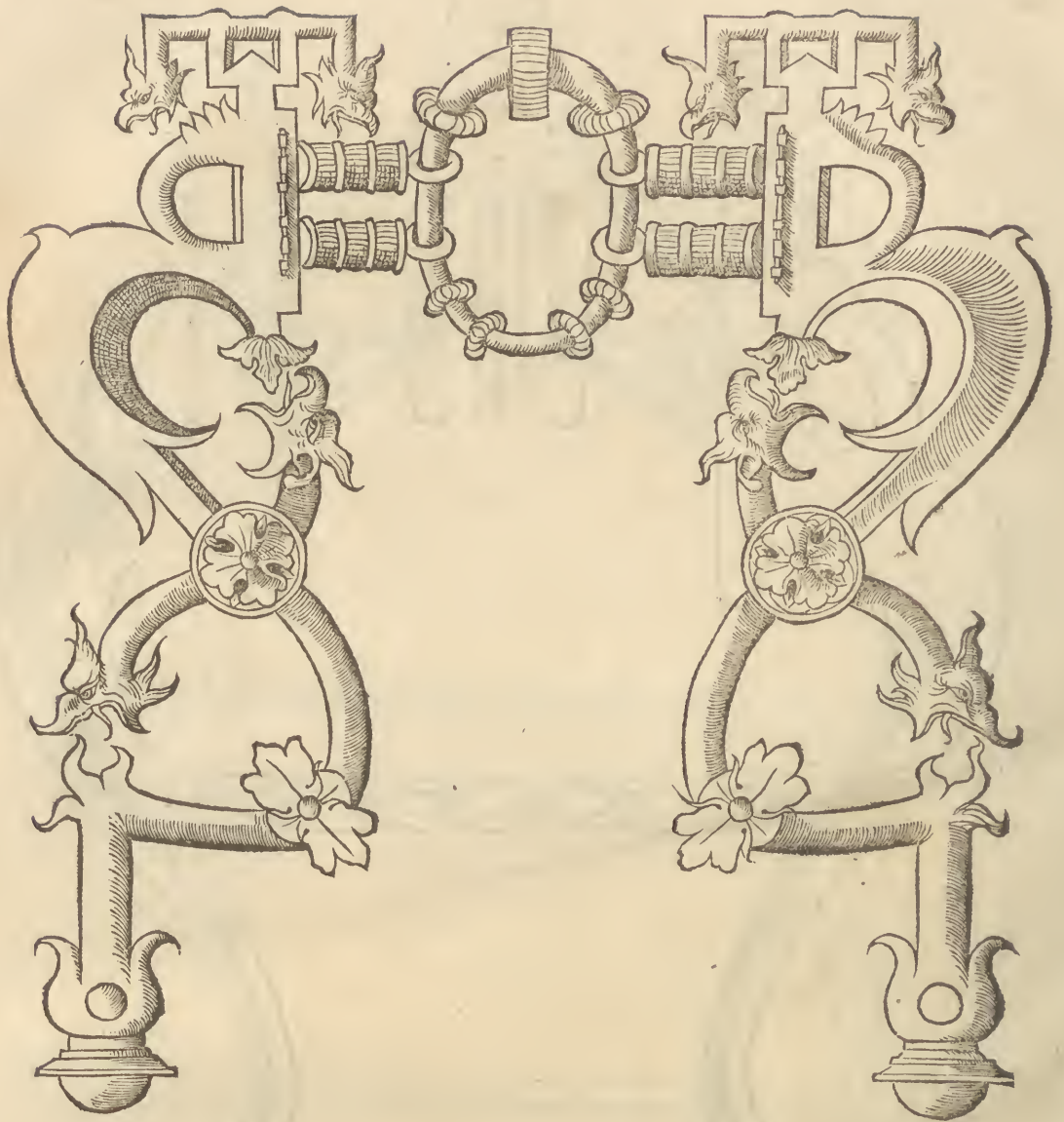
Pour vng courtault pour defarmer.

Pro Equo mediocri qui rodit sibi mandibulas.

Pour vng rouffin pour defarmer.

Pro Equo rouffino qui rodit sibi mandibulas.

Pour vng dyable.

*Pro Equo qui dicitur diabolus, & qui
est oris adprime duri.*

Quòd ducendus sit Equus per loca ubi sunt sonitus, & strepitus, Cap. XXXVI.

Quus postquam frenum sibi congruum habet, frequenter equitetur moderatè, & sine violento cursu, per ciuitatem, & specialiter per loca ubi fabri morantur, vel pelliparii, siue ubi sit sonitus, strepitus, et tumultus: maiorem enim audaciam, & securitatem ob hoc Equus assumet, minusq; efficietur pavidus strepitibus, sonitibus, vel tumultibus concurrendo. Si verò per prædicta loca transilire trepidauerit, aut pauescat, sæuis virgæ verberibus, aut calcaribus non cogatur: sed lenibus verberibus, & blandiendo ducatur: nam imaginaretur semper, molimina, seu verbera facta contingere ex strepitu, sonitu, vel tumultu, & sic Equus pavidus, vel attonitus deueniret.

Quòd equitans frequenter ascendat, & descendat de Equo, Cap. XXXVII.

Portet autem equitatem (vt Equus in disciplina melius informetur) frequenter in die Equum ascendere, & descendere leuiter, & suauiter, iuxta posse, vt assuescat in ascendèdo, & descendendo stare sub eo pacificè & quietè: custodiatur verò Equus secundum prædictam disciplinam donec eius dentes perfectè fuerint immutati: hoc autem erit postquam Equus perfecerit quintum annum.

Quæ in pullis bonæ indolis considerari possint, Cap. XXXVIII.

In pullis meritò ea cõsideranda, sunt quæ signū bonæ indolis demonstrant. Considerandum igitur est primò quòd sint hilares, alacres, & agiles. Item quòd habeant corpora magna, musculosa, & arguta. Item quòd habeant testiculos pares, & exiguos. Item in pullis præcipuè considerare debemus mores, & merita parentum: vel vt ex summa quiete facile concitentur, vel ex festinatione incitata non difficile teneantur.

Ætas Equi qualiter cognoscatur secundum dentes, Cap. XXXIX.

Consideratio in Equis talis est de ætate, Postquam Equus fuerit duorum annorum & sex mensium, incipiunt ei cadere supra dentes medijs superiores, & mutantur sicut mutantur dentes caniculi. Postmodum singulis annis mutantur alij dentes eodem modo, vsque ad quintum annum. In quinto anno dentes quos primo mutauerat exæquat. In septimo anno omnes eius dentes explentur, & tunc bono modo ætas in Equo cognosci non potest, sed latent ætatis notæ. Veruntamen postquam senescere incipiunt, consueuerunt tempora curuari, supercilia canescere, dentes plurimū augmentari & præminere.

De extrahendis Equo dentibus qui dicuntur scalliones, Cap. XL.

Via difficile, imò quasi impossibile est, Equum aliquem habere bonum os perfectè, nisi extrahantur sibi dentes, qui dicuntur scalliones & plani (Equus enim postquam fuerit calefactus, si dictos dentes habuerit, difficulter per sessorum poterit retineri) idcirco vtile est, vt supradicti dentes quatuor postquam annorum trium cum dimidio Equi ætatem exegerint, radicitus extrahantur. Igitur prout salubrius fieri potest, de maxilla inferiori, quatuor prædicti dentes, duo ex vna parte maxillæ, & duo ex alia, cum ferris ad hoc aptis, & cautela adhibita sufficienti extrahantur: duo autem

autem ex ipsis dentibus scalliones, & duo plani vulgariter nuncupantur, morsum freni plurimum auerfantes: extractis Equo dictis quatuor dentibus, antequam Equus dissoluatur, debent eius vulnera cum sale aliquantulum trito, diu & bene fricari. Deinde non debet os Equi tangi vsque ad triduum, & ponatur in stabulo bene clauso, ita quòd à vento lædi non possit: & ex tunc quotidie postquam Equus biberit, purgatis primitus vlceribus ipsius ab immundiciis quæ ibidem remanserunt de pastu suo, cum sale trito dicta vlcerà bene fricentur: nam fricatio cum sale, non permittit ibidem crescere malam carnem, & si quando creuerit scarificetur caro mala cum vnguibus, & desuper fricetur sale: alii lauant prius vlcerà vino tepido tantum: alii superaddunt mel, & piper, & postea fricant cum sale: alii lauant solum cum vino, & melle, et non ponunt sal, sed fricatio talis, si est cum lotionè vini, est melior. Attendatur tamen, quòd antequam vulnera Equi solidata fuerint, semper antequam frenum ponatur Equo, purgentur suauiter cum digito, eius vulnera, vt prædixi. Si verò hactenus Equus os durum, vel forte habuerit, permittantur prius eius vulnera aliquantulum consolidari. Postea verò frenum quod scallionatis Equis competit (vt supra in rubrica de formis frenorum posui) immittatur eidem. Si verò os tenerum, & non durum Equus habuerit, secunda, vel tertia die euulsionis dentium, sibi frenum competens similiter imponatur, & equitetur quotidie affrenando vt decet, tamen moderatè sicut expedit galopando. Ideo autem dixi supra, quòd si Equus durum os habuerit, consolidari aliquantulum permittantur oris vulnera, quoniam carnes nouæ in vulnere citius quàm vetustæ rumpuntur, & ideo Equus frenum magis timet, propter teneritatem vulnerum satisfaciendo potius equitanti. Quod autem dixi, si habuerit os molle, secunda, vel tertia die euulsionis dentium equitet, causa est: quia subtus frenum vulnera dentium solidantur, & eo iugiter conscendèdo, carnes callosæ, ac duræ in posterum in vulneribus generantur, vnde os Equi habilius ad affrenandum paratur. Et quia verò os Equi debet esse magnum, & bene fixum, nec nimis durum, nec nimis molle, sed medium tenere vtriusque, patet satis ex his quæ dicta sunt, quòd Equi perfectè affrenari non possunt, maxime quum solidum os habeant, nisi quatuor dentes (vt dictum est) sibi primitus extirpentur: & in hoc Equus alias vtilitates consequitur, vt experientia sæpe inuenitur: nam propter euulsionem dentium sæpe efficitur pinguior, & grossior corpore: quia furorem, ferocitatem & superbiam ob hoc amittit. Dentium autem extirpatione facta, (vt dictum est) equitetur ad saltus paruulos, remouendo necnon Equis obuiando, sæpius intrado, & exeudo, vt discat, & assuescat audaciter discedere ab eisdem, frenum mediocriter forte, vel fortius immutando, donec sibi congruum inueniatur. Cauendum tamen est, quòd inuenito freno habili & congruo, Equo, nullum sibi aliud extunc immittatur: quoniam post extirpationem dentium, ex crebra frenorum mutatione, ora Equorum solent leuiter deuastari. Sed vbi Equus se habuerit, vt dictum est, congruè ad frenum totaliter, ita quòd ex longo & frequenti vsu, artem, & modum nouerit affrenandi, subsequenter ipsum ad currendum assuescere oportebit. Curratur Equus summo mane, semel pro qualibet septimana

septimana per viam planam bene, & aliquantulum arenosam. In principio sui cursus per spacium quartæ partis vnius miliaris, & postea si libuerit per vnum miliare, amplius etiam poterit augmentari: Sciendum est tamen quòd quanto frequentius, & moderatius currit Equus, tanto fit celerior & agilior cursu, consuetudine ministrante. Vnum tamen contrarium ex cursus nimii frequentatione contingit, quoniam fiet inde flagrantior Equus & impatiens, & quandoque retrogradus, si indebite festinatur ad cursum, & assuetæ affrenationis maximam partem amittet. Postq̄ verò bene doctus & assuetus Equus in affrenando fuerit, non diu maneat in quiete: quia longa quies desidiam parit, & eorum quibus artificialiter doctus fuerat & instructus, obliuionem. Vnde non pigeat equitantem facere ipsum saltare, gallopare, ac currere moderatè, vt semper in acquisita bonitate & disciplina consistat.

De sanguine superabundante,

Cap. XLII.

Vando sanguis superabundat in Equo, signa sunt ista, Multum libenter se fricat, & egestationes habet multū fœtidas, vrina eius rubea, spissa & fœtida: oculi sanguinei, turbidi et lachrymosi: interdum minus solito comedit: interdum per ipsius corpus nascuntur pustulæ, siue minimæ inflationes. Cura, Si prædicta signa appareant de vena quæ est in medio collo, secundum fortitudinem & ætatem minuatur, vsq̄ ad pondus triū vel quatuor librarum. Si debilis est, & pullus minuatur ad pondus vnus & dimidiæ, vel duarum librarum tantum. Si negligatur hoc, multa inde mala euenient, videlicet scabies aliquando cutem occupat, interdum sarcina quando in carne vagatur cutem perforat, & scias q̄ ægritudines prouenientes ex sanguine sunt contagiosæ.

Quoties in anno sit Equus flebotomandus,

Cap. XLIII.

Vater autem in anno pro conseruanda sanitate flebotomandus est Equus, à vena colli videlicet assueta. Primò veris tempore semel: Secundò in æstate: Tertiò in autumnò: Quarto in hyeme. Magister Maurus dicit, q̄ Equus vt præseruetur à diuersis & variis infirmitatibus, debet ad minus ter in anno minui, videlicet, Primò circa finem Aprilis: quia tunc incipit sanguis multiplicari. Secundò circa principium Septembris, vt sanguis inæqualitate accensus, euaporet. Tertiò circa medium Decembris, ad hoc vt sanguis in eo congregatus, & grossus exeat. Et tamen scire debes quòd hæc iuxta qualitatem Equorum, & locorum vbi morantur immutari debent & possunt. Signa per quæ scire poteris an Equus indigeat minutione sunt ista, Primò si Equo rubeant oculi, Item si venæ in corpore inflentur plus solito, Item pruritus cutis & crinium, Item casus crinium, Item quando per dorsum Equi nascuntur aliqua inflationes rubeæ, Item quando Equus male digerit. Et quia ex his nascuntur Equis diuersæ & periculosæ ægritudines, non debes esse negligens ad obstandum principiis. Fac ergo minutionem de vena organica Equi, quæ est in collo, & extrahatur sanguis in bona quantitate iuxta virtutem & vires Equi. Nota q̄ si vena Equi infletur, quando fit flebotomia, debent superponi folia vitis albæ cocta, & statim deinflatur vena Equi.

F De fluxu

I sanguis fluxerit à plaga animalis, remedia subscripta fieri possunt, Recipe filtrum & combure in aliquo vase, deinde filtrum sic combustum madefacias, seu fundas in succo vrticæ: postmodum sic infusum supra locum ponas & liges, & per tres dies non remoueat. Item ad idem valet emplastrum factum de vrticis & superpositum, & ligatum per tres dies vt supra. Item ad idem valêt, si dum calida sunt stercora asinina vel equina apponantur, & desuper strictè ligentur, & per tres dies in loco permanferint vt supra. Item si vena incisa fuerit ex trāsuerfo, ita q̄ sequuta fuerit emorragia, puluis p̄ni vel ferici combusti superponatur, quia restringit sanguinem. Item ad idem, Recipe aloës, galbani, picis, resing, masticis, olibani, myrrhę, lithargyri, sæpi arietini, cæræ & olei oliuarum, ex quibus fiat vnguentum, & sæpe inungantur loca & sanabuntur. Et scias quòd hoc vltimum valet ad tineam. Item ad idem, Recipe fungum quem Vestitam lupi vulgus vocat, vel puluerem fungi prædicti, deinde cum stercore porci gramina pascentis bene conteratur, & exin de emplastrum fiat, quod super plagam calidum apponatur & ligetur, & vsque ad tres dies non remoueat.

D restringendum fluxū sanguinis facias tale emplastrū, Redde thuris partes duas, Aloës hepatici partem tertiam, quæ pulueriscentur simul vt expedit, & agitentur cum sufficienti albumine oui, immittis sufficientibus pilis leporis, & postmodum supra venam seu vlnus abundanter immittatur. Item ad idem valet gypsum cum calce & granulis vuarum bene tritis mixtum. Item ad idem valet stercus equinum recens, cum creta & aceto fortissimo mixtum, & agitatum. Et nota quòd prædictę medicinæ ad sanguinem restringendum, vsque ad tertium diem non debent à vulnere remoueri: postmodum curatur vulnus, sicut infra in Capitulo de verme dicitur. Scire tamen debes quòd interim seconibus comestione equitatione vel loco frigido vt ibi continetur vti non debent, sed caueant ab eisdem. Item alia cura ad restringendum sanguinem, Minuatur Equus de vena contraria, ex contraria parte, siue fuerit in tibia siue in collo vel in alia parte corporis, sic vt fluxus sanguinis fluat ad aliam partem: deinde stercus equinum comburatur cum filtro, & super vulnus seu venam ponatur. Item ad idem valet raphanum cum vrtica & sale mixtum & bene tritum & suprapositum. Item ad idem valet puluis cinnamomi, & garyophyllorum cum landano liquefactus seu distemperatus & superpositus, Item ad idem magis efficax remedium, Recipe aliquantulum de serico vsto seu combusto, & supra venam ponatur, deinde colofonia desuper liquefiat: postmodum fiat corium crudum leue desuper, & vsque ad aliquos dies ab execatione caueatur. Ad idem valet puluis panni combusti, & superponatur: quia vehementer sanguinem restringit.

N ferratione venarum seu laqueatione scindatur corium in longitudine venarum, & in linea vena leniter sursum eleueter, deinde cum filo torto & duplicato vena nodetur, seu ligetur à duabus partibus, & inter vtrumque nodum seu ligaturam inscindatur vena, seu ferretur iuxta nodum, ligatis capitibus prius cum filo molli & forti, ne fiat fluxus sanguinis, & perinde filum permittatur pendere foras, vt nodus fili leuiter trahi possit. Si verò necessitas animalis exegerit q̄ sanguis fluat, ex capite illo quod venit à corpore permittatur fluere, altero ligato.

Qui morbi dicantur naturales,

Cap. XLVI.

Morbi naturales dicuntur tales, qui nascuntur & contingunt in ventre matris, cum quibus animal nascitur, non habentes causam exteriorē vnde fiant, sed aut errore naturæ, aut ipsius defectu, vel ex impuritate spermatis, aut sanguinis ex quo fœtus formatur, aut vitio morbidorum parentum contingunt.

Qui morbi fiant ex augmento,

Cap. XLVII.

Naturalium morborum, quidam proueniunt ex augmento, quidam ex diminutione, quidam errore naturæ, quidam ex parentibus. Sed primò de his qui ex augmento proueniunt est tractandum: quoniam augmentum significat habitum, diminutio priuationē habitus, aut priuationem. Dicimus ergo quòd morbi qui sunt ex augmento, alii sunt ex habundantia spermatis, & sanguinis vnde fœtus formatur, prius non peccans nisi in habundantia, & transit in naturam membrorum augens membra in numero vel forma: in numero quādo nascitur animal cum duobus capitibus, vel duabus caudis, vel similibus his. Alii sunt ex materia corrupta in natura superhabundante, aut in sanguine vnde formatur fœtus, & spermate, aut in nutrimenti corruptione: & hæc materia non trāsit in naturam membrorum, quoniam innaturalis est: sed generantur ex ea scorfulæ, testudines, glandulæ, & his similia.

Qui morbi fiant ex diminutione,

Cap. XLVIII.

Vi morbi fiunt ex diminutione proueniunt ex defectu naturæ, defectu generantis, & hi sunt, quando animal nascitur cum diminutione membrorum totius, aut partis. Totius, quum ex toto deficit sibi membrum, scilicet quādo nascitur sine auriculis, & cæcus, & his similibus. Partis, quum membrum fuerit diminutum in parte quantitatis naturalis, scilicet vel quādo naris, vel oculus, vel testiculus est minor altero, aut hanc vna minor altera, scilicet curtior, vnde totum diminuitur: & Equus hoc patiens dicitur sculmacus.

Qui morbi fiant ex errore nature,

Cap. XLIX.

X errore naturæ qui fiunt morbi sunt qui proueniunt quando natura errat in formatione fœtus, scilicet cum nascitur Equus cum cruribus obliquis, vel vngulis in anteriori vel posteriori parte, aut introque, aut cum membrum aliquod non habet locum naturalem.

F ii Qui

Orbi qui proueniunt ex parentum vitio sunt illi qui contingunt ex parentibus morbidis vel vitiosis: nam morbidi & vitiosi Equi si contingat eos gignere, generant filios ipsis morbis & vitiis irretitos. Nam cum sperma parentum corruptum sit, necessarium est quòd ex quo corruptum in corpore producitur, quod ex eo gignitur sit corruptum. Vnde gerdæ & guttæ & alia vitia ex corruptione spermatis nata, in filiis inde procedentibus indicantur.

De uarietate oculorum & pilorum,

Cap.

LII.

Colorum uarietas & pilorū color diuersus, mutari non possunt: quia contingunt in ipsa generatione in prima materia, vnde semper permanent secundum idem, vt videlicet quum vnus oculus fuerit albi coloris & alius nigri: & vnus albus & alius varius, & his similes: quia hoc accidit propter naturæ diuersitatē. Similiter etiā uarietates pilorū accidunt in colore. Diuersa nāq; materia currēs ad loca diuersa diuersitatē efficit in colore.

De infirmitatibus oculorum,

Cap.

LIII.

Accidunt Equo pluries infirmitates in oculis. Aliquādo lachrymæ, aliquando caligatio, aliquando rubedo, aliquādo nubes, aliquando pānus, aliquando maculā, aliquando vngulā, quæ fiunt ex humoribus confluentibus ad locum. Fiunt etiam alii ex causa intrinseca, vel ex frigiditate vel ex caliditate humores dissolvente. Aliquando ex causa extrinseca, vt ex percussione.

De lachrymis oculorum & eorum cura,

Cap.

LIIII.

Accidit frequenter in Equo effusio lachrymarū immoderata, ita quòd vix oculos aperire potest. Aliquando autem hoc accidit ex percussione aliqua, aliquando ex aliqua confricatione, & aliquando ex humoribus cōfluentibus ad oculos. Cura, Fiat strictorium in frōte patientis, scilicet de olibano & mastice palueri satis, æquali pondere sumptis, & cum oui albumine agitatis, et ponatur suprā vna pecia lata quatuor digitis, et ab vno tempore vsq; ad aliud per mediū frontis protendatur, abrauo tamen loco per optimē vbi strictorium debet poni, & tam diu teneat strictoriū patientis, donec oculi distiterint lachrymari: cum verò strictorium eleuari debuerit cum aqua calida & oleo leniter eleuetur. Ad idem valet si ambæ venę vtrorumq; temporum igne torquentur. Item ad idem, Quocūq; modo accidat effusio lachrymarum, abluantur ter in die oculi vino albo purissimo, deinde qualibet vice cum camillo puluis tartari & ossis sepiæ in oculum proiciatur. Item ad idem, Vitellū oui elixum, mixtum cum modico cimini, ligetur sup oculum per vnam noctem, vel plus si necesse fuerit, & fluxus lachrymarum cessabit. Item hederā terrestri cum cæra cataplasmata idem operatur.

De caligine oculorum,

Cap.

LIIII.

Si oculi caligarint aut ex percussione aut ex rheumate superueniēte, apponantur astelettę sub ambobus oculis quatuor, bene occultę deorsum, & deinde sal tritum in oculos cum quodā camillo immittatur:

De ca

Ritur quandoque in oculis quidam panniculus albus, qui etiam pupillam oculi occupat, & visum obūbrat. Cura, Si pānus fuerit in oculo siue recens siue antiquus, accipiatur os sepiæ, tartarum, & salgemma in æquali pōdere, & subtiliter terātur ad inuicem, & postmodum in oculo cum camillo immittatur, & hoc fiat bis in die ad minus. Item ad pannum & caliginem oculorum, Recipe puluerem ossis sepiæ & tartarum añ. & simul bene tere, deinde cum camillo in oculo insuffletur. Item ad pannum, & caliginem & omnem cooperturā oculorum, Recipe puluerem tartari crudi cum camillo, insuffla in oculum, & curabitur Equus. Item ad idem valet salgemma mixtum cum stercore lacertarum añ. & sit stercus album & tritum insimul & in oculos suffletur bis in die cum camillo. Cauendum tamen est, ne de dicto puluere superfluè in oculū ponas: quia ex hoc possent oculi desiccari & offendi. Item ad idem, Si pannus fuerit vetustus, bis vel ter prius cum pinguedine vetustæ gallinæ oculus inungatur: ita quòd dicta pinguedo tangat pannum oculi. Deinde pulueres proximè dicti in oculo immittantur per modum iam dictum. Item ad idem, Accipe panem porcinum & hederam terrestrem, & pista bene simul, postmodum recipe lixiuium, & misce cum vrina infantis virginis: deinde cola cum panno lineo omnia bene, & colaturam donec fuerit liberatus mitte in oculis bis in die. Item ad idem, Puluerem cape ossis sepiæ cū aloe, & insimul misce & tere, deinde dictus puluis in oculo cum camillo immittatur. Item ad idem, Succus radicis chelidoniæ & radicis rutæ mirabiliter corrodunt dictum panniculum. Item ad idem, Recipe viride gris & tere bene super marmor, deinde cum vino misce ad modum minii: deinde sic mixtum ad modum collyrii per noctem dimittatur, postmodum in oculo ponatur: corrodet enim pannum oculi vehementer. Item ad idem, Fac modicum foramē in ouo, & extracto quicquid est intus impleas ipsum de pipere, & pone in olla & claudas ipsam taliter quòd nihil aliud possit ingredi, & dictam ollam sic clausam intromittas in furno ardēti, & permittas ibi stare donec candescat, postmodū extrahas inde ouum istud, & fac puluerem, et de dicto puluere insuffla in oculū cum camillo. Item ad panniculū, Ille cum acu eburnea aliquantulum eleuetur, deinde ferro circūcirca incidatur, postmodum puluis cimini cum camillo superaspergatur. Item si Equus ex aliquo accidenti visum amiserit, pone ferrum candens sub oculis ad latitudinem pollicis, ita quòd ferrum trāseat vsque ad os, & respiraculum faciat per quod aēr exeat & sanabitur. Cura probata ad pannum oculorum, Recipe silicem nigrum viuum de quo Romani sternunt strata, & puluerisa intantum quòd transeat per pannum subtilem, & dictum puluerem cum camillo insuffla in oculo bis in die ad minus donec curetur. Si vis facere subtiliorem puluerem, pone ipsum in scutella noua lignea, & munda ipsum per scutellam, deinde extrahas ex scutella, id modicum quod adhæsit scutellæ remoueas ventriculo digiti: & hic puluis sic subtilis, est medicina probata ad pannos oculorum etiam in hominibus.

De unguila oalorum.

Cap. LVI.

Ritur etiam in oculis Equorum quædã cartilago, quæ à quibusdam dicitur vngula, quæ frequenter medium oculorum occupat. Cura, Vngulam illam cum acu eburnea eleuabis, postmodum ferro vel tenaculis, vt dixi supra in capitulo proximo, incidatur. Item ad idem, Lacterta viridis puluerifetur cum puluere arsenici, deinde superponatur: corrodit enim vehementer vngulam, & hoc est expertissimum contra albulã oculorum, maximè si fuerit intra annum.

De sanguine qui apparet in oculis Equorum,

Cap. LVII.

N oculo Equi sanguis si apparet, cum clara cui apposita ipsum poteris remouere. Item ad idem valet succus chelidoniæ. Item ad idem valent summitates veprium coctæ in albo vino bono forti & purissimo.

Contra maculam Equorum,

Cap. LVIII.

I Equus in oculo maculam patiat, accipe os sepię, tartarum, & piper æqualiter, & modicum salis, quæ omnia puluerifa subtilissimè, & misce cum melle sufficienti in testa oui: postea ponas ad cinerem calidum, vel ad solem vt calefiat, & ex hoc vnguento vngatur oculus cum aliqua penna.

Ad oculum percussum,

Cap. LIX.

Culus percussus si fuerit, accipe panem & extrahe inde micam, & imple crustam carbonibus accensis, donec comburatur interius: Postmodum pone in vino albo dictam crustam, & superpone oculo, & hoc facias sæpe: postea fac saponatam de sapone in aqua frigida, & cum ipsa laua supercilium oculi, & si non recesserit, minue de vena capitis quæ vadit ad collum.

Ad confricationem oculorum,

Cap. LX.

Vm oculus fuerit confricatus, primo minue Equum de vena oculi, postea laua oculum cum saponata frigida, & postea ponatur stelletta sub oculo.

Contra ruborem & dolorem oalorum,

Cap. LXI.

Vnguentum rubeum contra oculorum ruborem, & dolorem, sanguinem, & panniculũ, maximè si fuerit ex frigida causa, vel ex percussione si contigerit, vel quocunque modo fiat, Recipe sinopidis tritæ subtilissimè, & pone in aliquo vase æreo, vt sint sinopidis. 13. 1. farinæ frumenti subtilissimè terebrati. 3. x. Tere per se primò sinopidem, & distempera diligenter cum aqua. Deinde accipe farinã tritici supradictam diligenter mūdantam, & subtilissimè cribratam, & diligēter cum sinopide distemperata in aqua, ad modũ liquidissimi vnguenti conficias, & ex tali confectioe impleas dimidietatem vasis, deinde de bono & puro melle vas impleas, postea diligenter ad lentum ignem decoque cum spatula agitando, & bene commiscendo, & hoc fiat vsque ad spissitudinem.

De

Vnt & alia glandulæ quæ iacent inter collum & caput Equi, quæ intantum aliquando augmentatur ex superfluum humorum, & reumatis interuentu, quod meatus gutturis taliter distringuntur, quod vix patiens deglutire potest, vel bibere aut comedere seu etiam respirare: vnde nisi succurratur instanter clauduntur arteriæ gutturis, & suffocatur patiens, & cogitur proiicere se in terram, tantum caput percutiendo ibidem, quod vix vnquam erigitur. Hic autem morbus, morbilli seu vuulæ nuncupatur. Signa verò ad cognoscendam dictam infirmitatem sunt ista, videlicet aures continuò concutientes, & tactum ibidem effugiunt. Item illæ glandulæ tactui, quandoque vsui patent. Item quod eis apponitur lambunt. Item sitim immoderatam patiuntur, nihil aut parum comedunt. Item quandoque tremorem patiuntur, calore vniuersali infestantur. Cura quod statim quod vuulæ incipiunt inflari, ita quod appareat in aliqua grossicie sicut oua, plus vel minus, ferro cuspido bene ignito funditus decoquantur, vel cum lancetta per longum funditus incidantur, aut (quod melius est) sicut vermis, cautè radicitus extirpentur, tam ex vna parte maxillarum quàm ex alia, sicut videbitur expedire. Extirpatis autem vuulis, vulnera medicentur, & curentur sicut vulnera vermium, vt in capitulo de verme dicetur. Item alia cura, fiat diminutio de vena quæ est sub lingua, & de vena colli secūdum multos, postea fiat emplastrum desuper de malua, visco & semine lini: deinde inungatur locus de butyro, & vngueto dialthææ, deinde cum incipient mollesceri, subalari, seu stilo argæteo feruente morbilli, seu vuulæ perforetur, & in quolibet foramine stupinum, siue textum imponatur. Et sic procura sanare vlcera, & infirmitatem prædictam.

Intant quædam glandulæ circa gulam Equorum, quæ videntur esse carnes, quas aliqui vocant branchos caballi, alii stranguilliones. Hæ branchant gulam, & mandibulas, ita quod cum gurgulatione quadam spirant Equi, & vix transglutiunt, & caput portant erectum, ita quod inflatio manifeste apparet in gutture: & aliquando tales glandulæ inflantur nimis, & ingrossantur intantum, quod guttur totū inflatur, & constringuntur meatus, ita quod vix Equus respirare potest, & Equus male comedit, & bibit male. Fit autem hæc fluxio propter passionem humorum, à capite ad distas glandulas. Cura, Si ætas permiserit, fiat minutio de vena organica: quod ideo dico, quia hæc passio valde familiaris est Equis pullis, in quibus est humiditas valde fluxilis, & à debili calore de facili dissoluitur, quæ putredini est amica: facta igitur minutione, fiant emplastra ad maturandum, & dissoluendum de malua, & semine lini, ruta, absynthio, & hederâ terrestri, & de his omnibus fiat embrocatio. Postea fiat immixtio de oleo laurino bullito, & dialthæa iuxta ignem. Item bibat aquam tepidam mixtam cum farina, postea fiat cataplasma vel emplastrum cum canabro, siue furfure decreto in vino, & superponatur gutturi. Postquàm autem inceperit mollificari, & maturari, ita quod ad se men deueniat, purgatur cum aliquo instrumento ad hoc apto, vt cum subula, vel melius

vel melius cum lanceola, & moderatum exercitium ei inducatur. Item ad idem, Statim quòd dictæ glandulæ videntur sub gutture Equi subito crescere, vel plus solito augmentari, ponantur secones sub gutture Equi, ducendo eos mane, & serò prout videbitur expedire. Imponatur postea in capite Equi coopertura lineæ, vngendo sæpius totum guttur butyro, & specialiter totum locum stranguillionis, & moretur in loco semper calido. Item aliud, Si dictæ glandulæ non decrescant inde, Si per agitationem seconum dictæ glandulæ non decrescant, ad modum vermis radicitus dictæ glandulæ extirpētur, & vulnus curetur, sicut vulnus vermis, vt infra in capitulo de verme potest videri. Item potest stranguillio extrahi vel extirpari cum resalgari, per eundem modum per quem extirpantur gallæ, vt infra in capitulo de gallis dicitur. Sciendum est autem q̄ puluis resalgaris, in quacūque incisione crurium, vel ruptura ponatur moderatè, carnes corrodit, & comedit velut ignis: vnde magna est in eius appositione adhibenda cautela, quia si apponatur immoderatè, mirabiliter carnes funditus corrodit.

De malo oris Equi.

Cap.

LXIII.

Accidit aliquando quòd in ore Equi fiunt quædam tumefactiones, vel glandulæ longæ ad magnitudinem amygdalarum, propter quædam infirmitatem quæ nascitur in ore Equi, & fiunt in vtrisque maxillis intrinsecus intantum coartantes, & detinentes maxillas, quòd more solito eas per comestionem ducere non potest. Et quia occasione prædicta totum os inflatur interius, palatum similiter tumescit intantum quòd vix comedere potest, nec tentare audet: & hæc infirmitas dicitur Malum oris. Cura, Si totum os vniuersaliter infletur, statim flebotometur in lingua, hoc est, de venis quæ sunt sub lingua, aperto tamen ore patientis artificialiter, prout videbitur expedire. Euacuato autem sanguine, prout poterit, accipiatur de sale in bona quantitate, & tantundem de tartaro, & terantur ad inuicem, & de eisdem benetritis fricetur fortiter totum os patientis intrinsecus, infuso prius sufficienter de sale & tartaro in vino fortissimo vel aceto. Si verò propter minutionem & alia supra dicta intra os dictæ glandulæ non decrescant, aperto ore Equi, vt supra dictum est, illæ glandulæ ab vtraque parte maxillarum funditus incidantur cum aliquo vnco paruo ferreo carpando easdem. Et ipsis incisis vel decenter exterius extirpatis, statim fricentur vulnera cum sale, tartaro, & aceto. Si autem adhuc Equus inflatum palatum habuerit inflatio ipsa cum lancea bene cuspidata scindatur per longum, deinde fricentur palati vulnera cum sale trito fortiter, & sic liberabitur Equus.

De palatina,

Cap.

LXV.

Accidit aliquando quòd in palato Equi nascitur infirmitas, quæ vulgariter dicitur Palatina. Apparēt enim quidam sulci in palato Equi, concaui siue profundi, & sangnolenti, & quædam scissio siue incisio manifesta: quæ contingit, quòd ex comestione escæ, seu annonæ aristosæ quæ palatum tangit, & pungit facit in palato Equi nasci hunc morbum: vel contingit ex flegmate ibidem existente: & facta fricatione quousque sanguis exeat, inungatur palatum cum melle bullito cum cæpe, & caseo affato.

Item ad

Item ad idem, Fiat scarificatio cum ferro minutissimo vt humor grossus liberè educatur: & postmodum supradicta adiutoria fiant scilicet ablutio & minutio.

De Lampasco,

Cap. LXVI.

Lampascus est infirmitas quæ in superiori parte oris & super dentes ex sanguinis habundantia fit: cognoscitur sic, Sulci qui sunt inter anteriores dentes cum tumore supereminet, ita q̄ escam tenere non potest, sed flaturam & moruellatam dimittit cadere de ore. Cura, Habeas falcem vnam curuam ad modum literæ C, bene acutam, quam bene calefacias, deinde cum dicta falce secetur inflatura duorum priorum radiorum, hoc est fulcrorum, aduersus anteriores dentes, tantum extrahendo, quantum falx semel capere potest. Quòd si infirmitas sit noua & cum paruo tumore, tunc de tertio sulco inter anteriores dentes cum ferro acutissimo minuatur, vel sulcus ille per medium vt sanguis exeat, incidatur.

De Floncellis,

Cap. LXVII.

Floncellæ sunt infirmitates, hoc est, inflationes molles & paruæ, & in medio nigrescunt, quæ sunt infra os Equi in labio contra molares dentes, quæ ex comestione gelidæ herbæ, vel attractione asperi pulueris super labia, & maxillas demorantis nascuntur, escam suam cadere cogunt. Cura, Floncellæ percutiantur in medio inflationis cutis, & foras extrahantur sicut lampascus cum ferro gracili ignito vel acuto in summitate, si cut puncta stili, & cum cultello bene acuto tota summitas floncellæ in modum literæ O, siue in modum camilli incidatur.

De læsione linguæ Equorum,

Cap. LXVIII.

Alum linguæ contingit diuersis ex causis & fiunt ibi multa vlcera & diuersa. Aliquando læditur ex morso dentium. Aliquando læditur ex morso freni. Aliquando læditur ex quadam infirmitate quæ dicitur pinzaneze, vnde satis Equus affligitur, & magnam partem comestionis amittit. Cura, Si læditur lingua ex transuerso à dentibus vel à freno citra, vel vltra medietatem linguæ, reliquum linguæ penitus incidatur: quoniam læsio illa incurabilis quasi fore decernitur, & parum Equus exinde deterioratur, si partem aliam linguæ perdat. Si verò læsio illa sit tantum trāsuersalis & parua, vel fuerit longa seu in longū pertracta, tunc siue extiterit magna vel parua, fiat tale vnguentum, Recipe mellis rubei, & medullarum carniū porci saliti añ. & aliquantulum calcis viuæ, tantundem piperis puluerisati, quæ omnia insimul bulliant & adeo agitentur simul, quòd fiat sicut vnguentum. De tali autem vngueto bis in die sup vlcera linguæ ponatur, ablutis prius vlceribus vino tepido. Frenum verò vsque ad consolidationem vlcerum, non imponatur Equo aliqua ratione: Prædicta verò cura fiat donec vlcera linguæ fuerint cōsolidata. Si autem malum fuerit linguæ, ex malo quod dicitur pinzaneze, curato morbo sicut dicitur in capitulo de pinzaneze, quod suo loco subscribam, vlcera linguæ curentur.

De barbulis

De barbulis sub lingua,

Cap. LXIX.

Barbulæ sunt sub palato, sub lingua in modum siccæ mamillæ alicuius bestiolæ, quæ quando ultra tertiam partem grani frumenti in longitudine excrescât, Equum comedere prohibent. Cura, Attrahantur barbulæ sursum à palato cum gracili ferro ignito & acuto, & forficibus iuxta palatum secentur.

De frigiditate capitis Equi,

Cap. LXX.

It quædam infirmitas Equi vniuersaliter dolores inferens, discordicrones, siue superfactiones inducens, tussim prouocans, oculos inflas, aliquando eos lachrymare faciens, aliquando cilia propulsare. Quæ infirmitas de leui Equo acciderit, cum in stabulo satis calido manens, ad ventum subito trahitur, & aliquando contingit ex aliis superfluitatibus occasione aliqua contingentibus: vnde patiens tussire cogitur, & nuncupatur hæc passio frigiditas capitis. Cura qua huic infirmitati cõmodè subuenitur, Glâdule illæ quæ dicuntur Vuule, adiacentes inter collum & caput, scilicet sub maxillis, funditus decoquantur cum ferro cuspido ipsas funditus perforando, & in medio frontis cum ferro rotundo similiter decoquantur, & humores ex frigiditate commoti exterius enaporent. Similiter secones sub patientis gutture supponantur, vt ex eorum agitatione dicti humores viam habeant exeundi. Teneat etiam patiens in capite continuè laneã cooperturã: secones etiã in auriculas frequenter immittantur, fricando etiam eas exterius. Item ad idem, Ponatur oleum laurinum in vna pecia linea, & in freni morsu decenter ligetur, Equo semper cum tali freno bibente. Item ad idem, Sauuia ligetur in morsu freni, Equo bibente, quia mirabiliter operatur. Itẽ ad idẽ, Fumus pãni linei cõbusti receptus per nares Equi mirabiliter iuuat. Itẽ ad idẽ, Recipe sænigraci librã vnã, & facias bullire quousque crepet in aqua, postea misceas farinam frumenti in quantitate vnus vel duarũ librarum cum aqua decoctionis prædicta ad modum lazartæ, & da Equo quotidie bis in die, & nihil aliud des ei bibere: deinde sænigracũ siccet ad solem, & postea misceas cum annona, & des ei etiam comedere: fiat hoc nouem diebus & curabitur Equus, & efficietur magis pinguis & magis sanus. Item ad idem valet frumentum bene coctum impositum in sacco intatum calidum, quantum Equus poterit sustinere, si ligetur ad caput Equi taliter positus, quod ore & natibus intra sacculum per nares fumum recipiat, & de grano comedat si voluerit. Item ad idem valet frumentum cum pulegio, & sauuia decoctum, & per eundem modum in sacco preparatum, prius patientis capite decenter cooperto. Item ad idem fiat tale fumigium, Recipe testudines siue tartarucas, & decoquantur optimè in aqua, deinde fumus earum recipiatur per os & nares Equi, prius capite bene cooperto. Item ad idem valet fumigium factum ex decoctione pulegii & sauuiæ, receptum per nares, prius capite bene cooperto. Item ad idem, Accipiatur pecia de lino, & strictè in capite alicuius baculi ligetur, & linatur sapone saraceno, & frequenter in nares Equi immittatur, quantum versus cerebrum magis leniter ire poterit, postea extrahatur: ex hoc enim sternutationes emittet cum superfluitatibus, & humoribus quæ sunt

funt in cerebro, quod suæ liberationis est causa: ex crebra enim sternutatione cerebrum purgatur, Item ad idem valet butyrum positum inter nares mixtum cum oleo laurino, custodiendo semper Equum à frigore & à frigidis cibis, & vtatur calidis, & bibat assidue aquam bene coctam cum semine fœniculi, & modico vini, quæ parum tepefacta misceatur cum modica farina frumenti: & si Equus noluerit hanc aquam bibere, tamdiu maneat sine potu quousque vr gente siti totum bibat. Potio vtilissima quæ valet tuflentibus grauissimè, & stranguriosis ac cimososis, Recipe cortices medianos arboris alni, quæ crescunt super ripas aquæ, & munda bene à superfluitatibus exterioribus, & impleas ex illis aliquam ollam nouam, & aquam claram in ipsam mitte, ita quòd cortices sint bene aqua cooperti, & bulliant vsq; ad consumptionem dimidiæ partis aquæ, & iterum olla impleatur aqua sicut prius, & bulliat vsque ad consumptionem dimidiæ partis aquæ: tertio ponatur aqua vt supra, & bulliat vsque ad consumptionem prædictam: hoc facto, coletur per pannum vel stamineam, & cortices bene expressi proiiciantur, deinde misceantur ex illa colatura duæ partes, & vna pars sagiminis lardi, vel butyri, & calefiat. Ex tali commixtione tepida vnus cyathus cum cornu in gulam Equi mittatur, & vnus cyathus in na rem Equi proiiciatur: Equus verò ventrem vacuū ab esca, & potum habere debet quando datur sibi potus vel potio, postea per tres horas non bibat, nec comedat, iterum à frigore bene custodiatur, sicq; semel vel bis in die fiat per tres dies. Cressiones verò & aliæ herbæ calidæ, quæ calefacere ac attenuare possunt humores, dentur ad comedendum si fuerit æstas: sed si fuerit hyems, lenationem, & pulrem tepidam factam de furfure tritici, & aquam calidam bibat, & caueatur ab aqua frigida. Cum autem ex cimorra vel stranguria periclitatur & opilatione narium, & nihil per os proiiciat, tunc cum supradicta mensura potio nis tria cochlearia eiusdè liquoris tepidi, intra nares ipsius prima die proiiciantur, & duo cochlearia in secūda, & vnum in tertia immittatur. Caput verò Equi cum freno sursum teneatur, & baculus in ore teneatur, donec totus liquor per meatus narium in caput decurrat. Item ad idem, Inungas Equum in ventrem, iliis, & timporibus, talibus confectiõibus, Recipe dialthæ. 3.6. olei laurini. 3.2. pyretri. 3.5. hæc omnia conficiantur ad modum vnguenti, & unguatur Equus in locis prædictis bis in die, vsque ad quatuor vel quinque dies, quia curabitur si deus voluerit. Vnum medicamen non est prætermittendū, quod nunquam me decepit, & est medicina ad Equum grauiter in frigidatum, Illud est vitalba, & aliud vitablones, sed vitablones competunt magis in isto casu, Accipe vitalbam, vel vitablones quod melius est & auferas inde frondes, quas abiicias, ramos autem dictæ vitalbæ, vel vitablonum incide per mensuram vnus palmi, & facias talia frusta de vitalba, vel vitablonibus quod melius est, vsq; ad manipulos tres vel quatuor, quos frangas inter duos lapides bene, & ponas in vno sacco lineo: deinde suspende dictum saccum cum prædictis frustis sic confractis ad collum Equi, intromisso ore, ita quòd non possit comedere stipites illos cū dentibus, & propter fumositatem illius herbæ omnes humores mali exeunt foras. Hæc medicinā sic facies bis vel ter vel amplius, et hoc pluries sum exptus.

St quedam infirmitas Cymorra vulgariter dicta, descendens à capite Equi diu infrigidati, proueniens ex cursu rheumatis exeuntis per nares continuè sicut aqua, humores frigidos educens, & quandoque etiam spissiores. Accidit autem hic morbus propter antiquam infrigiditatem, aliquando propter vermè qui dicitur Volatilis: vnde ferè totam capitis humiditatem Equus amittit per nares. Et scire debes quod inter omnes passionés, quæ propter distemperantiam qualitatum accidunt Equis, nulla est adeò periculosa, nec intantum suspecta sicut passio rheumatica, quæ ex frigidityte cõtingit: quod triplici ex causa prouenit, vel quia huiusmodi animalia meatuum habent amplitudinem, & humorum copiam: vnde frigiditas inueniès aper-tos liberè subintrat, & cerebrum cõstringens ipsum in humores facit distillare, qui ad spiritualia descendentes, ea replendo causa sunt suffocationis: vel quia frigidæ & siccæ sunt complexionis: vnde tam ex frigidityte cõplexiua quàm ex frigidityte aëris humores congelantur, & meatus similiter replendo, suffocationem operantur: vel quia frigiditas multum est intensa, vnde calorem naturalem paulatim conculcat, quo deficiente frigiditas mortificat, qualiter ergo fiat hæc passio ex prædictis manifestum est. Signa in hac passione sunt ista, Narium & aurium & extremitatum frigiditas, oculi graues, caput demissum, totius corporis grauitas, tussis concomitans, appetitus defectus, & maximè potus, tremor etiam quandoque superuenit. Cura, Fiat statim in Equi capite lanæa coopertura, & semper in loco calido consistat, nec non pro victu sunt eidem calida adhibenda: Solet prodesse huiusmodi patienti, pascere paruas herbas, quoniam capite semper in terram depresso propter sumendas herbas, pars maxima humorum exterius per nares à capite emittitur. Ad idem etiam præsentaneum est remedium, fumigium peciæ combustæ, vel bombycis veteris combusti: quoniam humores antiquos congelatos dissoluit. Item ad idem valet pecia lineæ, in capite alicuius baculi strictè ligata, & postmodum sapone inuncta sarraceno, & intra nares immissa, quemadmodum leuius poterit & statim postea extracta, (vt supra in capitulo de frigidityte capitis dixi): quoniã ex crebra sternutatione purgatur cerebrum, & contingit patientem aliquando liberari, sed rarò: nam talis infirmitas, vt in pluribus incurabilis iudicatur. Item ad idem alia cura, Bibat Equus patiens aquam tepidam cum farina mixtam, & vtatur cibis calidis, vt supra dixi: deinde cauterifetur in fronte & super spatulas in ciliis & cauda, vt humor ad saniem deducatur: postmodum habeas testas siue lateres calidos vel pilos siue vasa plena carbonibus, & circa Equum teneantur, vt fortiter calefiat, & ventrem & ilia vnguentis calidis, & oleo calido perungas, & oleo laurino, dialthæa, & his similibus à frigore caueatur: vel inungas ventrem & ilia & tempora confectiõne facta ex dialthæa & oleo laurino, & pyretro, vt dixi supra in capitulo proximo. Item ad idem valet, si acceperis amurcam olei & intinxeris ibidem linum & incendiõdo & extinguendo feceris fumigium in naribus Equi frequenter. Item ad idem valet, si acceperis auri pigmentum & sulphur, & posueris super carbones, & in naribus Equi feceris fumigium

migium, vt humores in cerebro congelati dissoluantur, & post dissolutionem exeant. Item ad idem, Dentur Equo pharmaca composita ex farina frumenti mixta cum pulueribus specierum calidarum, ad hoc vt natura confortetur (Species verò calidæ sunt hæc, cinnamomum, galanga, ginger & his similes) & in farina supradicta debes miscere modicum de sale, & quotidie lauetur caput & crines vino vbi sint decocta, ruta, absinthium, sauuaia, iuniperus, frondes lauri, & hyssopus. Item ad idem valet si prouocetur in Equo sternutatio cum pulueribus ellebori & piperis, & dictus puluis iniiciatur per nares: acuto enim fumo sursum penetrante, cerebrum à superfluitatibus emundatur. Item aliud, Recipe allia, piper, cinnamomum & garyophyllū, hæc omnia simul bene terantur cum albumine decem ouorū, deinde misce cum ipsis aliquātulū de bono vino, & da Equo cum cornu vt totum per os recipiat. Item ad idem, Fac bullire ebulos & sambucos cum superfluitatibus alliorum in aqua salsa macerata, deinde per eundem modum dabis Equo ad potandum. Item ad idem, Recipe euforbium 3, iii. & tere subtilissimè succi bletarum lib. i. quæ simul fortissimè admisce, deinde recipe de sanguine porci librā mediam, & funde: postea supaddas sibi succum prædictum cum puluere admixtū, & simul fac omnia ista bullire, donec humiditas sibi reddatur, postmodum eleua ab igne, & superadde 3, i. de nouo puluere euforbii, & simul fortiter misce, & sic habebis vnguentum optimum, quod potes custodire in pyxide aliqua: & quando operari volueris, fac scopas longas & inunge ex dicto vnguēto fortiter, & immitte per nares Equi, ita quòd bene intrent intus, & dimittas ibi modicum stare. Postea extrahas, quia videbis quasi statim de capite Equi descendere putredinem infinitam, & si tibi videtur reiterabis per alium diem: & scias quòd si infirmitas sit noua, liberabitur Equus: si verò antiqua, infirmitas adeò celabitur, quòd vsque ad quindecim dies non poterit aliquis perpendere quòd Equus habuerit infirmitatem prædictam. Et nota quòd in hac infirmitate signum est curationis, si quando coctæ fuerint vel cauteriatæ, emittūt saniam: malum autem signum est, si Equus emitat per pectus raucum sonitū: maximè si ex defectu virtutis suæ naturæ Equus tussire desinit.

De scabie & pruritu Colli & caudæ Equi,

Cap. LXXII.

Ontingit aliquādo quòd in collo Equi iuxta garse, & in trunco caudæ pruritus, siue scabies, generatur: vnde ex continua confricatione fiunt ibi pustulæ, & pili siue crines cadunt, quod accidit tribus ex causis: Vel ex puluere ibi diutius existente, propter quod putrefiunt radices pilorum, & ex hoc pili cadunt: Vel ex macredine, membra enim debito nutrimento depauperata siue priuata, quum ex crasso sanguine & fœculento nutriantur, similiter fumositates quæ ad pilorū conueniunt generationē, minus idoneæ existentes, nullam reparationem faciunt, imò ex ipsarum suppositione radices corrumpuntur, & ita fit casus pilorum: Vel ex sanguine superaccenso ibidem decurrente, vnde ex humore illo quasi cholericò pungente, & mordicāte & consumente, & siccitate intercidente radices, fit casus pilorum. In quodam loco

G quum

quum super natura huius ægritudinis ab aliquibus meis familiaribus interrogarer, effemque requisitus ab eis, vt originem & curam huius morbi ipsis notificarem, qua possent Equis suis, qui hac scabie erant mirum in modum molestati, succurrere, & pristinam bonam valetudinem restituere: dixi eis similiter quòd efficitur aliquando in collo Equi iuxta garse quædam scabies, vel pruritus euellens crines radicitus: similiter accidit in trunco caudæ, vnde cogitur patiens intantum fricare collum aut caudam, quòd quandoque exco-riatur ex toto. Contingit autem hic morbus ex habundantia sanguinis infecti, vel aliis humoribus salis & cholericis, sicut sanguinis putredo. Si habundet sanguis, faciet saniem albam. Si habundet cholera, faciet saniem quasi siccam, subtilem humiditatem emittentem & paucam. Si habundet flegma falsum, emittet multas humiditates, & aliquando faciet squamas siccas. Si melancholia vincat, faciet scabiem siccam. Cura, Si scabies & pruritus generetur ex puluere ibi diutius existente, lauetur bene locus tribus vel quatuor vicibus cum lixiuio & sapone iudaico. Postmodum cum aceto bullito cum canabro bulliant lupini, centaurea, taxus barbasus, & in eius colatura addatur puluis aloës cabalini, & ex hac aqua loca patientia abluantur. Vel aliter facias tale vnguentum, Recipe sulphuris modicum, thuris masculini, nitri, tartari, corticum fraxini, vitrioli, viridis æris, ellebori albi, & nigri cyclaminis: Hæc omnia conficiantur cum vitellis ouorum clixorum, & cum oleo communi, & tantum bulliant donec deinde vnguentum inspissetur, deinde inungas locum infirmitatis tribus vel quatuor vicibus: & hoc vnguentum expertus sum contra scabiem & pruritus, & contra omnem guttam seu fistulam. Cura, Si prædicta infirmitas ex macredine procedat siue generetur, tunc flebotometur Equus de vena colli, vt humores illuc ducantur & exeant, deinde ponantur secones in inferius sub collo, postmodum fiant prædictæ ablutiones, post hæc reficiatur Equus bonis escis, & aliquantulum exercitetur. Cura, Si dicta infirmitas generetur ex humoribus super accensis, tunc similiter minuatur Equus, & prædicta remedia adhibeantur: hoc tamen addito quòd post ablutiones alumen desuper puluerisetur. Postquam autem inceperit curari, vt pili renascantur, vngatur locus oleo communi. Item ad idem aliud, Flebotometur patiens de vena colli consueta sufficienter, deinde fiat huiusmodi vnguentum circa pruritus & scabiem mirabiliter approbatum, Recipe sulphuris viui, salis, tartari, & æqualiter terantur fortiter cum fortissimo & optimo aceto, & tantundem oleo conficiantur, & optime incorporentur atque agitentur vsque ad spissitudinem vnguenti: de prædicto vnguento vngatur locus patientis bis in die tandiu, donec liberetur Equus: debet tamen locus pruritus & scabiei scalpi & fricari intantum, quòd quasi sanguinem emittat superhabundanter. Item ad idem præsentaneum est remedium acetum fortissimum cum vrina pueri virginis mixtum, & cum succo titrungi, & super prædicto modo superinunctum. Item ad idem efficax est remedium lithargyrum bene in puluerem redactum, & commixtum cum oleo & aceto, &

agitatum

agitatum ad modum vnguenti, & postmodum superpositum sicut dixi. Item ad idem valet vnguentum quod sequitur, Recipe sulphuris viui, olei oliuarum, modicum aceti, fuliginis, modicum duri salis, stercoris porcini, & calcis viuae: hæc omnia insimul bulliant, tritis primò terendis, & fiat vnguentum ex quo vngatur locus scabiei & pruritus. Item ad idem, Accipe vulsam cum qua pelliparii dealbant pelles, & misce cum aqua, & vnge locum. Dicunt alii quòd infirmitas est in cute animalium, quam alii Rungiam vocant à rugositate, eo quòd longas rugas, & diuersis locis in medio apertis cum asperitate habet, & squammas quasi piscium emittit. Nascitur autem ex habundantia putridi sanguinis, & ex loco pruritus non curato: & etiam fit ex consortio Equi scabiosi quum mordent se dentibus, vel quum terguntur cum eodem pãno, vel quum cooperiuntur eodem coopertorio, vel fricant se in eodem loco, & aliquando etiam fit si comederit escam ab Equo scabioso moruellatam. Cura, Si fortis sit Equus minuatur de vena colli, vt supra dixi: deinde loca scabiosa bene abluantur, & fortiter fricentur cum capitello factò de fortibus crinibus donec aliquantulum sanguinent: postmodum permittantur desiccari, ita quòd supra loca scabiosa non remaneat aliquid de supradicta lauatura: postea inungantur loca ad solem calidum vel iuxta ignem vnguento quod sequitur, Recipe pulueris sulphuris, aluminis, ellebori nigri, añ libras 5. pulueris corticis radicis pedis Equi, argenti viui, añ 3. ii. axungia veteris, libras ii. ex quibus omnibus fiat vnguentum: Animal autem de prædicto vnguento vngatur vsquequo fuerit necessarium, & ab eo die quo inungi cœperit vsque ad decem dies custodiatur bene Equus ab aqua, rore, & à fricatione. Item ad omnem scabiem, serpigine, pruritus & rungiam Equorum inungantur loca ex farina frumenti, aceto forti & croco simul mixtis. Item ad idem, Prius lauentur loca cum aqua calida, postea sapo distemperetur in aceto forti, quo factò, loca scabiosa, serpiginosa, pruritus vel rungiam patientia inungantur. Item ad idem, Lauetur scabies sæpe cum aqua caprinellæ. Item lauetur sæpe scabies cum succo cicutæ & curabitur sine dubio. Aliqui miscent prædicto succo cicutæ modicum olei & aceti fortissimi. Postea autem pruritus seu pruriginem sic curare potes, Primò minuat Equus de vena colli, vt dictum est: deinde de sanguine ipso calido tota loca pruriginosa fricentur, tertia die post minutionem mundentur bene loca pruriginosa cum lixiuio calido, factò de fauilla hordei adusti, cū stramine, aceto, & aqua marina. Sequenti die vngatur hoc vnguento, Recipe radices rubeæ paleæ campi, & radices herbæ benedictæ, coquantur in aceto vel aqua marina donec molles fiant: deinde proiecto quod durum est, cum reliquo & axungia veteri fiat vnguentum.

Cima vel Lucerduſ vocatur infirmitas quædam quæ in collo Equi accidit, ita quòd collum non poteſt flectere huc nec illuc, nec eſcam ſuam niſi per interualla, nec feſtinanter à terra capere. Naſcitur autem ex nimio onere ſcapularum, & ex deſiccatione nimia neruorum colli. Cura, Crinis colli cum manu iuxta corpus erigatur, & vtrinque cutis cum calido ferro, ad modum ſtili factò, quod quidam ſubulam vocat, iuxta corpus perfodiatur ſeu perforetur, & caro quæ eſt ſupra collum ſine attractione neruorum aliquantulum aduratur, & ſic fiat in quinque locis in longitudine colli: & inter ſingulas cocturas & perforationes ſit ſpaciũ trium vnciarum. Poſtea infra vnãquãque cocturã quædam mediocriter gracilis chorda & mollis, facta de lino ſiue canabe, vel pilis caudæ, vel crinibus Equi (quam quidam ſennam vel laqueum vocant) immittatur, & per quindecim dies dimittatur: (Quidam multas cocturas in ſiniſtra parte colli ſub crine iuxta carnem in ſummitate & longitudine colli faciunt, ſed non ſanant poſt appoſitionem ignis) à quarto verò die uſque ad decimum quintum cum aqua tepida tota ſummitas colli & ſpatulæ ſæpe abluantur, & bene fomententur.

De Inflatione colli Equorum,

Cap. LXXIII.

Ollum Equi inflatur, ſi intra quartum diem poſt extractionem ſanguinis plagam ſuper lignum aut lapidem fricauerit fortiter, aut alius Equus illam corroſerit, aut ſi cito poſt reſtrictionem plage duram eſcam comederit: ideòque caput eius ligandum eſt ſuſum, & debet ſiſtare per tres horas ſine comeſtione (Aliqui tamen ſtatim dant ſibi bibere, ſed incautiùs agunt): poſtea per diem & noctem à dura eſca cuſtodiat. Cura, Pili ab inflatura tollantur loci, & plaga infra diem tertium poſt ſanguinis extractionem aperiatur, & teneatur aperta cum ſtuppis ſi fuerit aſtas, & fomentetur inflatura cum aqua tepida in qua folia ebuli vel ſambuci, apii, vrticæ, & ſenationis cocta ſint. Ex iſtis herbis fiat emplaſtrum, & tepidum inflaturæ ſuperponatur. Vbi inflatura fuerit inuncta, de eadem vena iterum minuatur. Et ſi per hoc non conualuerit, & vena putrefacta eſt, corium iuxta maxillam ſuper illam venam aperiatur, & cum brocha ligni vena læſa extrahatur, atque verſus caput cum molli filo lini fortiter nodetur, & per medium incidatur, & omnino extrahatur. Similiter fiat de vena ex altera parte plage verſus ſcapulas. Item longè à terra comèdat donec ſanetur.

De læſione dorſi,

Cap. LXXV.

Ccidunt dorſo Equi aliquando læſiones plures & diuerſæ propter diuerſas cauſas: quia quædam ex cauſa intrinſeca, vt ex corruptione humorum: quædam ex cauſa extrinſeca, vt ex ineptæ fellæ oppreſſione, & aliis pluribus occaſionibus. Contingit autem ex cauſa intrinſeca quando humores vel ſanguis corrumpitur, et in loco ſuperhabundat, & ita de facili & quaſi de nihilo læditur dorſum Equi: quia ſanguis ſuperfluus vel humores ſuperhabundantes generant in loco paruas veſicas plenas ſanguine mixto cum putredine, quæ corrumpunt corium & carnes Equi, deinde fiunt vlcera

vlcera plana, aliquando magna, aliquando parua. Contingit etiã à cauſa extrinſeca, ſicut quãdo læditur dorſum Equi à ſella vel barda, vel ſuperfluo onere, & ſimilibus. Sciendum tamen eſt quòd quanto propinquiores exiſtunt oſſibus tergi, tanto peiores & periculoſiores ſunt, & aliquando poteſt periculum corporis imminere. Cura, Emplaſtrum ad tumorem diſpergendum, cute exiſtente integra, Accipe folia porri & ſtringe cum axungia porci, vel ipſa ſimul in mortario contere, et in patella calefac, & calida ſuperpone tumori. Item ad idẽ & melius, Recipe tres partes fumi arietini, & vnã farinae frumenti ſeu ſiliginis, & ſit floſ farinae quia plus valet, & bene miſce, & aliquantulum coque, & tepidũ ſupra locum pone. Cura, Ante omnia ſcire debes quòd per quemcunque modum dorſum læſum fuerit, Equus fatigari non debet quouſq; perfectẽ fuerit curatus: quia ex immodico labore ipſa infirmitas poſſit taliter augmentari quòd incurabilis reddetur: Statim igitur cum videbitur dorſum Equi alicubi tumefieri, optimẽ cum raſorio tumor radatur: deinde fiat emplaſtrũ de farina tritici affarinata, & cum albumine oui agitetur, & tumori poſtea cum quadam pecia panni linei ſuperponatur: & caue poſtmodum ne dictum emplaſtrum remoueas violenter, ſed cum lenitate, ſi fieri poteſt: deinde amota pecia & emplaſtro, ſi putredo fuerit congregata, corium cum ferro cuſpido aliquantulum calido inferioris partis de tumore vſque ad putredinem perforetur, & putredo exinde penitus educatur: Poſt hæc verò vngatur in die frequenter aliquo liquido vinctuoſo. Fiunt etiam quẽdam excoriationes vel rupturẽ in dorſo ex oppreſſione aliqua alicuius oneris vel bardę, vel oppreſſione carbunculi naſcẽtis ex ſuperfluitate ſanguinis in dorſo, quæ ſtatim quum apparent radi debent peroptimẽ vndique & circumquaque: Deinde ſuperaspargatur quotidie de puluere calcis viuę mixtę cum melle, & intantum ſimul agitatis quòd poſſit fieri quẽdam placentula quæ ponitur in igne, & ibidem ſtet donec fiat ſicut carbo, de qua poſtea puluis fiat: prædicto puluere vtatur donec vulnus fuerit conſolidatum, ablutis prius vulneribus cum vino calido, vel aceto, cuſtodiendo Equum à ſella, & à quolibet ſimili. De eodem puluere dicitur infrã in capitulo de verme. Sciendum autem eſt, quòd emplaſtrum farinae tritici cum oui albumine agitata, vt ſupradixi, valet contra omnes dorſi læſiones iam dictas. In omnibus autem læſionibus planis vel excoriationibus ſolidandis infrã dicti pulueres apponantur, videlicet puluis factus ex myrrha ſicca: item puluis factus ex leriſco, & galla leui: item pecia lanea combuſta, item corium combuſtum aptatum, item filtrum combuſtum, item putredo ligni diu putrefacti: Omnia iſta valent ad prædictas læſiones dorſi. Item puluis myrrhę vel ſcotani proiectus ſupra fracturam vel excoriationem dorſi, conſolidat mirabiliter & deſiccat. Nota tamen quòd ſuper omnes alios pulueres valet puluis de calce & melle ad conſolidationem carniũ. Scire tamen debes quòd antequam prædicti pulueres apponantur, læſiones illę lauari debent vino calido vel aceto.

De dorso quando leditur à sella,

Cap.

LXXVI

SI dorsum Equi ex sellæ oppreſſione, vel barda, vel ſuperfluo pondere intumuerit, quoniam humor ille ad ſaniẽ colligitur, dimittatur quouſque inceperit mollificari: deinde ſub vulnere de ſubtus perforetur, ita quòd humor liberè egrediatur: vel fiat ſub dicto tumore vel inflatione foramen, ſeu coctura cum ferro candenti, vt humores ex tali oppreſſione ſellæ, bardæ, vel oneris conglobati ſiue coadunati diſſoluantur. Si verò ex his in ipſo principio inflatio ſeu tumor non recedat, radatur bene locus, & prædicta emplaſtra ad inferrandum & maturandum ſuperponantur: deinde ponantur intus ſecones inuncti ex ſapone.

De inflatione dorſi ratione ſellæ,

Cap.

LXXVII.

DORSUM Equi ſi inflatur ex impreſſione ſellæ, abraſo prius loco, lauetur sæpe cum aqua bene falſa: & aliqui ponunt ſtercus eius calidũ ſupra tumorem, & ligant cum ſupercingulo: Si verò tumor nõ recedat, ſed efficiatur ibidem corium mortuum, inungatur locus cum axungia porcina veteri, & ſemper locus ſit vnctus, & caueatur ne corium eleuetur violentè, (aliqui ponunt ſuper corium farinam mixtam cum oleo) & quum incipiet ſeparari corium, circunquaque prius loco bene inuncto, equitur aliquantulum cum ſella, ita quòd locus caleſcat: nam ex tali calefactione corium mortuum acrius macreſcit & cadit. Eleuato corio mortuo in totum, ponatur in plaga ſtuppa canabis, vel lini minutatim incifa, & ſupra ſtuppam aſpergatur modicum de puluere calcis viuæ, quouſque vulnus ſit plenum carnibus: Quum verò carnes creuerint, & non reſtat niſi corium generari, lauetur bis in die locus vino tepido vel cum vrina, & poſt deſiccationem poteſt aſpergi de ſuper puluis myrrhæ vel ſcotani, quouſque ſit curatus. Si dorſum Equi læſum fuerit ſeu plagatum, & poſtea ſuperueniat ibi tumor, diſtinguendum eſt, quòd aut plaga eſt profunda, aut æqualis: item aut eſt in extremitate crurium, aut in alio loco dorſi aut ſpinæ. Si plaga fuerit æqualis, & inflatio ſeu tumor non minuatur, contra inflationem & tumorem fuerint remedia & curæ quæ ſuprà iam diximus, & plaga nihilominus lauetur ter in die cum aqua falſa, ſeu cum aqua falſa marina. Poſt lotionem autem & mundificationem plagæ, puluis factus de gallis & ferrugine ferrariorum ſuprà ſpargatur: vel ſuperponi poteſt puluis lapidum molen dinorum.

De profunda plaga dorſi ſupra ſpatulas,

Cap.

LXXVIII.

SI plaga fuerit profunda & tumida & in extremitate crurium, quia locus periculofus eſt, cura non eſt prætermittenda: & ſi tumor deſcendat ad pectus infirmitas ſeu paſſio mortalis eſt: cuius rei cauſa eſt, quia pulmo & cor ſunt membra nobilia, & conſeruant vitam in corpore: quia ſi ipſa patiantur, & totum corpus patitur & mortificatur. Si enim prædictum vulnus prout decet mundificatum non fuerit, humor ſanioſus exiſtens, loca per quæ tranſit corrumpit, & ad ſpiritualia deſcendens ea ſuffocat: quia recta fronte ſibi ſubiacent, vnde eſt cauſa mortis. Si verò plaga fuerit in alia parte dorſi quàm in extremitate crurium, timendũ non eſt quoniam magna eſt ibi

est ibi concauitas, quæ fluentem humorem potest recipere, nec ibi sunt membra principalia quæ corrumpantur. Cura, Laquei seu secones subtus inflationem ponantur, & cū subula seu acu longa & grossa tumor perforetur vt inde sanies educatur: postmodum aqua falsa marina vel simplici & optimo vino tepido abluatur: facta ablutione concauitas illa repleatur bene vsq; ad fundum de stappa lini trita, & hoc fiat donec caro incipiat bene rubere, & vulnus sit mundificatum. Si autem caro superflua excreuerit (quod cognoscitur per eius emorrhoiam, hoc est, per eius sanguinis fluxum) tunc puluis corrosiuus superspergatur, sicut est puluis gallæ, vitrioli, viridis æris & similes, vt puluis calcis viuæ. Item ad idem, Facias stupinum seu testam de ligno ficus vel radice cassi barbari vel mori, ad longitudinem vnus digiti longum & modicū latum, & ex vna parte stupini seu testæ & ex altera ligentur secones seu laquei: deinde sub tumore inter corium & carnem, prædictum stupinum seu testa ducatur, vt sanies collecta educatur, & hoc fiat dummodo infirmitas non sit in extremitate crurium. Caueatur Equus postmodum de exercitio multo: leue enim exercitium iuuat. Et nota quòd omne vulnus si putrefiat signum est quòd sanabitur: tamen si multa sit putredo timendum est ne sanies ad interiora vertatur, & sic Equus pereat.

De male ferrato Equo,

Cap. LXXIX.

Ccidit Equo pluries quidam morbus in lumbis seu renibus ibidem dolores inferens, & nervos attrahens incessanter, qui aliquando ex humorum superfluitate illuc decurrente, aliquando ex frigiditate diuturna, aliquando ex onere immoderato procedit: hinc contingit vt vix se possit Equus erigere ex parte posteriori, vel leuare crura: Et hæc passio dicitur Maleferratura. Cura, Radantur lumbi vel renes bene, deinde fiat strictorium tali modo, Recipe picem naualem liquefactam, & extende in pellicula ad longitudinem & latitudinem lumborum vel renum, deinde recipe boli armeniaci 3. 2. picis græcæ, galbani, thuris, masticis, sanguinis draconis, gallæ, omnium añ. terantur, & misceantur insimul, postmodum aspergantur vniuersaliter supra picem prædictam aliquantulum liquefactam, deinde dicta pellicula taliter parata ponatur supra lumbos vel renes prius bene abrasos, nec remoueatut donec valeat leuissimè remoueri. Item ad idem & melius, Recipe milium & salustā pro viii. parte & calefac ad ignem in sartagine vel patella, & misceas bene simul agitando semper cum vno baculo ne milium aduratur, donec sit bene calidum deinde aspergatur desuper aliquantulum vini, & postea sic calidum quantum sufferri possit ponatur in sacco, & sacculus sic plenus milio calido ponatur supra renes & hanchas Equi, & cooperiatur bene Equus circa partes illas, vt calor non euaporet, & hoc fiat duobus vel tribus diebus pluries in die & de sero. Item ad idem aliud strictorium magis valens, Recipe consolidam maiorem, armeniacum, galbanum, bolū armeniacū, sanguinē draconis, sanguinem Equi recentem, siue ficcum, & de mastice, pice græca & olibano, quantum de omnibus aliis, terenda: terantur omnia simul, vel separentur & agitentur, ac misceantur cum oui albumine sufficienti. Deinde misceatur ibi

atur ibi de farina frumenti in bona quantitate, & agitetur cum aliis. Extendatur autem talis cōfectio super pecia linea forti, & fiat per omnia sicut de alio emplastro supra edocetur. Item ad idem aliud remedium & vltimum, Vtantur lumbrici vel renes multis & crebris lineis per longum ex vna parte renum ad aliā procedentibus. Supradicta emplastra humores constringunt & desiccant, renes & nervos consolidant: similiter ignis humores dissoluit, euacuat & consumit carnes, desiccac acriter & coarctat: propter quod rationabiliter videtur quòd Equus maleferutus ex aliquo prædictorum medicaminum debeat adiuuari, & remedium inuenire.

De Cornu & cura eius,

Cap. LXXX.

Ornu est infirmitas in tergo Equi, aliquando rumpēs et mortificans corium dorsi, ingrediens dorsum vsque ad ossa: multoties autem accidit ex oppressione sellæ, vel ex superfluo onere: quia tūc carnes læduntur, & angitum corium cum carne viscatur seu conglutinatur. Et ex hoc hæc passio Cornu vocatur, quia ad modum cornu formā rotundam habet: vel dicitur Cornu à diffusionē latitudinis quę protenditur in acutum: vel dicitur cornu à corio secum inuiscato, quod prouenit quandoque dum corium comprimitur: corium enim cōpressum comprimit carnem suppositam, & caro aliam carnem, & sic Cornu procreatur, quod aliquando fit propter spinam, aliquando super costas. Sed quod super costas fit periculosius fit: quoniam caro læsa putrescit, & sic humor ad spiritalia & interiora descendit, & dissipat ea. Cura, Terantur folia caulium cum axungia porcina veteri & supponantur: deinde imponatur ei sella, vel panellus, & strictè cingletur, vt premat versus Cornu. Item ad idem valet scabiosa vel malua, viscus cum axungia veteri trita, & simili modo superposita. Item ad idem valet cinis calidus cum oleo agitatus & superpositus. Item ad idem valet fuligo cū sale minuto mixta, cum oleo agitata. Item ad idem valet sterco humanum recens superpositum. Item ad idem, Olea siluestria, vel domestica, viridia cum veteri axungia optimè terantur, & supra locum patientem ponantur: & aliquantulum equitetur, vt vis medicaminis subintret, & per aliquos dies hoc fiat, & perfectè curabitur. Item ad idē, Frondes sambuci vel ebuli fortiter terantur, & cum oleo communi misceantur, & eodem modo dictum emplastrum tepidum supra locum patientem ponatur. Item ad idem, Oleum oliuarum calidum sæpe superpone: quoniam extirpat Cornu mirabiliter. Item ad idē valet puluis gallæ superasperfus. Item ad idē, Recipe frondes caparæ & frondes lilii, & bene pistentur cum adipe porcino, & simul incorporentur, deinde supra locum patientem ponatur: hoc enim vnguentum mirabiliter curat & sanat & diuidit. Item Frondes oliuæ & aliquantulum cineris insimul misce, deinde eodem modo superpone. Et nota q̄ Cornu cito cadit radicitus, si Equus equitetur cū sella, superposito prius aliquo medicamine prædictorū & sæpius renouādo. Cornu autē radice extirpata, vulnus stuppa minutè incisa, & puluere calcis viuæ & melle inuoluta totaliter impleatur, abluto prius vulnere aceto tepido, & hoc fiat bis in die donec vulnus solidetur. Cauendū tamē ne aliquod pōdus tergo superponatur, donec carnes vulneris fuerint corio cōequales.

De Curtis

De Curtis Equorum.

Cap.

LXXXI.

Vrtæ sunt quædam magnæ inflationes in modum panis in corpore Equi, quæ potissimè nascuntur ex habūdantia sanguinis putridi in molli carne iuxta corium. Cura, Scindatur corium in medio Curtæ, & subtus, nisi inflatio desinat, & cum lignea brocha humor qui intra cutem est moueatur, & bene frangatur, postea humor fortiter exprimat, ac deinde coriū sub inflatione scindatur, & latum ferrum calidum per totam Curtam immittatur, ita quòd corium non comburatur, & interpositis septem diebus iteretur, & fiat cum magna cautela & deliberatione.

De Pulmone seu Pulmoncello,

Cap.

LXXXII.

It quædam læsio in tergo seu dorso Equi rumpens & mortificans partem carnis dorsi, & fodiens dorsum vsq; ad ossa, tumorem inducens ex ineptæ sellæ vel oneris frequenti oppressione generata, quæ quum fuerit veterata putredinē generat, & carnes infectat, & cū ista fuerit putredo antiquata, efficitur ibi quædam coagulatio carnis infectæ ac putridæ, carnem rumpens & corium, & continuè putridas humiditates emittens vt aquam. Et hæc passio vocata est Pulmo seu Pulmoncellus: quia pulmonis formam seu similitudinem habet. Et generatur ex humoribus melancholicis ppter vigore virtutis attractiuæ, quæ ad se attrahit ipsum nutrimentū, quod inuenientes recipiunt ab eadem, & in ipsa conuertuntur etiam, & exinde talis passio procreatur: & postquam cōsolidata est statim redit ad statum pristinum. Cura, Incidatur circumcirca Pulmo, seu læsio illa funditus & radicitus extirpetur: Quo facto, scindatur locus vulneris vbi magis dependet, vt nihil putredinis in vulnere detineri possit: Postea superponatur stuppa in albumine oui inuncta vsq; ad triduum mutando quotidie semel in die: Deinde vsque ad carniū consolidationem stuppa minutè incisa, in puluere calcis & mellis iuuoluta, vulnus totaliter impleatur, abluto prius vulnere aceto vel vino forti aliquantulum tepefacto: hoc fiat bis in die donec vulnus fuerit consolidatum. Item per alium modum potest dicta infirmitas curari: quia salubrius & melius curatur cū puluere resalgaris, vt infrà in capitulo de verme dicitur: quoniam sine incisione curatur, nec dolor infertur Equo. Item ad idem valet si accipiatur serpens, & capite & cauda incisis, quod residuum fuerit in frustra parua incidatur, deinde frustra in veru assentur ad carbones, donec pinguedo serpentis incipiat liquefieri: illa pinguedo serpentis sic distillata existēs, adhuc calida in Pulmonem dorsi instilletur, mirabiliter enim in vno die Pulmonem destruit & consumit: Caue tamen ne de illa pinguedine cadat in aliqua parte dorsi Equi. Itē ad idem, Extirpato Pulmone seu Pulmoncello, vt dictum est, decoquatur bene malua, & superponatur donec vulnus pateat, & lauetur cum aqua illius maluæ: Postea in vulnus ponatur calx viua cū stuppa bene trita, & quum caro creuerit imponatur puluis vitis albæ, & curabitur. Itē nota quòd vrtica mortua trita cū axungia & pipere, magis extirpat corium mortuum omnibus supradictis. Item potes si volueris ad curationem istius infirmitatis eisdem curis vti quas proximè posui suprà in capitulo de Cornu: hoc tamen addito quòd cappari cum ra-

dice

dice fructus ficus, seu cum eius teneritate terantur, & modicum de cineribus misceatur, deinde cum axungia incorporata vulneri superponatur: Laudo tamen vt euulsa carne superflua, scabiola, cum galla trita concavitas illa per tres dies repleatur, vt si qua radix malæ carnis remanserit, tali emplastro radicitus extirpetur: deinde vnguentum proxime positum & cum radice taxi barbassii, & cum succo fumitergæ bene pistetur & incorporetur, deinde superponatur, & hoc dicitur esse probatum.

De Equo super quem luna splenduit,

Cap. LXXXIII.

Vra Equi super quem luna splenduit quando mortificatur fiat sic, Recipe sepum, lardum, oleum oliuarum, succum solatri, & farinam, & fac bene bullire omnia in patella, & superpone sæpe immutando, raso primò loco & scarificato.

De Spallacijs,

Cap. LXXXIII.

It alia læsio in summitate spallarum, tumorem faciens & callositatem quandam carniū super spatulas, dorsi superficiem superātem, tumefactione prædicta antiquata & indurata, quæ vulgariter Spallaciæ nominatur, nomen ex opere assumens, & generantur ex frequentia onerum, & male parato apparatu Equi, vnde fit ab eo compressio dictam inducens callositatem. Cura, Incidatur circunquaque læsio illa, ac funditus & radicitus extirpetur: quo facto scindatur locus vulneris vbi magis dependet, vt nihil putredinis in vulnere retineri possit, et per omnia fac sicut dixi suprâ in rubrica de Pulmone seu pulmoncello. Item alia cura, Si Spallaciæ fuerint duræ, mollicentur cum malua, visco, & caulibus tritis cum axungia porcina veteri: vel cum absinthio paritaria, & bracha vrsina bene tritis et mixtis cum axungia supra prædicta, & postea decoctis in aliqua olla, & deinde suppositis. Istud mollicentium fiat antequam Spallaciæ incidantur, vel resalgar superaspergatur, vt in Capitulo de Verme dicitur.

De Barbulis & Carbunculis,

Cap. LXXXV.

Sunt Barbulæ, & Carbunculi in Equo ex superfluitate sanguinis, aliquando ex aliis humoribus mixtis, quorum cognitio & cura in Capitulo de læsione dorsi suprâ edocetur.

De læsione Garra sij seu Guida,

Cap. LXXXVI.

Vum garrese fuerit nimis inflatum propter putredinem, vtatur ex parte vtraque pluribus punctis foci cum ferro cuspido feruenti, sicut videbitur expedire. Deinde ponatur in foraminibus oleū calidum cum pecia, donec liberetur. Si verò non fuerit plenum multa putredine, coque cum casco, & vbi cascum intrauerit, pone punctum foci. Item ad idē, Quū garrese fuerit nimis inflatū & plenū multa putredine, scindatur ferro idoneo, & tota sanies educatur, deinde imponatur stuppa cum albumine oui, postea lauetur cum vino tepido vel aceto, deinde vngatur locus de quocunque felle, & superaspergatur ad consolidandum puluis calcis, quem infrâ in capitulo de verme ponam: vel thuris super vnctione fellium, vsque ad sanitatem, & impleatur vulnus stuppa minutè incisa super iniectionem, si vulnus fuerit profundum.

fundum. Item aliud quod valet etiam ad dorsum Equi fractum, Vngatur vulnus melle, & superponatur puluis gallæ vel cinis calidus vnctus de oleo.

De puziolis qui nascuntur in dorso Equi,

Cap. LXXXVII.

Iunt autem aliquando quædam puziolæ, seu pusillæ excoriations in dorso Equi, quarū tamen ex remediis suprâ in proximis Rubricis positis & habitis, cura satis patere potest. Item emplastrum ad puziollas & inflationes maturandas, & omnia apostematata siue in homine siue in animali maturanda, Recipe farinam frumenti, & mel añ. & bulliant in aqua decoctionis maluarum vsque ad spissitudinem, deinde superponatur & frequenter mutetur, quia citò maturabitur.

De quibusdam pulueribus ad sanandum dorsum uel garresum Equi.

Cap. LXXXVIII.

Puluis vnus pro sanando dorsum Equi, vel garreso, talis est, Recipe vitem albam, tere ipsam & pone in olla rudi & noua, & combure ibidem, postea puluerisa bene prædictum puluerem, & quum indigeris ita vtaris superponendo. Item ad idem alius puluis, Recipe mel & calcē viuam añ, seu calcem nō extinctā, quæ simul impista, & sup prunis seu carbonibus cōbure & pone, deinde puluerisa, & vtere. Itē alius puluis ad malam carnem rodendam, Accipe prassum terraneum, & sicca fortiter in clibano seu furno, postea bene tere & vtere. Item alius puluis corrosiuus preciosus & consolidatiuus, contra omne vulnus tam hominum quàm Equorū, Recipe de peciis panni quæ sunt coloris bruni, vel persi, & de cauda alliorum, fabis, & sale, & reple ollam vnā rudem siue nouam, per modum qui sequitur, Primò ponas vnum solarium de peciis prædictis: Secundum solarium sit de sale: Tertium sit de capdis alliorum: Quartum de fabis: Quintum & vltimum de peciis suprædictis fiat: quæ solaria in dicta olla singulariter, quando ibi ponuntur, comprimantur, & postea omnia insimul vt nihil in olla remaneat vacuum. Postea cooperias bene de tegula, & bene luto sapine, & pone in clibano siue in furno, & ibidem stēt donec comburantur omnia. Post hæc puluerisa & cribella, vt si quid incombustum est non descendat: quia quod descendit melius & vtilius est. Si Equum curaueris, ablue vulnus cum vino vel cum salomora, postea prædictum puluerem superpone.

Ad guttam renalem seu morsuram renum,

Cap. LXXXIX.

DEquum qui habet guttam renalem fiat tale remedium, Primò transeat Equus natando aquam currentem, deinde vratur seu decoquatur in iunctura super hanchas, deinde fiant duo secones inter ambos pulsus cossarum à capite hanchæ. Similiter fiat in anterioribus cruribus. Dicitur autem hoc, passio vel morsura renum, eò quòd maxima pars humorum subito mordicat, & eas immobiles cum tota posteriore parte corporis facit: nam quasi ex guttæ causa subito in terram cadit & humorum concursus citò ad cor fit, & sic infrâ duas vel tres horas moritur. Et accidit hæc passio potius in calido tempore, quàm in frigido, propter calefactionem & dispositionem humorum. Cura, Vena grossa inter ambas coxas, & vena quæ est sub cauda, in latitudine trium digitorum à nate incidatur, sanguisq̃

guisque à naribus extrahatur, & hoc differendum non est, quia differre malum est. Sanguis verò vsque ad defectionem fluere dimittatur: quia vbi immoderata repletio, ibi immoderata euacuatio necessaria est. Si verò post conualescentiã renes debiles habeat, post aliquos dies duę cocturæ per medios renes fiant, & trifolium tritum cum adipe super adusta loca, seu cocturas ponas, vt pili desuper renascantur.

De spallato Equo,

Cap. XC.

Ontingit aliquãdo in spatulis Equi quãdam læsio, quãdo spatula re-
filit à loco suo naturali, quare cogitur claudicare. Accidit autem in
Equi gressu vel in cursu quando laborat vltra velle, vel quum versus
terram premitur iudirectè, quando q̄ fit quando pedes posteriorrs ca-
sualiter anterioribus vinculãtur, quod fit propter calcium ictus. Cura, Ex qua-
cunq; causa læditur spatula, ponatur stelletta cõueniens sub læsione spatulæ per
vnum submissum, vt humores illuc defluant, & exterius educantur: sæpius in
die stellettæ locum vndiq; manibus comprimendo, vt putredo citius educatur.
Equus etiam paruo passu ducatur, vt ex motu humores ad locũ stellettæ citius
destinẽtur, & postmodũ exeant. Deinde fiat tale strictorium, Recipe picis græ-
cæ, masticis, thuris æqualiter, & aliquantulum sanguinis draconis, & de pice
nauali quantum de omnibus supradictis: terenda terantur, & cum pice nauali
liquefiant. Deinde tale emplastrum calidum quantum pati poterit, ponatur
supra locum spatulæ læsum, vniuersaliter extendendo ipsum super totam spa-
tulam. Postea verò stuppa minute incisa spargatur super dictum emplastrum.
Ad idem valet satis, si in loco læso ponantur secones ad crucem, & agitentur fre-
quenter, vt ex eorum agitatione assidua, confluentes educantur humores. Item
ad idem, quod vltimum remedium est, Locus spatulæ tam per longum, quàm
per transversum, decentibus lineis decoquatur: quoniam ignis naturaliter hu-
mores desiccet, & restringit.

De grauedine pectoris Equi,

Cap. XCI.

Ccidit autem quòd pectus Equi intantum grauatur quòd Equus vi-
detur in suo gressu impediri, quod contingit ex habundantia & ex
superfluitate sanguinis, vel aliarum humiditatum ad pectus conflu-
entium, quæ propter immoderatum laborem vel onus superfluum
dissoluuntur. Cura, Minuatur Equus ab vtraque parte pectoris de venis con-
suetis, deinde secones congrui sub pectore fiant, bis eos in die (veluti in capitulo
de Vermé dicitur) agitando. Prædicti autem secones ad minus per quindecim
dies portentur, vel astelletta in vtraque spatula ponatur: per has curas Equus à
grauedine pectoris curabitur.

De Equo aperto ante eius cura,

Cap. XCII.

I Equus fuerit apertus ante, sic cura ipsum, Primò pastora ipsum ex
ambobus pedibus anterioribus, & minue ipsum de ambabus venis
pectoris, postea dimittatur stare ita strictè pastoratus, vsq; ad nouem
dies, lauando sibi frequenter, saltem mane & sero, pectus vino cali-
do, & curabitur.

De Equo

De Equo scalmato siue de malo hanchæ,

Cap. XCIII.

Accidit alia læsio casualiter caput hanchæ mouens vel separans, ali-
quādo à loco vbi cōsueuerat naturaliter commorari: quæ de leui acci-
dit in gressibus Equi vel cursu cum pes eius labitur ultra velle, vel
cum premitur versus terrā indirectè, vel cum pedes posteriores rectius
anterioribus vinculantur. Et Equus hoc patiens vulgariter dicitur Scalmatus.
Cura, Per omnia fiat sicut suprà in capitulo de Spallato dictum est.

De morfundito Equo,

Cap. XCIII.

Si Equus fuerit morfunditus, scinde pellem supra fontenellam han-
chæ per mensuram vnus digiti, deinde accipe paleam vnā vacu-
am, & eam imple argento viuo, & pone per transuersum ita paleam:
Postea refue corium, & pone super paleam manum, ita vt disperga-
tur argentum viuum quod in palea est, & dimitte sic eum donec fuerit libe-
ratus.

De Scoralliatura seu scorciatura,

Cap. XCV.

Accidit pluries quòd iunctura cruris posterioris iuxta pedem læditur,
& patitur ex violenta percussione in aliquo duro loco, vel ex alio for-
ti, vel ex præcipitatione, gressu, vel cursu Equi, aut cum pes Equi ver-
sus terram premitur indirectè. Et quia ille locus neruosus & arteriis
plenus & intricatus, ideo delicatus & patiens cogitur ppter hoc claudicare: Et
Equus hoc patiens dicitur Scorilliatus siue Scorciatus. Cura, Furfur in aceto for-
tissimo agitetur, & de sepo arietino sufficienter inmiscetur, quæ simul vsque
ad spissitudinem bulliant & coquantur agitando: Deinde intantum calidum
inquantum Equus tolerare poterit super iuncturam dolentem ponatur, ligando
eadem bene cum pecia, & hoc bis in die remoueatur. Si verò iunctura aliquid
tumoris habuerit propter indignationem neruorum, fiat emplastrum fœnigræ-
ci, feminis lini & squillæ, & aliorum sicut infra in Cap. de Attincto dicitur:
quod emplastrum ponatur postea super iuncturam læsam. Si autem occasione
scorilliaturæ à suo loco moueatur, pes Equi sanus socius claudicantis eleuetur
in altum, & in cauda patiētis ligetur prout melius fieri poterit, fortè valebit: de-
inde ducatur ad manum versus loca montuosa paululum ambulando, quoni-
am ex necessaria oppressione versus terram, os disiunctum ab alio ad locum su-
um prout expedit redigetur: prius tamen prædicta mollificatura fieri debet.
Accidit autem aliquando quòd ossa à iunctura totaliter distinguuntur, quòd
vix ad locum debitum redigi possunt, vnde contingit iuncturam durissimo tu-
more inflari, & ideo vt curetur necesse est ignis beneficio subuenire. Et nota
quòd post omnè medicamen, experientia prædictarum curarum ignis vltimum
remedium esse debet.

De Equo qui emittit intestinum extra anum,

Cap. XCVI.

Si Equus emittit intestinum foras anum, accipe sal bene tritum, &
sparge super intestinum, & remitte intestinum parum in anum: de-
inde accipe de lardo ad modum suppositorii, & mitte intus: & po-
stea superpone maluam coctam donec sanetur.

H De infl

Accidit autem aliquādo Equi testiculos diuersis causis tumefieri vel inflari, quod satis aliquando periculosum existit: fit autem ex humorum superfluitate illuc decurrente, propter in ipsorum corpore plenitudinem: quod contingit maximè in vere & herbarum tempore propter tempus humidum & humiditatem herbarum quibus humores augentur. Fit etiam ex immoderato labore vel onere, cum rumpitur pellicula quæ manet inter intestina & testiculos: quare cadunt intestina in oscheū, & exinde testiculi satis inflantur: Fit etiam cum ex præsentia ventositatis inflantur. Quandoq; ex humore concluso, quod prouenit ex indigestione: hæc enim animalia quia indiscretè cibis vtuntur & potibus, in ipsis ventositates & multa superflua procreantur, quæ quandoque per suū meatum ad oscheum deriuantur, & tumorem siue inflationem ibidem constituunt. Cura, Accipe acetum fortissimum & cretam albam tritam, & intantum agitentur ad inuicem quòd fiat velut pasta mollis immiscendo ibidem de sale bene trito, & de tali pasta lineantur omnes testiculi sufficienter, bis vel ter remouendo pastam in die. Item ad idem valet satis, si patiens Equus teneatur manè & serò per competens spacium diei in aqua frigida & velocissima, ita quòd aqua cooperiat testiculos. Itē ad idē valēt fabæ tritæ bene coctæ cum axungia porcina noua sicut parantur ad comedendum, & postea super testiculos decenter superpositæ ita quòd tegāt inflationem seu tumorem. Si verò tumor testicularum fiat propter casum intestinorum in oscheum, castretur patiens, & extracto læso testiculo vel ambobus, intestina ad suum locum reducantur interius: Postea ruptura illa cum ferris latis circumcirca vndiq; decoquatur, deinde curetur vulnus sicut curatur vulnus burse testicularum Equi castrati: Ruptura verò pelliculæ quæ Siphac dicitur, vt in pluribus, incurabilis esse cēsetur. Item ad idem: Si inflatio ex ventositate processerit, quod cognoscitur per tactum & tumorem & doloris sensibilitatem, hæc adhibeantur remedia, Accipe querculam iuniore & cum cimino bene tere, deinde decem vitella ouorum elixorum similiter terantur & pistentur, & insimul cum succo foeniculi & anisi incorporentur: Postea tale emplastrum tepidum super inflationem ponatur. Item ad idem, Recipe absinthium & porros siue cæpas coctas sub prunis, & fac omnia simul bullire in aceto fortissimo, deinde ponatur epithema supra tumorem. Item ad idem, Recipe fabas elixatas & bene coctas cum farina frumenti & lardo seu axungia, & supra tumorem pone, quia mirè profunt. Si verò tumor vel inflatio processerit ex humoribus in locis reclusis, quod cognoscitur per durum tactum & maiorem doloris sensibilitatem, e mplastra frigida ad humorem alterandum & ad deinflandum superponantur, sicut est emplastrum factum de brancha vrsina, crassula, semperuiua, cymbalaria, quæ simul bene pistata, super tumorem ponantur: Post diem verò tertium emplastra superius posita ad maturandum & ad deinflandum fiant: & fiunt etiam in locis aliquæ vnctiones calidæ, minutiones tamen superpositæ tibie præcedent: Cum verò ad maturitatem peruenerit, filo vel ferro ad hoc apto pungatur vt sanies inde exeat.

Cias quòd in castratione Equorum magnum periculum est, nisi diligens adhibeatur cautela. Igitur diligens marescallus in mense aprilis vel maii luna decrescente Equum castrare debet, & prius tamè per duos dies Equus debet abstinere à potu. Et quia eos castrare cum ferro periculosum existit, & nisi marescallus sit assuetus, & bene expertus in arte illa, quasi omnes periclitantur, melius est & tutius castrare eos, siue torquere sicut in bobus fit, quia hoc fit sine periculo: & cum torquentur, rumpantur bene omnes nerui vt Equus bene omnem superbiam perdat: nam si aliqui nerui dimittantur, retinet Equus de superbia. Et facta tortura testiculorum, vngantur coxæ & etiam loca quotidie vsquequo sit locus deinflatus oleo oliuarum aliquantulum tepido, & equitetur quotidie aliquantulum lento passu, quousque Equus sit perfectè curatus. Item aliud experimentum optimum ad castrationem Equorum, & est melius & securius præcedente: præcedens enim experimentum vix habet locum nisi in pullis. Equi enim neruos habent ad cò fortes & duros, quòd si castrantur ad bonum modum, seu torqueantur, citius corium rumperetur quàm nerui testiculorum frangantur: propter quod posset eis periculum mortis imminere. Et hoc experimèto vtuntur communiter Syri vltimarum & generaliter omnes orientales, qui indifferenter castratis Equis vtuntur. Debet autem dictum experimètu tempore veris fieri, vel tempore autùnali, vt nec in nimio frigore nec ab intèperato calore Equi possint offendi. Postquàm autem Equus cum omni cautela & mansuetudine quæ consuevit in talibus adhiberi, fuerit in terram proiectus, pedibus fortiter alligatis voluatur supinus: deinde adhibeatur vna tabula planissima fortis & sufficienter grossa vel spissa quæ à quolibet latere rotundetur, seu fiat rotunda, ita quòd nulla ab ipsis lateribus possit incidere, & sit lata in quantum bursa testiculorum possit protendi: ita tamen quòd testiculi seu oua testiculorum remaneant extra tabulam, & communiter vnus plantæ latitudo sufficere consuevit: hæc tabula perforatur à quolibet capite, ita quòd ab vno foramine ad aliud ad plus sit distantia vnus palmi, deinde habeatur chordula seu chorda fortis facta de canabe, vel de serico, quia fortior esset, & dicta chordula per foramina tabulæ intromittatur. Post hæc autem ipsa bursa testiculorum manibus fricatorum & extensorum, inter tabulam & quendam baculum bene rotundum, & grossum in quantitate vnus lanceæ grossæ vel pistilli ad salsamentum pistandum ponatur: & dictus baculus simili modo sicut tabula perforatus, inmissa chordula in foraminibus vt tabulæ bene adhæreat, cum vno tortorio, in quantum fieri poterit, tabulæ constringatur: Quo facto supra baculum ipsum cum vno malleo ligneo opportunis ictibus feriat, seu percutiatur, & sic testiculorum nerui frangantur omnes vel in parte si peritus artifex velit: his peractis & neruis testiculorum fractis, vngantur crura & venter & omnes partes illæ circa testiculos seu testiculis adiacentes oleo oliuarum aliquantulum calido, & hoc fiat quousque loca illa & circumadiacentia fuerint deinflata. Custodiatur autem Equus bene à vento, quousque fuerit curatus, & equitetur quotidie lento passu manè & serò.

autem quòd testiculi paulatim incipient desiccari, & annihilabuntur adeò quòd nullatenus apparebunt, bursa testiculorum integra remanente. Et nota quòd si velis quòd Equus perdat omnino omnem superbiam, facias quòd omnes nerui prædicti frangantur: Si autem velis quòd perdat in parte, facias quòd in parte frangantur.

De inflatione crurium,

Cap. XCIX.

Accidit autem quòd crura Equi posteriora vniuersaliter intumescunt, quod ex humorum superfluitate currentium ad crura cōtingere consuevit, tamen multiplicantur ac dissoluuntur, & ad infima loca decurrunt, vnde tempore tenerarum herbarum hoc maximè prouenit, propter humiditates & humores in corpore augmentatos, qui confluentes ad crura, tumores inducunt, & patientem in posterioribus pigrum & grauem efficiunt. Vocatur autem hic morbus inflatio crurium. Cura, lllaqueetur prius sursum in coxa patientis vena magna cruris tumefacti, & euacuato sanguine sicut decet, accipiatur creta alba trita decenter cum aceto fortissimo, & cum eis misceatur de sale bene trito, & simul omnia agitentur, vt fiat exinde velut pasta, & de tali pasta tumor cruris totaliter bis in die emplastretur bis renouando. Item ad idem valet stercus caprinum dissolutum in aceto fortissimo cum tantundem de farina ordeacea agitatum & in modum pastæ redactum, deinde crus inflatum ex eo totaliter emplastretur bis in die renouando vt suprà dixi. Item ad idem valet, Si abrafo loco prius, sanguisugæ circa crus tumidum vndique apponantur. Nam propter euacuationem sanguinis minuuntur humores ibidem congregati. Item ad idem, coquantur ebuli cum radicibus, & lauentur sæpe crura. Item ebuli cocti cum radicibus, & aliquantulum contriti, & circumligati post lotionem proximè dictam, mirabiliter valent. Item lauare crura cum succo radicum & foliorum ebuli subtiliat multū crura, & desiccant humores. Item ad idem, Recipe radicem filicis, & tere cum melle & axungia, & fac vnguentū, & inunge crus inflatum per omnia loca tumoris: quia multū confert. Si verò propter hæc omnia tumefactio non decrescat, tunc inflata crura decen tibus vrantur cauteriis seu cocturis. Curentur verò cocturæ sicut infrà in Cap. de Ierda dicitur.

De cruribus obliquis.

Cap. C.

Bliquitas crurium fit ab errore naturæ, vt suprà dictum est, cui taliter subuenitur, Si crura posteriora interius obliquantur, percutiundo vel interfuriendo vnum pedem cum alio ingrediendo, decoquantur ferris ad hoc idoneis, in interiori parte coxarum tres lineæ ex transuerso, deinde more solito equitetur iugiter, quoniã in suo gressu cogitur vnam cum alia tangere vel confricare, vnde ex frequenti coxarum contactu ad inuicem quædam ibi nascitur excoriatio ad modum plagæ, propter prædictas cocturas quæ Equo ardorem in ambulando inferunt, vnde sentiens ardorē Equus necessariò incedit largius more solito, cauendo sibi pro posse ne confricentur cocturæ ad inuicem, ne sentiat inde ardorem. Similiter fiat de anterioribus, si anteriora crura obliqua habuerit Equus, faciendo cocturas, videlicet in lacer-
certis

certis: & sic crura obliqua etsi non ad plenum aliquo tamen modo emendantur.

De punctura calcarium in spatula uel alibi,

Cap. CI.

Accidit aliquando quòd prepter puncturam calcarium in spatula Equus claudicat, & in ea parte fit quidam tumor seu inflatio, quod propter neruorum accidit læsionem. Cura, Abradatur locus ille, & fiat emplastrum quod infrà in Cap. de verme anticor dicto ponetur, videlicet, Recipe brancham vrsinam, absinthium, hederam terrestrem, maluam, spagulam rubeam minorem, & rutam cum suis radicibus, quæ simul terre & decoque & supra tumorem pone, ita quòd emplastrum sit tepidum, & circa puncturam calcarium cape vel porrum cum absinthio tritum & oleo oliuarum superponatur, & per totam tumefactionem fiat inunctio de dialthæa & oleo laurino. Item vbicunque fuerit punctura calcarium abluatur locus cum aqua salsa, seu ex aqua salsa macra, & postea vrtica pistata superponatur. Item, Si ex hoc aliquis tumor contigerit, & sanies ibidem colligatur, fiat stuellus vel stupigium de cyclamine seu malo terræ seu pane porcino, quod idem est, & inungatur ex sapone Iudaico, & sic inunctus in foramine mittatur vt sanies & putredo egrediatur.

De læsione Falcis,

Cap. CII.

Læditur Falx Equi diuersis occasionibus, aliquando læditur ex ictu calcis Equi, aliquando ex spina vel trunco ibidem intrante, vnde falx Equi læditur totaque tumescit. Et quia falx Equi locus delicatus est & neruosus parumque carnosus cum læditur ibi Equus affligitur, & patitur vehementer. Vulgariter autem hæc læsio, falcis læsio nuncupatur. Cura, Si falcis læsio ex duri loci percussione vel falcis ictu contingat, radatur totus locus tumoris, deinde recipe absinthium, parietariam, brancham vrsinam. d. & de foliis omnium eorum quod est tenerrimum añ. & terantur cum axungia porcina veteri in bona quantitate, postea bulliant in aliquo vase mundo, & misceatur cum eis aliquantulum mellis, olei, lini & farine tritici, agitando continue donec fit bene coctum, postmodum super læsionem falcis ponatur calidum in quantum poterit sustinere, ligando cum pecia aliqua decenter, & ter vel quater vel amplius, si expedire videbitur, remoueatur in die. Item ad idem valet satis succus absinthii & apii, & de cæra & axungia veteri æqualiter, & aliquantulum vini albi & olei, & bulliant ad inuicem omnia simul agitando & immiscendo ibi farinam tritici vel frumenti in congrua quantitate, quibus decoctis superponatur loco tumoris modo predicto. Item ad idem valet succus absinthii cum melle, butyro, & oleo añ. simul agitatis, & cum farina frumenti decoctis & agitatis vt supra. Si verò læsio falcis fiat ex trunco vel spina intrante, curetur per omnia, sicut in curis vulnerum propter truncos vel spinas contingentium, vt ibi continetur apertè. Si verò illa tumefactio putredinem generauerit, quod sæpe contingit, coquatur pars tumoris inferior ferro cuspideo vbi putredo magis declinare videtur perforando, vt congregata exinde sanies educatur seu egrediatur: deinde inungatur locus læsionis butyro cum aliquo vnctiuoso bis in die.

H iiii Si verò

Si verò tumor sit induratus, sic vt superossum durum fiat, cocturis decentibus super corii superficie decoquatur.

De Spauanis Equi,

Cap.

CIII.

It quædam lætio siue morbus in Equo circa garectum ex latere interiori subtus garectum parum inferius, quandoq; tumorem inducens circa venam magistram quæ dicitur Fontanella, attrahens ibi humores assidue per dictam venam: vnde cum fatigatur Equus cogitur ex hoc non modicum claudicare. Accidit autem Equo in vena quæ dicitur Fontanella per omnia sicut in Ierda, & hic morbus dicitur Spauanus siue Scauani. Cura, Radatur primò locus, deinde recipe radicem maluæ visci bene coctam, & pistetur cortex, ponaturq; supra locum bis vel ter vel quater, deinde recipe semen sinapis pisti & radicem maluæ crudæ minutatim incisæ & pistæ, & puluerem sterco ris bouini bene assati in igne, & omnia simul pistæ, & de vnoquoq; ad libitum, et omnibus supradictis addas acetum fortissimū, & incorpora omnia simul, & fac vnum emplastrū liquidum, & pone super locum ter vel quater ad plus, bis in die scilicet manè & serò, & superponatur pecia & ligetur, & supra peciã stuppa deligetur, ita quòd emplastrum nō remoueatur de loco & liberabitur: Postmodum superponatur pix subtiliter posita in pecia & calefacta ad ignem, & non remoueatur quousq; cadat. Cura, Cum illa tumefactio efficitur supra garectum in interiori parte iuncturæ garecti, statim laqueetur decenter sursum in interiori parte coxæ vena prædicta, scilicet fontanella, quæ tendit inferius per mediū spauanorum, adducēs ibi humores & tumore: illaqueata vena dicta & incisa postmodū, vt decet, euacuetur sanguis intantū quousq; per se sanguinē non emittat, deinde statim tumores spauanorū per longū & per obliquum cocturis decentibus decoquantur: postmodū fiat per omnia sicut infra in Cap. pximo continetur. Et nota q; cum Equus dolet non debet coqui in loco dolente, eò q; coctura dimittit in eo statu quo inuenit: Sed procura prius remouere dolorē de loco, & ipso remoto, si necessarium fuerit, coque. Et ad remouendum dolorem, Recipe micam panis grossi & ipsam frigas in sarragine seu patella in modico vino acsi esset oleum, & ipsam sic frixam pone calidam super locum, & curabitur.

De Ierda & eius cura,

Cap.

CIIII.

Ierda est quædam mollis inflatio ad magnitudinem oui, aliquando minor: quæ tam in exteriori quàm in interiori parte nascitur in garectis, & aliquando naturaliter euenit ex materia corrupta in vulua ex qua generatur animal, ex corruptione dati nutrimenti à generante: aliquando euenit accidentaliter Equis propter nimium laborem & crebrā equitationem cum festinantia. Contingit autem maximè iuuenibus Equis & pinguibus propter teneritatem & eorum repletionem: Ex nimio namque labore vel equitandi festinatione calefcit Equus: Calor autem dissoluit humores: humores autem dissoluti & mali currentes per diuersa loca corporis generant morbos secundum qualitates eorum, & abinde suscipiunt morbi denominationem: Quidam à materia, quidam à loco, quidam verò denominantur ab effectu, quidam ab alicuius similitudine: vnde si humores ita dissoluti decurrant ad garectam

rectā generāt Ierdā, sicut vulgariter appellatur. Decurrunt autē humores ad crura magis: quia cum magis sint in motu magis calefiūt, vnde maior fit attractio humorū, & quia humores magis inferius currūt per grauedinē figūtur in garetis magis ppter loci habitatē. Si verò ad alia loca humores fluxerint, secūdū diuersitates locorū suscipiūt diuersitatē nominū, & secūdū qualitates: quia qdā vlcerāt, quidā tumefaciūt, quidā duri sūt & grossi, quidā molles, quidā subtiles, quidā generāt aliquādo interius morbos, quidā sensibus manifestos. Si quis autē dicat, cur boni humores non ita dissoluūtur & decurrūt sicut mali? Respōdemus, Boni humores semper custodiuntur & reguntur à natura donec nimis superfluant, ita quòd eos natura regere non possit, & postquam natura eos regere nō potest dimittit eos, & sic corrumpuntur: vnde natura vigente, semper regit eos & custodit: ipsis autem corruptis, natura nititur eos expellere sicut potest, vnde membra potentiora & nobiliora expellunt eos à se, & mandant seu trāsmittunt debilioribus, adhuc & illa si possunt mandant aliis, & cum debiliora membra susceperint ipsos, quā à se repellere nō possunt propter debilitatē virtutis membrorum, morantur in eis & faciunt morbos: membra verò potentiora & nobiliora bonos humores retinent ad nutrimentum & custodiam ipsorum, & sic bonos humores penes se retinent, malos autē abire permittunt: & si quodlibet mēbrum bonos humores penes se retineat, non possunt ad alia loca currere nisi secundum quòd vnicuiq; membro mittuntur à natura propter sui nutrimentum & defensionem & custodiam virtutum suarum, malos autem expellunt, vtpote & inimicos sibi & noxios. Si contingat autem bonos habundare, non faciunt morbos nisi in quantitate peccantes: morbos autem faciūt postquā à natura relinquuntur, cum non valet eos ob multitudinem tolerare. Fac per omnia curam positam suprā proximo Cap. quod incipit, Radatur primò locus, deinde recipe radicem & cæt. Cura, Cum Ierda vel inflatio fuerit in garetis, decoquatur cum ferro ignito in medio tumefactionis vel Ierdæ per lōgum & obliquum in hac forma:

Et hoc facto,

accipiatur stercus bouinum recens cum oleo calido agitatum, & superponatur cocturis semel & non amplius, postmodum Equus decoctus tam antèrius quàm postèrius muniatur cū collario baculorum ad collū, & cū pedicis siue pastoris & retinis taliter alligatis vt cocturas nullatenus ore tangere possit, nec pedibus cōfricare, vel adhibendo alicui duro loco & confricando violenter cocturarū locū valeat excoriare: nam propter continuum pruritus locum libenter fricaret, & forte morderet si posset attingere quoquo modo. Caueatur autem ne cocturæ tangantur sordibus vel ab aqua à die decoctionis vsq; ad nouem dies, vel decem diebus Equus in aqua frigida velocissima teneatur, & hoc diligentius obseruetur. Cocturæ verò semel in die oleo aliquantulum calido inungantur. Excoriato verò cocturarum loco, & ab eodem corio separato: transactis autem nouem diebus, ita tamen quòd aqua tangat cocturam à summo mane vsq; ad mediam tertiam: deinde Equo ab aqua remoto puluis terræ subtilissimus vel cinis filicis attaminatus subtiliter super cocturarū lineas aspergatur. Similiter ab hora vespèrarum

sperarum vsq̄ ad solis occasum in aqua frigida, vt prædictum est, moretur, & eo extracto superponatur prædictus puluis vt dixi: taliter fiat quotidie manè & serò donec vlcera ignis consolidentur: nam aqua velox & frigida humores desiccet, & vlcera ignis consolidat & constringit. Et nota quòd in quacunq̄ parte corporis Equus coquatur, debet diligentissimè custodiri ne cocturas mordeat vel fricat: quoniam propter nimium pruritus euenientem vsque ad neruos & ossa seipsum corroderet & morderet. Quidam verò taliter curant cocturas: factis cocturis manè, vt dictum est, post meridiem superponunt sterces bouinum calidum & deinde per tres dies, post triduum vngūt oleo calido cū penna, post ignis mortificationem imponunt cinerem calidum donec sanetur. Passio Ierdarum quæ consuevit nasci in foueis iuncturarū & super neruos & in concursibus iuncturarum, vix vel nunquam curari potest nisi in principio sui. Quidam tamen sic curant Ierdas, Vena illa quæ directè ad locum illum descendit illaqueetur siue ligetur: illa verò inflatio siue tumor per longum scarificetur, & fiant ibidem emplastra & vnguentum ad maturadū vt humores minuātur & consumātur. Item ad idem, Teratur squilla cum radicibus brusti, deinde misceatur cum oleo communi & superponatur, quia mirabiliter operatur.

De Curba Equi,

Cap. CV.

Vrbæ Equi est passio quæ accidit Equo subtus caput garecti in magno neruo posteriori, tumorem faciens aliquem per longitudinem nerui prædicti & eum continuè lædens, & quia dictus neruus quasi sustinet totum corpus, eo læso, cogitur Equus necessariò claudicare: Accidit autem hoc cum iunior Equus indebitè forsitan equitatur, aut cum ei onus superponitur vltra posse: tum enim propter teneritatem ætatis, tū propter grauedinem oneris neruus cogitur incuruari, & ob hoc hic morbus vocatur Curba, Recipe taxū barbatum, & coque diu in multa aqua, nec poterit multum coqui, in illa aqua aliquātulū calida laua diu Curbam & partes illas superius, & post dictam lotionem immediate dū adhuc sunt pori aperti, habēs de dicta herba parū cocta & aliquātulum trita superliga vbi est Curba, & circa partes illas hoc fac sepe: nam si Curba est iuuenis seu recens infra annum curabitur. Cura, Cum ille neruus læsus incipiens à capite garecti tendens inferius iuxta pedes in posteriori parte cruris videbitur aliquantulū incuruari vel plus solito augmentari, tunc instanter prædicta tumefactio nerui tam per longum quàm per obliquum crebris cocturis & decētibus decoquatur, deinde fiat per omnia sicut supra in Cap. de Ierda dictū est. Et est sciendū quòd quotiescunq̄ cocturæ fiunt in cruribus, fieri debent per longum & obliquum sicut pilus qui descēdit inferius: quoniam cocturæ per longum & obliquum factę magis cooperiuntur à pilis, & minus apparent quàm si fiant improuidè & ex transuerso, & minus Equum offendent, si neruus aliquis crurium tågatur ab igne. Item ad idem, Scindatur corium per lōgum quantum est Curba, deinde ponas peciam lini in vino calido, & superponas viride æris, & dictam peciam cum vino calido & viride æris ponas super scissuram donec Equus sanetur.

De furina

De furina Equi,

Cap. CVI.

Accidit quædam infirmitas Equo, quæ furina vocatur vulgariter, inter iūcturā pedis & vngularū supra coronā pedis, propriè in pastura faciens in sui principio quandā inflationē vel callositatē carniū supra pedem. Contingit autem ex percussione seu obuiatione alicuius duri loci seu rei duræ occasione & indecentis pedicæ seu pasturæ solet sæpius euenire, & nisi in principio succurratur, celeriter efficitur superos durissimum, & aliquando extenditur per coronam, vnde patiens in suo gressu patitur vehementer. Cura, Si furina est iuuenis vel ex negligentia forsitan antiquata, fiat per omnia sicut in cura de superossibus edocebitur, & ideo require infrà in Capite de superossibus, & ibi inuenies curas varias & diuersas. Et nota quòd prædicta infirmitas est nimium tediosa gressibus patientis, quoniā locus vbi nascitur est valde neruosus, de venis etiam & arteriis intricatus.

De spinulis siue spinellis Equi & eius cura.

Cap. CVII.

Pinula siue spinella est quædam passio eueniens subtus garectum circa iuncturam ossium eiusdem garecti in vtroq; latere eueniens, generans superos ad modum magnitudinis vnius auellanæ, aliquādo maior, aliquando minus, quod intantum ipsam iūcturā reprimat quòd Equus multotiens claudicare cogitur, qui morbus simili modo accidit Equo sicut suprà de curba dictum est. Vulgariter autem nuncupatur Spinula vel spinella. Cura, Cauterizentur spinulæ seu coquantur decentibus & crebris cauteriis seu cocturis per longum & obliquū sicut videbitur melius expedire, deinde curentur cauteriæ sicut suprà de lerda edocetur. Notandum verò est quod cum sit ignis omnium ferè infirmitatum Equorum cura, & medicinarum Equorum vltimum remedium, semper fiant cauteriæ seu cocturæ profundæ decenter, vt non oporteat ignis remedium iterare.

De superossibus Equi,

Cap. CVIII.

Sunt præterea in Equi cruribus plurima superossa ex diuersis occasionibus generata, aliquando ex ictu calcis, aliquando ex percussione, aliquando ex alicuius duri loci oppressione, aliquando ex humore viscoso illuc decurrente, & hæc consueuerunt in pullis frequenter accidere magis quàm in Equis perfectæ ætatis: vt in pluribus autem non sunt tantum ætatis nociua quantum crura Equorum reddunt turpissima ad videndum, quæ non solum in cruribus, verum etiam in pluribus aliis ossibus corporis generantur, omnia enim sumunt initium à tumore. Hæc autem passio Superos dicitur, eò quòd nunquam nisi super os nascitur. Fit autem hoc modo, Dum tibia vel alius locus percutitur seu colliditur, fit ibi dolor, & omnis dolor exacuit rheuma, & ad locum dolentem confluunt humores & spiritus, quare humor terrestris & viscosus decurrit ad locum illum, & quia non habet exitum, propter cutem superpositam, retinetur ibi, vnde maiore assumit terrestritatem & solidationem, & sic in quoddam collum gerens duriciem ossis transubstantiatur. Idem fit si humor viscosus sit decurrens super os: quoniam in osso viget virtus attractiua, vnde attrahit illum humorem, nec permittit alibi decurrere, &

tum

tum frigiditas ossi superpositi cum frigiditate & siccitate sua coartatur & indurascit, & quasi in ossis essentia transmutatur. Fac curam positam supra in Cap. de Scauanis, quæ incipit, Radatur primò locus, deinde recipe radices & cæt. hoc excepto, quòd in superossibus non apponitur puluis stercoris bouini, cum omnia ferè superossa à quadam callositate carniū facta in loco incipiāt: statim quòd illa callositas apparebit, optimè & vniuersaliter abradatur, deinde sumatur quod magis tenerum est de absinthio, apio, parietaria, & brancha vrsina. Deinde terantur seu pistentur omnia simul cum sufficiēti axungia porcina veteri. Postea omnia sic mixta insimul decoquantur, & sic decocta, calida quātum pati poterit Equus ponantur super callositatem prædictam, ligādo super locum decenter. Et nota quòd prædictum mollificatum mirabiliter confert ad omnes inflationes crurium ex percussione contingentes. Item ad eandem callositatem penitus destruendam, Recipe radicem maluæ visci, & radicem lilij, & radicem taxi barbati, & trita simul seu pista cum sufficienti axungia, & postea simul cocta, postmodum superposita in modum emplastri, idem sæpius renouando, vtile remedium reperitur. Item ad idem valet cæpe assatum tritum, & cum lumbricis terrestribus agitatum, & cum oleo oliuarum commixtum, quæ omnia simul coquantur, & decocta & calida quantum Equus pati poterit superponantur, renouando bis vel ter in die, & qualibet vice debet emplastrum nouum & recens fieri. Si verò illa callositas sit vetusta & dura, abraso prius bene loco, scarificetur cum lanceta minutè vt sanguinet quoquo modo: deinde puluis factus ex sale & tartaro æqualibus bene tritis superponatur callositati, & ligetur cum pecia strictè & sic maneat per tres dies, postmodum dissoluatur, & inungatur butyro vel aliquo vnctuofo. Item ad idem, Rasò prius loco, recipiatur vnum ouum & decoquatur super carbones vsq; ad duriciem, deinde mundetur à cortice & ponatur calidum supra dictam callositatem ad modum placentulæ, & strictè ligetur, & vsq; ad tres dies bis in die vel amplius si expedire videbitur, ouum taliter remoueatur. Item ad idem valet stercus caprinum cum farina ordeï & creta in aceto fortissimo agitatum, & in modum emplastri superpositum. Alii dictum emplastrum de stercore caprino farina ordeï & creta coquunt in aceto fortissimo & calidum superponunt. Si verò iam dicta callositas propter medicamina non decrescit, sed potius in superossum durum redigitur, seu etiā si fuerit superossum antiquum, cum cocturis (quod est optimū remedium) succurratur. Quidam verò sic curant superossum, Infundunt primò locum superossi cum aqua frigida, deinde superponunt ferrum supercalidum vt depiletur locus, postea superponunt tale vnguentum, Recipe viride æris, sulphur, albam ceram, oleum, sepum, & lardum, dissoluantur ad ignem & misceantur singula, & ex hoc vnguento locus superossi vngatur. Alii curant aliter, Primò radunt locum, postea scarificant locum, ita vt sanguinet, deinde lauant cum saponata ex aqua calida, postea superponunt semen sinapis bene tritum cum succo matritariæ, vel mixtum, & in modum pastæ redactum à sero vsq; ad manè dimitunt super locum, postea inungunt cum oleo calido, quousq; sanetur. Item ad idem, scire debes quòd superos aliquando nascitur in cruribus, aliquando in maxilla, aliquando

quando in aliis locis propter nimiam læsionem ossis . Cura , Radatur bene locus , postea cum vnguento pentaminon multotiēs vngatur , & bene fricetur , & tabula calida facta de cornu cerui vel buxo superponatur , vt vnguentum vsque ad superossum perueniat . Vnguentum pentaminon hoc modo fit , Recipe axungia veteris porci partes tres,olei vitellorum ouorum partes duas , mellis crudi partes duas , cæræ albæ partem vnã , resinæ partem vnã,olei laurini partes quinque , & sit oleum laurinum purum factum de branchis lauri : oleum vitellorum ouorum sic fit, vitella ouorū bene cocta durissimè & contrita in patella ferri super lentum ignem ponantur,& coquantur quàm diu egrediatur oleum, omnia supradicta sex super ignem ponantur & coquantur omnia simul quousque liquefiant , liquefacta per pannum lineum colentur , & sic habebis perfectum vnguentum pentaminon: Prædicto vnguento superos & galla quando crescit in iuncturis sæpe vngantur, vbi non laudo ferrū vel ignem vel aliquod corrosiuum apponi, vidi enim quosdam deterioratos propter appositionem ferri supra iuncturam factam ab imperitis. Si superos in iunctura non fuerit, cum gracili ferro & acuto perfodiatur donec existimetur quòd ferrum vsque ad medium superossi peruenerit, postea curetur sicut dictum est suprã. Item ad idem, Recipe in descensu lunæ per tres vel duos vel vnã diem finem salis gemmæ quantum vis, & puluerisa, & misce cum oleo oliuarum donec fit sicut vnguentum , postea rade locum superossi & pone prædictum vnguentum in loco raso, & liga strictè cum panno & fac quòd sit ibi continuè vsque ad tres dies , renouando tamen vnguentum bis in die , & custodias bene locum rasuræ de aqua . Item ad idem, & non negligatur cura superossis : quia postquam superos fuerit perfectè induratum & ingrossatum , vix aut nunquam poterit curari , maximè si super iuncturas aut loca intricata fuerit exortum: vnde si non fuerit in loco intricato, primò cauterifetur bene desuper cum ferro lato ad hoc apto, & maximè si sit in cruribus, vena superiori ibidem existente prius diligentissime ligata : Postea verò cum quodam ferro acuto minutissimè cauterifetur & cum sale & aceto fortissimè fricetur . Consequente statim desuper cæra cum lardo liquefiant, & circa locum vnguentum tale ponatur , Recipe frondes caulium viridium, extremitates seu climias ruborum, & aliquantulum squillæ , & hæc conficiantur cum axungia . Nota quòd talis morbus sæpius oritur super iuncturas , vnde propter neruorum suppositionem nec ignis nec ferrum debet apponi, sed si infirmitas fuerit in suo initio , fiat huiusmodi emplastrum , Recipe raphanum, squillam , & succum anabulæ & tere cum sale, pipere, & nitro, deinde locum abrasas, vel pilos cum ferro consumas , postmodum superponas dictum emplastrum, & super locum liga, & hoc facias per aliquos dies. Item aceto locus sæpe abluatur si supra iuncturam fuerit superos , & maxime si fuerit in principio seu nouitate . Vltimum remedium est quòd abrasatur fortissimè locus ille ita quòd cutis superficies remoueat omnino , deinde luna seu lununcellus diuidatur per mediū, & modicum arsenici in lineam ponatur seu intromittatur: consequenter dicta medietas cum arsenico supra locū superossis ponatur & strictè ligetur, & hoc fiat donec superos ex toto fuerit conlumptum, & cum hoc remedio iam multos Equos curauim.

Item

Item ad superos Equi, Recipe herbam quæ dicitur apium risus, & ipsam bene pistata, deinde abraſo loco, ad modum emplastri superligetur, & per vnam noctem teneatur, manè autem inuenietur desiccatum & maturum, vel circumquaque incisum ita quòd vnguibus extrahi potest, postea locus repleatur carne & pilis medicaminibus oportunis. Curat etiam gallas & scrofulas. Item vnguentum ruptorium mirabiliter valet ad hæc. Item ad idem, Recipe saponem sarracenicum arsenicum & calcè viuam æqualiter, quæ omnia simul bene puluerisa, quo facto abrasas pilos superossis bene, & locum scarifica fortiter, ita quòd sanguis fortiter exeat, deinde habeas testam nucis, & eam imple tali emplastro, & ligetur fortiter super locū superossis, & stet sic nec amoueat per diē naturalem, postea eleuetur. Item ad idem, Sulphur cum resina solutum superpone et curabitur, loco superossis prius raso & scarificato vt suprà. Item ad idem, Primò radatur superos bene & fortiter ita quòd sanguinet fortiter, deinde recipe cutem porcine antiquam quæ stetit suspēsa per annum ad minus, & radas quasi totam pinguedinem, ita quòd quasi videantur pili seu setæ, postea de dicta cute recipe quātum est superos & suppone, & liga fortiter & sic stet per tres dies, post triduū remoueat & tū inuenietur superos liquefactum sicut aqua, tunc coriū cum subula perforetur & aqua illa exhibit ex toto, & Equus curabitur. Item ad superossum, Radatur primò locus superossi, postea cum lāceola in multis locis tangatur, deinde spongia marina aceto infusa superligetur & non remoueat, sed frequenter & multoties in die superguttetur, seu proiciatur de aceto vt spongia desiccari nō possit, & dimitte sic per quinque vel sex dies, postmodum remoue & inuenies superos consumptum.

De Gallis & earum cura,

Cap. CIX.

Alla est quædam mollis tumefactio ad modum vesicæ, magna vt auelana vel nux, aliquando maior, aliquando minor, quæ circa iuncturas crurium iuxta vngulas generatur, & hoc accidit aliquando naturaliter, aliquando accidentaliter. Naturaliter contingit quoniam in vulua propter parentes qui eandem ægritudinem passi sunt passionem iam dictam concipiunt, sicut suprà in Cap. de Ierda dictum est: & licet causa sit eadem vniuersalis, diuersitas tamen humorum & locorum diuersitatem faciunt morborum. Accidentaliter autem accidit ex immoderato & graui exercitio, dissolutis exinde humoribus & confluentibus ad locum, aut ex vaporibus & fumositatibus stabuli, Equi cruribus madefactis. Fac curam positam suprà in Cap. de Spauanis quæ incipit, Radatur locus, deinde recipe radices & cætera: hoc tamen addito quòd ad curam Gallarum adduntur supradicti lupini incisi bene pisti. Cura, Consueuerunt aliqui Gallas curare sic, Primò scindebant loci corium Gallæ cum lanceta, & vesicam illam vel tumefactionē de qua fit Gallula vngulis exterius excoriando vel excarnando cautius extrahebant seu extirpabant. Item ad idem aliter, Scisso corio cum lanceta, vt dictum est, resalgari bene tritum intromittebant, & sic talem vesicam vel Gallam totaliter destruebant: Sed experientia pluries docuit quòd destructa Gallula cum resalgari, iterum humoribus confluentibus ad locum, iterum Gallula renascebatur ibidem, nec

nec ex hoc plenè & congruè curabatur ; Equis etiam prædictæ curæ periculo-
 sæ non modicum existebant ; quoniam locus iuncturarum cruris, venis & arte-
 riis est plurimum intricatus, idcirco fatis timendum est loca illa incisione vel co-
 ctura curari, & ideo quod melius & salubrius noscitur esse, experientia confir-
 mante, subscribam. Curabis ergo Gallas in hunc modum, Equus gallosus &
 mane & serò vsque ad genua diu in aqua frigida vel velocissima teneatur, donec
 Gallæ constringantur modo aliquo, & decrescant propter aquæ repressio-
 nem: deinde fiant circa iuncturam tam per directum quàm per obliquum cocturæ
 decentes, quæ postea (sicut dictum est in Capitulo de Ierda) curentur, & sic tum
 propter aquæ desiccationem, cum propter acerrimam cocturam Gallæ augmen-
 tari non valent materiæ sed decrescunt. Quidam autem aliter curant, quia faci-
 unt cocturas desuper & desubtus cum ferro ignito. Alii lauant eas cum forti a-
 ceto, & postea vngunt melle, deinde superaspergunt melli puluerem cerusæ su-
 per tegulam calefactam, deinde superligant cortices vitis albæ mundatos & tri-
 tos cum aceto cum pecia linea, hoc dicitur expertum esse: & licet prædicti morbi
 etiam accidentaliter contingant Equis, quia naturaliter accidunt eis in vulua,
 ideo inter naturales connumerantur. Item ad Gallas, Recipe radicem cumini,
 & tere bene cum sale, deinde superponatur, quia cito sanabitur Equus. Item ad
 idem, Ligetur vena illa quæ in pectore primò diuiditur, & ad organica & crura
 descendit, deinde perforetur quælibet cum subula vel ferro acutissimo, vt hu-
 mores euaporent, deinde calx viua cum oleo desuper ligetur & vngatur. Item ad
 idem aliud, Hedera terrestris, absinthium, & cura cum radicibus suis bulliant, &
 desuper ponantur. Item ad idem aliud, Tegulæ seu lateres feruentes in aceto for-
 tissimo extinguantur, deinde super Gallas frequentissime ponantur ad desicca-
 tionem humorum: aliqui occultant seu reprimunt Gallas cum succo cæparum,
 vel foliorum porri: nam succus foliorum porri vel cæparum emplastratus su-
 per Gallas restringit ipsas taliter quòd non apparent: sed si Equus fatigetur ali-
 quantulum infra quatuor dies redeunt. Nota quòd hæc passio raro curatur, quia
 nascitur in locis intricatis, vnde competentem curam adhibere non possumus,
 quia ferrum & ignem apponere non debemus nec audemus. Item de dolore &
 indignatione neruorum dicitur infra in Cap. 176.

De Equo Attincto,

Cap. CX.

It quandoque casualis quedam læsio in neruo magistro cruris antero-
 ris acriter neruum lædens & indignans & tumefaciens, quæ contin-
 git vt in pluribus ex festino cursu Equi vel ingressu, cum à crure po-
 steriori percutitur in pede anteriori, in neruo videlicet prælibato, qua-
 re cogit Equus necessariò claudicare. Et hæc infirmitas Attinctus vel Attinctio
 appellatur. Et hæc passio consuevit accidere duobus modis, vterque tamen
 modus similem ferè curationem requirit, videlicet attinctum semper fit in ner-
 uis anterioris cruris sub iunctura genu, & fit præcipuè quando aliquid obstat pe-
 dibus anterioribus, vel quãdo pedes anteriores tardè mouentur, & pedes posteri-
 ores neruos anteriores cõprimendo lædunt: alius modus est, videlicet cū fit neruorū

I extensio

extensio ex nimio impetu conaminis, vel quando inter lapides pes posterior retinetur: vnde ex impetu conaminis nerui vltra modum extenduntur, & sic hæc passio generatur. Signa ad hanc passionem cognoscendam sunt ista, tumor manifestus in parte vbi neruus est læsus, & claudicatio ex eadem parte. Cura, Statim cum neruus prædictus ex causa prædicta fuerit læsus, & videbitur tumefieri, tunc à vena consueta super genua paululum adiacente ab interiori parte minuatur, vt educantur humores eodem concurrentes: deinde fiat subscriptum mollificatiuum & humectatiuum, valens contra tumefactionem & indignationem neruorum, Recipe fœnigræci, seminis lini, squillam, terbentinam, & radicem maluaïsci æqualiter, postea terantur omnia simul cum veteri axungia porci, & bene incorporentur, postmodum simul bulliant bene agitando prædicta continuè: quum fuerint bene decocta ponantur decenter calida super longitudinem nerui, & quum aliqua pecia ampla congruè ligentur: prædictum verò emplastrum bis in die tantummodo remoueatur. Recipe item ebulos cum radicibus, & coque in aqua, & de aqua decoctionis laua tibiam totam, deinde statim post dictam lotionem habeas de dictis ebulis cum radicibus parum coctis & aliquantulum pistis, & liga supra & circa attincturam. Item succus ebuli & radicum ipsius sæpe in die applicatus attincturæ, & circa partes illas multum confert. Item ad remouendum tumorem & dolorem, Calefac mel & immisceas cuminum tritum in bona quantitate, & terbentinam tritam, & incorpora omnia simul, & emplastra tibiam, & hoc fac pluribus diebus: si vetus emplastrum remouere volueris, remoueas lauando tibiam vino tepido. Item ad idem experimentum probatum, Recipe myrrhæ, thuris añ. 3. 1. terantur & dissoluantur in aceto forti. Recipe item resinæ pini albæ 3. 2. picis nigræ 3. 1. sepi hircini 3. 2. cæræ nouæ 3. 2. & distemperentur ad ignem cum modico vino, & superaddantur terbentinæ 3. 6. item masticis, sanguinis draconis, boli armenici añ. 3. 1. & semis, incorporentur omnia supradicta simul & puluerisa, & fac emplastrum, quod extensum super aliquod corium emplastra super neruum & tibiam tumidam, & liga & dimitte stare duobus vel tribus diebus: & si opus fuerit reitera bis ter vel quater: probatum est. Item ad idem satis valet, si cæpe assatum, tritum cum lumbricis terrestribus & limatis, & cum butyro liquefacto misceatur & decoquatur, simul agitando donec fiat grossum siue spissum sicut vnguentum, deinde abrafo neruo per longum, ter in die de prædicto vnguento neruus totaliter inungatur. Si verò attinctio sit vetusta, flebotometur Equus de vena consueta, quæ iacet inter iuncturam & pedem ex latere interiori vel exteriori, & fiat postea medicamentum quod dixi superius. Si vero prædicta medicamenta per aliquos dies experta & probata parum aut nihil profecerint, tunc læso neruo abrafo bene circumquaque fiat strictorium de puluere rubeo, & oui albumine, & farina, prout dictum est supra in Capitulo de male ferruto Equo, & ex eo per longum vt fiat læsio crus cum lino vel canabe inuoluatur, quod vsque ad nouem dies exinde remoueri non debet: postea cum aqua calida strictorium remouetur leuiter à crure, vngendo læsum neruum semper cum aliquo vinctuoso.

Si verò

Si verò omnia prædicta non valent, tunc cum cocturis decentibus (quod est vltimum remedium) succurratur. Item ad idem, Locus attinctionis, & vbi tumor est, radatur, deinde superponatur emplastrum subscriptum, Recipe cæpas, & super prunas bene calefacias, deinde ipsas cæpas cum frondibus porrorum & absinthii simul pista, hoc emplastrum sæpius superponas, vt pori aperiantur, postmodum superponas emplastrum mollificatiuum: cū tali medicamine iam multi Equi curati sunt. Commune remedium ad attinctionem qualitercunq; veniat & quacunque occasione, Fiant supra locum tumidum leues cocturæ ad modum craticulæ, vt nerui vltra modum extensi contrahantur, deinde loca patientia curentur, vt pili postea renascantur, oleo de vitellis ouorum secundum nostram doctrinam facto, omnia cauterio sæpe & sæpius pungantur. Item ad idem, Si attinctio sit recens, prima vel secunda die iunctura & locus scarificetur, vt per scarificationem sanguis exeat, postea gallus scindatur per medium, & superponatur calidus cum omnibus intestinis: Et si iam pluribus diebus steterit, Recipe duo cochlearia sanguinis, fuliginis cochlearia tria, salis cochlear vnum, aceti optimi cyathum vnum, stupparum tritarum manipulum vnum, bulliant omnia insimul super ignem, & emplastrum calidum quantum sustinere poterit superponatur, & mutetur semel in die donec dolor discedat.

De Grappis,

Cap. CXI.

Rappæ fiunt in iuncturis crurium circa pedes rumpentes ibi carnes per longum, & quandoque ex transuerso, more solito, incidentes, per scissuras continuè putredinem emittentes vel aquam ex superfluitate humorum ad illum locum descendentium, & intantum patientem affligunt quòd cogitur claudicare. Cura, Primò pili iuncturæ patientis depilentur modo subscripto, Accipe calcis viuæ partes tres, & auripigmenti partem quartam, quæ simul optimè terantur, & in aqua feruentissima ponantur, & simul agitentur, & tam diu decoquantur in dicta aqua agitando donec penna aliqua ibidem immissa depiletur instanter: de tali decoctione iunctura læsa grapparum vngatur, & sit tantum calida quantum patiens poterit sustinere, & dimittatur ibi prædicta decoctio donec pili iuncturæ sine difficultate pilentur, postea cum aqua sufficienter calida lauentur grappæ, vt pili qui sunt supra grappas penitus cadant: postmodum depulsis pilis, lauentur grappe cum aqua decoctionis maluarum, sulphuris, & sepi arietini, quorum substantia ligetur cum pecia postea circumcirca iuncturas læsas à serò vsque ad manè, & econuerso de manè vsque ad serò, subsequenter fiat vnguentum de sepo arietino, cæra noua, resina, & gummi abietis æqualiter de omnibus, vt bulliant ad inuicem eadem agitando, & de tali vnguento aliquantulum calefacto bis in die cum aliqua penna grappæ sufficienter vngantur, prius tamen scissuris grapparum cum vino forti aliquantulum tepido optimè lotis, & postmodum desiccatis, & hoc fiat, dicto vnguento vngendo, donec scissuræ fuerint consolidatæ, cauendo semper patientem Equum in quantum quis facere poterit

I ii   à sordibus

à fordibus & ab aqua. Consolidatis verò vlceribus grapparum, illaqueetur & incidatur vena magna in anteriori parte coxæ vt supra in Cap. de Spauanis continetur. Euacuato autem sanguine de vena, prout decet, iuncturæ læsæ grapparum crebris cocturis & decentibus vniuersaliter decoquantur, deinde cocturæ sicut dictum est curentur. Sciendum est tamen quòd grapparum infirmitas, vt in pluribus, perfectè vel congruè vix curatur. Item ad idem, Recipe sepi hircini, vel arietini, si de hircino inueniri non potest, lib. 5. axungia antiquæ lib. 1. lithargyri auri 3. 2. viridis æris 3. 1. bugeæ 3. semis, sulphuris viui octauam 1. olei laurini 3. 2. mellis crudi 3. 1. terbentina 3. 2. boli armenii 3. 1. saponis mollis quartam 1. Et omnia ista bulliant, & fac vnguentum, & depilato prius loco cum psilothro, vnge bis in die, & singulis tribus diebus laua locum cum lixiuio & sapone, vbi crostillæ & vnguentum remouentur, immediatè laua locum vino calido, & post desiccationem iterum vnge cum prædicto vnguento. Et nota quòd prædictum vnguentum valet ad grappas, siue crepatias siccas, testas longas, grisarias, & tineam. Et cum prædicto vnguento multi Equi iam curati fuerunt. Require supra in initio Cap. Item ad idem, Fac vnguentum quod sequitur, & dicitur vnguentum Ruptorium quod valet ad grappas quascunque, & crepatias, & secatias, & farculas, ad restas longas quæ nascuntur supra neruos, & post crura anteriora seu posteriora, Recipe calcis viuæ 3. 2. saponis communis 3. 1. capitelli quantum sufficit ad distemperandum: si volueris facere ita forte, loco capitelli ponas lixiuiū: & si adhuc volueris facere fortius, poteris ponere loco capitelli acerum: ex dicto vnguento vngas locum bene, & dimittas sic inunctum per diem vel plus quousque fuerit curatus: quia radices infirmitatis euellet, deinde laua bis locum cum vino tepido, postmodum curabis plagas sicut cura plagarum requirit.

De Crepatijs in crurium iuncturis,

Cap. CXII.

Intunt ægri tudines quædam inter iuncturas cruris & vngulam, rumpentes corium & carnes, quasi ad similitudinem scabiei, inferentes magnos ardores multotiens patienti, quæ contingunt ex fumositatibus stabuli madefactis cruribus, & cum tersorio sicut congruit non siccatis. Et passio ista vulgariter Crepatia nuncupatur. Cura, Fiat per omnia sicut dictum est in Cap. Grapparum, excepto quòd vena nullatenus illaqueari debet, nec crepatia decoqui debent aliqua ratione. Item fac per omnia curam positam in Capitulo proximo supra quæ incipit, Recipe sepi hircini & cat. Possunt etiam quædam remedia fieri quæ valent contra crepatias. Primò igitur depilato loco crepatiarum, prout supra in Capitulo proximo dictum est: vel aliter, Fiat vnguentum quod sequitur, Recipe fuliginis 3. 5. viridis æris 3. 3. auripigmenti 3. 1. his bene tritis ad inuicem, addatur de melle liquido tantum, quantum de omnibus aliis, deinde coquantur omnia ad inuicem vsque ad spissitudinem, immiscendo ibidem aliquantulum calcis viuæ, & agitando bene insimul cum spatula donec fuerit grossum siue spissum. sicut vnguen

vnguentum : de tali autem vnguento aliquantulum calido bis in die crepatia inungantur modo predicto, semper eas ab aqua & sordibus præcauēdo. Et nota quòd prædictum vnguentum super crepatias apponendum non est, nisi prius abluantur vino, & optimè deficcantur. Item ad idem valet fatis, si crepatie cum vrina pueri fricentur. Item ad idem valent citranguli vel bonnæ decoctæ in prunis vsque ad decoctionem consumptionis, si postea crepatia fricentur fortiter cum eis & frequenter. Item ad idem valet fatis, si Equus manè & serò remaneat in aqua marina frigida. Notandum est quòd vnguentum prædictum de fuligine viridis æris & auripigmenti mirabiliter crepatias consolidat & constringit. Item ad idem valet vnguentum quod sequitur, Recipe arsenici, auripigmenti 3. 1. cerussæ 3. 1. terantur & misceantur cum aceto, & axungia, melle & oleo, deinde inungantur crepatia cum penna, ablutione vini tepidi præcedente. Item vnguentum quod valet ad crepatias, ritiosos siue grisarias, scabiem, moros, farferellos, & tineam, Recipe coperosæ 3. 8. sinopidis 3. 2. resinæ pini 3. 4. apostolicon 3. 6. sulphuris 3. 3. olei oliuarum 3. 3. sanguinis porci 3. 6. argenti viui 3. 16. thuris 3. 3. mellis 3. 6. laua primò cum lixiuio, postea de secundo in secundū diem cum aceto. Istam curam facias per tres hebdomadas: Postmodum ad consolidandum, Recipe viridis æris bene triti 3. 6. butyri 3. 1. farinam frumenti quantum recipere potest testa nucis, mellis 3. 1. & semis: prædicta omnia misceantur, & fiat vnguentum ad consolidandum. Item pili, qui sunt supra locum remoueantur, vt supra, deinde seipsum distemperatum, seu liquefactum cum cæra immisceatur. Item ad idem, testa oui in puluerem redacta cum puluere stercoreum gallinarū superponatur: quia valde operatur. Item ad idem, calx viua cum oleo oliuarum distemperata fatis operatur. Item ad idem, Recipe rutæ & caprinellæ añ. in bona quantitate, deinde terantur bene & coquantur in fortissimo aceto & oleo oliuarum, & aliquantulum axungia porcina & sulphuris viui, olibani, & cæra, & omnia bulliant vsque ad consumptionem aceti, postea cola & vsui referua, & vnge ad solem cum necessarium fuerit. Item ad idem vnguentum expertum ad crepatias, Facias vnguentum de oleo oliuarum & tripolii, terbentina & parum cære, ex quo inungatur locus crepatiarum. Item ad idem, & est idem cum præcedenti, Recipe olei oliuarum 3. 1. terbentina 3. 2. vel 3. misce bene insimul & distempera ad ignem, deinde si vis adde parum cæra, & vnge, probatum est. Item ad idem aliud vnguentum probatum in longo tempore patientibus Equis, qui videntur quasi grisarias habere, Recipe vitella ouorum assatorū dura, & tere bene cum sale & oleo oliuarum, ex hoc medicamine locum inungito. Item ad idem efficacissimum est remedium vnguentum factum de clara ouorum, resina & melle simul in oleo rosaceo, seu violaceo mixtis & bene incorporatis.

It præterea quædam magis longa & transuersa crepatia contingens aliarum crepatiarum occasione, quæ fit inter carnem viuam & vngulam, videlicet in bullesis, gressus impediens patientis multò magis quàm alia crepatia, eo quòd crepatia ex transuerso efficitur scindens carnem ex transuerso quæ continuatur cum vngulis: & ideo cum ab eis semper prematur, patiens ab eis magis quàm ab aliis affligitur. Cura, Crepatia ista cum medicinis & vnguentis vix curari potest, & ideo beneficio cocturarum subueniendum est, vnde extremitas eius cum ferro rotundo in capite decoquatur: quoniam ex ignis beneficio dicta crepatia augmentari non potest & decrefcit. Si volueris experiri alias curas ad crepatias ex transuerso, potes, & est optimũ experimentum quod positum est supra proximo Cap. de coperosa & sinapi & resina pini, apostolicon, sulphuris, olei oliuarum, sanguinis porci, argenti viui, thuris & mellis: require supra & fac per omnia sicut ibi. Item ad idem, & est vnguentum admirabile ad plagas siue percussiones, siue in homine, siue in animali, nec oportet quòd apponatur stupigium siue casta: valet etiam ad quascunque crepatias, etiam si fuerint ex transuerso, valet etiam ad grisarias, & etiam valet ad claudos siue aquarolas. Sed quia preciosissimum est vnguentum, non deberet aliquis eo vti nisi ad plagas hominum, ad quas est expertissimum. Recipe igitur terben-
tinæ 3. 8. cæræ albæ mundæ & nouæ 3. 4. & pone supra ignem in aliquo vase stannato mundo donec distemperentur, quibus omnibus distemperatis, simul remoue ab igne, & pone super ipsa adhuc calida & distemperata dimidiam pintam vini albi non fumosi. Alii ponunt acetum, maximè cum vulnus aut plaga non est supra neruos: postea proiice vinum seu acetum, & inunctis bene manibus oleo rosaceo ducas per manus dictam pastam ex cærâ & terbentina, donec albescat, postea remitte totum in vase stannato, & misce ibi dimidiam vnciam gummi abietis & 3. 3. succi betonicæ, & pone supra ignem, & tam diu decoquatur ad ignem donec succus betonicæ fuerit consummatus, postea ponantur 4. 3. lactis mulieris vel lactis vaccæ rubeæ, & facias iterum coqui vsq; ad consumptionem lactis, hoc medicamentum custodi & reserua vsui.

St quædam passio quæ nascitur in coronis Equorum supra vngues, quæ passio quasi incurabilis esse censetur, maximè si fuerit inueterata. Et hæc passio vulgariter Grisaria nuncupatur. Cura, Aliqui dictas grisarias per aliquas vnctiones attenuant, deinde apponunt remedium ignis & sic curant. Item ad idem, Recipe furfur tritici, cancabrum siue bromium siue semulam, & habeas pinguedinem porci recentem & bene pista & misce cum dicto cancabro seu semula, & sit cãcabrum scossum à farina, hoc est, sit emula grossa ita quòd nō sit ibi aliquid de farina, postea diu bene simul bulliant cum pinguedine porci iam dicta, deinde superponatur grisariæ: facias hoc bis vel ter, quoniam liberabitur, & si plus indiget, plus fac: probatum est. Item ad idem & melius, fac omnino curam positam in Cap. de Grappis quæ incipit, Recipe sepi hircini & cæt. Item ad idem, si volueris poteris vti vnguento facto de coperosa

perosa, sinapi, resina pini & cæteris quæ suprâ posui in Cap. de Crepatiis, & ideo tam circa dictum vnguentum, quàm circa vnguentum ad cosolidandum, facias sicut continetur ibidem. Item ad idem, Fac vnguentum de terbentina & cæra & gummi abietis & succo betonicae vt suprâ in Cap. proximo continetur, & grisarias vnge, quia sanabuntur. Item ad idem, vnguentum quod sequitur, quod valet ad grappas ex transuerso & testas longas, Recipe auripigmenti 3. 1. viridis æris 3. 1. & dimidiam, vitri bene triti & puluerisati, 3. 1. semis, calcis viuae 3. 1. semis, axungia porcinae seu castratiuae 3. 3. olei communis ad quantitatem omnium prædictarum minus vna quarta. Si volueris dictum vnguentum fortius facere, ponas 3. 2. viridis æris, ex hoc vnguento vnge grisarias, donec Equus fuerit perfectè curatus. Item ad idem, Recipe curmisçi, hoc est, tithymalli maioris siue anabulam maiorem, quod est idem, lib. 2. & bene pistetur, axungia veteris lib. 1. olei oliuarum antiqui lib. 2. hæc trita simul bulliant satis, deinde colentur per pannum in aliquo vase mundo, postea inunctas ibidem 3. 1. viridis æris bene puluerisati & 3. 1. argenti viui, tantû simul agitentur, & incorporentur, quod sint sicut bene mixta, & sint sicut vnguentum ex quo inungas grisarias quousq; Equus curetur. Item ad idem, Recipe viridis æris 3. 1. mellis & aceti añ. lib. 1. et simul bulliant in aliquo vase mundo: ex quo vnguento vnge grisarias & curabitur Equus. Item ad idem, Recipe lib. vnam mellis quod disteperes ad ignem, deinde recipe viridis æris bene puluerisati 3. 2. & aluminis de moraco bene puluerisati 3. 2. postea dictos pulueres misce bene cum melle & simul agita et incorpora, donec mel fuerit in frigidatum, & hoc vnguento locum grisariarum inunge, & curabitur Equus. Item vnguentum quod curat grisarias, crepatias ex transuerso, crepatias, grappas, seracias, farelas, restas longas & omnem scabiem viuam, Recipe rasam vini seu tartarum & calciua ipsum, postea dissolue ipsum calciuatum in aqua communi, deinde congela, & habebis salem, quem misce cum modico sapone fortissimo, & fac vnguentum seu emplastrum: ex hoc vnguento vnge loca patientia, prius tamen depilatis locis, vel cum vnguento dicto suprâ in Cap. de grappis, vel cum tenaculis, ita quod sanguinet loca. Et scias quod infra vnam diem naturalem occidetur infirmitas, & dictum emplastrum liga super collum si potes, aliàs non est vis.

De mulis siue seracijs,

Cap. CXV.

Mulæ seu seratiæ nascuntur ex frigore, quando Equus frigidus tempore per viam lutosam pergit, & postea de nocte cum lutosi & madidis seu balneatis pedibus ducitur ad præsepe, & de nocte stat super terram nudam, vel super lapides cum nullo vel modico stramine, tunc humores propter laborem quando calefcit corpus ad posteriores partes descendunt, & ibi cõgelantur & tumorem faciunt, ita quod crura vltra genua inflantur. In hyeme autem accidunt & in vere: æstate verò & autumno sine inflatione latent, nisi valde antiquæ fuerint: sed in illis temporibus videlicet æstate & autumno sic cognoscuntur, pili qui sunt inter vngulam & proximam iuncturam (quem locum quidam pastoram vocat) semper stant eleuati sursum, quamuis madidi sunt, sicut setæ porcorum. Cura, Recipe calcis viue cochlear vnum, fuliginis

fuliginis cochlearia tria, salis cochlear vnum, terantur simul & conficiantur cum aceto, & emplastrum inde factum aliquantulum calidum superligetur, abrafis antea pilis crurium, & per diuersa loca inter vngulam & genu scarificetur. Quando verò mulæ siue fecaciæ inueteratę fuerint, tunc extrahantur parum super iuncturam retro pedem: sic vbi humor quasi gummi ex arbore exit, cutis versus genu finditur seu findatur, postea cum aceto & gracili ligno quidam neruus ad modum grani ordeï qui inuenitur ibi, sursum eleuetur, & in longitudine duarum vnciarum foras extrahatur, quo abstracto, absinthium, radices ebuli & vinctum vetus & stuppa lini vel canabis accipiantur & conterantur insimul ad inuicem. Emplastrum autem inde factum super plagam & inflaturam ligetur, postmodum venæ crurium intus & extra secentur seu illaqueentur. Item ad idem, Fac vnguentum ruptorium quod posui supra in Cap. de Grappis, & fit dictum vnguentum de calce viua, sapone, & capitello. Per omnia fac vt ibi: & est vnguentum optimum ad hoc. Item ad idem, Recipe calcis viuæ 3. 2. saponis iudæici 3. 1. & misce simul cum albumine oui & superpone. Et scias quòd mulas seu fecacias radicibus extirpabit. Item ad idem, super omnes alias curas est experimentum positum supra in rubrica de Grisaria quod fit ex sale, tartaro & sapone, vnde per omnia fac vt ibi. Et nota quòd hoc medicamentum curat superos Equi, si fuerit positum & ligatum supra locum superossis, abrafo prius bene loco, & stet ibi à manè vsq; ad meridiem, quia superos ex toto corrodet. Item curat grappas, scardas, & restas longas, quæ nascuntur super neruos post tibias posteriores.

De Superpositura.

Cap.

CXVI.

Hfficitur quædam læsio super coronam pedis inter carnem viuam & vngulam, faciens rupturam carnis ibidem. Et accidit hoc pedem ponendo casualiter super alium, & si fuerit antiquata, efficitur cancer. Cura, Statim quòd vulnus ob talem occasionem accidit, incidatur cum roseta tantum de vngula propinqua vulneris, & circa vulnus quòd vngula non tangat nec premat aliquo modo carnem viuam, quoniam oppressio quæ fit ab vngulis ad carnem, non permittit vulnus consolidari. Vngula verò decenter incisa circumquaque, loto prius cum vino calido vulnere vel cum aceto, curetur vulnus consolidaturum sicut in præcedentibus continetur, custodiendo semper vulnus à sordibus & ab aqua, donec fuerit consolidatum. Item ad idem, & melius, si superpositura non sit nimis magna, elixa duo vel tria oua cum cortice donec sint dura, & munda ipsa à corticibus, deinde vnumquodque per se comprimatur inter manus vt sint aliquantulum oblonga: hoc factò, ponas vnum duorum ouorum supra prunas ardentes, & ipsum bene calidum liga fortiter supra locum superposituræ & permittas ibi stare donec ouum sit quasi tepidum. Et hoc facias bis vel ter, donec locus sit aliquantulum coctus, deinde statim fuliginem recipias furni seu fusinæ ferrariorum & teras cum modico sale, & fac simul bullire in oleo, & ipsa bene calida liga super locum: cocturam ouorum non oportet reiterari ex quo semel benefacta est, sed appositionem olei calidi cum fuligine reitera & cum sale vsq; ad curationem, quod erit intra quatuor dies: interim tamen caue à sordibus & ab aqua: sed si necesse fuerit equitari, potest secunda die, dum

die, dum tamen pecia fuerit superligata. Et quum Equus reintrat stabulum, applicetur oleum calidum vt dictum est. Item ad idem, Tollantur pili circa vulnus, deinde lata cutis lardi supra vulnus alligetur, postea superponatur fuligo bene trita cum sale & axungia: vel si volueris superponatur sal assum bene tritum cum fuligine per triduum, & sit aliquantulum tepidum: vel si volueris, superponatur emplastrum factum de pice nigra, cæra, & sepo arietino, & custodiatur semper Equus à sordibus & ab aqua. Si verò caro læsa extra corium apparuerit, puluis rasuræ cornu cerui aut bouis cum veteri sapone ad consumendū eam ligeretur. Et nota quòd si vulnusex negligentia vel inepta cura redigatur in cancerum vel fistulam, si fuerit cancer curetur vt infra in Cap. de Cancro: si fuerit fistula curetur vt infra in Cap. de Fistula continetur.

De Incapistratura Equi,

Cap. CXVII.

Ontingit frequenter quòd Equus ponit pedem anteriorem et frequentius posteriorem in capistro, & quando vult pedem ipsum extrahere non potest, propter quòd accidit quòd Equus læditur in pastura pedis ex parte posteriori. Et fit ibi quædam læsio vel incisio quæ procedit vsque ad neruos, & nisi succurratur læsioni prædictæ remediis oportunis, posset Equus grauissimè lædi propter locum qui est neruosus. Cura, Si incapistratura sit recens vel non multum antiqua, habeas lanam succidam, & fac de ipsa vnum tortinellum vel torclum grossum, vt capiat incapistraturam totam & plus: in dictum tortinellum imbibas de sepo arietino liquefacto, & liga dictum tortinellum strictum aliquantulum supra incapistraturam ad modum vnus pastoræ: interim tamen caueatur Equus ab aqua. Cura, Licet dictæ ægritudini multa medicamenta possent adhiberi, quæ possunt colligi ex diuersis Capit. quæ in hoc continentur libello, submissis tamen omnibus aliis, vnum valde vtile & expertum hic ponam, quod non solum valet ad infirmitatem prædictam sed etiam valet ad omnem crepationem seu scabiem Equi & omnem rupturam, & valet etiam ad vulnera. Et vltra hoc cura prædicta tantæ est efficacæ, quòd si Equus aliquam ægritudinem patitur propter quam periculosum sit ei aquam intrare vel locum vbi patitur balneari, inungatur locus infirmitatis vnguento quod infra ponetur, & superligetur aliqua pecia dicto vnguento inuncta, & securè vadat per aquam & vbi voluerit quia aqua non poterit penetrare. Vnguentum autem tale est, Recipe olei oliuarum 3. i. terbeninæ 3. 2. vel. 3. que misce bene simul & distèpera ad ignem, deinde adde parum cære, & incorpora bene simul & vnge: probatum est.

De Paenna, Clauardo, seu Aquarola,

Cap. CXVIII.

Paenna, Clauardus, seu Aquarola, quod idem est, fit ex allisione ferri, lapidis, vel ligni retro pedem iuxta vngulam sine inflatione crurium, & crepat & fetet, & exit inde humor fetidus, quia omnis dolor prouocat rheuma, & ideo inferiora rheumatifantia indigent iuari frigidis & siccis, vel calidis temperatè & siccis. Cura, Recipe mellis cochlearia duo, fuliginis cochlearia tria, telæ aranearum, & de tinis vrticarū & salis ad libitum: conterantur omnia bene simul, & facto emplastro calido, superligetur per tres dies.

dies . Item ad idem valet , si calida stercora hominis vel anseris superligentur . Quidam vngulam eorum iuxta paennam findūt,deinde aliquod emplastrum de supradictis superponunt & ligant . Item ad idem valet emplastrum factum ex pipere , alliis, foliis caulium,& axungia porcina veteri, quia si superponatur, infra paucos dies vel maturabitur , vel morietur clauardus , aquarola seu paenna: probaui & verum inueni.

De Interferitura,

Cap. CXIX.

Interferitura prouenit quando Equus nimis strictè procedit cum pedibus vel anterioribus vel posterioribus, ex quo Equus se interfert, & ipsius gressus impediuntur, & cogitur Equus claudicare . Cura, Si in posterioribus pedibus se interfert, de vngula multo magis extra pedem quàm intra tollatur, & calcaneum ferri extra pedem auferatur. Quidam autem inter calcaneum ferri quod est extra pedem anulum ferri ponunt, vt Equus ex hoc largius ambulet ex parte posteriori . Si autem cum pedibus anterioribus se interfert, quidam tacco rotundus de sclea veteris sotularis ad latitudinem 2. 3. accipiatur & in medio eius fiat paruum foramen, atque inter pectus & spatulam eius pedis qui coniūcturam alterius percutit corium aperiatur: aperto corio, & à carne separato, cum spatula tacco imponatur, ita vt foramen taconis sit in medio fissuræ.

De Pinzanesse,

Cap. CXX.

St quoque alia infirmitas contingens Equo propriè in bullento vngulæ vbi carnes viuæ in vngulis coniunguntur, quæ velut infusio impedit & detinet gressus Equi, quæ quandoque in vno pede, quandoq; in omnibus vniuersaliter oritur: sed si sit in vno pede tantū & nō subueniatur, cito ad alios pedes transit, quæ leuiter accidit ex fluxu malorum humorum ibidem concurrentiū propter grossas fumositates inferius gravitate sua tēdentes: facilius autem accidit ex nimia frequentatione & turpitudine stabuli fumositatum, ab aqua in nocte ipsius cruribus & pedibus non siccatis, & cum itinere de intra non tersis, ex quo morbo in vngula Equi læsiones & vlcera generantur, ex quibus leuiter talis infirmitas oriri potest, quæ vulgo Pinzanesse nuncupatur. Cura, Vngulæ læsæ patientis Equi vsq; ad subtilitatem subtus soleam pedis primitus præparentur, deinde rosnetta ferrea bullesæ pedum vsq; quasi ad vium vngulæ subtilientur, adeò vt bullesæ ipsæ possint partis vndique fumositatibus exhalare, postmodū ab vtraq; parte bullesiarū flebotomēt decenter, vt exinde humores concursi euacuentur, vel cum ferro cuspidato ab vtraq; parte funditus perforetur: custodiendo semper pedes læsos à sordibus & ab aqua, nec expedit Equum aliquatenus iterum fatigari. Fiant præterea pultes de furfure, aceto & sepo sicut suprà in Cap. de Subtiliatura docetur, et tales pultes calidè quantum poterit sustinere ex tunc in aliqua pecia de lino circa pedes læsos inuoluantur, eadem bis in die renouando . Cauere tamen oportet ne patiens herbas comedat vllò modo, imò de aliis parum comedat donec fuerit deliberatus, quoniam herbæ & multa cibaria humores augent: de lingua verò quæ occasione dicti morbi læditur, dico quòd cessante morbo à pedibus linguæ vlcera solidātur.

Item ad

Item ad idem, Fiat alia puls ex qua simili modo pes Equi læsus inuclatur, bis in die renouando, Recipe sterus porcinum & calcem viuam, quæ simul bulliant in aceto fortissimo, postea fac vt supra. Alii vocant prædictam infirmitatem malum linguæ: & sunt signa infirmitatis prædictæ quum lingua est vlcerosa & limosa, ac venæ sub lingua nigrescunt: item vulnera sunt putrida, item moruilla fluunt ex ore ipsius, item vix stare potest quando malum pedis descenderit inferius. Curatur autem hæc passio etiam per hunc modum, A bradatur prius vlcerositas & limositas quæ sunt sub lingua, postea locus abrasus fricetur bene cum duobus cochlearibus fuliginis, & vno cochleari salis, et vno capite allii bene tritis, & venæ quæ sub lingua sunt incidantur & per medium secantur, vel in summitate linguæ quasi in media vncia incidatur, & iuxta vngulam intra pedem & extra, ex quatuor pedibus minuatur.

De unguis obliquis remedium bonum,

Cap. CXXI.

Ungulis obliquis atque pedibus tale adhibeatur remedium, Scrutetur frequenter & parentur ac aptentur vngulæ ad modum rotunditatis ferri, quia etsi non plenè tamen quoquomodo emendantur. Sanè vnum restat de vngularum præparationibus recordari, quòd ad interferitionem, siue ad vnus pedis ad alium percussione multum prodest, scilicet quòd vngulæ inferrando magis interius quàm exterius præparentur, & vt ferro magis alto in exteriori quàm in interiori parte sæpe ferretur, & sic onne remedium habebit. Solet etiam Equis ex macredine vel debilitate interferitio pedum contingere, quam resumpta pinguedine & viribus credimus adnihilari.

De Cudellato & habente multum frigus in pedibus,

Cap. CXXII.

SI Equus fuerit tutelatus in pede, hoc est, multum speratus in pede, aut si habuerit multum frigus in pede, tere salem & fuliginem & superpone cum stuppa grossa per tres dies, postea bis in die laua cum aceto & superpone parum de stuppa infusa in oleo calido, deinde accipe romium tritum vel corticem eius bullitum in aceto, & superpone donec sit liberatus, postea misce calcem viuam cum sapone, & per diem vnã & per noctem superpone.

De Inclauatura Equi,

Cap. CXXIII.

Idendum est deinceps de Inclauaturis, quarum species primò recto ordine sunt distinguendæ. Fit enim quædam inclauatura aliquando lædens funditus tuellum intrinsecus: Fit & alia quæ transit inter tuellum & vngulam tuellum intrinsecus nimis lædens. Tertia species est non lædens tuellum sed vngulæ viuum tangit & lædit. Prima igitur species quæ tuellum funditus lædit satis periculosa existit, quoniam tuellum est quædam teneritas ossium facta ad modum vngulæ nutriens vngulam & gubernas, & radices eius vngulæ vniuersaliter ad se trahens. Cura, Si tuellus fuerit funditus nimis læsus, subueniatur salubrius vngulas dissolando, sicut infra in Capit. de dissoluturis docebo vngularum: Si verò tuellum fuerit parum læsum, discooperiatur solea vngulæ circa vulnus cum aliquo decenti ferreo instrumento, & intan

& intantum circumcirca læsionem de vngula incidatur quòd læsio circumcirca funditus attingatur . Patefacta igitur inclauatura & bene discooperta , subtiliter solea vngulæ vniuersaliter & specialiter circa læsionem, intantum vngulam incidendo quòd spaciū tale inter vngulam & læsionem remaneat, quòd vngula non premat læsionem nec eidem adhæreat: quoniam impediret consolidatiōnem carnis & renouationem nouæ vngulæ: hoc peracto , impleatur læsio seu vulnus stuppa intincta in albumine oui, deinde vulnus curetur. cū sale trito minuto & aceto fortissimo, vel puluere gallæ vel myrti vel lentisci, vt in præcedentibus continetur: laudo tamen vt ante quartum diem inclauatura non discooperiatur, ad hoc vt humores ibidem melius coadunentur, & sic postmodum melius de loco possint extrahi . Post quartum verò diem humores seu putredo in loco inclauaturæ nullatenus dimittantur : quia de facili totam vngulam corrumpent.

De secunda specie inclauaturæ,

Cap. CXXIII.

Siclauius læsionem fecerit inter tuellum & vngulam , quæ est secunda species inclauaturæ , minus periculosa existit : quoniam tuellus non læditur nisi ex latere . Cura , Prius inclauatura illa vsque ad viuum detegatur, incidendo per longum vngulæ & elargando circa vulnus, nec non circuncidatur vngula læsioni propinqua, vt vulneri non adhæreat vllomodo: inclauatura verò discooperta, postea læsio totaliter impleatur ex sale minuto, abluto prius vulnere cum aceto, deinde supposita stuppa madefacta in aceto: pes læsus cum aliqua pecia ligetur , & postea curetur bis in die sicut dictum est renouando.

De tertia specie inclauaturæ,

Cap. CXXV.

Tertia species inclauaturæ est quæ non lædit tuellum , sed transit per medium inter viuum & vngulam . Cura, Fiat illud idem quod in secunda specie inclauaturæ dictum est: hoc tamen addito quòd discooperta & bene attincta inclauatura, vngula exterius incidatur vsque ad læsionem clauelli, vt sordis vel putredinis intra læsionem nihil valeat retineri . Et nota quòd omnes inclauaturæ quæ non tangunt vel lædunt tuellum intrinsecus facile possunt curari hoc modo , Attinctis & discoopertis prius læsionibus, funditus prout decet sebum aut cæra vel oleum aut aliquod vnctuosum feruens & bulliens intronmittatur in vulnus , Item curari possunt cum sale & tartaro tritis simul . Item curari possunt cum fuligine & oleo, & sale simul tritis & agitatis . Cura melior ad omnem inclauaturam , Postquàm fuerit bene discooperta, maximè si oporteat equitare Equum, fac bullire sal tritum in aliquo paruo vase , & postquàm diu bullierit remoue ab igne , & statim adiunge quadruplū terbentinæ & incorpora simul , prædicta omnia bene calida immitas in inclauaturam ita quòd fullosa illa sit tota plena , & post refrigerationem prædictorum proiice desuper puluerem sulphuris viui : hoc facto , superponas pluma solos de stuppa & liga stricta ligatura ; si verò necessarium fuerit equitari , superponas bobicem simul cum sepo mistam . Item si clauus vel lignum intrauerit pedem , discooperias bene vulnus , & eo discooperto habeas oleum oliuæ

oliuæ bulliens, & eleuato pede infundas & repleas vulnus, quo bene refrigerato & consumpto infundas terbentinam feruentem, & repleas vulnus pede semper eleuato, & quando fuerit quasi frigida, superponas sulphur bene tritum & plumasolum de stuppa superpone, postea ferra Equum, & equita secure quò vis, sicut ab experto audiui: tamen si per aliquos dies Equus quiesceret, melius & securius esset. Item ad idem valet puluis gallæ, myrti & lentisci introrsus in læsione: prius tamen locus inclauaturæ semper cum aceto fortissimo abluatur, Et nota quòd ad omnes læsiones pedum & vngularū, quæ accidunt occasione clauelli vel ligni aut alicuius ingredientis inter viuum & mortuum vngulæ, antequam pes vel vngula tågatur pro inclauatura inquirenda, fiant pulues de sulphure, sepo & maluis, quæ omnia bulliant cum aceto vsque ad spissitudinem, deinde tantum calida quantum pati poterit ponatur in pede læso, & cum pecia aliqua ligentur à manè vsque ad serò & è contra vt illæ leuius incidantur. Cauendum est autem à sordibus & ab aqua, & equitetur secundum quòd inclauatura magis vel minus periculosa existit.

De Inclauatura quæ rumpitur in cõrona pedis,

Cap. CXXXVI.

Accidit aliquando ex imperitia medicantis quòd Inclauatura non bene attingitur nec curatur, vnde contingit quòd putredo læsionis inclusa inter vngulam, cū nō habeat viam nec exitum, facit sibi viam inter viuam carnem & vngulam, videlicet supra pedem rùpens carnem & fit ibi quoddam vulnus emittens putredinem. Cura, Claudatur via superior, & per omnia curet tale vulnus, sicut curatur vulnus Superposituræ. Require ergo supra in Cap. de Superpositura. Inclauatura tamè inferior subtus soleã requiratur & attingatur vsq; ad viuũ, deinde curetur sicut alię inclauaturæ.

De Ficu quæ nascitur in pede soleæ Equi.

Cap. CXXXVII

Accidit quòd pes Equi læditur subtus vngulam in medio soleæ, & hoc contingit vel ex ferro vel ex offe vel lapide vel ligno vel alio simili vsque ad tuellum intrante, propter quod tuellus aliquando læditur vehementer, ex qua læsione cum inciditur vngula circa vulnus propter negligẽtiam Marefcalli, vt supra in Cap. de Superpositura & Inclauaturis dictum est, nascitur ibi quædam carnis superfluitas à tuello procedens super soleam pedis in superficie permanens, facta ad modum fici siccæ. Et ideo ficus vulgariter nuncupatur. Cura, Incidatur vngula quæ est circa vulnus intantum funditus quòd fiat spacium cõdecens inter soleam pedis & carnem superfluam quæ dicitur ficus, postea verò dicta caro superflua quæ ficus dicitur, vsq; ad soleæ superficiẽ incidatur, deinde restricto sanguine, spongia marina super ficum cum aliqua pecia strictius alligetur, vt residuũ ficus, quod in pede remanserit, vsque ad tuellum funditus corrodatur. Corrofa verò ficu, curetur læsio sicut de aliis læsionibus est superius expressum. In defectu verò spongię, multum valet puluis asphodelorū vel alii pulueres corrosiui: excepto resalgari, quod non probatur: quoniam immoderate violentum existit: cauendum est autem ne fiãt ibi cocturæ, quoniam tuellus propter teneritatẽ suam, ab igne posset lædi quòd vngula à tuello cadere vel diuidi cogeretur.

K

De subiect

Ontingit interdum quòd solea vngulæ subtus pedē tam diu ducitur sine ferris equitando per loca montuosa, dura vel petrosa, quòd quasi ad nihilatur, & intantum subtilis efficitur, quòd tuellus intrinsecus à prædicta solea vngulæ defendi non potest: propter quod tuellus necessario læditur ex oppressione vel alicuius alterius rei duræ, & læso tuello, fit inter tuellum & soleam quædam congregatio sanguinis cum dolore, & humores ad locum dolentem concurrunt. Et hæc passio dicitur Subiactura. Cura, Dissolatur solea, secundum quòd læsioni congruit, aut tota si magna fuerit, aut media si minor, aut parum si parua, vt euacuentur humores ibi confluentes, & tuellus læsus melius pro velle curetur. His peractis postea per omnia fiat vsque ad conualescentiam, sicut videbis infra in capitulo quod est de Dissolaturis vngularum.

Ontingit quandoq; q̄ infusio Equi ex negligentia vel imperitia medicantis descendit ad pedes, & hoc propter humores more solito ad crura fluētes. Cura, Si Infusio recens fuerit vel moderna, sic curetur, Extremitates vngulæ in anteriori parte pedis cum parua rosnetâ in tantū cauētur funditus, donec vena magistra pedis, quæ tendit ibidē, rumpatur, deinde attincta seu rupta cū rosnetâ, vsq; ad debilitatem corporis sanguis permittatur exire, & hoc fiat in omnibus pedibus claudicantibus, si videatur expedire: post extractionem sanguinis congruentem & restrictionem impleatur vulnus sale minuto & supra sal in vulnus positum ponatur stuppa in aceto infusa, vt à vulnere separari non possit, vsque ad duos dies nullatenus dissoluatur, postmodum curētur vulnus cum puluere gallæ vel myrti vel lentisci, mutando bis in die: abluto tamen prius vulnere cum aceto. Semper autē custodiatur Equus à fordibus & ab aqua, donec fuerit sanatus.

Liquādo contingit humores ad pedes defluere inter vngulas occasione infusionis, & propter incongruā curam dū morantur ibidē diu, antiquātur in loco, quod periculosum existit. Cura, Pedes claudicantes penitus dissolentur, vt humores & sanguis inclusi ibidem euacuentur ad plenum: igitur solea subtus vngulam vndiq; circa extremitates circuitus vngulæ cū rosnetâ cōgrua incidatur, deinde solea pedis circūuersa violenter extrinsecus extirpetur, qua extirpata dimittatur vngula ad libitū sanguinare: deficiente sanguine, stuppa cū albumine oui infusa intromittatur habūdanter in vulnus, totum pedem læsum cum pecia bene ligando, & vsq; ad duos dies in tali medicamine dimittatur, & postea loto vulnere cum aceto fortissimo aliquantulū calido, statim de sale minuto & tartaro bene tritis & æqualiter sumptis vulnus totaliter impleatur, eum bene ligādo cum pecia, nec vsq; ad tres dies aliquid remoueatur: post appositionem autem salis triti & tartari, superponatur stuppa in aceto fortissimo madefacta, deinde bis in die in aceto fortissimo calido pedis læsio abluatur, & superaspargatur de puluere gallæ vel myrti vel lentisci

vel lentisci vel tartari: nam carnes consolidant & humores constringunt, & vsque ad consolidationem carniū & renouationem vngulæ talis cura procedat custodiendo pedem læsum à sordibus & ab aqua. Potest & aliud vnguentum fieri ad consolidationem carniū & constringendum humores, quo non est vtendum nisi post appositionem salis & tartari, Recipe olibanum, masticem, picem græcam, & aliquantulum sanguinis draconis, & misceantur cum cæra noua liquida & cum tantūdem de bono sepo arietino, bulliant ad inuicem, & fiat inde vnguentum, & de tali vnguento aliquantulum calido vtere ad consolidationem carnis & ad constringendum humores. Et nota quòd multæ & diuersæ infirmitates vel læsiones pedibus Equi eueniunt propter quas necessariò oportet vngulas desolari, quod quum acciderit & vngulæ desolantur prædictis medicaminibus curentur. Et est sciendum quòd ad omnes vngulas augmentandas & humectandas, & vt ad ferrandum melius præparentur, & pro velle melius incidantur potest fieri emplastrum quòd sequitur, Recipe maluam, parietariam, sulphur & sepum arietinum, quæ omnia simul bulliant eadem sepius agitando: de tali decoctione calida vngulæ totaliter inuoluantur, pluries eadem renouando.

D mutationibus unguarum,

Cap. CXXXI.

ACCIDIT pluries ex negligētia Marecalli quòd humores fluentes ad pedes & ibidem diutius interclusi intantū inter vngulas antiquantur, quòd necessariò vngulam à tuello intrinseco separāt & euellūt, viam quærentes exterius exeundi cum non habeant; vnde cogitur patiens læsam vngulam immutare. Aliquando contingit quòd vngula læsa separatur penitus à tuello, & illud accidit propter fumositatem humorum multorum ad vngulam defluentium, & quandoq; vngula paulatim se diuidit à tuello, & cooperante natura vngula noua renascitur veterem propinquam consequens, quod ex humorum paucitate contingit. Cura, Statim vetus vngula cum rosnetâ circumcirca modicum incidatur vbi iungitur cum nouella, ita quòd vetus vngula (quæ fortis est) non lædat vel comprimât teneram & nouellam, deinde recipiantur duæ partes de sepo arietino, & tertia pars cæra, & cum modico olei oliuarum insimul bulliant donec fiant vnguentum, de tali autem vnguento aliquantulum calido bis in die noua vngula inungatur. Et nota quòd dictum vnguentum ad augmentationem & renouationem omnium vngularum habile reperitur: Custodiatur tamen vngula à sordibus & ab aqua, & prædicta cura adhibenda est donec prædicta vngula fuerit bene mutata. Ad faciendum crescere vngulas fac vnguentum positum infrà in Capitulo proximo de Seta seu Setula quod incipit, Recipe radices consolidæ libram vnam, radices ebuli libras 3. & cæt. De vngula verò quæ ilico diuiditur à tuello, & penitus cadit, propter nullum moræ dispendium, dicere prætermitto: aliquod tamen remedium inuenitur quod tale est, Recipe picis græcæ, olibani, masticis, boli armenici, sanguinis draconis & galbani æqualiter, puluerisētur omnia et liquefiant cū duabus partibus sepi arietini, & tertia parte cæra omnia simul attingedo.

K ii Deinde

Deinde accipiatur pannus lineus fortis, & immittatur totus in confectione prædicta, & totaliter infundatur: de tali panno sufficienter in huiusmodi confectione inuoluto fiat capellum seu sotulare ad modum tuelli & pedis vngulæ, & desuper imponatur, ita quòd tuellus sit semper in cõcauitate capelli seu sotularis, & bis in die capello seu sotulari extracto abluatur cū aceto fortissimo aliquantulum calido factò, iterum immisso capello seu solutari super tuellum, semper cauendo ne tuellus ab aliquo duro feriat: verum quia Equus propter amissionem vngulæ super pedes diu stare non potest, fiat ei cubile vel stratum de paleis longis vt pro velle quiescat: & si Equus rectè stare non posset, semper autem iacere nimiù tediosum foret atque damnosum, paretur vt stet rectus artificialiter tali modo, Accipe quatuor brachia panni fortis & grossi canabis, & si expedierit, fiat fortius cingulis ibi sutis, & sub pectore & ventre Equi pannus totaliter collocetur, ita quòd amplitudo panni à medietate ventris vsque ad extremitatem pectoris protendatur, deinde ligentur funes in vtroque capite panni & suspendatur bene ligando ad trabes, taliter quòd totum Equi corpus sustineatur à panno & funibus supradictis. Equus tamen, quantum suum posse fuerit, leniter premat terram, & sic iuuando naturam cum artificiis prædictis pro renascendis vngulis remedium poterit inueniri. Et nota quòd in omnibus ægritudinibus quæ Equum prohibent stare in pedibus, prædicto artificio panni vel funium congruè poterit adiuuari. Item si vngulæ duræ fiant post renouationem ipsarum et fortes, facias decoctionem seu emplastrum quod sequitur, Recipe puluerem gallæ & tantundem de furfure & cum aceto fortissimo bulliant insimul agitando, & immiscendo ibidem aliquantulum salis: de tali verò decoctione pes Equi vniuersaliter inuoluatur cum aliqua pecia ampla de lino ligando, bis in die tantummodo renouando.

De Setula seu Seta Equi,

Cap. CXXXII.

Dicendum est de alia læsione vngulæ quæ vulgariter Setula seu Seta dicitur. Et est species fistulæ quæ in vngula Equi nascitur. Fit igitur seta in Equi pede vsq; ad tuellum intrinsecus vngulã per mediũ scindens, aliquando autem ex latere & tunc dicitur Setula: scissura eius à corona pedis incipit & protenditur per longum inferius vsq; ad extremitatem pedis vel vngulæ, emittens quandoq; viuũ sanguinẽ per fissuram vel scissuram. Accidit autem ex læsione tuelli manentis in vngula, quum talis morbus initium habeat à tuello, & quandoque quum Equus est iuuenis, vnde propter teneritatem vngularũ (quia tener tuellus citò læditur aut percussione, aut alicuius duri loci compressione) facile suscipit læsionem propter quod Equus cogitur claudicare. Hæc autem infirmitas Seta vulgariter nũcupatur. Cura, Inquiratur primò radices Setæ versus tuellũ iuxta radices coronæ pedis inter viuũ & mortuũ vngulæ, rosnetæ desuper vngulam incidendo quousq; incipiat sanguinare: deinde accipe serpentem viuũ & frustatim minutè incide, abiectis prius capite, cauda & intestinis, frustra verò illa in aliquo vase pleno oleo oliuarum coquantur intãtum, quòd carnes serpentis in oleo dissoluantur et liquefiant, et ossa penitus arefiant, & fiant

& fiant velut vnguentum . De tali autem vnguento quod vulgo serpentis vnguentum vocari solet, aliquantulum calido radices setæ bis in die vngantur donec seta mortificetur, & ad pristinum statum reducatur vngula : custodiatur tamen pes Equi ne ab aqua vel sordibus tãgatur aliqua ratione, herbas etiam Equus non comedat vlllo modo. Item ad idem , Incidatur prius vngula de super cum rosnetâ vsq; ad viuum, deinde radices setæ penitus decoquantur: vel si volueris poteris mortificare cum puluere asphodelorû, vel cum aliis pulueribus cancrum extinguentibus, vt infrâ in Cap. de Cancro continetur: postmodum conficiatur quædam mixtura de puluere olibani, & mastice, & sepo arietino, & cæra sumptis æqualiter, quæ simul omnia decoquantur, & fiat ex eis vnguentum, de quo vnguento bis in die vsq; ad cõsolidationem carnis & renouationem vngulæ inungatur locus setæ, & aliquantulû suprâ vt tangat pastoras adiacentes vngulæ: sed experientia approbante vnguentum serpentis commendatur plus omnibus aliis supradictis . Et nota quòd si frustra serpentis grosse incisa, veru assentur donec pinguedo incipiat liquefieri, & pinguedo illa tollatur sic ab igne & super pulmoncellû dorsi Equi stilletur sufficienter, mirabiliter in vna die pulmoncellum destruit & consumit. Cauendum est autem ne de illa pinguedine in aliqua parte corporis aliquid cadat. Item ad idem, Primò cauetur seu lquaretur vngula vsque ad viua in carnem, ita quòd non sanguinet si fieri potest, deinde habeas ferrû candens in hac forma, **V** ita q; vngatura iungat se cum cauatura seu squaratura, postmodû radicẽ caprinellæ bene lotam cum axungia & sale bene tere, & superponatur donec Equus sanetur: & detur Equo longa quies, vt vngula penitus confirmetur. Item ad idem valet vnguentum ruptorium, quod fit ex calce sapone & capitello: Require suprâ in Cap. de Grappis, & fac per omnia sicut ibi. Item ad idem, Vnguentum quod sequitur plurimum commendatur, Recipe armeniâ, galbani, serapini, picis græcæ, olibani & mastice añ . 3 . 2 . sepi hircini vel castrati lib . 1 . cæra albæ 3 . 2 . olei oliuarum 3 . 2 . terenda terantur, & cum aliis misceantur in vrceo nouo, deinde ponantur ad ignem semper mouendo cum vno baculo, & insimul incorporando donec fuerit liquefactum, & hoc vnguento vngas ipsam setam seu setulam bis in die quousq; fuerit Equus sanatus . Item ad idem, Abradatur locus ille vbi seta nascitur vsq; ad genu, deinde vena quæ super rimam vngulæ descendit ligetur, & inter vngulam & carnem fiat scarificatio, ita quòd humor ille violentus educatur, postmodum cauterisetur, & post quartam vel quintam diem puluis cerussæ seu æris vsti superponatur vel aspergatur, & in rimam vngulæ ladanum, styrax & colofonium ad humorem constringendum liquefiant. Item ad idem, Cauetur seu quarretur vngula cum ferro ad hoc apto vsque ad radicem infirmitatis & profundè pungatur, vt humor eiiciatur & exeat; postmodum prædictus puluis de cerussa & ære vsto superspergatur, addito puluere arsenici, & dum vngula noua crescit: abluatur pes Equi fece boni vini odoriferi . Item ad idem, Sepum hircinum cum fumo terræ & flammula distemperatum & liquefactum in illa scissura iniiciatur ter aut quater, hoc est, tribus vel quatuor diebus quotidie bis in die : & hoc est valde expertum.

Item ad idem valet mirabiliter puluis gallæ & ossium dactylorum & cerussæ, cum cæra liquefacta distemperantur. Item ad idem, Teratur radix caprinellæ, & radix taxi barbassii, añ. cum axungia porcina veteri, & superpone fissuræ in modum vnguenti, & interim Equus non exeat domum. Item ad idem, Superinfunde lardum feruentissimum donec locus setæ albescat, postea caua siue carra vngulam donec sanguis exeat: quia cito sanabitur. Item scire debes quòd postquam hæc passio incipit inueterari, periculosa est & quodammodo incurabilis. Item nota quòd vbicunq; cancer aut fistula oritur seu nascitur, possunt fieri remedia supradicta quæ fiunt ad setam. Item ad idem, Recipe sal gemmæ in quantitate vnus auellanæ & quadra ipsum ad modum vnus tapilli, deinde recipe de oleo oliuarum, vbi misceatur aliquantulum de puluere salis gemmæ, & fac oleum bene bullire seu feruere supra carbones, quo facto recipe sal sic quadratum, receptum inuolue in panno subtilissimo lineo & pone in capite baculi fixi, & liga strictè, postea pone dictum taxillum salis gemmæ in oleo feruentissimo, & tene ibi per spacium quo dici posset vnum Pater noster, deinde remoue & pone in principio setæ, & hoc fac tricesies semper descendendo vsq; ad finem setæ, & qualibet vice teneat supra setam donec taxillus ille incipiat infrigidari: quo facto facias vnguentum ad faciendum vngulam nasci, & quiescat Equus in stabulo donec vngula creuerit solida sine fixura per duos digitos ad minus: vel facias vnguentum subscriptum, quod fit ex radice caprinelli, cyclaminis, & aliis vt ibi cõtinetur, & ex ipso post dictam cocturam salis gemmæ inunge, quia infallibiliter curabitur: & hoc iam pluries sum expertus, & verum inueni, nec oportet propter hoc Equum quiescere, sicut ibi dicitur expressè. Itē ad idem experimentum efficacius omnibus prædictis, Recipe salis tartari quantum videris expedire, & ipsum pone in oleo oliuarum, & facias simul cum eo ad ignem bullire fortissimè seu feruere, postea cum aliqua pecia posita in aliquo baculo, sicut fecisti de salis gemmæ, ponas supra fissuram vngulæ tricesies, descendendo à principio vsq; ad finem: sal enim tartari subtilius est, & radices setulæ melius penetrabit: deinde ad faciendum vngulam renasci, facias aliquod de vnguentis sequentibus, vel vnguentum superpositum de armeniaco, galbano, serapino, pice græca, olibano, mastice, sepo hircino vel castratino & cæra alba. Item aliud experimentum & curabitur Equus, nec oportet Equum custodiri in stabulo nisi per quindecim dies, & ex tunc poterit equitari, ita tamen q̄ in cursibus vel saltibus nõ exerciteat, Recipe succi radice caprinellæ, cyclaminis, & plantedium añ 3. 8. axungia veteris 3. 1. sanguinis draconis, olei camamil læ, terbentinæ, butyri, dialthæg añ. 3. 8. cæra albæ 3. 8. sepi hircini vel arietini lib. 8. olei oliuarum lib. 8. soluenda soluantur ad ignem, & bene incorporentur, postea superpone dictos succos et sanguinem draconis, postea puluerisatum bene, & optimè incorporetur simul, hoc vnguentum pone super fissuram vnguis Equi, & renoua quotidie bis in die. Post quindecim dies Equum si volueris potes equitare: veruntamen, vt prædixi, non currendo: & nihilominus quotidie bis videlicet manè & serò vngula Equi vngatur, donec vngula solida & sine frixura descendat. Item ad idem, Recipe succum cyclaminis 3. 1. olei camamil læ 3. 1.

læ 3. 1. & semis, sanguinis draconis 3. 8. dialthæ 3. 2. olei oliuarum 3. 1. terben-
 tinæ 3. 1. sepi castratini 3. 6. cæræ albæ 3. 1. ex his omnibus fiat vnguentum,
 ex quo vnguento debet seta & pes Equi inter coronam & vngulam de manè &
 serò quotidie vngi: & hoc fiat vsque ad quatuor menses: potes tamen si volue-
 ris eum quotidie equitare, dūmodo eū non exerceas in currendo vel saltando.
 Item ad idem poteris vti vnguento quod positum est suprā in Capit. de Crepa-
 tia ex transuerso, quod fit ex terbentina, cæra alba noua & munda, & gummi
 abietis, & succo betonicæ, sicut ibi plenissimè continetur. Quidam verò sic cu-
 rant setulam, Primò cauant seu quarrant setulam cum rosnetâ suauiter, ita quòd
 non sanguinet, & purgant ab immundiciis quæ sunt in scissuris illis, postea fa-
 ciunt bullire puluerem salis gemmæ in oleo oliuarum in aliquo cochleari ferreo
 quod habeat rostrum aliquod subtile, & per illud rostrum proiciunt oleum fer-
 uens paulatim in setam incipiendo superius à corona, ita quòd seta coquatur à
 capite vbi habet originem in corona vsque ad extremitatem vngulæ: & post-
 quàm sic fuerit cocta, inūgatur pes & tota vngula cum corona semel in die cum
 infra scripto vnguento quod valet ad setulam, & facit vngulas mirabiliter cresce-
 re, & ipsas conseruat ne frangantur, Recipe radices consolidæ lib. 1. radices ebu-
 li lib. 1. & semis, & ipsas lotas minutatim incide, & aliquantulum conteras in
 mortario, deinde recipe sepi hircini vel arietini si de hircino haberi non po-
 test, olei communis añ. lib. 1. axungia porcina veteris lib. semis, bulliant om-
 nia cum modico vino vsque ad consumptionem vini, postmodum cola & com-
 prime radices bene, deinde recipe terbentina 3. 4. mastice 3. 8. sanguinis dra-
 conis 3. 8. rasæ pini albæ 3. 1. semis, serapini, armeniaci, oppoponaci, olibani
 albi, añ. 3. 1. picis naualis 3. 3. mellis 3. 2. cæræ nouæ 3. 2. in hyeme: In æsta-
 te verò 3. 3. terenda terantur, cribellentur, conficiantur, & fiat vnguentum, de di-
 cto vnguento pes inungatur, vt prædixi, & infra octo dies vngula crescet & ve-
 niet sana: interim etiam Equus non exeat stabulum, & semper suprā principi-
 um setæ superligetur aliqua pecia ne sordes ingrediantur setam, & hoc quousq̃
 vngula appareat sana ad longitudinem vnus medii pollicis ad minus: & post-
 quàm vngula apparuerit sana ad longitudinem vnus vel medii pollicis, vt præ-
 dixi, tunc inter setam & vngulam sanam quæ descendit reincidas cum rosnetâ
 seu facias carraturam ex trāsuerso longam ad mensuram medii pollicis ad plus,
 & sit stricta quantum strictior esse potest. Profunda verò sit quousque inuenia-
 tur vngula subtus sana, & semper quando Equum patientem setam ferrari con-
 tinget, de vngula quæ directè est sub seta eleuetur magis quàm aliundè, ita q̃
 ferrum nullatenus ibi applicetur vngulæ: nam ex compressione ferri vngula
 posset scindi. His factis Equus securè potest equitari: dum tamen nec longo
 cursu nec multis saltibus fatigetur. Si verò vngula Equi sit nimis dura, ita quòd
 non possit bene cauari cum rosnetâ, vel Equus sit impatiens, fac infra scriptum
 vnguentum ad mollificandum vngulam, Recipe calcis viuæ partes duas, sapo-
 nis partem vnâ, capitelli tantum quòd prædicta bene impastentur simul, ad
 modum vnguenti liquidi, & pone cum stuppa supra locum quem vis mollifica-
 re, & liga desuper: caueas tamen in quantum potes quòd non tangat nisi vngu-
 lam, sò

lam eò quòd vlcerat carnes & coronã, & dimitte stare per quatuor vel quinque horas & mollificabitur locus intantum, quòd cum vnguibus poteris remouere de vnguibus Equi quod voles. Si verò capitellum haberi non possit, loco capitelli ponas lixiuium forte, & vnguentum factum de lixiuio dimitte plus stare supra locum mollificandum, quàm illud quod factum est de capitello.

De Maledicto in pede,

Cap.

CXXXIII.

SI Equus habet Maledictum in pede, subsequens remedium adhibeatur, Recipe saluix partes duas, & lardi partem vnam, tere & superpone quoniam sanabitur pes.

De alio malo in pede,

Cap.

CXXXIII.

I Equus haberet malum in pede & subularet seu elanciare in corona, primò remoue pilos & discooperi bene locum, postea superpone farinam bene mixtam cum axungia & coctam, & hoc fiat duobus diebus bis in die renouando, deinde superpone calcem non extinctam cum sapone ac sepo commixtam, & hoc facias tribus diebus renouando similiter bis in die, postmodum laua cum aceto calido, & superpone ibi herbam que dicitur caprinella vsque ad deliberationem.

Si Equus doluerit propter laborem in pede,

Cap.

CXXXV.

QUUS si doluerit pedem ppter laborem, accipias eum de vngula eius & videas vbi est causa doloris: hoc iuuento, vre locum ferro calido et superpone cæram, sepum & picem simul liquefacta.

De Ragiaturam siue Dysenteriam patiente,

Cap.

CXXXVI.

ACCIDIT aliquando alia infirmitas Equo in ventre eius rugitum faciens & in intestinis, & cogit Equum sæpissimè stercora emittere indigesta & liquida sicut aqua. Contingit autem multotiens ex nimia comestione & indigesta, quum statim anteq̃ digerat cum festinantia equitatur, aut ex potu nimio aquæ frigidæ post comestionem ordeï sine intervallo. Item accidit propter cursum post multam potationem aquæ immediatè. Item ex nimia inflatione corporis dolorem habentis. Debilitatur autem Equus ex nimio fluxu ventris intantum, quòd vix potest se cruribus sustinere. Item accidit ex cholericò & furioso humore. Dicitur autem hæc passio vulgariter Ragiato, alii vocant Forate. Cura, Cum videbitur Equus equitando bis vel ter longè stercus emittere quasi aquam & ordeum indigestum, incontinenti auferatur ei frenum & sella, & penitus dimittatur liberè ire pascendo, nec aliqua ratione moueatur inuitus, donec fuerit decenter constipatus: quoniam motus corporis ventrem & intestina exagitat. Herbas prati recentes comedat pascendo, quoniam mirabiliter profunt ei quia ad digerendum sunt faciles, & sunt optimæ stomacho debilitato ratione ordeï præcedentis. A potu inquantum poterit caueatur: quoniam aqua quum sit liquida infirmitatem potius augmentaret: & hoc fiat donec Equus penitus conualescat. Item ad idem, Si dicta passio processerit ex nimia & superflua comestione, nõ tribuatur ei annona nisi in modica quantitate & leuis, vt far & cancabrum & similia, & detur ei aqua ad bibendum tepida mixta cum farina. Item suffumigetur Equus cum fumo arsenici

nici & thuris . Si dicta passio processerit propter furiosos & cholericos humores incurabilis erit & prauum signum mortis , & manifestum erit cum Equus perdet appetitum . Quando verò contingit ex hac infirmitate Equum infundi , fiat per omnia sicut infra in Cap . de Infusione Equi dicetur & docebitur . Item ad idem , Coque ad vmbilicum in circuitu & sanabitur .

De Infusione Equi ,

Cap .

CXXXVII .

St & alia Equi infirmitas quæ plerunque accidit ex nimia comestione & potatione , & quandoque ex immoderato labore aut grauiũ dolorum vexatione , propter quod dissoluti humores ad crura descendũt & vngulas , ex quo Equus cogitur claudicare , aut ex vno pede , aut ex duobus , & aliquando ex omnibus , & crura in ambulando grauissimè mouet , & in sua reuolutione difficile se habet . Ex cibo potuq; supfluo accidit : quoniam sanguis & humores alii exinde augmentãtur . Ex immoderato labore aut grauium dolorum vexatione quandoq; accidit quòd humores exinde dissoluntur , vnde tam ex superfluitate quàm ex dissolutione decurrunt & fluunt humores ad crura & pedes & vngulas nisi statim & celeriter obuictur . Hæc autem passio Infusio vulgariter appellatur . Cura , Si Equus fuerit pinguis & perfectè ætatis pro velle potus sibi præbeatur , postea verò de ambobus temporibus & singulis cruribus de venis solitis quasi vsq; ad debilitatem corporis minuatur , vt humores currentes commoti ad crura subtrahantur , deinde velociter in aqua frigida currenti vsque ad ventrem immittatur , in qua etiã assiduè teneatur : nihil tamen permittatur comedere vel bibere deinceps donec ex toto fuerit liberatus . Si verò Equus fuerit iuuenis vel macer non detur sibi potus sicut dixi , sed in aëre frigido sicut & cum freno in alto ligetur intantum , quòd collum & caput cogatur extendere versus aërem quantum potest , deinde rotundi lapides ad modum pugilli grossi sufficienter Equi pedibus supponantur , veluti si fiat eidem cubile vel stratum , ita quòd super dictos lapides Equus moretur , & ex assidua opprefsiõne lapidum rotũdorum pedes & crura continuè sint in motu , vnde ex assiduo motu crurium nerui pigri propter humorum concursus suam expellant grauedinem , & pars superfluitatis decurrentis ad tibiã consumitur nec fit ibidem attinctio : quoniam superiores partes euacuatae sunt propter minutionem & insuper abstinentiam , & ideo non fit repletio . Cooperiatur verò Equus panno lineo , & nihil comedat , nec etiam aliquatenus à sole tangatur : & hoc fiat quousque perfectè fuerit curatus . Et nota quòd prædicta infirmitas non nocet iuuenibus Equis , imò prodest : quoniam propter humores descendentes ad crura tibiã ingrossantur . Item ad idem , Decoquatur hordeum in aqua , deinde deferatis Equi quatuor pedibus ponatur dictum hordeum bene calidum in dictis peciis , & postmodum ligetur cum peciis bene calidum in quatuor pedibus Equi , Equo ad libitũ hordeum comedente . Item ad idem , Quidam infundunt panem in aceto forti & dant Equo illud bibere , postea ponunt in loco frigido Equum , & dant ei comedere & bibere sicut vult . Item , Alii lauant Equum in aqua frigida bene , & statim ipsum equitant donec sudet , deinde minuunt ipsum ex ambobus cruribus . ¶ Magister Maurus materiam de Infunditura aliter profequitur :

tur : quia dicit quòd infunditura accidit Equis quandoque ex repletione, aut ex nimia superfluitate comestitionis, quandoq; ex labore, aut ex immoderata humorum dissolutione, interdum quum post exercitium dimittitur in frigido aëre discooperto & vento positus, aliquotiens ex potu festinato post annonam infunditur Equus, eò quòd humores inferius infunduntur & occupāt imam partem, siue quia calore dissoluuntur, siue ex multitudine humorum. Sed quæritur quare hæc passio quum ex humorum dissolutione & multitudine fiat, non occupet pedes posteriores quemadmodum anteriores? Dicimus, hoc ex calore cordis accidere potest, in illa parte dominantis & ex humorū vicinitate: humores enim in posteriori parte permanentes, tum quia pauci sunt, tum quia nimium distant à fundamento caloris naturalis, dissolui non possunt ad hoc vt possent talem passionem mittere ad pedes posteriores. Signa ad cognoscendum hanc passionem sunt ista, Equus patitur grauedinem in toto corpore & motus eius valde difficilis, ita quòd retro nō potest se mouere: & si mouetur ita incedit ac si super prunas ambularet, item tibiae siue crura tenet spasmosa. Cura, Ante omnia (si ex comestitione processerit) caueatur à cibis & potu, postmodum de vena colli siue de vena cruris anterioris sub genu de vtraque tibia vsque ad λαποθυμίαν, hoc est, vsque ad defectionē minuatur. Item ad idem, Recipe puluerem radicis raphani vel falicis & ipsum insuffla per cannulam in naribus, deinde ipsum statim facias ambulare & sanabitur.

De Moro siue Sello,

Cap.

CXXXVIII.

Voniam morbi naturales non omnes curari possunt aliquid de incurabilibus omittendum est, quia nihil vtile inde sequeretur: tractare igitur de curabilibus vtile & necessarium est. Dicamus de Moro siue Sello, quia alicui speciali morbo hæc infirmitas non approbatur. Dicimus ergo quòd Morus siue Sellsus est quædam infirmitas carnis granulosa proueniens in cruribus vel in aliis partibus corporis ex corruptione materiæ generata, faciens grossiciem quãdam carnis gramulosæ sine corio & pilo ad magnitudinem vnus auellanæ vel nucis, quandoque maior quandoque minor corii superficiem superans. Cura, Superfluitas illa carnis incidatur, sicut cautius fieri potest, vsquequo caro cum corio complanetur, deinde si locus neruosus non fuerit, ferris ignitis rotundis decenter radicitus decoquatur. Si verò locus neruosus fuerit, teratur resalgar ad pondus vnus careni deceter et superspergatur, & si plus apponi expedierit, plus apponatur secundum q; magis & minus expedire videbitur, quoniam resalgar corrodit acriter sicut ignis: deinde corrosis radicibus morbi funditus, intromittatur in vulnere stuppa in albumine oui infusa decenter, & de tali stuppa vulnus totaliter impleatur vsq; ad tertiam diem, semelq; quotidie mutetur prædicta stuppa intincta: deinde pro festina vulnerum solidatione accipiatur calx viua & tantundem mellis, & incorporentur simul agitando, & fiat inde panis vnus, qui postmodum in lento igne coquatur donec fiant inde carbones de quibus fiat inde puluis, & de tali puluere imponatur vulnere cum stuppa minutè incisa, ea tamen intincta, bis in die mutando: prius autem abluto vulnere vino forti aliquantulum calido, In defectu verò resalgar, Recipe calcis

pe calcis & tartari añ. 3 . 4 . auripigmenti, viridis æris añ . 3 . 2 . puluerisentur ista subtiliter ad inuicem, & immittatur in vulnere bis vel ter vel quater, donec radices morbi prædicti funditus confundantur, semper prius tamen abluto vulnere cum aceto : hic autem puluis minus violentus est puluere resalgaris . Sciendum est tamen, quòd vix aut nunquam pilii renascentur ibidem .

De Glandulis testudinibus & scrofulis,

Cap. CXXXIX.

Landulæ, testudines vel scrofulæ fiunt ex materia corrupta in vno loco se coadunante, quia nascuntur inter coriũ & carnẽ . Cura, Scindatur corium desuper per longum & extrahatur Glandula, testudo vel scrofula manibus, cautè vngulis excarnando : vel aliter, scindatur corium vt prædictum est, postmodum superaspergatur puluis resalgaris bene triti : vel aliter, scisso corio per longum, & extracta Glandula, testudine vel scrofula, locus postmodum ferro ad hoc apto ignito decoquatur. Item ad idem, Fac curam suprapositam in Cap . de Spauanis, quæ incipit, Radatur primò locus, deinde recipe radicem & cat . hoc tamen addito, quòd ad Glandulas, & scrofulas supradictas lupini incisi & bene pisti ponantur tribus vicibus sicut supradictum est, & postmodum ponatur pix, & non auferatur quousque cadat. Item ad scrofulas extrahendas sine ferro, Confice cantharides & stercus bouinum cum aceto, postea super locum vbi sunt scrofulæ prius rasum, ad modum emplastri ponatur & superligetur: vel aliter, Scisso corio, vt prædixi, superaspergatur puluis calcis viuæ, tartari, auripigmenti & viridis æris sicut prædixi supra in Cap . de Moro siue selso, deinde vsque ad consolidationem eadem cura quæ in Selsi Cap. dicta est, in omnibus adhibeatur . Si verò ex incisione vel excarnatione alicuius arteriæ vel venæ nimis sanguis prorupit, fiat sic vt dicetur infra in Cap . de verme Anticor dicto : tutius est tamen dictas Glandulas vel scrofulas destruere pulueribus supradictis, quàm incisione vel decoctione aut manuum extractione, maximè si dicti morbi in locis venosis vel nervosis extiterint.

De ficu qui nascitur alibi quàm in pedis solea Equi,

Cap. CXL.

Ficus est mollis inflatio cum rubore vel nigredine sine pilis extra corium nascens in summitate iuxta corium strictum : nascitur autem in exercutaneo sanguine . Cura, Accipiatur vnum filum de serico & vnus pilus caudæ pulli qui nunquam orietur & æqualiter insimul torqueantur, postmodum ex dicto filo sic torto Ficus strictè iuxta sanum corium ligetur, & quãdo filum relaxatur, restringatur ficus bene iterũ atq; iterum donec Ficus per se cadat: & si Ficus renascatur, iterum scindatur iuxta sanum coriũ, & circa locũ ficus, quidam circulus tenacis argillæ ponatur & mel valde calidum infundatur intus, & exterfo primũ circulo cum melle, similiter secunda & tertia vice fiat, postea stercora hominis vel anseris alligetur . Si autem gibbus fici in capite vel in tibia apparet, vbi propter latitudinem, vel paruitatem non posset stringi cum filo, tunc accipiatur latum frustũ de corio & in medio fiat foramen rotundum, & circa Ficum ne aduratur corium sanum ponatur, deinde

deinde fiāt tortelli de viridi marrubio , & super tegulam calidam calefiat vnus tortellus, & quum bene incaluerit, calidus superponatur, & comprimatur desuper bene dum calet: & postquā fuerit refrigeratus, alter similis apponatur calidus, & sic fiat donec Ficus incipiat nigrescere : quia tunc est signum curationis cum nigrescere incipit Ficus.

De Equo Scalmato,

Cap. CXXLI.

Ontingit Equo pluries quēdam infirmitas corporis, macerans & interiora desiccans, nec nō foetere facit sterces ac si esset sterces hominis, & etiā plus illo, de quo creari solent aliqui vermiculi rubei siue albi, vnde Equus de facili impinguari nō potest nec carnes assumere. Accidit autem ex diuturna macredine nimisq̃ modica sibi comestione largita. Accidit item ex corporis & hepatis crebra calefactione : quare Equus macrescit & desiccatur quasi consumptus, & hanc passionem aliquando consequitur febris. Et hæc passio dicitur Scalmatura. Signa cognoscendi hanc aegritudinem hæc sunt, Extremitates membrorum Equi sunt calidæ, corpus Equi macrescit & attenuatur, item Equus tardus efficitur ad motum, item sitim continuam patitur. Cura, Danda sunt ei frigida & humida temperatè, ad expellendum siccitatem interiorum diutius iam retentam & ad humectandum corpus : fiat igitur ei decoctio de subscriptis, Recipe violariam, parietariam, brancham vrsinam, scariolam, pimpinellam, lactucam & portulacam æquali quantitate, & coquantur simul : prius tamen posito ibi de furfure hordei & croco decenter : Eis verò decoctis decenter, colentur per stamiginam : postea verò in aqua prædictę decoctionis butyrū in bona quantitate & de cassia fistula tantundem dissoluantur, deinde in anum Equi prædicta decoctio competenter calida immittatur cum instrumento ad hoc apto, & fiat per omnia sicut infra in Cap. de dolore ex superflua comestione dicitur, excepto quòd dicta aqua teneatur in ventre Equi quādiu poterit teneri : quoniā ex hoc intestina in ventre Equi magis humectantur. Fiat præterea eidē potio de vitellis ouorū coctis & oleo violato cum bono vino agitatis, & postea ponantur in cornu bouino, & bis vel ter detur plenum Equo glutientū, sicut dicitur in Cap. de Pulsu. Itē aliud, Ponatur Equus patiens solus in stabulo, & per duos vel tres dies nihil comedat nec bibat, postea dentur ei lardones bouini vel porcini saliti ad comedendum, quantum voluerit : quia tum propter famem, tum propter lardonis seu saginæ falsitudinem libenter comedet. Comedente autem ipso de lardonibus siue modicum siue satis, detur ei bibere aqua calida iuxta velle, mixta tamen prius cum ea farina hordeacea competenter : deinde paulisper equitetur, donec ventrem euacuet de comestis. Postquā autem ventrem euacuauerit & intestina, citò & cōuenienter cum aliquo prædictorum medicaminum ad statum pristinum reducatur. Inter cætera comestibilia tutius est ei frumentū comedere bene mundatū cum aliquantulo salis, vel bene desiccatum, ad quantitatem minellarum, vice qualibet antequam bibat cotidie bis in die : tale enim frumentum satis nutrit & reficit corpus Equi, & sic Equus de facili impinguatur ad velle. Item ad idem, Fiat minutio de vena colli in parua quantitate, deinde Equus collocetur in loco frigidissimo

do temperato, & annona sibi competens tribuatur, & de hora in horam dentur ei ad comedendum herbæ super quas de nocte ceciderit ros: præterea per intervalla & frequenter minuatur, & vice qualibet parum de sanguine extrahatur: & si inspexeris in aliquo vase sanguinem eius apparebit quasi croceus: de manè & serò ducatur ad locum vbi sit gramen et ibi pascat, vt natura eius aliquantulū confortata calor ad propriam temperationem reducatur: interdum incurabilis est hæc passio si crines & pili effluere & cadere incipiant. Item ad idem, Multum prodest dare Equis virides frondes salicum vel cannarum. Item Equo dare ad comedendum setalam parum coctam & postmodum desiccata, inter cætera facit restaurare & occidere vermes qui sunt in corpore.

De Equo Pulsivo,

Cap.

CXLII.

It quædam infirmitas Equo in canalibus pulmonis oppilans eos ita quod vix Equus anhelitum emittere potest, ex qua Equis contingit quædam narium continua & magna suffocatio, & crebra pulsatio iliorum. Accidit autem leuiter, & magis Equis pinguibus & repletis ex subito & multo labore dissolvente humiditates iuxta pulmonem, vel ad canales eius defluente & eos oppilante, ex quo Equus respirando impeditur. Dicitur autem hic morbus vulgariter Pulsivus, & credimus esse speciem anhelitus. Prouenit autem Pulsivus ex humore, pulmonis substantiam aggrauante, vnde liberè flatum non potest emittere, qui retentus aggrauat totum corpus, & redundans ad concauitatem iliorum quæ proprios ibi recludunt & maiorem grauedinem operans, illam pulsationem inducit: prouenit quandoq; etiam hæc infirmitas quando post cursum vel magnam fatigationem statim Equo potus aquæ frigidæ ministratur, in quo garziones qui ipsos custodiunt peccat multum, quia ipsos ante potum currere faciunt vt plus bibant post cursum. Cura maximè difficilis est & magis si fuerit inueterata. Et quum fiat morbus iste propter pinguedinem vel humiditates alias dissolutas, & ad canales pulmonis defluentes & coagulatas ibidem, curetur calidis ad liquefactionem pinguedinis coagulatæ inter meatus pulmonis. Fiat igitur in primis talis potio, Recipe garyoflorum nucis mulcatæ, ʒ. ʒ. galangiæ, cradamomi añ. ʒ. ʒ. materiæ camini, seminis fœni, cimini parum plus aliis suprascriptis: puluerisatis bene his omnibus & agitatatis cū vino albo, cum croci congrua quantitate distemperentur, deinde apponantur vitella ouorum ad quantitatem omnium prædictorum, & simul cum ipsis distemperentur & agitentur, potio autem sit tantum liquida quod valeat leuiter deglutiri: deinde parato Equi capite freno, & eleuato in altum ore Equi cum cornu bouino vel alio simili prædicta potio ministretur, ita q; ipsam bene transglutiat. Maneat autem caput sic alte suspensum per horam vt bene potio ad interiora descendat, postmodum ducatur ad manum, vel paruo passu equitetur modicum vt prædicta potio bene incorporetur ne ipsam euomere possit. Per diem autem & noctem illos nihil comedat neque bibat ne occasione cibi vel potus impediatur potionis effectus. Secunda verò die recentes comedat herbas vel frondes cannarum vel salicis, siue alia recentia quæ haberi poterunt, vt frigiditate herbarum recentium calor potionis prædictæ aliquantulum temperetur:

L

Dico

Dico autem Ego quòd si requiratia vel succus eius prædictæ potioni appone-
retur, plus valeret quia pulmonem purgaret, & aliorum calorem temperaret.
Item cura seu potio mirabilis ad Equum pulsium, Recipe capillos veneris, ire-
os fraxini, requiritiæ, fœnigræci, passularum añ. 3. semis. cardami, piperis, amyg-
dalarum amararum, baurach añ. 3. 2. seminum vrticæ, aristologiæ añ. 3. 2. fiat
decoctio, & dissoluantur, algarici 3. semis. & pulpæ coloquintidæ 3. 2. fiat dissolu-
tio cum melle ad quantitatem lib. 2. & detur dicta potio tribus vicibus vel plu-
ribus si fuerit expediens, & ponatur in cornu, & si fuerit nimis dura addatur
aqua decoctionis requiritiæ: si prædicta infirmitas recens fuerit, modo prædi-
cto curetur: si verò antiquata fuerit vix curabitur: possunt tamen aliqua reme-
dia fieri, vnde sic fiat, Coquatur vtraq; ilia ferris decentibus in vnoquoq; ad mo-
dum crucis duas lineas faciendo vt per ignē iliorū pulsatio minoretur, nares eti-
am per longum scindantur, quoniam leuius attraheret aërem & emittet: his &
aliis adhibitis remediis congruis (si virtus fortis extiterit) fortè curabitur. Item
ad idem, Detur Equo per triduum de frumento elixo vnū parum, & detur ei bi-
bere de bono musto recenti antequàm bulliat quantum voluerit & dimittatur in
loco sereno vel frigido & parum de herbis sibi detur: hoc etiam valet ad tussim
siccam: in defectu musti detur vinum forte optimū, & apponatur cum eo aqua
decoctionis requiritiæ. Item ad idem, Fiat minutio de venis crurium anteriorum
& specialiter ab anteriori parte, cauteria etiam fiant in iliis ab vtraque parte, se-
cones etiam in vtraque parte immittantur, & ter in die cum sapone ducantur vt
humores ad inferiora decurrāt: postmodum accipe marrubium & absinthium
& misce cum farragine vel herbis viridibus & da Equo ad comedendum, di-
ctarum etiam herbarū succus scilicet marrubii & absinthii cum cornu detur, ta-
men Equum custodias à frigore & ab oppilatiuis, collocetur etiam Equus in lo-
co calido, & modicū fatigetur, & fiat emplastrum de iisdem & rutha in ambo-
bus illis, & herbæ diu tentæ mixtæ cum herbis recentibus propinentur: & cum
omnibus prædictis ad vrinæ prouocationem insistatur, quia cū vrina ventositas
emittitur. Item ad idem, Recipe serpentem & absciso capite & cauda & extractis
interioribus fac bullire in aqua fluuiali vel alia quousque carnes serpentis ab of-
se seu spina separentur, deinde abiecto osse seu spina misce dictam aquam & car-
nes serpentis sic coctas cum furfure seu frumento vel alia annona, & da Equo
sic mixtum totū comedere vel bibere aquam decoctionis prædictæ, & erit melius
ita quòd non detur sibi alius potus quousque totum biberit, & carnes cū annona
mixta dētur ad comedendū. Debet autem per istum modum tres vel quatuor ser-
pentes comedere interponendo dies aliquot, vt de triduo in triduum detur sibi
talis comestio & potus. Valet etiam ad Equum scalmatum, & valet ad tussim sic-
cam, & ad Equum qui emittit vermes in egestionibus, quæ passio est mortifera.

De Equo Infusico,

Cap.

CXLIII.

St etiam infirmitas Equo pueniens, neruos attrahēs languoresq; faci-
ens per mēbra, et qñq; parū tumoris adducēs, ita q; coriū intantū extē-
ditur & scitat q; vix pōt capi digitis siue stringi, necnon in suo gressu
quasi infunditus videtur, & quando que oculi lachrymantur. Et acci-
dit

dit hæc infirmitas quando Equus sudatus vel calefactus supfuerit, & postmodũ ponitur in loco frigido vel ventoso, quoniam ventus subintrat per poros apertos: nam ex calore pori aperiuntur & fit languor & attractio neruorum, inde oritur impediens gressus Equi, qui morbus vulgariter dicitur Infusticus. Cura, Primò patiens in loco calido ponatur, deinde aliqui lapides molares vel lapides inigniti sub ventre Equi ponantur, interim superposito prunis pãno lineo grosso Equi longitudinem & altitudinem superante, & teneatur pannus ille à duobus hincinde, ita quòd medium pãni resideat super tergum Equi, & postea paulatim & sæpius aqua calida super dictis lapidibus aspergatur, & intantum illa fumositas Equi corpus præoccupet donec totum in sudorem vertatur, & quum ex tali longa operatione Equus fuerit bene calefactus et vniuersaliter sudauerit, inuoluatur Equus prædicto panno, & prout melius fieri poterit, cinguletur, & tãdiu moretur sic, donec sudor omnis recedat & cesset: sudore cessante crura fricentur & inungantur optimè butyro vel dialthæa vel oleo oliuarum calidis cõpetenter. Vel fiat talis decoctio, Recipe paleæ frumenti, aristarum, alliorum, cineris & maluarum, & insimul decoquantur, & cum tali decoctione calida cibaria donec ad statum debitum reducatur.

De Verme Equi,

Cap. CXLIII.

Ermis est quædam infirmitas incipiens in Equi pectore vel intra coxas iuxta testiculos, deinde descendens ad crura tumefacit illa crebris vlceribus perforando, qui morbus ex malis creatur humoribus superfluis & calidis longo tempore insimul congregatis & confluentibus ad quasdam glandulas, quas Equi singulariter habent inter vtramq; partem pectoris prope cor & intra coxas iuxta testiculos. Confluunt autem ibi propter dolorem ibi inuentum, quoniam ad locũ dolẽtem fluũt humores & spiritus, aut ex nimio labore dissolvente vel ex longa humorum ibi residentia & putrefactione recipiunt loca illa humores & detinent, quia caro glandulosa spongiosa est: confluxus igitur humoribus ad locũ & ibi defectis & putrefactis tumescit glandula & abinde pectus, postea quum ex putrefactione concurrat ibi multitudo humorum, deinde tument crura ab humoribus ad ea descendentibus, & vlcerantur propter corruptionem & inordinationem ipsorum, quæ vlcera multas emittunt humiditates, & nisi succurratur tota corporis humiditas per ea euacuabitur: Hic morbus quia in diuersis locis nascitur diuersimodè nuncupatur, sed ab eo qui ad crura descendit incipiẽdum est quoniam magis apparet & frequentius accidit. ¶ Magister Maurus dicit quòd hanc passionem aliqui Guttam, aliqui Vermẽ vocãt, eò quòd ad similitudinẽ illius serpendo cutem inficiens eã minutatim perforat, & per illa foramina sanies effluit. Hæc autem passio quãdoq; occupat anteriora tantum, quandoq; circumfunditur per totum corpus, sed cum per totum corpus spargitur sola minutione curatur: fit hæc egritudo duabus de causis, vel quia Equus post diurnũ & prolixum exercitiũ manet longo tẽpore in quiete vt restauretur, & nõ minuit, vnde humores qui soliti erãt sudore euaporare vel exercitio cõsumi retinẽtur interius, multiplicãtur & corrũpũt, vnde quia mãdibulæ sunt in cõtinuo motu, ipsarum calore

L ii

humores

humores dissoluuntur, & circa venam organicam defluunt, & in summitate pectoris conseruantur & retinentur, ibique in carnem quandam quasi marcidam transubstantiantur, quæ omnem humorem illuc decurrentem corrumpit, ibique maiorem assumens virulentiam et terrestreitatē decurrit inferius, partes per quas facit transitum dissipando, vnde ex eius habūdantia & plenitudine crura tumescunt, & fit dicta ægritudo ex virulento illuc decurrente, & tunc humor ille fluit nimis & vlcerationes apparent crocæ & quasi cholericæ, & sunt depressiores hoc est spissiores. Cura, Quando glandulæ, quas prædixi, tumescunt, vel plus solito augmentantur, statim Equus de vena solita colli Equi quæ est inter collū & caput, & de venis solitis ab vtraque parte pectoris vel coxarū vsq; ad debilitatem cordis vel corporis sanguis minuatur, vt humores superflui euacuentur, deinde ponantur secones siue laquei in pectore vel in coxis, vt humores contenti decurrant per congruam exagitationem seconum: & quia sic secones præparant viam humoribus iam concussis, nullam vel paruam faciunt læsionem: ad locum autem dolentem fluunt naturaliter & humores & spiritus, vnde sine vsu & agitatione prædictarum seconum humor ad locum dolentem rediret: post hæc cauterisetur profundè, deinde stuppa bene balneata in clara ouī superponatur, et per tres dies Equus stet in stabulo in quiete, & ibidem cōdat & bibat: postmodum verò singulis diebus manè & serò aliquantulū exercitetur vt humor ille conglobatus dissoluatur & egrediatur: hoc autem fiat donec tibia tumescat, & vlcera inceperint desiccari, & color subniger vel croceus conuertatur in album. Ad vlcera desiccanda fac tale vnguentum, Recipe calcis viuæ, piperis, sulphuris, nitri, & lactis anabulæ, & hæc omnia conficiantur cum oleo communi: hoc vnguentum vlcera desiccet & ea cōsolidat. Item in singulis vlceribus distemperetur seu liquefiat pix græca, vel cauteriū superponatur, & post mensem Equus minuatur.

De uerme Volatili,

Cap.

CXLV.

Vandoque accidit quòd in corpore Equi efficiuntur vlcera plurima diuersimodè & specialiter in capite Equi, vnde tumescit Equi caput & per nares, velut aqua, humores plurimi emittuntur. Hic autem vermis Volatilis vulgariter nuncupatur: quia ad partes superiores ascendit quod ideo contingit, quoniam humores ad superiora feruntur. Cura, Minuatur Equus de venis consuetis amborum temporum sufficienti sanguine extracto, deinde secones sub gutture ipsius ponantur. De seconum verò agitatione, de comestione, de equitatione, necnon de vſitatione loci frigidi fiat per omnia sicut suprà in Capitulo proximo de Verme iam dixi. Si verò vermis volatilis in Cymorrhæam transeat (quod sæpe contingit) fiat sicut suprà in Capitulo de Cymorrhæa narraui. Aliqui vocant hunc vermem Talpinum quem sic curant, Inuento capite vermis, scindunt locum & extrahunt vermem coquantq; foramina ferro ignito, & dant ei herbam hauenæ comedere, beneq; custodiunt.

De ver

De uerme dicto Farsino,

Cap. CXLVI.

Farsina ex nimia humectatione carnis & repletione humorum vocabulum sumpsit, quam quidam Vermem vocant, eò quòd putridus & superfluous humor in carne & cute foramina facit, quemadmodum vermis terrestris facit in terra. Nascitur autem ex putrido sanguine renantizante extra venas, & aliquando nascitur ex plaga vel ictu si infra duos menses curatus non fuerit, & fit in concauis locis sicut inter spatulas & in lateribus, soletq; ex consortio Equi farsinam habentis accidere: contagiosus enim morbus est. Cura, Si infirmitas in anteriori parte fuerit corporis, ex habundantia sanguinis in corpore percipitur, vnde originem multoties sumit, tunc de venâ colli minuatur: & si locus infirmitatis in cauernis ossium vel muscutorum non fuerit, sed in loco carnosio tunc incidere & denudare omnem occultam callositatem bonum est, ac postea incidere cum ferro, deinde emplastrum de melle, vitellis ouorum, farina & agrimonia vel anantia factum apponere. Contra farsinam in Equo vel in homine puluis expertus, Recipe diadraganti, boli, sulphuris, gallæ, fuliginis añ. 3. 1. olei, aloës, myrrhæ, olibani, atramenti, picis nigræ, cornu ceruini, aristolochiæ lōgæ & rotundæ, foliorum myrti, & corticum mali granati, gypsi, subterræ, salis, saponis añ. 3. 2. panis hordeacei, testarum oui & mellis combustorum in pargameno 3. 3. pulmenta superpone. Et nota quòd si vermis fuerit in aliqua plaga, puluis ellebori albi infusus in aqua teneatur in os. Et nota quòd minutio non est facienda in Equo quando farsus multum inualuit: sed circa principium & in declinatione, in medio autē non. Item nota quòd castratis animalibus minuendum non est nisi magna necessitas vrgeat, in eis enim sanguis minuitur & frigiditas augmētatur: signum est quòd castratorum animalium venæ sunt attenuatæ. Item ad idem 3. pugilli gariofilatæ, & 3. plantaginis, & vnus pugillus raphani terantur bene & cū aqua humectentur, & dentur Equo ad transglutendum, & emplastrum factum de anancia & radicibus raphani añ. super infirmitatē pilis abrasis ligetur, sicq; fiat bis in die manè & serò donec infirmitas omninò desiccetur: interim autem hordeum & paleam vel fœnum duratere, comedat, & à præbenda & potu optimè custodiatur.

De uerme dicto Anticor.

Cap. CXLVII.

Accidit multoties propter magnā quietem Equi, & maximè si Equus fuerit bene præbendatus, & minutio non præcesserit in tempore constituto, quòd multi humores superflui in eo generantur. propter quod aliquando virulentus humor in vasis sua furiositate & multitudine retineri non potest, sed deriuatur ad loca concaua, videlicet spiritalia vbi sunt spiritus, & circa cordis casulam coadunatur: & quia multus est humor vigore virtutis expulsiuæ cordis non potest totus expelli, sed quædam pars ad exteriora trāsmittit, videlicet ad pectus, quæ ibi tumore generat: q; si collū occupauerit signum est mortis: pars verò altera quæ in casula cordis est putrescit, putrefacta autē ipsa corrūpit substantiā cordis, & sic mors sequit, vñ hæc passio cordis suffocatio vocat, hæc est Anticor. Signa ad cognoscendū hūc morbum sunt ista, caput tenet demissum ita q; vix videtur posse caput sustinere, itē Equus p̄dit appe-

L iiii titum:

titum: item in pectore patiētis Equi apparet manifestus quidam tumor. Et debes scire quòd ille tumor seu glandula quæ manet in pectore Equi iuxta cor nimium augetur, propter multitudinem humorum confluentium ibidem, & ad partes alias nullatenus deriuantem, & talis tumefactio vel augmentatio glandulæ subitò redditur in apostema, & quia vicina cordi satis existit eidem continuè aduersatur, & nisi patienti celeriter succurratur, cor Equi ab apostemate prædicto facilius possit lædi. Dicitur autē hæc infirmitas Anticor, hoc est, contra cor. Cura, Ante omnia fiat minutio de vena femoris interius, postea fiant duæ incisiones per lōgum sub tumore vt humor ille egrediatur, exercitetur etiam modicum vt calore exercitii dissoluatur, & à vento custodiatur quia de facili spasmus superueniret: item aliqui secones ponantur inter femora & ducantur donec vulnus sanetur, & si tempore sanitatis Equis hoc fiat ab infirmitate præseruabuntur: siue Equus inflatur sub pectore siue sub ventre perfora tumefactionem cū flebotomatione per duas partes vel per quatuor si expedit, & trans mitte aliquod ferrum longum, deinde mitte secones, & ducas donec vulnus spumet, & id sæpe fiat donec sanetur. Ad id quòd tumor siue inflatio detumescat, & humor ibidem permanens dissoluatur & consumatur tale fiat emplastrum, Recipe brancham vrsinam, absinthium, hederam, maluā terrestrem, sparaulam, rubeam minorem, & rutā cum suis radicibus, deinde decoquantur omnia simul valde bene, & ponantur omnia tepida super inflationem ad modum emplastri, quia sine dubio inflationem siue tumorem dissoluet. Si Equus habuerit guttam siue inflationem in tibiis accipe radicem silicis & tere cum axungia, & fac unguentum & unge. Item potest subueniri infirmitati Anticoris per alium modum, Statim quòd glandula seu tumor videbitur subitò ingrossari & quasi cum furore augeri plus solito, & plerumque totum corpus tumescere multum ex pectore absq; mora, prædicta tumefactio radicitus extirpetur sicut vermis, & vulnus curetur sicut suprā de Verme dictum est, exceptis seconibus & equitatione & mansione frigida quibus nullo modo vtatur: & quia hæc infirmitas siue apostema satis vicina cordi existit debet cum summa diligentia custodiri. Si verò ex eius apertione aliqua vena prorumpatur in sanguinem, capiatur vena & stricta bene manibus filo serico alligetur fortiter. Si verò propter habūdātiam sanguinis vena capi non possit, mittantur in vulnus medicinæ positæ suprā in Cap. restringendi fluxum sanguinis, ad sanguinem restringendum.

De dolore ex superfluo sanguine,

Cap. CXLVIII.

Accidit Equo alia ægritudo quæ intra corpus Equi actualiter generatur, adducens inter corpus Equi dolores & torsiones multimodas quæ accidunt Equo ex superfluitate corrupti sanguinis intra venas inclusi. Et hic dolor inflationem corporis & iliorum non includit sed venæ patiētis inflantur, & Equus cogitur eicere se in terram. Cura, Cum videtur Equus dolere intus in corpore incessanter absq; tumefactione aliqua iliorum respicies illa circumcirca, tunc de vena quæ Tigrarica dicitur, videlicet prope cingulā ab vtraq; parte corporis minuatur, deinde ducatur ad manus paruo passu, & nō comedat neq; bibat donec dolor dimiserit eum ex toto.

De dolore

De dolore ex uentofitate,

Cap.

CXLIX.

It aliquando dolor ex uentofitate subintrante pluries per poros corporis propter laboris calefactionem & sudorem, sudorem in corpus Equi adducens iliorum, quandoque corporis tumefactionem immensam unde Equus affligitur vehementer. Et hæc passio Dolor ex uentofitate dicitur. Cura, Accipiatur canellus de canna grossior qui potest haberi ad longitudinem vnus palmi, & inunctus oleo iniiciatur in anum patientis Equi, maiori parte canoni intromissa in ano, & ligetur optimè cum aliquo filo forti in capite caudæ ne canonus exire possit: deinde statim equitetur cum festinantia versus loca montuosa trotando, & diu ipsum equitādo coopertum decenter: & bene fricentur in primo illia peroptimè, manibus oleo calido madefactis, & sic trotando Equus calefiat, & per canonam existentem in ano, assumptam uentofitatem emittet: deinde cibandus est calidis, sicut grano frumenti, spelta & fœno, & potetur aqua in qua decoctum sit ciminum & semen fœniculi in bona quantitate, & aqua aliquantulum infrigidata immisceatur farina frumenti decenter, & tam diu patiens à potu absteineat donec aquam istam bibat: semper etiam usque ad conualescentiam procuretur ei locus calidus pro quiete: & prædicta cura utatur donec à dolore liberetur.

De dolore ex nimia comestione,

Cap.

CL.

Cecidit etiam dolor ex superflua comestione hordei vel sui similis indigesti, intra ventrem torsiones inducens acerrimas & diuersas, illaque affligens continuè intantum, quòd vix Equus erectus potest stare quin cadat in terram & iaceat, & hoc fit ex superflua comestione hordei indigesti & in ventre tumefacti. Cura, Recipe maluæ, violas, parietariæ, branchæ ursinæ, seminis fœniculi vel anisi, matricalis in æquali quantitate, & coquantur in aliquo vase, & ponatur de sale, melle & oleo in bona quantitate, & de furfure tritici, & agitentur insimul, deinde aqua decoctionis ponatur in aliquo vrceo, & fiat inde sibi clyster cum instrumento ad hoc apto, per quod prædicta aqua decenter calida iniiciatur in ventrem Equi. Stet autem Equus altior in parte posteriori quàm anteriori ne aqua per clysterem immissa possit exire, sed melius possit per ventrem discurrere: quo facto, statim obturetur anus stuppa sufficienti ne aqua quoquomodo possit exire, postea verò dum sic manet cum ligno rotūdo & bene polito venter Equi sufficienter ducatur à duobus hominibus vno existente ab vna parte & alio ab alia, & incipientibus ex anteriori parte usque ad posteriorem lignum prædictum versus ventrem viriliter imprimendo: prius tamē venter Equi oleo calido vel aliquo alio vnctuosio bene vngatur: Postquam autē venter Equi bene fuerit ductus & cōuenienter fricatus, depilato ano, Equus paruo passu versus loca montuosa equitetur donec eiiciat vel egerat omnia quæ in ventrem eius immissa fuerant & magnam partem de aliis, & sic dolor cessabit: quoniam, Cessante causa cessat effectus. Ad idē, Recipe duos pugillos salis, & mitte in vno vrceo pleno vino, & insimul bene misce, deinde mitte dictum vinum cum sale mixtum in os Equi vt totum recipiat, postea facias superpositorium de porro inunctum ex sapone nigro.

De dolore

Ontingit aliquando dolor Equo ex indebita retentione urinae vesicam inflans, torsiones graues inferens & dolores, cum parua tamen inflatione circa locum virgæ, absque tumefactione aliqua iliorum & coisporis, propter quod Equus cogitur satis & crebrè ducere ilia, & se iactare in terram. Cura, Recipe senationes, cretariam, parietariam, radices spargi & brusti añ. bulliant omnia simul in aqua, & ipsis decoctis sufficienter circa loca virgæ ponantur cum fasciâ longa & lata & calida, ligando dictam fasciam super dorsum Equi, & hoc fiat sæpe: & cum fuerit infrigidata imponatur alia calida donec prouocetur vrina. Item ad idem valet satis si virga patientis Equi manibus vnctis oleo extrahatur, & postmodum fricetur oleo tepido competenter, deinde teratur aliquantulum piperis cum allis & intra foramen virgæ, tamen auriculari digito, imponatur. Item ad idem & melius, Cimices triti & paululum cocti in oleo intra foramen virge ponantur. Si prædicta non iuuant, tunc Equus patiens liberè cum aliquo iumento in stabulo dimittatur, vt ex voluptate coeundi patiens prouocetur ad vrinam. Et nota quòd hoc remedium contra dolores singulos vtile reperitur: quoniam voluptas coitus vires corroborat & membra confortat. Item contra dolorem ex ventositate & retentione urinae valet multum si vnum manipulū sauinae bene trite distemperetur in oleo vel bono vino, & iniiciatur in ventrem Equi per os. ¶ Magister Maurus aliter prosequitur materiam istam, & dicit quòd dolor in Equo nihil aliud est quàm colica passio. Ab aliis autem vocatur Strophus, ab aliis Truncatio eò quòd intestina sæpius ex tali passione truncantur. Procedit autem hæc passio, vt ipse dicit, quandoque ex multa esca assumpta, quandoque ex paucitate seu defectu ipsius, quandoque ex festinato potu post escæ assumptionem, interdum ex multo labore post potationem. Tunc cognosces quòd ista infirmitas accidit ex multa esca assumpta quando annona non digeritur, vnde ipsa indigesta fluit ad intestina, & ipsa replet & aggrauat: ventositas verò inclusa intestina obuoluit, ex quo Equus sentit dolores immensos: tunc autem cognosces quòd infirmitas procedit ex defectu seu paruitate escæ quando Equo assueta esca non datur, vnde quum subito datur ei satis ad comedendū Equus cum magna aueritate cibum recipit, & in magna quantitate repletur, propter quod intestina replentur quæ ex ciborali repleta torsiones & dolores inducunt: qualiter autem generentur dolores ex festinato potu post escæ assumptionem, & qualiter ex multo labore post potationem, ex his quæ supra dixi cognoscere poteris. Signa qualiter cognoscere poteris Equum qui dolores patitur sunt ista, Gurgulatio & torsiones nimia: item sæpe respicit Equus ad loca in quibus dolores patitur credens se dolere exterius: item vter Equi tumescit et ingrossatur: item Equus assellare nec stallare potest: item Equus frequenter in terrā se proiicit & reuoluit credens ex hoc se non dolere. Cura, Fiat ei minutio de vena colli siue de naribus, deinde equitetur aliquantulum per loca arenosa, & per ascensus & descensus, & per loca lapidosa & marmorea, vt cibi descendant ad fundum stomachi, & calor naturalis confortetur. Si verò Equus ex hoc non conualuerit ponatur in stabulo bene calido, &

do, & ibidem dimittatur, nec detur ei potus neque cibus donec inflatio recedat & cesset voluntas reuoluendi se per terram. Et nota quòd non debet Equus permitti se nimis reuoluere per terram ne ex tali violentia intestina rūpantur. Item experimentum mirabile ad dolorem Equi vel alterius animalis patientis dolorem, Recipe vrinam pueri virginis, & in gutture animalis tres vel quatuor guttas proiice ita quòd ingrediantur eius ventrē, & liberabitur. Item ad idem, Accipe cyclamen & ex eo facias stupigium siue tasmam, quod inungas oleo communi, deinde ponas in sexu Equi ad hoc quòd ea quę sunt in ventre Equi dissoluantur & exeant. Item ad idem, Abluatur fortissimè sexus Equi cum aqua falsa, & per cannellum seu clysterem dicta aqua immittatur in corpus Equi, & hoc ipsum etiam facere poteris cum sapone immittēdo ipsum cum prædicta aqua imixtum in corpus Equi cum cannulo seu clystere. Item ad idem, Fac vnum lignum & inungas ipsum oleo communi, deinde sic inunctum, in intestinum mittatur, postmodum paulatim voluendo extrahatur vt egestiones cum ventositate foras exeant. Item ad idem, Habeas allia & cum saxifragia bene pista, deinde emplastrum ipsum supra genitalia pone: quia vrina mirabiliter prouocabitur: fiant etiam & alia remedia superius posita ad prouocationem vrinę. Item ad idem, Recipe duos pugillos * & vnum vrceum plenum vino, & insimul misce, & mitte in ventrem Equi per cannulā vel clysterem, & si non recedat tumor ventris ex his quę supra dicta sunt accipe porrum & vnge cum sapone nigro, & mitte in fundamento eius, quia tumor statim recedet, Accidit etiam Equis difficultas vrinandi propter grossos & viscosos humores fluentes ad vesicam, caput seu collum vesicę oppilantes, vnde vrinę exitus denegatur, quare nisi citò succurratur, ex vrinę multa quantitate vesica rumpitur, & sic Equus moritur, & ab aliquibus vocatur hæc passio Stranguria. Cura, Recipe testam seu tegulam calidam, & ponas sub ventre Equi, & de oleo laurino seu dialthæa genitalia & sibi adiacentia perungātur, vt vis medicinę penetret ad profundum, & sic prouocatur vrina. Item ad idem, Recipe vtramq; saxifragiam & femina diuretica & herbas calidas & diureticas cum suis radicibus, sicut fœniculus, petrocillus, sparagus bruscus & similia, & eas in vino odorifero bullire facias vsq; ad consumptionem tertię partis, quod vinum dabis ei bibere, & hoc vinum bibitum aperit vias vrinales & grossos humores dissoluit: Bonum signū est in hac ægritudine si Equus minxerit aut egresserit sicut decet: malum signum est si fluxus ventris immoderatus superuenit: item malum signum est si tumor et dolores non cessent sed perseuerent in Equo.

Ad Equum timidum & pigrum,

Cap. CLII.

Quum timidum & pigrum vre siue decoque in flanco in modum rotæ, & fac cruces & punctos in eis, similiter & in renibus & quatuor pulsibus, & da ei comedere pannicum, & stet in loco calido bene custoditus.

De morbido

De morbo & graui,

Cap. CLIII.

I Equus fuerit infirmus & grauis scinde corium intra crura priora, & fac anulum de vite alba intromissa inter coriū & pectus ita quòd non cadat, & equita eum securè.

De Equo furioso uel leproso,

Cap. CLIIII.

I Equus fuerit furiosus uel leprosus, quàm citò fieri potest, miuatur de vena pectoris uel de vena colli, & post minutionem ponatur in aqua frigida & balneetur in ipsa, & caueatur & diligenter custodiatur ut non videat solem uel lunam per duos dies, & si hoc non valuerit cooperiatur chlamide rubea.

De Equo qui comedit pennam uel annonam,

Cap. CLV.

I Equus comederit pennam sic succurratur, Primò coquatur in umbilico, & postea ponatur in ore eius sterqus bouis tepidum, deinde fiat flebotomia, postea sume omnia interiora gallinæ confang & mitte in ore Equi: si verò non liberatur sic, minue diligenter ipsum.

De Equo qui bene comedit & non impinguatur,

Cap. CLVI.

I Equus bene comedit et nō impinguatur, Recipe saliuam, sauinam, malum terræ, & branchas lauri in bona quantitate, quæ omnia misce cum adipe seu vncto vrsino, postmodum ponantur in bono vino, & cū cornu iniiciantur in ore Equi ut ipsa transglutiat siue bibat. Item ad idem, Recipe interiora piscium, & tere fortiter cum bono vino, & cum cornu iniiciantur in os Equi, & per eundem modum da Equo bibere & impinguabitur. Item ad idem, Decoque limaces uel tarucas in aqua cum hordeo uel frumento, quod des Equo frequenter comedere & impinguabitur. Item ad idem, Recipe fabas fractas, sicut consueuerunt conteri tempore quadragesimali, & facias eas optimè decoqui in aqua, & proiice ibi satis de sale, deinde recipe vnā partem dictarum fabarum sic coctarum, & quatuor partes fufuris, & simul bene misce cum aqua decoctiouis dictarum fabarum, postmodum dabis Equo comedere: quia super omnia impinguat. Item ad idem, Facias decoqui caules modicum, & misce parum de sale, postmodum misce ibi de fufure, & da Equo comedere: quia miro modo impinguabitur. Ista duo præcedētia sunt probata. Item ad idem, Dentur Equo extenuato & macilento per quatuor dies ad comedendum pro velle herbæ positæ ad rorem, postea minuatur & annona sibi competens vna cum herbis sibi tribuatur, deinde singulis diebus in meridie detur sibi fufur cum sale. Item recipe tres tartarucas siue testudines, & abiectis capitibus, pedibus, caudis & intestinis facias tantum ipsas coqui in aqua quæ carnes ex toto ab ossibus separentur, & aqua sit bene pinguis effecta: postmodum dictam aquam dabis Equo ad potandum in aliquo catino seu vase, nec des sibi aliquam aquam bibere quousq; totum biberit: carnes verò si quæ remanserint misce cum annona, et dabis Equo cum annona ad comedendum: facias hoc tribus vicibus, quia mirabiliter conferunt Equo, & ipsum impinguant & purgant, & si fuerit incalinatus, cum tali potu curabitur. Et nota quæ testudines & tartarucæ debent esse aquaticæ, quia licet terrestres bonæ sint, tamē aquaticæ magis valēt.

De nimis

De nimis pingui Equo ut marescat,

Cap. CLVII.

SI Equus fuerit nimis pinguis, da ei bibere farinam milii cum aqua tepida, & marescet.

Contra Maniam seu Furiam quæ superueniunt Equis,

Cap. CLVIII.

SI Equus incipiat esse maniatuſ seu furioſuſ vt mordeat & percutiat vel per alia ſigna appareat, Recipe radicem herbæ quæ dicitur virga paſtoris, & ipſam contere cum aqua, & in gulam Equi prone. **¶** Quidam miles vidit quãdam vaccam rabioſam percuffiſſe quãdam ouem cornu, quæ ſtatim fuit rabioſa. **¶** Similiter quãdam mulier cœpit mente alienari, quæ ſtatim cum comederit herbã prædictam, ſanata fuit, Prædicta etiam herba contra calculum efficaciffima eſt.

Quomodo in Equo furioſo Chirurgia poſſit operari per mareaſcalloſ peritoſ,

Cap. CLIX.

Orãdum eſt quòd ſi in Equo furibũdo & impatienti velis Chirurgiã ſeu mareaſcalciam operari, vt ſecurè poſſis hoc facere eo non ſentiente hanc ſibi propines opiatam, & ſibi cũ annona exhibeatur, Recipe 3. lib. 3. vncias ſemis iuſquiãmi & cum annona Equi miſceas, poſtquã autem Equuſ comederit per totum diem ſe non ſentiet, imò quaſi mortuſ apparebit, & tunc operare in ipſo quod viſ. Item ad idem, Recipe mandragoræ, opii, ſeminis vtriuſq; iuſquiãmi añ. 3. 3. nucis muſcatae 3. ligni aloëſ añ. 3. 1. Primò tamen corticeſ mandragoræ & iuſquiãmi coquantur donec aqua fiat rubea, quæ omnia diſſoluantur in prædicta aqua, & dentur cũ cornu Equo ad comedendum. Item ad idem, Recipe myrrhæ, perſigie, iuſquiãmi añ. 3. 3. gallæ, garyoſorum añ. 3. 1. hæc omnia dentur Equo cum vino ad bibẽdum. Quum verò eum excitare volueris caput ipſuſ & genitalia abluas cũ aqua frigida: quia ſtatim ſurget, & eum poſtmodum adaquabis.

De Equo Reſtiuſ,

Cap. CLX.

Requenter pulluſ propter malam eruditionem quam habet quũ domatur efficitur vicioſuſ & reſtiuſ, quod non de facili perdet: idcirco dicitur, Mores quos Bayarduſ in domatione diſcit, dum durant ei dẽteſ recolit: iuxta, Quod noua teſta capit, inueterata ſapit: quam obrem perituſ ac prouiduſ ſeſſor cum alicui obuiat, Equum non retinet ſed vltra equitat. Cura, Per quadraginta dieſ & vltra non equitetur nec ad aliquem locum ducatur, ſed in ſtabulo continuè moretur, & ibidem comedat & bibat & bene nutriatur: poſt quadraginta dieſ aliquiſ perituſ equitator non ſine virga & calcaribuſ equitet ſuper illum, inter Equoſ etiam extraneoſ equitet, & illiſ aliquotieſ obuiare faciat, & hoc frequenter fiat, prima ſecunda & tertia die faciat paulatim aſſiduè cauendo ne propter nimium laborem & tedium, malæ conſuetudiniſ remiſcatur. Item ad idem, Chorda fortiſ & graciliſ circa foncellum teſticulorum forti nodo inter teſticuloſ & virgam non ſtriçtè ligetur, atque alia chorda longa & graciliſ & fortiſ ad circulum chordæ quæ eſt circa foncellum imponatur, & equitator teneat in manu ambo capita chordæ, & cum Equuſ reſtiuſ ſtare voluerit, equitator chordaſ fortiſ ad ſe trahat: ſimiliter fiat quando rectam viam tenere non vult, vt ſubito dolore & anguſtia teſticulorum

culorum procedat. Item ad idem, & est optimum remedium, Abscindantur ipforum testiculi, quia postquam Equi sunt castrati fiunt mansueti, & restiui non erunt. Item restiuationem multum inueteratam aliqui sic curant, Faciunt ferrum aliquantulum grossum ad longitudinem vnus vlnæ ex vna parte infixum manubrio longo, & aliàs in tres ramos diuisum, qui rami sunt omnes recuruati & valde acuti: quod instrumentum fessor in manu tenens, dum Equus retro stare vult ipsum retro iuxta caudam in vtraque coxa pungendo & ad se trahendo cum vna manu moueat, & aliquod flagellum Equo dabit, & calcaria interim subcludat seu quiescant. Quidam fortiter calefaciunt virgam de corylo seu cornu, quæ sit longitudinis vnus pedis, & cum incedere non vult in alto loco sub cauda eius mittunt, & statim calcaribus fortiter vrgent. Quidam loco coryli ponunt terram glutinosam, vnde fiunt ollæ, madefactam, & caudam eius ad crura ligant ne terra cadat, & debet terra esse ad modum rotæ.

De fluxu pilorum caudæ,

Cap. CLXI.

Fluxio pilorum caudæ fit quum sanguis superhabundat nimis in Equo & Equus nimium laborat, vel quum frequenter super caudam verberatur: ex supradictis causis prurigo nascitur nisi citò succurratur. Cura, Si in cauda tantum accidit, in extremitate sui aduersus nates in longitudine finditur donec ad medium quarti nodi ossis quod est in cauda perueniat, & per ferrum os, quod quidam Bariuolam vocant, extrahatur & omninò proiciatur, & postea per totam fissuram sal mittatur ac per diuersa loca caudæ, & inter fissuras & corpus cum calido ferro in modico sale tacto in obliquum sursum cocturæ aliquantulum profundæ fiant, & in vnaquaque brocha ligni imponatur, & per nouem dies intus remaneant nisi prius per se ceciderint.

De Langio in cauda Equi,

Cap. CLXII.

Angium est infirmitas proueniens in cauda Equi ad modum cancri. Corrodit autem dicta passio carnes quæ sunt in cauda Equi intantum, quòd carnes cadunt & pili, & os caudæ corrumpitur, & nisi citò adhibeatur remedium dicta passio intantum ascendit, quòd totam caudam corrumpet, & ossa quæ sunt in cauda finaliter nodatim caderent. Cura, Fac capitellum fortissimum in quantum potes, quia quanto fortius tanto melius, deinde infunde seu balnea stuppam in ipso, ita quòd sit bene balneata in capitello prædicto, postea stuppam sic balneatam liga super infirmitatem: & semper quando dicta stупpa est desiccata iterum balnea & repone, & hoc facias ad minus tribus vicibus in die, & si pluries feceris melius erit. Continuabis autem medicinam prædictam vsque ad tres vel quatuor dies, quia curabitur & est probatum: postmodum fac medicamenta ad hoc apta ad curandum vulnus & reparandum carnem.

De pilis regenerandis,

Cap. CLXIII.

T pili post consolidationem carniū renascantur, Recipe testas auellanarum vel testudinum & vetus bomicinum, quæ omnia simul combure vel separatim, deinde puluerisentur, & cum oleo oliuarum agitentur,

agitentur, & ex hoc vnguento sæpius cicatrices vngantur, & renascentur pili. Item ad idē valet magis charta bōbicina vsta cū oleo oliuarū agitata vt suprà. Item ad idē, Cōbure semē lini, & misce cū oleo oliuarū, & inūge cicatrices. Item ad idē, Accipe auellanas cū cortice superiori, et cōbure, deinde pista cū axungia porci vel vrsi, postmodū inūge. Itē ad idē valet agrimonia trita mixta cum lacte caprino. Item ad idē valet farina milii mixta cū succo raphani si locū inunxeris vt suprà. Item ad idē, Accipe furfures cornu caprini, & misce cū oleo myrtino, & locū inunge. Item ad idem, Misce landanū cum adipe vrsino & vino veteri & locū inunge. Item ad idem, Recipe oleū de berensefis 3 . 1 . cantharidarū alas & capita abscissa habentium 3 . 3 . deinde verò oleū sic conficiatur, Recipe cantharides & trite in oleo oliuarū misceantur, deinde oleum cum ipsis in olla parua positum super lentum ignem fortiter agitando coquatur, donec ipsum inspissetur, postea ab igne remoueas & cōficias & condias cum parum musci vel ambræ, admiscendo omnia simul vt bene redoleat, de quo vnguento si locus fuerit fricatus donec vesicas faciat, apparebit certissimè pilorum concauitas & eorum ortus: hoc vnguentum multum valet & est efficacissimum ad capillos renascendos in capite hominis. Item ad idem potest fieri tale vnguētum, Recipe quantum tibi videbitur pinguedinis serpentis, radicis brusti, corticis fructus testæ castanearum, argenti viui cum salua extincti, nucleorum seu corticū amygdalarum amararum, ellebori albi, adipis seu pinguedinis gallinæ, & hæc omnia conficiantur cum oleo oliuarum, deinde loca patientia inungantur, & hoc fiat cum vlcera incipiunt curari, quia post curationem vlcerum pili non renascuntur nisi fortè prius fieret scarificatio. Itē ad idem, Comburātur in aliquo vase apes & scarabones qui in balneis reperiūtur, deinde puluerisentur, postmodū loco prius inuncto ex oleo oliuarū, puluis prædictus superspergatur, et cum digitis super locum ducatur vt puluis loco bene adhærescat. Item ad idē valet, Si talpa coquatur in oleo oliuarum vsq; ad dissolutionem & cōsumptionē carnis, deinde cum illo oleo locus inungatur pluries ad minus bis in die.

Quomodo pili nigri mutantur in albos,

Cap. CLXIII.

I volueris in altera parte corporis pilos alterare & de colore nigro in album cōmutare, Primò abradatur locus vbi sunt pili nigri, & cum inceperint pili renasci, suffumigetur locus ex sulphure, & hoc fiat sæpius, quia nascētur in loco illo pili albi. Item ad idem, Fac bullire talpam in aqua falsa vel lixiuio per tres dies, & quando aqua vel lixiuium consumitur, adde de noua aqua vel lixiuio, quo facto, de prædicta aqua aliquantulum calida pone super locum, quia cadent in continenti pili nigri, & postea nascentur albi. Item ad idem, Recipe lac pecudum, & ipsum bene calefacias, vt bulliat, deinde infundas vnam peciam lini in dicto lacte sic bulliente, & ponas super locum, & hoc facias toties donec cum fricatione modica digitorum pili cadant, postmodum accipias peciam vnam mundam aliam, & ipsam ponas seu infundas in lacte frigido & recenti, sed credo melius fore si infundatur in lacte calido siue tepido, & ipsam sic infusam ducas per loca abrafa vbi volueris pilos renasci, & hoc facias per tres dies & pluries quousque pili incipiant cre-

M scere

scere, & debes hoc facere ter in die ad minus, & sic pilos nigros poteris in albos conuertere & mutare.

Ad tussim siccam,

Cap. CLXV.

Dicitur aliquando Equus præduram ægritudinem quæ dicitur Tussis sicca, licet enim Equus tussiat, veruntamen nihil propter hoc emittit per nares: dicta autem tussis procedit ab interioribus, & ideo nisi succurratur, periculosa existit, & ideo est celeriter succurrendum: Ponam igitur quædam experimenta ad hoc apta: sunt autem in Cap. de Equo Pulsiuo tria experimenta vtilia ad hoc apta, Primum est quòd detur Equo per triduū de frumento elixo, & detur ei bibere de musto recenti, antequàm bulliat quantum voluerit, & dimittatur in loco sereno seu frigido, & detur ei ad comedendum de herbis recentibus. Item ad idem, In defectu musti, detur Equo ad bibendum vinum forte, & misceatur cū ipso aqua decoctionis requiritiæ. Item ad idem aliud experimentum, Recipe serpentem & abscisso capite & cauda & extractis interioribus, fac bullire in aqua fluuiali vel alia quousq; carnes serpentis ab ossè seu spina separentur, deinde abiecto ossè seu spina misce dictam aquam & carnes cum furfure vel frumento vel alia annona, & da Equo comedere totum sic mixtum: vel potes & erit melius, aquam decoctionis dare ad potandum Equo ita quòd nō detur sibi alius potus quousq; totum biberit, & carnes cum annona mixtæ dentur ad comedendum: debet autem per istum modum comedere tres vel quatuor serpentes, interponendo dies aliquot, & de triduo in triduum detur ei talis comestio & potus. Item aliud experimentum ad idem quod continetur in Cap. de Equo scallionato, quia debet Equus poni solus in stabulo, & per duos vel tres dies nihil debet sibi dari ad comedendum vel bibendum, postea dētur sibi lardones salsi minutatim incisi ad comedendum quātum voluerit, quia tum propter famem tum propter lardonis falsitudinē libenter comedet: comedente autem ipso de lardonibus siue modicum siue satis, detur ei bibere aqua calida iuxta velle, mixta prius cum ea farina hordeacea competēter: deinde paulisper equitetur, donec ventrem euacuet de comestis: postquam ventrem & intestina euacuauerit, cito & conuenienter cum annona sibi competenti ad statum pristinum reducatur. Inter cætera autem comestibilia tutius est ei dare frumentum bene mundatum cum aliquantulo salis & lardonis decoctum & postmodum ad solem vel alibi desiccatum ad quātitatem trium gemellarum vice qualibet antequam bibat quottidie bis in die, tale enim frumentum satis nutrit & reficit corpus Equi, & sic Equus impinguatur de facili iuxta velle. Item aliud, Recipe tartarucas seu testudines, & abiectis capitibus, caudis, pedibus & intestinis, facias tantum ipsas in aqua decoqui quousq; carnes ex toto ab ossibus separentur, & aqua facta fuerit bene pinguis, postmodū dictā aquam dabis Equo ad potandum in aliquo catino seu vase, nec des sibi aliā aquā bibere quousq; totū biberit, carnes verò, si quæ remāserint, misceas cū annona, & dabis Equo ad comedendum cū ipsa, & hoc facies quousq; videbis Equū curatū. Et nota q̄ testudines prædictę debēt esse aquaticę quia licet terrestres bonę sint, aquaticę tamen

tamen magis valēt, & etiā potes facere cū limacibus, nec est necesse de ipsis caput vel caudā aut aliquid remouere, sed integrum cū frumēto seu hordeo decoquatur sicut dictū est de tartarucis. Item ad idē aliud experimentū quod positū est in Cap. suprā de frigiditate capitis et eius cura, Recipe cortices medianos arboris alni quæ arbores crescūt super ripas aquę, et mūda bene à superfluitatibus exterioribus, & impleas ex illis aliquā ollā nouam, & clarā aquam in ipsam mitte, ita q̄ cortex sit bene cooperta aqua, & bulliat vsq̄ ad cōsumptionem dimidię partis aquę: secūdō iterū impleatur olla aqua vt prius, & bulliat vsq̄ ad dimidiā partem aquę: postea coletur per pannū vel stamineā & cortices bene premātur & expressi abiiciātur, deinde misceātur ex illa colatura duę partes cū vna parte sagiminis laridi vel butyri & calefiāt, ex tali autē cōmixtione tepida cyathuscū cornu in gulam Equi mittatur, & vnus cyathus proiciatur in nares Equi: Equus verò ventrem vacuū ab es. & potu habere debet quando prædicta potio sibi datur, postea per tres horas non comedat neq̄ bibat, & à frigore bene custodiat, & sic fiat quotidie per tres dies semel in die: cresciones verò & aliæ herbæ calidæ quæ calefacere ac attenuare possunt humores, dētur Equo ad comedēdū si fuerit æstas: sed si fuerit hyems, dentur ei senationes & pultes tepidæ factę de furfure tritici et aquam calidam bibat, & caueatur ab aqua frigida. Et nota q̄ quādo potio prædicta datur Equo, caput Equi debet teneri eleuatū sursum cum freno, & baculus vnus in ore eius donec totus liquor per meatus narium in capite decurrat.

Contra febres Equorum,

Cap.

CLXVI.

Ebris Equorum est quædam infirmitas in Equo quasi incurabilis: Equus enim portat caput demissum, parum vel nihil comedit, oculos habet lachrymosos, ilia eius continuè pulsant. Dicta autē infirmitas epidimialis est, & ex ipsa anno 301. fuerūt in vrbe mortui plusq̄ mille Equi: possunt autē fieri duo remedia infra scripta, Primò fiat talis clyster, Recipe pulpæ colocynthidę 3. 1. dragātī 3 semis cētauræ, absinthii añ. manipulū vnū, castorei 3. semis. decoquātur in aqua & dissoluantur 3. 6. ierologundini cum 3. et semis salis cōmunis & lib. dimidia olei oliuarū, postea facias emplastrū scriptum inferius, & debet poni in temporibus circa aures & supra, Recipe squillæ 3. semis, castorei, sambuci, sinapi, euforbii añ. 3. 2. dissoluantur prædicta in succo asphodelorum & succo basiliconis, vel saluię apponātur super caput & in locis prædictis. Item ad idē, Recipe arnaglossæ, maioris & minoris eupatōrii, vngulæ caballinæ añ. manipulos duos, artemisiæ mediocris añ. semis. extra hātur ex his succi, si possunt haberi, recētes: sin autē, bulliāt omnia in aqua & sit aqua in quātitate trium petitorū & bulliant donec sint perfectè decocta, tunc ex aqua prædicta recipiatur lib. media & saccari. 1. & simul misceātur, & detur bibere Equo quolibet manè vel serò, ita q̄ detur sibi saccari lib. 1. & aquæ prædictæ lib. media quolibet manè vel quolibet serò vt supradixi. Itē ad idē, Recipe theriacę opimę 3. 2. vel 3. & misce seu distēpera in optimo vino, deinde da Equo cū cornu bibere. Item ad idem, Recipe radices sambuci, & bene pista, & succum extrahe, deinde de dicto succo dabis Equo bibere cum cornu quolibet mane vsq̄ ad tres dies in quantitate duarum vel triū lib. qualibet vice, & curabitur Equus. Item ad idē, Recipe herbam

M ii

quæ

quæ dicitur vno modo panacea, alio nomine dicitur herba veneris, tertio plocamus, quarto nomine callitrichû, quam herbam recētem dabis Equo comedere & curabitur Equus: Si autem dictam herbã recentem habere non possis, fac bullire in aqua vt suprà proximè, & dictam aquã da Equo bibere cum cornu.

De uermibus qui superabundant in testiculis Equorum,

Cap.

CLXVII.

Vermes quando in Equo habundant nisi celeriter succurratur Equũ occidũt. Signa sunt ista, Equus frequēter se voluit & latera sua sæpe corrodit, ventrẽ nititur aliquando pedibus scalpere, & pili ipsius sursum eleuati stant, graciliorq; solito fit, & nisi succurratur antequam ventrem & intestina perforauerint vix euadet. Nascũtur autẽ ex mala esca, tum inopia potus. Cura, Omnia intestina integra vnus iuuenis gallinæ calida in gulam Equi proiciantur, & caput teneatur sursum donec illa deglutiat, sicq; fiat tribus diebus & de manẽ tantum, nec vsq; ad horam nonam permittatur bibere nec comedere nisi parum. Item ad idem, Quidam genestas abrotani subtilissimè terunt, & dant Equo comedere cũ annona, & aquã falsam dant ei ad bibendum. Itẽ ad idem, Detur Equo ad comedendum secala parũ cocta, postmodum ficcata ad solem. Item ad idem, Dentur Equo ad comedendum frondes virides salicum vel cannarum, quia emittet Equus per digestiones.

Ad ossa fracta & eorum cura,

Cap.

CLXVIII.

Vt quæcunq; ossa fracta velociter consolidentur, scinde coriũ cum rasorio super fracturam, deinde vermes qui dicũtur istuli frixos in oleo oliuarum superpone & liga super fracturam. Item ad idẽ. Si ossa rũpantur, vel fiat separatio iuncturarũ, quia cura istius morbi potius in operatione quàm in verbis consistit, operantis arbitrio cõmittatur. Scire tamen debes quòd vbi fuerit separatio iuncturarũ, statim post collocationẽ & reparationem omnium ossium supra locum fiat cauterium, vt nerui extẽsi contrahãtur, & ad propria loca reduces ibidem congruè redigantur & collocentur.

Ad omnia Equi vulnera,

Cap.

CLXIX.

I Equus habuerit quodcunq; vulnus, Accipe radices maluaufisci, & fac bullire cum lardo porcino diu, postmodũ supra vulnus ponas dictas radices cum lardo sic coctas sæpe mutãdo, ex hoc enim dolor remouebit & locus mollificabitur, & in proximo signa curationis apparebunt. Item ad idẽ, & melius est & efficacius omnibus quæ possent fieri, Require suprà in cap. de Crepatia ex transuerso vnguentũ quod fit ex terbentina, cæra alba & noua & gũmi abietis & betonica & aliis quæ ibi cõtinẽtur, p omnia fac sicut ibi, Itẽ puluis ad omnia Equi vulnera, ex coriationẽ, & omnẽ rupturã, Recipe herbã quæ dicitur ros marinus, & ipsam desicca ad vmbra nō ad solẽ, postea cũ indiges laua locũ aceto vel vrina hominis recẽti, & dictũ puluerẽ superpone, & gaudebis eius effectu. Itẽ nota q; si lauetur vulnus quodcunq; cũ vino decoctionis taxi barbassii nũq; poterit infistulari seu ibi fistula oriri, nec etiã incãcrari: citius enim ex hoc sanabitur. Item ad idẽ, Recipe herbã quæ dicitur iacea nigra, alio nomine viola ferrãrea, alio nomine aminea, alio nomine auriga, quã bene pista, & supra vulnus pone, quia curabitur cum Dei auxilio.

De trunco

De Trunco seu Spina intrante aliquam partem corporis Equorum,

Cap. CLXX.

Ontingit aliquo modo pluries quod truncus alicuius ligni aliquam partem corporis Equi inbrat spina remanente inter carnes, propter quod vulnus circumquaque tumescit, & quandoque totum crus maxime si aliquod vulnus inde tactum sit, et aliquando exinde Equus cogitur claudicare. Cura, Vulnus primo vndique abradatur, postmodum accipiuntur tria capita lacertarum & trita aliquantulum superponantur, & liga super cum pecia. Item ad idem, Recipe radices arundinum & digrami, & tere bene, et suppone, & cum pecia liga. Item ad idem et melius, Recipe radices arundinum, & ipsas tere bene cum melle, deinde hoc emplastrum super locum pone, & liga cum aliqua pecia, & exhibit spina, ferrum vel truncus. Item ad idem valent limaces tritae & cum butyro postmodum agitatae & coctae. Et nota quod ista medicinae saepius renouate, stipitem, spinam, ferrum vel truncum inter carnes existentes mirabiliter ad exteriora reducunt: extractis autem a vulnere trunco, spina, ferro vel stipite curetur postea locus cum oui albumine & aliis consolidatiuis, vel cum vnguento facto ex terbentina, cera alba noua & munda, vt supra in Cap. de Crepacia ex transuerso dicitur. Si vero tumor aliquis ob praedictam causam in loco remanserit, cum emplastro absinthii, parietariae, branchae vrsinae, axungiae, farinae, mellis, tritis pariter illa tumefactio reprimatur. Et nota quod mollificatio facta tantum de absinthio, parietaria brancha vrsina, farina, axungia & melle, vt supra dixi, valet multum ad omnem tumorem vel inflationem mollem & recentem, quae fit praeter naturam ex percussione in aliqua parte cruris aut in genibus, aut in iuncturis, emplastrum super locum saepius renouando.

De Cancro

Cap. CLXXI.

Ontingit pluries Equo morbus qui dicitur Cancer, circa iuncturas crurium iuxta pedes aut inter iuncturas & pedes, videlicet in pallo-
ra: quandoque contingit in alia parte corporis, qui ex pluribus causis habet originem: aliquando ex vulnere ibi facto, & ex negligentia postmodum ibi fortificato: aliquando ex frequentatione aquae vel turpitudinis supra vulnus: aliquando ex putredine cum Equus habens vulnus in aliqua parte corporis vel in iunctura vel aliqua parte cruris equitatur improvide: nam si vulnus inueterescat, & iugiter aquis & sordibus repleatur efficitur cancer. Cura, Recipe succi radiceis asphodelorum 3. 7. calcis viuae 3. 4. arsenici puluerisati 3. 2. haec omnia diu insimul terantur & agitentur & misceantur, deinde ponantur in aliquo vase subtili rudi vel nouo, & oppiletur os vasis ita quod vapor vel fumus exire non possit, & tamdiu decoquantur ad ignem donec omnia in puluerem redigantur, & ex tali puluere vulnus canceri impleatur bis in die donec cancer cadat & mortificetur, abluto prius vulnere canceri cum aceto fortissimo: mortificato vero cancro & deiecto, curetur vulnus cum oui albumine & aliis vt superius & inferius in diuersis Cap. vbi de curis vulnerum agitur, continetur: casus vero mortificationis canceri signum est cum vulnus canceri circumquaque tumescit. Item ad idem valet stercus humanum cum tantumde tartari puluerisatum & combustum et superpositum per modum proximè dictum de puluere facto de succo radiceis asphodelorum, & aliis vt ibi habet. Item ad idem valet tartarum combustum & cum sale trito mixtum & su-

M iiii perpositum

perpositū vt suprà. Itē ad idē aliud & melius, Recipe albū piper & pyretiū, & simul omnia bene tere & misce cū eis aliquātulū axungia veteris porcinae, quę simul omnia bene mixta mittantur in cācro ligando bene strictē, & dictū emplastrum bis in die renouetur donec cancer ex toto fuerit mortificatus, postea curetur vulnus vt superius & inferius in curis vulnerum edocetur. Et nota quòd puluis asphodelorum superius dictus violentior est omnibus supradictis, vnde cum in locis neruosis, venis & arteriis plenis & intricatis dubium sit incisiones & cauteria fieri, talibus pulueribus tutius & securius vti possumus vt maius periculum euitemus: in locis tamen carnosus cancer existens curari potest citius & facilius cum incisionibus & cocturis quàm pulueribus, cum valeat funditus cocturis & incisionibus extirpari: in neruosis verò locis tutius & securius est vti pulueribus supradictis, nam nerui, venæ & arteriæ incisionibus & cocturis leuiter & de facili lædi possunt: vix enim aut nunquàm sine pullorum læsione talia loca incidi vel vri possunt, vnde Hippocrates, Quādo cācri abscōditi sūt nō curari melius est: curati enim citius peūt: nō curati lōgius tēpus perficiūt, quod secūdū Galenū de incisione & vstura dictū est, cū canceri p̄fundi et in locis neruosis orti radicitus euelli nō possunt, sed propter neruorū læsionē, vt dictū est, si vratur vel incidantur maius est periculū & peius efficiūt. Itē ad idē, maximè si sit in cruribus vel pedibus animalū, Recipe alumen, dragantum & sulphur equaliter, quæ omnia simul tere & misce cum cæra, & fac exinde candelam & accendas, & facias eam super cancerum guttare cauendo ne alibi cadat vel alium locum tangat. Item custodiat ab aqua & sordibus. Item si cancer labium Equi cōderit semen canabis desicceat valde, & inde subtilissimum factum superponatur bis in die donec Equus sanetur. Item ad idem, Recipe calcis viuæ, atramenti & mellis vel saponis veteris añ. terantur & conficiantur insimul, & fiat inde pastillus & in parua olla in igne comburatur, deinde puluerisetur de illo puluere semel in die supra cancerum donec cancer fuerit exiccatus. Item si cancer acciderit in maxilla vel in carne plana vbi carnes neruosæ & musculosæ non sint, in circuitu per medium in duobus locis cum calido ferro coquatur, deinde adustio seu coctura cum melle inungatur quousque corium per se cadat, custodiat etiam ab omni humectatione quæ cū sanguine ex aduersa parte colli extrahatur. Item contingit aliquando quòd ex superhabundanti vel melancholico humore gingiua corruptuntur, & cancer in eis oritur & apparent gingiua subnigræ & sanguinolentæ cum quodam pruritu, & escam paucam sumūt, & ex oppressione & habundantia prauorum humorum non possunt vlcera cōsolidari: verū quia huiusmodi apostema radicitus inest carnes illæ subnigræ radicitus incidāt & etiā os mādibulæ abrađat, nec dubites hoc facere quia huiusmodi animalia sunt duræ substantiæ, & impetum incisionis bene possunt tolerare, nisi fortē in intricatis locis fuerit cancer exortus vel in neruoso seu in vngula, vbi timendum est de incisione ne venæ aut nerui læderentur aut corrumperentur. Item ad idem valet etiam contra omnem fistulam, Recipe viride æris, arsenici, persicariæ tritæ, vitrioli, nitri, vtriusq; ellebori, hæc omnia minutissimè puluerisentur, & ablutione facta vbi est cancer vel fistula cum vrina vel

aceto

aceto fortissimo vbi fit decoctus hyssopus & centaurea prædictus puluis superaspargatur. Item ad curandum cãcrum, Accipe sauinam & rutam, & tere bene cum axungia porci veteri, & ponas super cãcrum donec corrodat & locus cancri albefcat, deinde permutato medicamen, videlicet ponendo solum puluerem sauinæ ad cõsolidandum. Item ad idem, Accipe sulphur & resinam vini equaliter quæ simul misce, & postea fac de ipso cæreum, & accende eum & fac eum guttare in cancro, & caueas ne cadat in alio loco. Vel aliter, Recipe aluminis, sulphuris & tartari æqualiter quæ simul misce, & fac cæreum, & accende eum & fac, vt supradixi, deguttare in cancro.

De Fistula,

Cap.

CLXXII.

Cccidit Equis quandoq; ex antiquo vulnere nõ curato, aut ex cancro non curato quidam morbus qui dicitur Fistula, qui morbus facit vulnus profundum cum stricto foramine, rodens & fodiens carnes vsq; ad ossa, contingens ex malis humoribus ad locum vulneris confluentibus, nam ad quodlibet vulnus (si non curetur vt decet) fit confluxus maiorum humorum, vnde si vulnus antiquatur & non curetur fit ibi fistula, quia natura expellet ibi humores noxios cum via eis exinde præparetur. Cura, Impleatur vulnus fistulæ ex puluere dicto in Cap. proximo, videlicet asphodelorum & aliis quæ ibi ponuntur, hoc ad lito quòd puluis arsenici ponatur equali pondere cum calce viua, & hic puluis fit violentior supradicto. Item adhuc violentior puluis ad fistulam sanandam, Recipe calcem viuam & arsenicum æqualiter & simul tere & puluerisa, postea cum succo allii, cape & ebuli æqualiter sumptis insimul agitentur & misceantur: deinde cum melle liquido & aceto sumptis ad mensuram dictorum succorum tamdiu bulliant donec fiat exinde vnguentum, cum spatula sæpius dum bullierint agitando. De tali autem vnguento bis in die vulnus repleatur fistulæ, eo prius abluto aceto fortissimo, & si expedierit, repleto vulnere supradicto ex iam dicto vnguento, ligetur decenter vt vnguētum exinde non possit exire. Item ad idem, Recipe succum maliterre, hoc est, succum radice cyclaminis, & tantūdem olei oliuarum, parum aceti & parum salis triti, hæc omnia misce & in vulnus fistulæ pone donec fistula sanetur. Item ad idem, Recipe auripigmentum, calcem viuam & viride æris æquali pondere, terantur & agitentur ad inuicem cum sufficienti succo pyretri, atramentum miscendo ibidem, quæ omnia ponantur in melle liquido & aceto fortissimo æqualiter sumptis, & omnia insimul decoquantur eadem agitando, deinde fiant exinde sicut magdaleones, & quotidie abluto prius vulnere cum aceto fortissimo bis in die vulnus fistulæ repleatur. Item ad idem violentius & acrius omnibus aliis supradictis, Resalgar bene tritum cum saliuâ & hominis vrina agitata tū mittatur in fistulam moderatè. Signum curationis eius est quādo locus fistule circumquaq; tumescit & interius rubet: mortificata autem fistula, curetur vulnus sicut de aliis vulneribus est expressum. Si verò fistula extiterit in locis carnosus, curetur vt in cura cancri superius continetur. Item ad fistulam & cancrum si profundi fuerint, fiat stupigium seu stuellus de cyclamine, & ex saponē Iudaico inunctum intromittatur, & sic ampliabitur vulnus & mundificabitur

dificabitur ita quòd fundum eius videre poteris, & eam cum puluere facto ex arsenico, viridi æris, persicaria, vitriolo, vitro & vtroq; elleboro, vt supra in Cap. proximo circa finem continetur, poteris extinguere. Et nota quòd nullus cancer aut fistula poterit curari nisi medicina peruenerit vsque ad fundum. Itē scias quòd vulnus fistulæ cum flammula vehementer elargatur. Postquam autem cancer vel fistula mortificatus vel mortificata fuerit, facias vnguentum ad consolidādum cū nitro & vitro simul tritis, & superponatur. Itē nota quòd vnguentum ruptorium fortissimè premit & occidit fistulam siue cancerum. Signa mortificationis cancri vel fistulæ sunt quando sanies vel putredo primò incipit exire clara, postea incipit inspissari.

De Neruo inãso & eius cura,

Cap. CLXXIII.

Vm neruus aliquis fuerit incisus accipe vtrūq; caput nerui & sue cū serico, postea superpone vermes qui reperiuntur in fimo qui vocantur Isculi siue Lumbrici frixos in oleo oliuarum. Item ad idē, Caueatur primò ne tangatur ab aqua frigida, nam neruus citò putrescit si tangatur ab aqua. (Et nota quòd si neruus totus incidatur, non magis dolet quam si pungatur, vel lapidis obiectu obtundatur) deinde puncturā neruoiū calidis & perforatiuis rebus, scilicet cum oleo, salgmine vel melle & parū vini omnibus insimul coctis fomentabis: hoc facto, emplastrum factum de melle & radicibus ebuli & dialthæ superligabis. Si neruus in longitudine scindatur possibile est ipsum taliter solidari, Accipe vermes terrestres & cum oleo vel modico melle perfundātur, & sic ad ignem calefiant, & calefacti nullo alio medicamine appposito saepe super plagam ponantur. Si verò ex obliquo profus incidantur, supradicta cura vix consolidabitur.

De neruo contrito,

Cap. CLXXIII.

I verò neruus fuerit contritus ex aliqua plaga, superponātur carnes testudinis seu tartarucæ bene tritæ cum puluere molēdini. Quidam verò addunt myrrham & aloēn.

De neruo intrinconato,

Cap. CLXXV.

I neruus fuerit intrinconatus, fac vsturam seu cocturam cum ferro ignis in modum circuli, ita quòd duodecim lineæ cōueniant ad medium punctum, & sanabitur.

Contra omnem dolorem & tumorem & indignationem neruorum, Cap. CLXXVI.

Ac bullire farinam seminis lini, terbentinam & mel añ. in vino albo vsq; ad spissitudinem emplastri, postea superpone, & videbis effectum optimum adoptatum.

De unguento ad reparandum carnem,

Cap. CLXXVII.

Dreparandum carnem & vulnus sanandum tale fiat vnguentum, Recipe absinthium, sansuccum, pimpinellam, calamentum, olibanum masculum & cērā, terenda terantur & cum veteri axungia bulliant supra ignem quousque bene incorporentur, ex hoc vnguento pecia linea intingat, deinde ipsa pecia taliter intincta super plagam ponatur: mirabiliter enim hoc vnguentum sanat vulnera, & reparat carnes.

De vulnere

De vulnere ex sagitta intoxicata,

Cap.

CLXXVIII.

I Equus fuerit vulneratus ex sagitta toxicata, Recipe sudorem alterius Equi & panem combustum, quem misce cum vrina hominis, & des in potu Equo ad bibendum siue ad conglutiendum, postea mitte in plaga & pinguedinem simul mixtam.

Medicamenta contra morsum serpentis,

Cap.

CLXXIX.

I Equus vel homo sit morsus à serpente sic ipsum curabis, Accipe sauiulam, tere & distempera cum lacte vaccino vnius coloris, & da patienti bibere siue sit homo siue aliud animal, & liberabitur cum auxilio omnipotentis Dei. Item ad idem, Recipe cæpas, & simul cum melle & sale pista & bene tere, deinde ipsa sic pistata pone super locum vbi serpens momorderit & liga, postmodum theriacam cum bono vino dabis bibere Equo cum cornu, eleuato capite sursum vt totum bene transglutiat, & sanabitur Equus.

Contra Morphæam, serpiginem & impetiginem Equorum,

Cap.

CLXXX.

Morphæa, serpigo seu impetigo prouenit Equis sicut hominibus, & vt in plurimū semper accidit circa oculos seu palpebras, & circa nares et os Equi. Cura, Recipe radices brionie, cucumeris agrestis, viciellæ, chelidonie, asphodelorū, flammulæ & iari, deinde extrahe ex eis succum & misce cū aceto ita quòd sint succi partes duæ & aceti pars vna, postea simul bulliant vsq; ad consumptionem tertiæ partis, quo facto adhibeas lithargyrum bene puluerisatum & impone, deinde cola, postmodum habeas oleum laurinum & cæram, & fac vnguentum, addas tamen ibi modicum argenti viui: probatissimum est, quia cum ex dicto vnguento morphæam linieris curabitur Equus sine dubio. Item ad idem, Accipe farinam sinapis & misce cum aceto fortissimo, deinde locum inunge, vel ad modum emplastri superpone, hoc fac vsque ad tres hebdomadas & curabitur Equus. Item ad idem, Accipe myrrham, aloë, sanguinem draconis, auripigmentum, stercus anseris, saponem cõditum cum oleo laurino, oleo oliuarum, & aceto: fiat vnguentum, & loca patientia inungantur vsq; ad curationem, quia curabitur. Item ad morphæam, Recipe gummi prunorum, & pone in aceto fortissimo, & dimitte ibi stare donec gūmi fuerit dissolutum, postea imponere debes fuliginem, & simul bene misce, donec fiat vnguentum, deinde ex dicto vnguento loca patientia inungantur, & curabitur Equus: probatum est.

Memorialia siue notabilia

Cap.

CLXXXI.

Vbi ciemus vltimò quædam commemoratione digna. Nota igitur quòd si omni tempore Equum sanum habere volueris, ita quòd nec Gallæ nec Superossa nec Spinellæ poterūt superuenire sibi, nec Ierdæ nec Spauani nec Curbæ nec Furinæ poterunt nocere, ad hoc etiam vt ipsum audacius poteris fatigare, (ex labore enim superfluo cõsueuerunt Equi prædictas infirmitates incurrere) facere debes Equum per peritum Marefcallum decoqui in locis vbi ægri tudines prædictæ consueuerunt oriri. Item nota quòd si Equi coquantur cum sunt duorum annorum vel trium vel antequam

quàm separentur de armentis, postea cum iumentis ire per pascua liberè dimittantur, quia non adhibendo alias medicinas melius curantur & pulchriores apparent cocturæ: ros enim ignem, adustionem & pruritus habet mirabiliter remouere & curare cocturas. Item nota quòd ignis remediū in eodem statu in quo inuenit Equum conseruat, vnde si inuenias Equum dolentem propter aliquam prædictarum ægritudinum, non debet ignis remedium adhiberi quousque dolor cessauerit, quod peritus Equorum medicus facere cum omni cautela conetur. Item nota quòd Equus nunquàm debet minui de stontris seu de pectore, nec de costato seu de flancis, quia tales minutiones requirunt consuetudinem: & intelligo nisi propter aliquem casum vel ægritudinem sit talis minutio necessariò facienda. Item nota quòd venarum laqueatio seu incisio est omnino vitanda, quia nunquàm erunt Equi illius virtutis & fortitudinis cuius erant antè, nec proficiunt in aliquo nisi quòd apparèt exinde pulchriores. Item nota quòd secones seu laquei nunquam debèt poni in pectore nisi ex causa omninò necessaria, quia extunc Equus non erit nisi grauis & grauedinem pectoris patietur. Item nota quòd Equus qui semel passus fuerit infirmitatem vermis semper erit grauis, nec vnquàm erit ita agilis sicut prius quantūcunq; curatus ab aliquibus videatur. Item nota quòd quando Equus fatigatur vel itinerando vel aliud faciendo, semper antequam detur sibi potus permittatur stallare prius etiam si deberet expectare vsq; ad noctem, aliàs de facili potest incurrere Ragiaturam seu dysenteriam quæ ægritudo mortalis existit. Item nota quòd quando Equus læditur in dorso, & est necessarium ipsum equitari vel salmam supra se portare, non debet in bardalone fieri copnus, quia ex hoc dorsum Equi propter duriciem quæ esset in circuitu læsionis magis læderetur: sed vt possis tutius ipsum equitare ita q; equitando eum ruptura seu inflatura vel læsio dorfi curetur, fac in modum qui sequitur, Igitur pannum illum de lino qui læsioni adhæret, per longum & transuersum incidas in modum crucis, deinde lanam quæ supra ipsum pannum erat bene carmina, & ipsa bene carminata manibus repone in loco eodem vbi prius fuerat, postmodum pannum de lino incisum, vt dictum est, in modum crucis taliter para quòd nullo modo possit dorfi comprimere læsionem, quo facto, læsioni dorfi apposito medicamine congruenti sella siue barda vel bastum taliter, vt prædixi, parata apponantur Equo ipsum more solito equitando ac etiam onerando. Item nota quòd si Equus itinerando multum fuerit fatigatus, ita quòd non videatur vltius posse laborare, per modum qui sequitur poterit vires resumere, & adeò recens erit acsi die illa nullatenus laborasset: Igitur cum Equum videris fatigatum, vt dixi, ponas eum in aliqua domo vel stabulo, sicut tibi occureet in itinere, vel etiam vbi tibi non occurreret domus vel stabulum fac ipsum aliquantulum quiescere in strata vel circa: caueas tamen quòd tempus sit ita quietum quòd Equus non posset offendi à pluuia vel vento, & remoueas sibi sellam vel bardam si salmam portauerit, & permittas eum libere voluere se & reuoluere quamdiu voluerit, sicut communiter asini & muli facere consueuerunt. Et scias quòd resurget ita recens & ita volūtarius ad ambulandum acsi illa die nullatenus ambulasset vel laborasset, tūc repone ei sellam vel bardā, & equita

vbi vis-

vbi vis. Item nota quòd ad scallionādum Equum tempus vindemiarum aptius & magis accommodum reperitur, nam si dentur ei racemi vtiarum ad comedendum, vulnera oris melius curantur & consolidantur, nec possunt ibi vermes vel malæ carnes generari, & ex tali comestione os Equi efficitur melius & Equus impinguatur vltra modum. Item nota quòd qui vult Equum magis sanum tenere, & ad laborādū magis idoneum, debet sibi dare paleas & hordeum toto anno, & caueat quòd herbas seu farraginem non det sibi in vere. Tempore autem autumnali debet sibi dare herbas de pratis cum suo rore, & nihilominus det sibi annonam de hordeo de nocte, ex hoc enim erit Equus sanior & magis potens ad tolerandum labores, & omnis indignatio recedet, & viuet diutius, & semper in sanitate, robore & virtute persistet, & erit ita pinguis: hoc autem intelligimus dū Equus non fuerit mercatoris, tunc enim vt pulchrior appareat licet ipsum impinguare: pullis enim tempore veris expedit farragines seu alias herbas exhiberi, maximè quia fatigari non debent. Item ostenditur quòd certa signa supercœlestia sunt quæ correspondent & conformantur certis membris: nam Aries correspondet & conformatur capiti & faciei & aliis membris quæ continentur in ipsis. Taurus collo & gutturi. Gemini ambabus vlnis & spatulis, humeris, manibus & volis & omnibus quæ continentur in ipsis. Cancer toti pectori & duabus magnis costis sibi annexis. Leo cordi & toti stomacho & maximè ipsius orificio. Virgo correspondet & cōformatur diaphragmati, hepatis & pulmone & respicit fundum stomachi vsq; ad vmbilicum. Libra respicit intestina, vmbilicum & omnia quæ continentur ab vmbilico vsque ad pectinem inclusiuè, respicit etiam nates, spinam dorsum cum omnibus costis descendentibus à spina. Scorpio respicit membra genitalia sicut vuluam, matricem, peritoneon, testiculos & hursam cum omnibus pudibundis antè & retrò. Sagittarius respicit hanchas, nates & grossum coxarum prout hanchis adhæret. Capricornus respicit genua & subtile coxarum. Aquarius respicit crura, & tibias. Piscis autem sibi vendicat pedes. Igitur si aliquis vult medicari, seu chirurgiam operari in aliquo certo membro Equi, vtpote per viam decoctionis seu incisionis aut minutionis vel scallionationis aut aliàs quouis modo, caueat quòd luna non sit in signo correspondente membro in quo operari necesse est, quia non solum periculosum existeret, imò etiam periculū mortis immineret. Item nota q; si quis vult Equum

scallionare aut cocturas ei facere vel similes marescalcias, debet hoc facere quando luna est in declinatione, non quando est in augmento, quia sic au-

gentur & minuuntur humores in corpore, prout luna auge-

tur & minuitur.

Excusum Parisiis, apud Christianum Wechelum,
Anno M. D. XXXII. Mense Iulio.

